

# Universitätsbibliothek Wuppertal

## Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

**Plutarchus**

**Francofurti, 1620**

Themistocles et Camillus

---

**Nutzungsrichtlinien** Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

tyrannidique succubuit nascenti : hic regnum A  
 longo iam tempore pollens & praualeus, extru-  
 fit & euertit, parem quidem virtutem & confi-  
 milem adferens voluntatem, sed fortuna & pote-  
 state ad virtutem efficaci vsus. Res bello gestas  
 Soloni ne illas quidem quæ actæ contra Mega-  
 renses fuerunt, Daimachus Plataensis (sicut ex-  
 planauimus) attribuit: at Poplicola maximis cer-  
 taminibus, in quibus ipse militis & ducis obiuit  
 munera, victor euasit. Præterea ad rempublicam  
 capeffendam Solon velut ludens, specie assumpta  
 infani, quum causam Salaminis ageret, accessit: B  
 hic à primordio iacta maximis de rebus alea, Tar-  
 quinio obiecit se, detexitque prodicionem, &  
 quatenus præcipuus autor fuit sumendi de con-  
 iuratis supplicii, & ne elaborentur, non corpora  
 tantum tyrannorum eiecit vrbe, sed spem etiam  
 incidit. qui cum negotia, quæ certamen & ani-  
 mum & infestam flagitabant aciem, fortiter &  
 acriter excepit, tum multo tractauit rectius ea  
 quæ pacatam comitatem & concessionem postu-  
 labant blandam, Porfenâ inuictum bello virum  
 & horribilem scite conciliando & ad amicitiam  
 traducendo. Quamuis obiicias hîc, Solonem A-  
 theniensibus, quam amiserant, recuperauisse Sa-  
 lamina: Poplicolam agro, quem tenebant Roma-  
 ni, decessisse. Atqui sunt res ex temporibus pon-  
 derandæ præsentibus. Siquidem vir in republica  
 versatus, negotia, vt vnumquodque quam com-  
 modissime teneat, non vno tractat modo, & parte  
 dimittenda sæpe seruauit totum, paruaque iactu-  
 ra consequutus maiora est: sicut vir ille, tunc re-  
 licto agro alieno, suum in perpetuum tenuit, &  
 quibus grande erat urbem retinere, his castra ob-  
 fidentium ipsos accessionis adiecit. Permissa au-  
 tem iudicio hostis controuersia, & victoria relata,  
 cumulum accepit tantum, quo victoriam rede-  
 misset libenter. Etenim bellum Porfena diremit,  
 & apparatus illis reliquit belli, virtutis & probi-  
 tatis Romanorum ductus existimatione quam  
 impressit ei consul.

τῆ τυραννίδος στωισαμένης· ὅτι ἡ βασιλεία ἰσχύσαν ἐκ  
 πολλῶν ἡδὲ χρόνων ἐκτρέψαν ἐξέβηκε κατέλυσε, ἄρε-  
 τῶν μὲν ἴσων καὶ παρέρων ὁμοίαν ἔδειξε, τύχη δὲ καὶ  
 δυνάμει τελευτήσασα πρὸς τὴν ἀρετὴν χρησάμενος. τῶν  
 μὲν πολέμων Σόλωνι μὲν ὅσα τὰ πρὸς Μεγάρους  
 Δαίμαχος ὁ Πλαταιὲς μεμνημένην, ὡς καὶ ἡμεῖς διηλη-  
 λύθαμεν· Ποπλικόλας δὲ τὸς μεγίστους ἀγωνίας αὐτὸς καὶ μα-  
 χήματος καὶ στρατηγῶν κατέργασε. καὶ μὲν καὶ πρὸς τὰς πολιτι-  
 κὰς πράξεις, ὁ μὲν ἐν παιδείᾳ πῆν ἔσπευ, καὶ πρὸς ποίημα  
 μαρίας ἀναλαβὼν, ὑπὸ Σαλαμῖνος ἑρῶν πρὸς ἤληθεν ὁ δὲ  
 αὐτὸν ἀπαρτίνας τὸν ὅτι μεγίστων κινδύων, ἐπὶ μέρει Ταρ-  
 κυνίῳ, καὶ τὴν πρὸς ὁδοῖαν ἐφώρασε. καὶ τὸ κολοατῆμα καὶ μὴ  
 ἀφουγῆν τὸς πονηροῦς ἀπὸ τῆς πόλεως, οὐτὰρ σάματα  
 μόνον τῶν τυραννῶν ἐξέβηκε τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐλπί-  
 δας ἐξέκοψεν. οὕτω δὲ καὶ τοῖς δευτέροις πράγμασι ἀγῶνα  
 καὶ θυμὸν καὶ ἀπὸ τῆς ἐρρωμένης καὶ ἀπενῶς ἀπὸ τῆς  
 βέλπον ἐχρησάτο τοῖς ὁμιλίαις ἀπολέμου καὶ πειθοῦς ὑπο-  
 χεύσης δευτέροις, Γοροσῆται ἄμαχον ἀνδρα καὶ φοβερόν ἐμ-  
 μελῶς πρὸς ἀγαθὸν καὶ μετρήσας εἰς Φιλίαν. καίτοι  
 φησὶ τὸς ἐν αὐτῶν, τὸν μὲν Σόλωνα πρὸς ἐμῶν ἀναλα-  
 βὴν Ἀθῆναις Σαλαμῖνα, Ποπλικόλας δὲ τῆς ἐκ ἐκ τῶν  
 Ρωμαίων χύρας ἀποσῆναι. δὲ δὲ πρὸς τὸς ὑποκλήτους  
 καὶ πρὸς τὰς πράξεις θεωρεῖν. ποικίλος γὰρ ὁ πολιτικὸς ὧ  
 ἔσπευ τῶν ὄντων ἕκαστον ὀλίγησιν ὅτι μετὰ χρείσασα, καὶ  
 μέρεσι ἀφαιρέσθαι πολλάκις, ἔσωσε δὲ πῶν καὶ μικρὸν ἀποσῆναι,  
 μέζονων ἔτυχεν. ὡς καὶ ἐκείνος ὁ αἰὴρ τότε τῆς μὲν ἀλλο-  
 τείας χύρας ἀποσῆναι, ἔσωσε τὴν αὐτὴν βεβαίως ἀπασαν·  
 οἷς δὲ ἡ μὲν τὴν πόλιν ἀφουλάξαι, πρὸς ἀπὸ τῆς  
 τῶν πολιορκουμένων στρατόπεδον. ὅτι βέλπας ἡ τὰ πολέμια  
 δικαστῆν ἡμέρας, καὶ πρὸς ἡρόμῳ τῆ νίκη, πρὸς ἀπὸ τῆς ὅσα  
 δόξα ἀγαπητὸν ἡ νικῆσαι. καὶ γὰρ τὸν πόλεμον διέλυσε καὶ  
 τὴν πρὸς ἀπὸ τῆς πόλεμου κατέλυσε αὐτοῖς, ἀπὸ τῆς  
 ἀρετῆς καὶ καλοκαγαθίας, ἡ δὲ ὄντων ὑπὸ ἀπὸ τῶν ἐνε-  
 ποίησεν αὐτῶν.



PLVTARCHI  
vitæ comparatæ

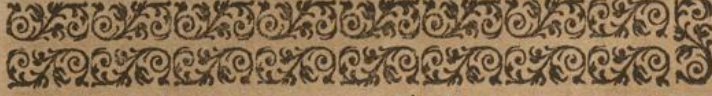
THEMISTOCLIS ET  
CAMILLI.  
THEMISTOCLES.



HEMISTOCLES obscurioribus  
ad gloriam natalibus fuit. Pa-  
trem enim habuit Nicoclē mi-  
nus clarum, ciuē Atheniensem,  
Phrearium curia, tribu Leonti-  
de. Genere materno nothum  
ferunt, vt ostendunt hi versus.

Abrotonum sum Thressa quidem, Gracis tamen illud, F  
Dico Themistoclem me genuisse decus.

Cæterum Phantias Themistoclis matrem Cari-  
nam, non Thressiam neque Abrotonum, sed  
Euterpen prodidit nominatam. Neanthes præ-  
terea patriam ei Halicarnassum Cariae attri-  
buit. Quapropter quum nothi in Cynofarges



Γ Λ Ο Υ Τ Α Ρ Χ Ο Υ  
Βίοι παράλληλοι

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ ΚΑΙ  
ΚΑΜΙΛΛΟΥ.  
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ.



ΕΜΙΣΤΟΚΛΕΪ ἡ τὰ μὲν ἐκ γένος ἀμει-  
νότερα πρὸς δόξαν ὑπῆρχε πατρὸς  
γὰρ ἡ Νεοκλέους ἔτ' ἀγαθὸν ὅτι φανῶν  
Ἀθήνησι, Φρεαρίῳ δὲ τὸν δῆμον ἐκ τῆς Λεον-  
τίδος φυλῆς· νόθος δὲ πρὸς μήτρην ὡς  
λέγουσιν.

Ἀρετόνων Ὁρησάγων ἡ γένος, ἀλλὰ τεκέσασα  
τὸν μέγαν Ἕλλησιν Φημί Θεμιστοκλέα.

Φαμίαις μὲν τὴν μητέρα Θεμιστοκλέους, ἡ Θεσπία δὲ  
καὶ Καεῖναι, οὐδὲ Ἀρετόνων ὄνομα ἀλλ' Εὐτέρπην αἰα-  
νεσέφει. Νεαθήνης δὲ καὶ πόλιν αὐτῆς τῆς Καεῖας Ἀλικαρ-  
νασῶν πρὸς τῆς, δι' ὅ καὶ τῶν νόθων εἰς Κυνόσαργες

συντελειώτων, (τὸ δ' ἔστι ἐξωπυλῶν γυμνάσιον Ἡρα-  
 κλέοις, ἐπεὶ κακῆνος οὐκ ἔστι γῆπος ἐν τοῖς, ἀλλ' ἐνείχετο  
 νουθεσία Διὸς πῶ μὴ τέρα θνητῶν οὖσαν) ἔπειθε πινὰς ὁ Θεμισ-  
 σοκλῆς τῶν δὲ γεραιότερων νεανίσκων, καταβαίνοντάς εἰς Κνω-  
 σαργας ἀλείφειν μετ' αὐτῶν, καὶ τούτου γυμνάσιον, δοκῆ πα-  
 νούργως τὸν τῶν νόθων ἐγνησίων δρεσιμόν ἀρελθῆναι. ὅτι μάλιστα  
 τῶν Λυκομηδῶν γῆροις μετέιχε, δὴ λόν' ἔστι. ὁ γὰρ Φλυῆσι τε-  
 λεσθένειον, ὅσῳ δὲ Λυκομηδῶν κοινόν, ἐμπαρῆσθαι ὑπὸ τῶν  
 βαρβάρων, αὐτὸς ἐπεσιδύασε ἐγγραφῆς ἐκδόσησεν, ὡς  
 Σιμωνίδης ἰσόρηκεν. ἐπὶ τῶν παῖς ὡν, ὁμολογῆται φορεῖς μετὸς  
 εἶ), καὶ τῆ μὲν φύσιν σιωπῆτος, τῆ παρῶν ἐσθ' ἡ μεγαλο-  
 πρεψῆ μὲν ἐ πολιτικῆς. ἐν γὰρ ταῖς ἀρεταῖς ἐγρολαῖς ἀπὸ  
 τῶν μαθημάτων γυμνάσιον, οὐκ ἔπαυζεν, οὐδ' ἔρρα θυμῶν, κα-  
 θὰ ὅσῳ οἱ λοιποὶ παῖδες, ἀλλ' ἐρείσκετο λόγους πινὰς μελε-  
 τῶν καὶ σιωπῆσι μὲν πρὸς ἑαυτὸν. ἦσαν δὲ οἱ λόγοι κα-  
 τηρεῖα πινὸς ἢ σιωπηρεῖα τῶν παίδων, ὅθεν εἰώθη λέγειν ὁ δι-  
 δάσκαλος, ὡς Οὐδὲν ἔση παῖ σὺ μικρὸν, ἀλλὰ μέγα πρὸς  
 τῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν. ἐπεὶ καὶ τῶν παιδῶν ὅσῳ μὲν, ἦτο-  
 ποιούς, ἢ πρὸς ἡδονῆν πινὰ καὶ χροῖν ἐλθῆναι ἀσπουδα-  
 ζιμίας, ὁκνηρῶς καὶ ἀπερῆ μὲν ἔξῃ μαίηται. τῶν δὲ εἰς  
 σιώπῆσιν ἢ πρὸς τὴν λεγόμενων, δὴ λόν' ἔστι οὐχ ὑπερορῶν  
 παρ' ἡλικίας, ὡς τῆ φύσιν πισθῶν. ὅθεν ὑπερορῶν ἐν ταῖς ἐ-  
 λθῆναι καὶ ἀρεταῖς λεγόμενων Διὸς τελεσθῆναι, ὑπὸ τῶν  
 πεπαυμένων δοκῆσθαι χλασζόμενος, ὡς ἀγαθῶν τε  
 φορηκῶν πρὸν ἀμύνασθαι, λέγων ὅτι λῆσαν μὲν ἀρμόσα-  
 σθαι καὶ μέγα χροῖσθαι φαλθῆριον οὐκ ὅτις αὐτῶν, πό-  
 λιν ἢ μικρὰ καὶ ἀδδοξὸν πρὸς ἀλλοτρίων, ἐνδοξὸν καὶ μετὰ λῆ-  
 ἀρετῶν αὐτῶν. καὶ τοὶ Σιμωνίδης, Αἰαξάρχου τε Δι-  
 κούσῳ τὸν Θεμισσοκλέα φησὶ, καὶ πρὸ Μελισσοῦ ἀσπουδάσθαι  
 τὸν Φισικόν. οὐκ ἔστι γὰρ χροῖσθαι ἀπὸ μὲν. Περικλῆς γὰρ, ὅς πο-  
 λὺ νεώτερος ἢ Θεμισσοκλέοις, Μελισσοῦ μὲν ἀπὸ στρατηγῆ  
 πολιτικῶν Σαμίης, Αἰαξάρχου δὲ σιωπῆσι τελεσε.  
 Μάλλον δὲ αὐτῶν πινὰ πρὸς τὴν Μισσιφίλου, τὸν Θεμι-  
 σοκλέα τῶν Φριαρείου ζῆλωτῶν γῆρεσθαι λέγουσιν, οὐτε ρή-  
 πορος ὄντος, οὐτε τῶν Φισικῶν, κληθέντων φιλοσόφων, ἀλλὰ  
 τῶν ἀλλοτρίων σοφίας, ἔσαν ἡ δὲ φύσιν πολιτικῆν, καὶ δραση-  
 ριον σιωπῆσιν, ὅτι τῆ δὲ μα πεποιημῶν καὶ ἀρετῶν ζοῖτος, ὡς  
 πρὸ ἀρετῆσιν ἐκ ἀρετῶν ἀπὸ Σόλωνος, ἢ οἱ μὲν τῶν δι-  
 κησιμῶν μὲν ἀρετῶν τελεσε, καὶ μέγα γὰρ. τῶν δὲ πρὸς  
 ἔξῃ τὴν ἀσκησθῆναι ὅτι τῶν λόγους, σοφιστῶν ἀρετῶν ἡρῶν.  
 τούτῳ μὲν οὖν ἡδὴ πολιτικῶν ἐπλησίαζεν. ἐν τῶν ταῖς  
 πρὸς τῆς ἰσότητος ἔρμης, αἰώματος ἦν καὶ ἀσθημῆτος,  
 ἀπὸ τῆ φύσιν καθ' αὐτὸν χροῖσθαι ἀπὸ λόγου ἐπαιδείας  
 ἐπὶ ἀμφοτέρω μεγάλας ποιουμένη μεταβολὰς τῶν ὅτι  
 τῶν δὲ μάλιστα, καὶ πολλὰ καὶ ἔξῃ αὐτῶν πρὸς ὁ χροῖσθαι, ὡς  
 ὑπερορῶν αὐτὸς ὁμολογῆσθαι, καὶ τῶν τελεσε πινὰς, δὴ λόν'  
 ἵππους γίνεσθαι φάσκων, ὅσῳ ἦς πρὸς τῶν τῶν παιδεί-  
 ας ἐκ ἀρετῶν. ἀπὸ τῶν δὲ ἀρετῶν ἐν οἱ δὴ γῆματα  
 πλάττοιτες, ἀποκέρυξιν μὲν ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν, γὰ-  
 ρα τῶν τῶν μὲν ἐκέρυξιν, ὅτι τῶν τῶν παιδῶν ἀπὸ μὲν πρὸς  
 λῶν γυμνάσιον, δοκῆ κατελεσθῆναι. καὶ τούτων οἱ εἰσὶν οἱ  
 λέγοντες ὅτι τῶν καὶ πρὸς τῶν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁ πατήρ  
 ἐπεδείκνυε πρὸς τῶν παλαμῶν τελεσε ἔρριμῶν, καὶ παρεωρεμῶν,  
 ὡς δὴ καὶ πρὸς τῶν δημο-  
 ρογῶν, ὅταν ἀρετῶν γῆματα, τῶν πολλῶν ὁμοίως ἐχόντων.  
 τῶν μὲν καὶ νεανικῶς εἰσὶν ἀπὸ τῶν Θε-  
 μισσοκλέοις τὰ πολιτικῶν ἀρετῶν, καὶ σφόδρα ἢ πρὸς δὴ λόν'  
 ὁρμῆ κατελεσε. δι' ἡ δὴ λόν' ὅς δὴ λόν'

coirent (gymnasium id Herculis est extra mœnia, quod nec ille, iustus deus, sed nothus ex genitrice esset mortali) induxit nonnullos Themistocles ex nobilitate iuvenes, ut se in Cynosarges comitarentur, secumq; vngeretur. Quare callidè videtur nothorū & legitimorū sustulisse discrimen. Cæterum de stirpe fuisse eum Lycomedarū in aperto est. Nā sacrarium apud Phlyenses, quod Lycomedarum commune erat, hic incensum à barbaris (ut autor est Simonides) instauravit, tabulisq; ornauit. Constat puerum etiamnum ardoris animi plenum fuisse, indoles sapientē, studio ad res magnas propensum, natumq; ad remp. tractandam. Nam quod remissionis & otij à literis discendis dabatur, id non puerorū more aliorū per lusum & oscitantiam terebat, sed inueniebant orationes eū secum meditantem & componentē. Argumentum orationum illarum accusatio erat aliqua, vel defensio puerorū. Itaque præceptor dicere solebat, Tu nihil, fili, eris mediocre, sed omninò vel magnum lumen vel pestis. Quippe etiam disciplinas morales, vel ad voluptatem vel vrbanitatem exquisitas, segniter & lente arripiebat: quæ verò de prudentia vel actibus rerum tractarent, eas præ se ferebat præter ætatem, velut ingenio suo fretus, non aspernari. Vnde postmodū quum derideretur ab iis qui videbantur liberalibus & vrbanis exculi exercitiis, cōpulsus est arrogantiore responso se tueri, lyra se aptandæ tractandive psalterij esse rudem: sed vrbem, quam paruum accepisset & obscuram, claram & magnam reddere, id se tenere. Ostendit Stesimbrotus tamen Anaxagoræ fuisse Themistoclem auditorem. ac Melysso physico operam dedisse. Sed temporibus errat. nam contra Periclem, qui multo fuit Themistocle minor, quum obsideret ille Samum, Melisus prætor defendit eam: Anaxagoras autem cum Pericle vixit. Credendum ergo illis potius qui Themistocle scribunt Mnesiphili Phreatii fuisse associā. Fuit hic non orator, neq; ex secta philosophorum, quos physicos nominant, verum eam quā sapientiā vocabant, quæ scientia erat reip gerendæ, & prudentia negotiosa, amplexus est & tenuit velut sectam ex successione Solonis: quæ sequentes cū artibus confuderūt forensibus, & ab actu rerū traiecerūt meditationē ad verba, vnde sophistæ sunt appellati. Cæterum ad hūc, quū iā accessisset ad remp. applicuit se. Primis iuuentutis motibus varius fuit & versatilis, solumq; suum sequebatur ingenium, nullis excultum literis vel disciplinis. Vnde magnas illud vtrāque in partem faciebat institutorum vitæ vicissitudines, declinabatque crebrò ad deteriorem: quod postea ipse confessus est, ferocissimos pullos iactās, vbi rectè docti & formati fuerint, generosissimos euadere equos. Quas verò hīc nonnulli attexūt fabulas, abdicatū à patre fuisse, matrē ex pueri infamia dolori imparè consciuisse sibi moriē, fictas arbitror. Et contra sunt qui dicant reuocantē eū à reip. gerenda genitorē, ostēdisse ei in littore maris veteres triremes abiectas & despectas: quod pariter aduersus duces suos gerat se populus, quū fructū vltra ex iis non capiat. Atqui mature & acriter eum negotia publica apparet illexisse, & impentē occupasse gloriæ cupiditatem: qua ab initio statim

impulsus ad ambiendum primatum graues substi-  
 tit cum potentibus in repub. & principibus inimi-  
 citias, præ cæteris cū Aristide Lyfimachi, qui sem-  
 per ab eo dissentiebat. Et quidē videtur eius cum  
 hoc simultas iuuenile rudimētum habuisse. Ama-  
 uit vterq; (vt Ariston philosophus scriptū reliquit)  
 formosum Steflaum, Cea oriundum. Hinc fuit  
 perpetuum inter eos & de rep. diffidium : verunta-  
 men vitæ & morum videtur dissimilitudo eam ex-  
 aggerasse distractionē. Nam Aristides quum man-  
 fucto ingenio & probis esset moribus, neque in  
 repu. gerenda quicquam gratiæ populi daret, vel  
 gloriæ seruiret suæ, sed omnia ad honestatem cum  
 securitate & iustitia coniunctā dirigeret, non po-  
 terat facere quin incitanti ad multa populum, in-  
 gentesq; res nouanti Themistocli, quo incremen-  
 tum eius reprimeret, subinde repugnaret. Dicitur  
 amore gloriæ inflammatus adeo infano, & rerum  
 perpetrandarum magnarum præ ambitione fuisse,  
 vt iuuenis planè quum aduersus barbaros pu-  
 gnatum apud Marathonem esset, & res geste cele-  
 brarētur Miltiadis, cerneretur cogitabundus ple-  
 runque, noctes exigeret insomnes, & consuetas  
 computationes intermitteret, diceretq; percun-  
 ctantibus & stupentibus vitæ suæ vicissitudinem,  
 somnum sibi adimere Miltiadis trophæum. Reli-  
 qui enim calcem belli arbitrabantur esse cladem  
 ad Marathonem barbarorum, Themistocles verò  
 certaminum exordium maiorum, ad quæ se ipse  
 accingebat assidue ad Græciam protegēdam, im-  
 pendentiaq; longe prospiciens, ciuitatem exerce-  
 bat. Ac primùm vectigal Laureoticum ex argenti  
 metallis partientibus de more inter se Athenien-  
 sibus, solus sustinuit ad populum ferre, vt hac o-  
 missa diuisione, triremes ea pecunia ad bellum  
 Aegineticum armaret. Hoc enim vigeat in Græ-  
 cia maxime, obtinebantque numero nauium Ae-  
 gineta pelagus. qua de causa eos facilius induxit.  
 Neque Darium vel Persas (nam aberant hi pro-  
 cul, nec pro certo timebant venturos) ostentauit,  
 verùm ciuium in Aeginetas acerbitate & æmula-  
 tione abusus in tempore est ad apparatus. Siqui-  
 dem ex ea pecunia centum triremes, quæ cum  
 Xerxe depugnaucrunt, paratæ sunt. Mox dedu-  
 cens & detrahens paulatim ciuitatem ad mare,  
 quasi terra ne cum paribus quidem comparari va-  
 lerent, viribus autem naualibus cum barbaros re-  
 primere, tum Græciæ possent iura dare, pro stata-  
 riis peditibus, (vt ait Plato) nauticos eos & pelagi-  
 cos homines reddidit : præbuitq; ansam sui calu-  
 mniandi, lancea & clypeo Themistoclem ciuibus  
 extorto, populum Atheniensem scalmo & remo  
 alligasse. Hoc designauit victo (vt tradit Stefim-  
 brotus) Miltiade, qui opposuerat se ei. Hisce re-  
 bus syncerum statum & purum reip. polluerit nec-  
 ne, id spectet ad philosophos fortasse disquirere.  
 Nam illo certe tempore allatam Græciæ ex mari  
 incolumitatem, atque urbem Atheniensem, quæ  
 fuit deleta, fuisse à triremibus erectā, cū alia tū ipse  
 testatus est Xerxes. Quippe legionibus adhuc in-  
 tegris terrestribus, vt victus nauali est pugna, tan-  
 quā impar hostibus consciuit fugā: Mardoniumq;  
 (vtequidem censeo) magis ad iustinos ad per-  
 sequēdo se Græcos quam ad subiugādos reliquit.

Α ποσοτὸν ἐν ἐπιπέδῳ, ἵτα μὲς ὑφίστατο τὰς πρὸς τοὺς δυνα-  
 μῆους ἐν τῇ πόλει καὶ ποσοτὸν ἀπερδείας. μάστιγα  
 ἢ Ἀειεὶδῶν τῆ Λισιμάχου, τὴν ἐναίτην αἰεὶ πορδύομε-  
 νον αὐτῶν καὶ τοὶ δοκεῖ πορδύομεν ἢ πρὸς τὸν ἔχθρα μει-  
 σεκιδῶν λαβὴν ἀρχῶν. ἠεὶ ἀποσαι γὰρ ἀμφοτέρω τῶ κα-  
 λῶ Στῆσίλεω, Τῆς δὲ γῆμος ὄντος, ὡς Ἀείτων ὁ φιλόσοφος  
 ἰσόρηκεν. ἐκ τῆ πύτου διετέλωι καὶ πρὸς τὰ δῆμοσια στασιά-  
 ζοντες. οὐ μὲν ἀλλ' ἢ τῆ βίωι καὶ τῆ ἔσπων ἀνομοιό-  
 της εἰσικεν ἀνέστη τὴν ἀφ' ἀποσαι. πρὸς γὰρ ὦν φύσῃ καὶ  
 καλοκαγαθὴς τῆ ἔσπων ὁ Ἀειεὶδῆς, καὶ πολιτῶν ἀνομοιός  
 οὐ πρὸς χερῶν, ὅσῃ πρὸς δόξαν, ἀλλ' ἀπὸ τῆ βελήσου  
 μὲν ἀσφαλείας καὶ διακοσμήσεως, ἰσχυρὰ ἐστο τῆ Θεμι-  
 σοκλῆς, τὸν δὲ ἡμῶν ἐπὶ πολλὰ κινουῶν, καὶ μεγάλας ἐπιφέ-  
 ροντι χαμηλομίας, ἐναίτηοσθαι πολλὰ κίς, ἐπιστάμῳς ἀπὸ  
 πρὸς τὴν ἀνέστην. λέγεται γὰρ οὕτω πρὸς ἀποσαι πρὸς δό-  
 ξαν εἶ), καὶ πρὸς ἀποσαι μεγάλων ὑπὸ φιλοπρίας ἐραστῆς,  
 ὡς τε νέος ὦν ἐπὶ, τῆς ἐν Μαρεθῶνι μάχης πρὸς τοὺς βαρ-  
 βάροις γῆμοιός, καὶ τῆς Μιλτιάδου στρατηγίας ἀφ' ἀποσαι  
 σιμῶνις ὁρῶσθαι τὰ πολλὰ πρὸς ἑαυτῶν καὶ τὰς ἰνύκας  
 ἀγρυπνῆν, καὶ τοὺς πότους παρατεῖσθαι τοὺς σιμῶνις, καὶ  
 λέγειν πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας καὶ θαυμάζοντας τὴν πρὸς τὸν  
 βίον μεταβολῶν, ὡς καθόδῃ αὐτὸν ἐκ ἐπὶ τῆ Μιλτιά-  
 δου ἔσπων. οἱ μὲν γὰρ δῆμοι πέρας ὦντο τῆ πολέμου τὴν  
 ἐν Μαρεθῶνι τῆ βαρβάρων ἦσαν εἶ), Θεμισοκλῆς ἢ ἀρ-  
 χῶν μειζῶν ἀγῶνις, ἐφ' οὓς ἑαυτὸν ὑπὸ τῆς ὅλης Ἑλλά-  
 δος ἠλειφεν αἰεὶ, καὶ τὴν πόλιν ἠσκει, πρὸς ὅσῃ ἠδὲ πρὸς ἀπο-  
 κῶν δὲ μέμον. καὶ πρὸς τὸν μὲν τὴν Δαυειωπικῶν πρὸς ἀπο-  
 δῶν ἀπὸ τῆ ἀργυρείων μεταλλῶν ἔτος ἐχόντων Ἀθῆνῶν  
 ἀφ' ἀποσαι, μόνος εἰπεῖν ἐτόλμησε παρελθὼν εἰς τὸν δὲ ἡμῶν  
 ὡς χερῶν τὴν ἀνομοιῶν ἑάσαντας, ἐκ τῆς χρημάτων πύτων  
 ἀφ' ἀποσαι τειρήεις ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγινητάς πόλε-  
 μῶν ἠεὶ γὰρ ὅσῃ ἐν τῇ Ἑλλάδι μάστιγα, καὶ κατεῖχον  
 οἱ Αἰγινηταὶ πλήρη νεῶν τὴν θαλάσσην. ἢ καὶ ῥῶν Θεμι-  
 σοκλῆς σιμῶνις, οὐ Δαρῶν, ὅσῃ Πέρας (μακρὸν γὰρ  
 ἦσαν οὗτοι, καὶ δέος οὐ πῶν βέβαιον ὡς ἀφ' ἀποσαι παρ-  
 χῶν) ἐπιστῶν, ἀλλὰ τῆ πρὸς Αἰγινητάς ὀργῆ καὶ φιλονει-  
 κία τῆ πολιτῶν ἀποχρησάμῳς ἀφ' ἀποσαι ἐπὶ τὴν πρὸς ἀπο-  
 σαδῶν. ἐκατὸν γὰρ ἀπὸ τῆς χρημάτων ἐκείνων ἐποιήθησαν  
 τειρήεις, αἱ καὶ πρὸς Ἐέρῃω ἐναυμάχισαν. ἐκ τῆ πύ-  
 του καὶ μικρὸν ὑπὸ ἀγῶν καὶ ἀφ' ἀποσαι τὴν πόλιν πρὸς  
 τὴν θαλάσσην ὡς τὰ πρὸς ἀποσαι τοὺς ὁμοιοῖς ἀξιομά-  
 χῶν ὄντας, τῆ δὲ ἀπὸ τῆ νεῶν ἀγῶν καὶ πρὸς βαρβάρους ἀ-  
 μυνάσθαι, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀρχῶν δυναμῶν, ἀπὸ μόνι-  
 μῶν ὀπλιτῶν (ὡς φησι Πλάτων) ναυάτας καὶ θαλατῆοις  
 ἐποίησε καὶ ἀφ' ἀποσαι καθ' αὐτῶν παρέχει, ὡς ἄρα Θε-  
 μισοκλῆς τὸ δόρυ καὶ τὴν ἀσπίδα τῆ πολιτῶν παρελόμε-  
 νος, εἰς ὑπὸ πρὸς καὶ κῶπην σιμῶνις τὸν τῆ Ἀθῆνῶν  
 δὲ ἡμῶν. ἔπρῃς ἢ τῶν Μιλτιάδου κρατήσεως ἀπὸ πρὸς  
 πος, ὡς ἰσορῆ Στῆσίμβροτος. εἰ μὲν δὲ τὴν ἀκρίβειαν καὶ  
 τὸ καθ' ἀποσαι τῆ πολιτῶν ἐβλάψεν, ἢ μὴ, τῶν πρὸς ἀ-  
 ζας, ἔσῳ φιλοσοφώτερον ἐπισκεπῆν. ὅτι ἢ ἢ τότε σωτηρία  
 τοὺς Ἑλλῆσιν ἐκ τῆς θαλάσσης ὑπὸ πρὸς, καὶ τὴν Ἀθηναίων  
 πόλιν λυθῆν ἔσῳ ἀφ' ἀποσαι ἐκείνων, τὰ δὲ ἀγῶν, καὶ Ἐέρῃς αὐ-  
 τὸς ἰσχυρῶς. τῆς γὰρ περὶ τῆς δυναμῶν ἀφ' ἀποσαι ἀφ' ἀποσαι  
 χος. καὶ Μαρδονίου ἐμποδῶν εἶ) τοὺς Ἑλλῆσι τῆς διώξεως μάλλον ἢ δουλωσάμῳν, αὐτῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, κατελίπειν.

ἄπονον ὃ γυρομένην χερματιστὴν οἰκίαν Φασιδί ἐλάθειό-  
 τητα· (καὶ γὰρ φιλοθύτιω ὄνα καὶ λαμπαρὸν ἐν ταῖς παλαιῖς  
 ξείνοις δαπύταις, ἀφ' ὧν δέονται χρημάτων) οἱ δὲ τούτων  
 γλιγομένη πολλὴ καὶ μακρολογία κατηχεροῦσιν, ὡς καὶ  
 τὰ πεμπόμια τῶν ἐδωδύμων παλαιότητος. ἐπεὶ δὲ Φιλίδης ὁ  
 ἵπποδρόμος ἀιτηθεὶς ὑπὸ αὐτῶν πῶλον οὐκ ἔδωκεν, ἠπέλη-  
 σε τὸν οἶκον αὐτῶν ταχὺ ποιήσθαι δούρον ἵππων· ἀνιξάμενος ἐγ-  
 κλήματα σιδηρικά καὶ δίκας τὰ δούρατα πρὸς οἰκίους  
 πινὰς παρέξεν. τῇ δὲ φιλοτιμίᾳ πρὸς τὸν ἑστέον, ὡς τ'  
 ἐπί μὲν νέος ὦν καὶ ἀφαιῆς, Ἐπικλέα τὸν ἐξ Ἐρμιόνης κίθα-  
 ριστὴν ἀποδοῦναι ζῶντα ὑπὸ τῶν Ἀθηνῶν, ἐκλιπαρή-  
 σαι μελετᾶν παρ' αὐτῶν, φιλοτιμούμενος πολλοὺς τῶν οἰκίαν  
 ζητεῖν καὶ φοιτᾶν παρ' αὐτῶν. εἰς δὲ Ὀλυμπίαν ἐλθὼν, καὶ δεξ-  
 μιλάμενος ὁ Κίμωνι παρὲν δεῖπνα καὶ σκίνας, καὶ τῶν δι' αὐ-  
 λαμπαρῶν καὶ τῶν ἀσκαδίων, οὐκ ἤρεσκε τοῖς Ἕλλησιν.  
 ἐκείνῳ μὲν γὰρ ὄντι ἰεὺ καὶ ἀπὸ οἰκίας μεγάλης ὄντο  
 δεῖν τὰ βιότα συλχεῖν· οἱ δὲ μήπω γνώριμος γεγονώς,  
 ἀλλὰ καὶ δοκῶν ἐξ οὐχ ὑποαρχόντων παρ' ἀξίας ἐπαίρε-  
 σαι πρὸς ὧν φλίσκαεν ἀλαζονείαν. ἐνίκησε δὲ καὶ χρημάτων  
 τραγωδοῖς, μετὰ τὴν ἡδὴ τότε ἀποδοῦναι καὶ φιλοτιμίᾳ  
 τῶν ἀγῶν ἐχόντος. καὶ πῖνακα τῆς νίκης ἀνέθηκε, ποιᾶν  
 ἑπιγραφήν ἔχοντα, Θεμιστοκλῆς Φρεαεῖος ἐχορήγῃ, Φρύ-  
 νιχος ἐδίδασκειν, Ἀδείμωνος ἤρχεν. οὐ μὲν ἀλλὰ τοῖς πολ-  
 λοις ἐνὶ ἡρώδε, τῶν μὲν, ἐκάστου τῶν πολιτῶν τὸ νόμα λέ-  
 γων ἀπὸ νόμου, τὸ δὲ ὅ, καὶ τῶν ἀσφαδῶν παρὲν τὰ συμ-  
 βόλαια παρέχον ἑαυτὸν. ὡς παρ' αὐτοῦ καὶ παρὲν Σιμωνίδῳ  
 τὸν Χιον εἶπεν, ἀποδοῦναι τῶν οὐ μετρίων παρ' αὐτῶν  
 γρατηριῶτος, ὡς οὐτ' ἐκείνος δὲ ἐγγύεο ποιητῆς ἀγαθὸς  
 ἄδων παρὰ μέλος, οὐτ' αὐτὸς ἀγῶνος ἀρχὸν παρὰ νόμον  
 χερματιστῆς. πάλιν δέποτε τῶν Σιμωνίδῳ ἑπισηκῶπιων  
 ἔλεγε νομῶ οὐκ ἔχον, Κορινθίους μὲν λοιδοροῦντα μετὰ  
 αὐτῶν οἰκιστῶν πόλιν, αὐτῶν δὲ ποιούμενοι οἰκίνας, οὕτως ὄν-  
 τος ἀγῶνος τῶν ὄφιν. ἀυξόμενος δὲ, καὶ τοῖς πολλοῖς δεξ-  
 σκων, τέλος κατεσάσασε καὶ μετέστηεν ἐξ ὧν φρακιδέου  
 τὸν Ἀρειδίῳ. ἡδὴ δὲ τῶν Μήδων καταβαίνοντος ἐπὶ τῶν  
 Ἑλλάδα, καὶ τῶν Ἀθηνῶν βαλδομένων παρὲν γρατη-  
 ρῶν, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐκόντας ἐκστῆναι τῆς γρατηρίας λέ-  
 γουσι, ἐκπεπληγμένοι τῶν κίνδυνον. Ἐπικύδῳ δὲ τὸν  
 Εὐφρημίδου, δημαγωγὸν ὄντα, δειδὼν μὲν εἶπεν, μετὰ τὸν  
 τῶν ψυχῶν καὶ χερματιστῆς ἡπιοῦσα, τῆς δεξῆς ἐφίεσθαι καὶ κρα-  
 τήσθαι ἐπίδοξον εἶναι τῆς χερσονείας. τὸ δὲ Θεμιστοκλέα, δεισαν-  
 τὰ μὴ τὰ παρὰ γράματα δεξοφθαρεῖν πρῶτα πασι τῆς ἡγεμονίας  
 εἰς ἐκείνον ἐμπροσθεν, χερματιστῆς φιλοτιμίᾳ ἐξωνήσασθαι  
 παρὰ τῶν Ἐπικύδου. ἐπαμείψαν δ' αὐτῶν καὶ παρὲν τὸν διγλωσ-  
 σον ἔργον ἐν ταῖς πεμφτικαῖς ὑπὸ βασιλέως ἐπὶ γῆς καὶ ὕδα-  
 τος ἀιτησιν. ἐρμηνεύει γὰρ ὄντα συλλαβῶν δεξοφθαρεῖν, ἀ-  
 πέκτῃν ὅτι φωνὴν Ἑλλῆσι βαρβάρους παρὰ γράματα ἐ-  
 τόλμησε χερματιστῆς. ἐπὶ δὲ καὶ τὸ παρὲν Ἀρθμιον τῶν Ζελεῖτην. Θεμι-  
 στοκλέους γὰρ εἰπόντος, καὶ τῶν εἰς τοὺς ἀπίμους καὶ παῖδας αὐτῶν  
 καὶ γῆρας ἐπέγραψαν, ὅτι τὸν ἐκ Μήδων χερσονεῖα εἰς τοὺς Ἑλ-  
 λῆνας ἐκόμισε. μέγιστον δὲ πρῶτον δὲ καὶ ἀλδοσιν τοῖς Ἑλλῆσι  
 κριῖς πολέμου, καὶ ἀλαμᾶσαι τὰς πόλεις ἀλλήλων, πείρε-  
 τὰ τὰς ἑρπας ἀπὸ τῶν πόλεμον ἀναδοχῆς. παρὲν ὅτι Χίλειον  
 τῶν Ἀρκάδα μέγιστον συναγαγῆναι λέγει. παρὰ λαβῶν δὲ  
 τῶν ἀρχῶν, ἀπὸ μὲν ἐπεχειρή τῶν πολιτῶν ἐμβιβάσθαι εἰς τὰς

A Quærendæ pecuniæ oppidò fuisse cum intentum  
 alij ob munificentiam affirmant. Quum enim af-  
 fidue immolaret, atque in excipiendis esset splen-  
 didus hospitibus, magna facultate pecuniæ cum  
 opus habuisse. Alii contrà nimias sordes expro-  
 brant & malignitatem eius, ut qui etiam missitata  
 cibaria venundaret. Quum à Philide, qui equos  
 alebat, pullū flagitasset, deneganti minitatus est  
 breui se domum eius ligneum equum effecturū.  
 obscure significans, crimina se familiaria & lites ei  
 aduersus quosdam necessarios misturum. Cupi-  
 ditate gloriæ omnes superauit mortales. Itaque  
 iuuenis etiam dum & nouus maximis precibus ab  
 Epicle Hermionenfi citharista, quem magno in  
 honore Athenienses habebant, ut artem exerce-  
 ret apud se contendit: id cupiens, frequētes ut do-  
 mum suam quærent & celebrarent. Ad solenne  
 Olympicum profectus, quum conuiuuiis, taber-  
 naculis, reliquoque nitore & apparatu certaret cū  
 Cimone, offensionem cōcitauit in se Græcorum.  
 Nempe illi quidem ea concedenda & iuueni &  
 nobili putabant: at hic nouus homo, qui indigne  
 supra fortunas suas tollere spiritus videbatur, etiā  
 insolentiæ incurrit crimen. Victor quoq; fuit cho-  
 ragus certantibus tragædis, quo tempore hi ludi  
 erant ingentis studij & concertationis. Cuius vi-  
 ctoriæ tabulam dedicauit cum hac inscriptione,  
 Themistocles Phrearius choragus erat, Phryni-  
 chus docebat, Adimantus præsidebat. At erat ple-  
 bi acceptus, partim quod omnes ciues nominibus  
 suis salutaret sine nomenclatore, partim quod in-  
 tegrum iudicem præberet se in contractibus. Ac  
 Simonidi Chio aliquid iniqui ab ipso prætore po-  
 stulanti respondit, non fore ipsum bonum poetā,  
 si præter modos caneret, nec se, si præter leges quid  
 largiretur, magistratum probatum. Alio tempore  
 deridens Simonidem, insanire dixit eum, quod  
 Corinthios, qui magnam incolerent urbem, con-  
 uitio proferret: quum sibi imagines faceret,  
 qui tam fæda esset facie. Quum opes eius affurge-  
 rent, & esset populo gratus, tandem Aristidem, in-  
 uidia ei conflata & factione sua oppressit, atque in  
 exilium decennale exegit. Postquam petiit iam  
 Græciam Medus, consultantibus de imperatore  
 Atheniensibus, fama est cæteros, periculi magni-  
 tudine deterritos, vltro petitionem imperij abie-  
 cisse: Epicudem verò Euphemidis filium concio-  
 natorem, hominem disertum quidem, sed animo  
 imbellem & venalem, competitorum imperij ei  
 fuisse & omnium opinione obtenturum suffragi-  
 is: Themistoclem proinde veritum ne omnia pes-  
 sum irent, si esset prætor iste designatus, ut abstinere  
 à petendo, nummis ab Epicude redemisse. Cō-  
 mēdatur item factū eius in interpretem, qui cum  
 regis legatis venerat ad terram & aquā postulan-  
 dam missus. Illum enim ex plebiscito comprehē-  
 sum necauit, quod sermone Græco mandata edere  
 barbarorum fuisset ausus. Iam illud de Arthmio  
 Zelite. Huic enim & liberis progenieiq; eius, quod  
 aurum à Medis ad Græcos deportasset, ex Themis-  
 toclis sententia est infamia irrogata. Maximū fuit  
 omnium, quod bella Græciæ intestina extinxerit,  
 cōtentioneiq; eorū diremerit mutuas, suadēs ut su-  
 pederēt belli causa simultates. Quā in re egregiū  
 fociū habuisse memoratur Chileū Arcadē. Sulce-  
 pro ducatu, ex tēplo parauit ciues in naues impo-  
 nere

Ion Palmer.

nere autorq; ciuitati fuit vt deferta vrbe quam re-  
 motissime à Græcia occurrerent barbaro classe.  
 Cæterum reclamantibus multis, eduxit in Tempe  
 cum Lacedæmoniis ingentes copias, vt eo loco  
 defenderent Thessaliam nondum cum Medis (vt  
 putabant) sentientem. Sed quum illinc essent re in-  
 fecta reuersi, & Thessalorum ad regem defectione,  
 omnia in partes Medorum ad Bœotiam vsque dif-  
 fecissent, tunc consiliū de mari Themistoclis cœ-  
 perunt probare Athenienses. Ita mittitur cum clas-  
 se ad Artemisium vt fauces illas tueretur. Hic Græ-  
 cis Eurybiadi & Lacedæmoniis deferentibus im-  
 perium: Atheniensibus autem, quod nauium nū-  
 mero reliquos vincerent fermè vniuersos, detre-  
 ctantibus, aliis parere, perspicies Themistocles dis-  
 crimem, cum ipse cessit Eurybiadi imperio, tum A-  
 thenienses placavit, recipiens iis, si se viros fortes  
 præberent in bello, effecturū se vt Græci vitrò sum-  
 mam rerum ipsis essent in posterum delaturi. Qua-  
 re apparet potissimam causam eum Græciæ fuisse  
 salutis, & præcipue ad gloriam Athenienses proue-  
 xisse, vt qui virtute hostibus, fociis antecelluerint  
 facilitate. Vt verò classis barbarorū Aphetas appli-  
 cuit, expauescens multitudinē Eurybiades, frontē  
 obtinentium nauium aliaq; accipiens supra Sciathū  
 ducentas, circumuehi statuit quamocysime, in in-  
 teriorem Græciam se recipere, & quamproximè  
 tenere Peloponnesum, atque sic classi pro subsidio  
 terrestres copias circumfundere, quod vires regis  
 maritimas censeret insuperabiles. Hic metuentes  
 Eubœi ne à Græcis desererentur, miserunt cum in-  
 genti summa pecuniæ Pelagontem ad colloquen-  
 dum occultè cum Themistocle. Quam vbi ille ac-  
 cepit, dedit eam (vt tradit Herodotus) Eurybiadi.  
 Quum autē ex ciuibus reluctaretur ei Architeles,  
 qui sacra nauis erat trierarchus: pecuniæ verò, quā  
 præberet fociis naualibus, inops, properaret se cum  
 naue subducere, incendit in eū vehementius The-  
 mistocles ciues, vt concursu facto, cœnam eius di-  
 riperent. Quare attonito Architeli, ac grauiter id  
 ferenti, mittit in cista Themistocles panem & car-  
 nes in cœnam, subiicitq; argenti talentum in fun-  
 do, adhortans vt in præsentī cœnet, & postero die  
 focios nauales curæ habeat: sin minus, laceraturū  
 ostendit ipsum se ad ciues, quasi nummos ceperit à  
 barbaris. Hæc Lesbius Phantias memorat. Prælia  
 quæ id temporis inita cum barbarorum classe fue-  
 runt, nō magnopere decreuerunt ad summam bel-  
 li, sed ad experientiam magno fuerunt Græcis mo-  
 mento, re ipsa doctis, in ipso discrimine neque nu-  
 merum nauium, neque speciem vel splendorem  
 insignium, neque intolerentes vlulatus, aut barbari-  
 cas cantilenas, viris cominus congredi doctis, atq;  
 ad dimicandum animatis horribiles esse: verum  
 oportere istis contemptis ipsa petere corpora, col-  
 latisque manibus aduersus illa dimicare. Quod in-  
 telligens Pindarus, rectè de pugna ad Artemisium  
 commissa videtur dixisse,

*Cecropida clarum libertatis posuere fundamentum.*

Quippe pars est audacia victoriæ. Artemisium autē  
 Eubœæ est supra Hesticiā ad Boreā expansum litus,  
 cuius ex aduerso maxime est ex ditione que paruit  
 Philocteti, Olizon. Fanū habet non amplum Dia-  
 næ orientalis cognomine. Ei est lucus circūiectus,

μίσιον ὑπὸ τῷ Ἐστιαίῳ ἀγάλῳ εἰς βορέαι ἀναπέτατος: αἰπιτείνῃ δ' αὐτῷ μάλις τῆς ὑπὸ Φιλοκτιτῆ χῶ-  
 ρος ἡροκλῆος Ὀλιζών. ἔχῃ δ' ἰαδὸν οὐ μέγαν Ἀρτεμίδος ἐπικλησὶν Ἰεσησίας, καὶ δένδρα καὶ αὐτῷ πέφυκε,

πειρήεις, καὶ τὴν πόλιν ἔπεισεν ἐκλιπέσθαι, ὡς περὶ σωτῆρα  
 τῆς Ἑλλάδος ἀπληρῶν τῶν βαρβάρων καὶ θαλάσσιον. ἐνισ-  
 τῶν δὲ πολλῶν, ἐξήγαγε πολλὴν στρατὸν εἰς τὴν Τέμπη  
 μὲν Λακεδαιμονίων, ὡς αὐτῶν περὶ κινδύων τῆς Θεσσα-  
 λίας, οὐκ ἔτι τότε μεδίξῃ δουλεύουσιν: ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν ἐκεί-  
 θεν ἄπορακτοι, καὶ Θεσσαλῶν βασιλεὺς περὶ ἡεροκλῆος ἐμ-  
 διξεν τὰ μέγιστα Βοιωτίας, μάλλον ἢ δὴ τῶν Θεμισσοκλῆος περὶ  
 χον οἱ Ἀθῆνῶν καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ πέμπεται μὲν νεῶν  
 ἐπὶ Ἀρτεμίσιον τὰ στενά Φυλαξίων. ἔνθα δὴ τῶν μὲν Ἑλ-  
 λῶν Εὐρυβιάδῳ καὶ Λακεδαιμονίοις ἠγείσθαι κελύον-  
 των, τῶν δὲ Ἀθῆνῶν, ὅτι πλήθῃ τῶν νεῶν συμπληρῶν ὁμοῦ  
 πλοῖς διζοῖς ὑπερέβηον, οὐκ ἀξιοῦντων ἑτέροις ἕπεσθαι,  
 σπειδῶν τὸν κίνδυνον ὁ Θεμισσοκλῆος, αὐτὸς τε τὸ δόχλιον Εὐ-  
 ρυβιάδῃ παρέθηκε, καὶ κατεπερῆνε τοῖς Ἀθῆνῶν. ὑπὸ χροῦ-  
 μῶς αἱ ἄνδρες ἀγαθοὶ ἤγωνται πρὸς τὸν πόλεμον ἐκείνας  
 αὐτοῖς παρέξῃν εἰς τὰ λοιπὰ πειθομένους πρὸς Ἑλλῶνας. δι-  
 κῶς δὲ τῆς σωτηρίας ἀπώτατος ἠγείσθαι τῇ Ἑλλάδι, καὶ  
 μάλις πρὸς Ἀθῆνῶν περὶ ἀγαθῶν εἰς δόξαν, ὡς ἀνδρεία  
 μὲν, τῶν πολεμίων, ἀγνωμοσύνη δὲ, τῶν συμμάχων περὶ ἡερο-  
 κλῆος. ἐπεὶ δὲ τοῖς ἀφένταις ὁ βαρβαρικὸς φόβος περὶ ἡεροκ-  
 λῆος, ἐκπλαγῆς Εὐρυβιάδῃς τῆς ἑσθίας νεῶν ὁ πλήθος, ἀλ-  
 λας δὲ πωθανόμῃος ἀφ᾽ Ἑλλάδος ὑπὸ Σκιαίου κύκλω  
 περιπλῆν, ἐβούλετο τὴν ταχίστην εἶσθαι τῆς Ἑλλάδος κρη-  
 αδεῖς, ἀφ᾽ ἑαυτῶν Πελοποννήσου, καὶ τὸν περὶ τὸν ναυὸς  
 περὶ ἡεροκλῆος, πρὸς τὰς ἀποστάσεις ἠγείσθαι  
 τὴν καὶ θαλάσσιον ἀκλῶ βασιλείῳ, δεισαντες οἱ Εὐβοῆς  
 μὴ σφᾶς οἱ Ἑλλῶνες περὶ τῶν, κρύφα δὲ Θεμισσοκλῆος διελέ-  
 γοντο, Πελάγῃα μὲν χερσῶν πολλῶν πέμψαντες: ἀ-  
 λαβῶν ἐκείνος, ὡς Ἡρόδοτος ἰσόρηκε, τοῖς καὶ τὸν Εὐρυβιά-  
 δῶν ἔδωκεν. ἐνδύσασθαι δ' αὐτῶν μάλις τῶν πολιτῶν Ἀρ-  
 χιτέλους, ὅς μιν μὲν ἐπὶ τῆς ἑσθίας νεῶς τελεεργῶς, οὐκ ἔ-  
 χων δὲ χερσῶν τοῖς ναύταις χερσῶν, ἔσθῃ δὲ ἀποπλῆ-  
 σα: παρῶξ ἔπειτα μάλιν ὁ Θεμισσοκλῆος τοῖς πολιτῶν ἐπὶ  
 αὐτὸν, ὡς τε ὁ δειπνὸν ἀρπάσσει σιωδραμόντας. τῆ δὲ Ἀρχι-  
 τέλους ἀθυροῦτος ἐπὶ πύτῳ καὶ βαρέῳ φέρεσσι, εἰπέ-  
 πεμψε Θεμισσοκλῆος πρὸς αὐτὸν ἐν κίσει δειπνὸν ἀρτῶν καὶ  
 κρεῶν, ὑποτίθεται τὰ λαντὸν ἄργυρος, καὶ κελύσας  
 αὐτὸν τε δὴ πρὸς ἐν ὁ παρῶν, καὶ μὴ ἡμέραν ὅτι μεληθῆ-  
 ναί τῶν τελεεργῶν: εἰ δὲ μὴ, καὶ ἀβοήσῃ αὐτῶν πρὸς τοῖς πο-  
 λιτῶν, ὡς ἔχοντος ἄργυριον ὑπὸ τῶν πολεμίων. ταῦτα μὲν  
 οὖν Φανίας ὁ Λέσβιος εἶρηκεν. αἱ δὲ ἡρόδοτος τότε πρὸς τῶν  
 τῶν βαρβάρων αὐτῶν καὶ τὰ στενά μάχης, κρίσιν μὲν εἰς τὰ ὀ-  
 λα μὲν ἄλλῳ οὐκ ἐποίησαν, τῆ δὲ πείρα, μάλις πρὸς Ἑλ-  
 λῶνας ὤνησαν. ὑπὸ τῶν ἔργων τῶν τοῖς κινδύων διδα-  
 ρθέντας ὡς οὐτε πληθύνων, οὐτε κῆρυκοὶ καὶ λαμπρότη-  
 τες ἐπισημῶν, οὐτε κραυγαὶ κομπώδεις, ἢ βαρβάρων παιᾶ-  
 νες, ἔχρησεν δὲ τὸν ἀνδράσιν ὅτι σπῆλαις εἰς χεῖρας ἵεναι, καὶ  
 μάχεσθαι ὁλομῶσιν: ἀλλὰ δεῖ τῶν τοῖς τῶν καταφεροῦσθαι,  
 ἐπὶ αὐτῶν τὰ σώματα φέρεσθαι, καὶ πρὸς ἐκείνα ἀφ᾽ ἡεροκ-  
 λῆος συμπλακείσθαι. ὁ δὲ καὶ Πίνδαρος οὐ κακῶς εἶπε  
 σπειδῶν, ὅτι τῆς ἐπὶ Ἀρτεμίσια μάχης εἶπεῖν, ὅτι πᾶδες  
 Ἀθῆνῶν ἐβάλετο τὰ σπῆλαις κρηπίδα ἑλθεῖν. δόχλιον  
 γὰρ οὕτως τῆς κίσεως, ὁ θαρρῆν. εἰ δὲ τῆς Εὐβοίας ὁ Ἀρτε-  
 μίδος ἡροκλῆος Ὀλιζών. ἔχῃ δ' ἰαδὸν οὐ μέγαν Ἀρτεμίδος ἐπικλησὶν Ἰεσησίας, καὶ δένδρα καὶ αὐτῷ πέφυκε,

καὶ ἔπλετο κύκλω λίθου λευκοῦ πεπύγασσι. ὁ δὲ λίθος τῆ χειρὸς  
πειθόμενος, καὶ χροῖαν καὶ ὄσμιον κροκίζουσαν ἀναδίδωσιν. ὡς  
μῆδ' ἔτι πλεῖον ἐλεγεῖον ἢ τὸδε γεγραμμένον,

Γαυποδαπῶν ἀνδρῶν ἡμεῶς Ἀσίης ἀπὸ χροῖας.

Γαῖδες Ἀθηνῶν τὰς δὲ ποτ' ἐν πελάγῃ

Ναυμαχίῃ δαμάσαντες, ἐπεὶ φρατὸς ὦλετο Μήδων,

Σήματ' αὐτ' ἔθεσαν παρθέῳ Ἀρτεμίδι.

δείκνυται δὲ τῆς ἀκτῆς τόπος ἐν πολλῇ τῇ πέριξ ἡνὶ χθῆνιν τε-  
φρώδῃ καὶ μέλαινοι ἐκ βάλτου ἀναδιδούς, ὡς ἄρ' πυρίκλυ-  
τον, ἐν ᾧ τὰ ναυάγια καὶ νεκροὶ κηδύσαι δοκῶσι. τῶν μὲντοι  
πρὸς Θερμοπύλας εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπαλῆχθέντων, πυ-  
θόμην Δεωνίδην τε κείσθαι, καὶ κρατὴν Ζέρξην τῶν καὶ  
Ζῆν παρόδων, εἶσω τῆς Ἑλλάδος ἀνεκρομίζοντο, τῶν Ἀθη-  
ναίων ὅτι πᾶσι τεταγμένων, καὶ δι' ἄρετιν μέγα τοῖς πε-  
πορημένοις Φεργιωῶτων. ὡς ἀπλέων δὲ τὴν χροῖαν ὁ Θε-  
μιστοκλῆς, ἢ κατὰ σοφίαν ἀναγκάσας καὶ καταφυγὰς ὁῶσα τοῖς  
πολεμίοις, ἐν γράφῃ καὶ τῶν λίθων ὅτι φαίνεται γραμμά-  
τας μὲν βίβλικον ἀπὸ τύχης, τοῖς δὲ αὐτοῖς ἰσχυρῶς πᾶσι  
ναύλοχα καὶ τὰς ὑδρείας ὀπισκλήτων ἴσοι ἀπὸ γραμμά-  
των, εἰ μὲν οἶόν τε, μεταπέλασθαι πρὸς αὐτοὺς, πατέρων ὄν-  
τας καὶ πατρὸς ἰσχυροῦσθαι ὑπὸ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας·  
εἰ δὲ μή, κακῶς ὁ βαρβαρικὸν ἐν ταῖς μάχαις καὶ σιωπῆ-  
σάντων. αὐτὰ δὲ ἠλπίσει ἢ μεταστήσει τοὺς Ἴωνας, ἢ παρὰ  
ξένου ἀποπέσει τοῖς βαρβαρικοῖς ἡμιόμοις. Ζέρξην δὲ ἀπὸ τῆς  
Δωρίδος ἀναγῆν ἐμβαλόντος εἰς τὴν Φωκίδα, καὶ τὰ τῶν  
Φωκῶν ἄσπυρ πολυῶντος, οὐ παρὸς ἡμίμων οἱ Ἑλλήνες,  
καὶ ἄρ' τῶν Ἀθηνῶν δεομένων εἰς τὴν Βοιωτίαν ἀποδη-  
σάντων τῆς Ἀθηναίων, ὡς ἄρ' αὐτοὶ καὶ τὰ λαοσφύρα Ἀρ-  
τεμίσιον ἐβόηθησαν. μηδενὸς δὲ ὑπακούοντος αὐτοῖς, ἀλλὰ  
τῆς Πελοποννήσου πρὸς ἡμιόμων, καὶ πᾶσι ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν  
τὴν διώσασθαι ὠρημῶν σιωπῆν, καὶ ἀπὸ τῆς χροῖας τῆς  
Ιαθμῶν εἰς τὰ λαοσφύρα ἐκ τὰ λαοσφύρα, ἀμα μὲν ὄρη τῆς πρὸς  
δοσίας εἶχε τοὺς Ἀθηνῶν, ἀμα δὲ δευτέρω καὶ κατὰ φῶνα  
μεμονωμένοις, μάχα δὲ μὲν γὰρ οὐ διανοοῦντο μυσταί σοφ-  
τῆς ποσάταις· ὁ δὲ ἢ μὲν οὐκ ἀναλίσκον ἐν τῷ παρὸντι τὴν πό-  
λιν ἀφέντας ἐμψύχαι τῆς ναυσίν, ὅσοι οἱ πολλοὶ χαλεπῶς  
ἤκρονον, ὡς μήτε ἰκκῆς δεομένοι, μήτε σωτηρίας ὀπισάμενοι,  
θεῶν τε ἰερέων καὶ πατέρων ἢ ἑῶν πρὸς ἡμιόμων. ἔνθα δὲ Θεμι-  
στοκλῆς ἀπορῶν τοῖς ἀνδροπῆσις λογισμοῖς πρὸς ἀγαθὰ  
τὸ πλῆθος, ὡς ἄρ' ἐν βαρβαρῶν μνησθῆναι ἄρα, σημεῖα δαι-  
μόνια καὶ χρησμῶν ἐπέφη αὐτοῖς· σημεῖον μὲν λαμβάνων τὸ  
τῆς δράκοντος, ὅς ἀφανὲς ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκ τῆς ση-  
κῆς δὲ καὶ ἡμεῶν· καὶ τὰς καθ' ἡμέραν αὐτῶν πρὸς ἡμι-  
όμων ἀπαρτὰς βίβλικοντες ἀψύχους οἱ ἱερεῖς, δεικνύον  
εἰς τοὺς πολλοὺς (Θεμιστοκλέους λόγον διδόντος) ὡς ἀπο-  
λέλοιπε τὴν πόλιν ἢ θεὸς ὑψηρομένη πρὸς τὴν τὰ λαοσ-  
φύρα αὐτοῖς. τὰ δὲ χρησμῶν πάλιν ἐδήμασαν, λέγων μηδὲν  
ἀλλ' ἢ δηλοῦσθαι ζυλινὸν τείχος ἢ τὰς ναῦς. δὲ καὶ τὴν Σα-  
λαμίνα, θεῖαν, οὐχὶ δὲ γλῶσσο δὲ δὲ γελῆσαι, καλῶν τὸν θεόν,  
ὡς δὲ τυχήματος μεγάλου τοῖς Ἑλλησιν ἐπὶ ὑμῶν ἐσομένην.  
κατὰ τῆς δὲ τῆς γνώμης, ψήφισμα γράφει, τὴν μὲν πόλιν πα-  
ρακαταστάσαι τῇ Ἀθηνῶν τῇ Ἀθηναίων μεδεύσει, τοῖς δὲ  
ἐν ἡλικίᾳ πᾶσι εὐβαρίδην εἰς τὰς τελεῖρας, παῖδας δὲ  
καὶ γυναῖκας καὶ ἀνδράποδα σώσειν ἕκαστον ὡς δὲ ναυῶν.  
Ἀθηνῶν ὑποδέχεται τῆς γένεας καὶ γυναῖκας εἰς Τροιζήνα.

A & cingūt pilæ lapide candido coactæ. Lapis, si ma-  
nu confricetur, colorem & odorẽ representat cro-  
ceum. Earũ pilarũ in vna hæc carmina sunt incisa,  
*Diuersas Asia gentes certamine quondam  
Nauali hoc fudit ventifono in pelago  
Victor Cecropidũm populus, Medisq; peremptis,  
Dictynna hæc posuit clara trophæa tibi.*

Monstratur huius littoris locus, qui ex multa cir-  
cumiecta arena cinereũ puluerẽ & atrum ex imo  
edit velut adustum, vbi naufragia & cadauera pu-  
tantur cremasse. At nuntiatis ad Artemisium, quæ  
apud Thermopylas acta fuerant, vbi cecidisse di-  
dicerunt Leonidam, & Xerxem transitus terre-  
B stres obtinere retrò concesserunt in Græciã clau-  
dentibus agmen Atheniensibus, atq; ob virtutem  
ex rebus gestis maiorẽ in modum animos sustol-  
lentibus. Præteruehens Themistocles oram, vbi  
appulsus nauium hostiliũ necessarios & recepta-  
cula videbar, incidit in lapidibus, quos partim ibi  
inuenit temere iacentes, partim ipse in locis stati-  
C oni & aquationi idoneis posuit, magnas literas,  
quibus obtestabatur Ionas, vt si possent, ad se trãf-  
irent ipsorum genitores & propugnantes pro ipso-  
rum libertate: sin minus, barbaros vt in præliis fa-  
tigarent turbarentque. His sperabat effecturum  
se, vt aut desciscerent Iones, aut conciretur, in su-  
spicionem apud barbaros adducti. Porro quum  
esset Xerxes ex superiore Doridis regione in Pho-  
cidem digressus, oppidaque Phocensium flamma  
deuastaret, non tulerunt Græci suppetias, licet  
orarent Athenienses, vt ad arcẽdum à terra Attica  
bellum Bœotia occurrerent, sicut ipsi obiecerant  
se ad Artemisiũ. Verum quum audiret eos nemo,  
sed respicerent Peloponnesum, omnesque vires  
molirentur intra Isthmum contrahere, & murum  
de vno mari in alterum duceret, ibi simul ob pro-  
ditionem exarserunt Athenienses, simul mœstitia  
D & angor desertos sollicitauit. Nam cum tam innu-  
merabilibus legionibus nõ erat sententia confer-  
re signa. Vnum restabat necessarium, vt in præsen-  
tia vi be relicta naues amplecterentur. Accipiebat  
id plebs moleste, quod aris focusq; relictis neq; vi-  
ctoriam desiderarent neq; viderent salutem. Hic  
Themistocles ad inducendam multitudinem hu-  
manis destitutus consiliis, sicut in tragœdiã ma-  
chinã erigens, prodigia cœlestia & oracula admo-  
uit iis. Ostentum mutuatus est à dracone, qui per  
eos dies nõ fuit in adyto visus, & libaminibus, quæ  
ei proponebantur quotidie, integris repertis, sa-  
E ceri dotes enunciauerunt pro concione, dicendi  
potestate iis à Themistocle facta, dereliquisse Mi-  
neruam vi bem, & ducem se ciuibus ad mare tra-  
bere. Iam oraculo populum tractauit, nihil aliud  
docens muro ligneo quàm naues ostendi, atq; id-  
circo nominari diuinam à Deo, non miseram ne-  
que infelicem, Salamina, vt à qua cognomẽ apud  
Græcos ingens esset palma tractura. Vbi sententia  
eius comprobata est, scribit plebiscitum, vt vrbs  
fidei Minervæ populi Atheniensis præsidis cõcre-  
deretur, iuuentus naues cõscenderet, liberis, con-  
F iugibus, seruitis incolumitatem, quam quisque  
posset, expediret. Rogatione perlata plerique pa-  
rentes & coniuges Træzenen deportauerunt de-  
ponendos, quos receperunt Træzenii benigne.  
κυρωθέντος δὲ τῆς ψήφισματις, οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀ-  
φροσύμων πρὸς τῶν Τροιζηνίων ὑποδεχόμενων.

Siquidem sciuerunt iis publice alimenta binis in A  
 singulos obolis die præbitis, & pueris poma vt li-  
 berum esset, vnde liberet, sumere: merces insuper  
 præceptoribus eorum solueretur. Hoc plebisci-  
 tum Nicagoras scripsit. Quum verò difficultate  
 rei nummariæ laborarent in publico Athenienses,  
 Aristoteles autor est curiam Areopagi militibus  
 in capita octonas drachmas diuisisse, eamque po-  
 tissimam fuisse causam complendæ classis. Verùm  
 Clidemus & hoc quoque Themistoclis assignat  
 consilio. Nam descendentibus Pyræum Atheni-  
 ensibus in simulacro Mineræ desideratâ ait fuisse  
 ægidem. Themistoclem igitur, quum specie B  
 quarentis excuteret omnia, immensam vim pec-  
 unia inuenisse in impedimentis abditam: quain  
 medio posita abundasse classarios milites viatico.  
 Conscendente ciuitate, aliis spectaculum hoc mi-  
 serationem, miraculum aliis audaciæ mouit, parē-  
 tes aliò dimittentium, ipsorū autem immotorum  
 ad eiulatum lachrymalque & complexus paren-  
 tum, qui in illâ Insulam transm̄ trebant. Iam multi  
 ciues, qui ob grauem ætatem relinquebantur, mi-  
 serabiles erant. Præterea erat ex mansuetis & do-  
 mesticis animalibus, cum latratu & desiderio af-  
 fectantibus conscendentēs altores suos, permouens  
 oblectatio. Inter quæ Xanthippi canis refer-  
 tur patris Periclis, non ferens disijungi ab eo, in pe-  
 lagus insilisse, ac iuxta triremem eius natans te-  
 nuisse Salamina: vbi deficiens, statim expirasse,  
 cuius esse monumentum dicitur id quod môstra-  
 tur hac quoque memoria, & appellatur, Canis se-  
 pulchrum. Atq; hæc quidem præclarè Themistoc-  
 cles. At hæc teneri ciues animaduertens Aristidis  
 desiderio, metuq; ne indignatione ille permotus  
 conuerteret se ad regem, ac res Græciæ euerteret,  
 (quippe oppressus à Themistoclis factione ante  
 bellum & datus in exilium fuerat) scribit plebisci-  
 tum, permissi ad tempus exulantibus reditum in  
 patriam, vt agant & consulant cum aliis ciuibus  
 quæ è rep. Græciæ forent. Habebat autem Eury-  
 biades, ob dignitatem Sparta, imperium ad clas-  
 sem: Qui languidus ad periculum quum inde sol-  
 uere & contendere ad Isthmum, vbi terrestres co-  
 piæ conuenerant Peloponnesiorum, intenderet,  
 reclamauit ei Themistocles: quo tempore per-  
 vulgata illa perhibetur dixisse. nam quum Eury-  
 biades diceret ei, *In ludis, Themistocles, eos qui matu-  
 rius exurgunt, cadunt alapis: Sanè quidem* (inquit The-  
 mistocles) *at nec moratores donant corona.* Quum bac-  
 culum ille sustulisset ad pulsandum ipsam: The-  
 mistocles, *Feri,* inquit, *sed audi tamen.* Eam modera-  
 tionem stupente Eurybiade, iubenteque vt d ce-  
 ret, reduxit eum ad meliora consilia Themistoc-  
 cles. Quum verò iactaret quidam eum cui vrbs  
 non esset, non rectè docere alios qui haberent, pa-  
 trias suas deserere & prodere: retorta Themistoc-  
 cles ad eum oratione, Nos quidem (inquit) scele-  
 ste, tecta & muros, ne in seuitutem redigamur,  
 reium causa furdarū dereliquimus, & tamen vrbs  
 est nobis omnium Græciæ amplissima, ducentæ hæ  
 triremes, quæ hoc tēpore vobis, si salutē ab iis quæ  
 ritis ad auxiliū sunt prestò: qui si iterum destitutis F  
 nobis vos subduxeritis, iamiam aliquis ex Græcis  
 audiet Athenienses & ciuitate libera & agro haud  
 illò quem amiserunt potitos deteriore. Sic fatus  
 Themistocles, suspicionem & formidinem iniecit  
 Eurybiadi ne Athenienses ab ipsis deficerent.

καὶ γὰρ βέβηκεν ἐπιφύσαντο δημοσίᾳ, δύο ὄβολοις ἐκάστῳ δι-  
 δόντες, καὶ τῆς ὀπίσθεν λαμβάσκει τοὺς παῖδας ὄξυαι πύρι-  
 τὰ ἔχον, ἐπὶ δὲ ὑπὸ αὐτῶν διδασκάλους τελέει μισθοίς. ὁ  
 δὲ ψήφισμα Νικαγόρας ἐγραψεν· ὅτι οἰτῶν τῶν δημοσίων  
 χρημάτων τοῖς Ἀθῆναιοῖς, Ἀριστοτέλης μὲν φησὶ τὴν ὄξυ-  
 Αρείου πάγου βουλήν ποιεῖσασαν ἐκάστῳ τῶν στρατιωμέ-  
 νων ὀκτὼ δραχμαῖς, ἀπὸ τῶν πτωχῶν τῶν πληρωθῆναι  
 τῶν τεύχεων· Κλειδήμος δὲ καὶ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους ποίημα  
 στρατήγημα. καταβαίνοντων γὰρ εἰς Πήλαια τῶν Ἀθῆναιῶν  
 φησὶν ἀπολέσθαι τὸν Γοργύφον ἀπὸ τῆς θεοῦ τῆς ἀγάλατος. τὸ  
 οὖν Θεμιστοκλέα πρὸς τοὺς μύρον ζητεῖν, καὶ διεβουλεύοντα  
 ἀπὸ τῆς χρημῆτος βίαιον πλῆθος ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς ἀπο-  
 κερυμύλλον ὡς εἰς μέσον κρημίντων, ὑπερῆσαν τοὺς ἐμ-  
 βαίνοντας εἰς τὰς ναῦς ἐφοδίων. ἐκπλεύσης δὲ τῆς πόλεως,  
 τοῖς μὲν οἰκτοῖν ὁ θεῶν, τοῖς δὲ θαῦμα τῆς πόλεως παρῆχε,  
 γυνέας μὲν δὴ τῶν πεμπόντων, αὐτῶν δὲ ἀκαμπῶν πρὸς  
 οἰμωγὰς καὶ δάκρυα γυνέων καὶ παίδων, ἔλατῶν εἰς  
 τὴν ἴσσην. καί τινι πολλοὶ μὲν ἔχοντες ἀπολιμπνύοντο τὸ  
 πολιτῶν, ἔλεον εἶχον. ἡ δὲ πῖς καὶ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν καὶ στω-  
 τῶν ζῶν ὀπικῶσα. γλυκυθυμία μετ' ὀρυγῆς καὶ πό-  
 θου συμπαράσθεντων ἐμβαίνοισι τοῖς αὐτῶν ἐφοδίοισιν. ἐν οἷς  
 ἰσορῆσαι κύων Ξανθίππου τῶν Πεισικλέους πατρὸς, ὅτι ἀνα-  
 γλῶσσος τὴν ἀπὸ αὐτῶν μόνωσιν, ἐναλέσθαι τῆς λατῆς. καὶ τῆ  
 τεύχεων ὀπικῶντος, ἐμπέσκει εἰς τὴν Σαλαμίνα, καὶ λή-  
 ποθυμήσας ἀποθανεῖν θύσας. οὐ καὶ ὁ δὲ φησὶ μύρον ἀρετῆς  
 καὶ καλοῦ μύρον Κυρίου σημεῖα, τὰ φωνεῖν λέγουσι. ταῦτα δὲ  
 μέγαλα τῶν Θεμιστοκλέους καὶ τοῖς πολέμοις ἀποδόντος πο-  
 θῶντας Ἀριστοτέλους, καὶ δεδιότας μὴ δι' ὀργῶν τὰ βαρβάρων  
 πρὸς αὐτοὺς αἰσθῆναι τὰ πρὸς τὴν ἑλλάδα τῆς ἑλλά-  
 δος, (ὄξυαίσι γὰρ πρὸς τὸν πόλεμον κατασασαοῖς ὑπὸ  
 Θεμιστοκλέους) γράφει ψήφισμα, τοῖς ὅτι χροῖα μετῴσων  
 ὄξυαι, κατελθοῖσι, πρὸς τὴν καὶ λέγειν τὰ βέλτερα τῆς ἑλ-  
 λάδος μὲν τῶν δὴ πῶν πολιτῶν. Εὐρυβιάδου δὲ τὴν μὲν ἡγε-  
 μονίαν τῶν νεῶν ἔχοντος ἔχει δὲ τῆς σπάρτης ἀξίωμα, μα-  
 λαχὸν δὲ πρὸς τὴν κινδύων ὄντος, ἀρῆν τὴν βολεμῆς καὶ πρὸς  
 ὅτι τὸν Ἰσθμόν, ὅπου καὶ ὁ περὶ τὸν ἔθροισι τῶν Πελοποννη-  
 σίων, ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπέτελεν. ὅτε καὶ τὰ μνημονοῦντα  
 λεγόμενα φασὶ. τὰ γὰρ Εὐρυβιάδου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος,  
 ὁ Θεμιστοκλῆς, ὡς τοῖς ἀγῶσι τῶν πρὸς τῶν μύρων ραπί-  
 ζοισι, Ναί, (εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς) ἀλλὰ τοῖς ἀπολέσθαι  
 τῶν ἐν τῶν ναυῶν. ἐπὶ τῶν καὶ τὴν βακτικῶν ὡς πατά-  
 ζοισι, ὁ Θεμιστοκλῆς ἔφη, Πάταξον μὲν, ἀκροῖσιν δέ. θαυ-  
 μάσαντος δὲ τὴν πρὸς τὴν Εὐρυβιάδου, καὶ λέγειν κε-  
 λύσαιτος, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἀνῆλθεν αὐτὸν ὅτι τὸν λόγον  
 εἰπόντος δὲ πῖος ὡς ἀνὴρ ἀπολις ὅτι ὀρθῶς διδάσκει τοὺς ἑ-  
 χοῖτας ἐγκαταλιπεῖν καὶ πρὸς τὰς πατρίδας, ὁ Θεμιστο-  
 κλῆς ὅτι πρὸς τὸν λόγον. Ἡμεῖς τοι (εἶπεν) ὡς μαθητῆς, πῖος  
 μὲν οἰκίας καὶ τὰ τεύχεα καταλελοίπα μὲν ἐκ ἀξιοῦντες ἀψύ-  
 χον ἔνεκα δουλείᾳ πόλις δὲ ἡμῖν ἐστὶ μέγιστη τῶν ἑλλήνων  
 δυν, αἱ δὲ ἀκροῖσιν τεύχεων, ἀ νῦν ὑμῖν παρῆσαν βοηθοὶ σῶζε-  
 σθαι δὲ αὐτῶν βυλοῦσιν. εἰ δὲ ἀπὸ τῆς δούτερον ἡμῶν πρὸς  
 δόντες, αὐτῶν πρὸς τῆς ἑλλήνων, Ἀθῆναιοῖς, καὶ πόλις  
 ἐλάτῶν, καὶ χροῖα οὐ χροῖα κακῶν ἡμῶν ἢς ἀπέβαλον.  
 ταῦτα τῶν Θεμιστοκλέους εἰπόντος, εἰποῖα καὶ δέος ἔχε τὸν Εὐ-  
 ρυβιάδου τῶν Ἀθῆναιῶν, μὴ σφῶς ἀπολιπὸντες οἴχονται.

τῆς Ἐρετριέως πφραμὸν λέγειν πρὸς αὐτὸν, ἦ γὰρ (ἔ- A  
 φη) καὶ ὑμῖν πρὸς πολέμου πρὸς λόγος, οἱ καθ' ἑαυτὸν αἰτῶ-  
 νίδες, μάχασθαι μὴ ἔχετε, καρδίαν δ' οὐκ ἔχετε; λέγεται  
 δὲ ὑποπινῶν, τὸν μὲν Θεμιστοκλέα πρὸς τούτων ἀπὸ τῆς κα-  
 ταστάσεως αὐτῶν τῆς νεῶς ἀφ' ἧς λέγεσθαι, γλαυκὰ δὲ ὀ-  
 φθαλμοῖσι ἀφ' ἧς πετομένοισι ὅτι τὰ δεξιὰ τῆς νεῆς, καὶ τοῖς κερχῆ-  
 σίοις ὅτι κατὰ τὴν δεξιάν. ὁ δὲ δὴ καὶ μάχιστος πρὸς τὴν γνάμην, καὶ  
 παρεσιβλάζοντο ναυμαχῆσοντες. ἀλλ' ἐπεὶ τῆς πολέμιων ὁ  
 φόβος τῆς Ἀθηναίων καὶ τῆς Φηλαίων πρὸς φέρει, τὸς πέριξ  
 ἀπέκρουεν αἰγυλῶν, αὐτὸς τε βασιλεὺς μὲν περὶ στρατῶ  
 καταβάς ὅτι πῶ θάλατταν, ἀδρῆς ὠφθη, τῶν δὲ δυνάμεων B  
 ὁμοδύμοι, δὲ ἐρρύθησαν οἱ τῆς Θεμιστοκλέους λόγοι τῶν  
 Ἑλλήνων, καὶ πάλιν ἐπάπτανον οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὸν  
 Ἰσθμὸν, εἴ τις δὴ πὶ λέγει χαλεπαίοιτες. ἐδόκει δὲ τῆς νυκτὸς  
 ἀποχωρεῖν, καὶ παρηγήματο πλοῦς τοῖς κυβερνήταις. ἔνθα δὲ  
 βαρέως φέρων ὁ Θεμιστοκλῆς εἰ πῶ ἀπὸ τῆς πότους καὶ τῶν  
 ἐνωπῶν πρὸς ἐμῶν βοήθειαν οἱ Ἑλλῆνες ἀφ' ἧς ἴστανται  
 πόλης, ἐβλάβετο καὶ σιωπῆς πῶ πρὸς τὸν Σίκινον πρὸς  
 ματαίαν. ἡ δὲ πρὸς ἧς Πέρσης ὁ Σίκινος αἰγυλῶντος,  
 ὄνομα δὲ τῆς Θεμιστοκλέος καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς παιδαγωγός.  
 ὃν ἐκπέμπει πρὸς τὸν Πέρσην κρύφα, κελύφας λέγει C  
 ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, αἰετούμενος  
 τὰ βασιλείας, ἐξελθὼν πρὸς αὐτὸς τὸς Ἑλλήνας ἀπο-  
 διδράσχοιτας, καὶ ἀφ' ἧς λέγεται μὴ παρῆναι φυγεῖν αὐτοῖς,  
 ἀλλ' ἐν ἧς ἀφ' ἧς ἴστανται τῶν περὶ τὴν χερσὶ οἴτες, ὅτι λέγει καὶ  
 ἀφ' ἧς ἴστανται πῶ ναυτικῶν δυνάμεων. ταῦτα δὲ ὁ Ξέρξης ὡς  
 ἀπ' ὄνομα λελεγμένα δεξιάν, ἠδὲ καὶ τέλος ὄνομα δὲ  
 ἔφερε πρὸς τὸς ἠγεμόνας τῶν νεῶν. τὰς μὲν δὲ πλῆθος  
 καθ' ἡσυχίαν, ἀφ' ἧς ἴστανται δὲ ἀναρτῆρας ἠδὲ πρὸς βαλέ-  
 σθαι τὸν πόρον ἐν κύκλῳ πρὸς, καὶ ἀφ' ἧς ἴστανται τὰς ἡσυχίας,  
 ὅπως ἐκφυγῆ μηδεὶς τῶν πολέμιων. τούτων δὲ πρὸς πρὸς D  
 μῶν, Ἀρεϊδείδης ὁ Λισιμάχου πρὸς αἰετούμενος  
 ἦκει ὅτι πῶ σιλωὶ τῆς Θεμιστοκλέους, οὐκ ἂν φίλος, ἀλ-  
 λά καὶ δὲ ἐκείνον δὲ στραχισμῶν, ὡς πρὸς εἰρηται πρὸς ἐλθόν-  
 τῶν πρὸς Θεμιστοκλέος φέρει πῶ κύκλωσιν. ὁ δὲ, πῶ τε δὲ  
 λῶν καλοκαρῆται τῆς αἰδρῶς εἰδῶς, καὶ τῆς τότε παρῶ-  
 σίας ἀγάμῶν, φέρει τὰ πρὸς τὸν Σίκινον αὐτῶ, καὶ παρε-  
 κέλει τῶν Ἑλλήνων συνεπιλαμβαλέσθαι καὶ συμπρὸς ἴ-  
 μεῖσθαι, πῶ ἔχοντα μάλλον, ὅπως ἐν τοῖς γενοῖς ναυμαχῆ-  
 σον. ὁ μὲν οὖν Ἀρεϊδείδης ἐπαμῆσας τὸν Θεμιστοκλέα, τοῖς  
 δὲ πρὸς ἐπηδ' ἴστανται καὶ τειχεράχους ὅτι πῶ μάχῳ E  
 μία ἐκ Ἡεροδότου Παιανίου, ἐπὶ δὲ ὄμοις ἀπιστοῦντων, ἐφ' ἧς τειχεράχους  
 τειχερῆς αὐτομολοῦς, ἦς ἐναυαρχὸς Παιανίος, ἀπαγγέλλουσα  
 τῶν κύκλωσιν ὡς τε καὶ ἡμῶν τῶς Ἑλλήνας κινήσασιν μετ' ἀνάγκης  
 πρὸς τὸν κίνδυνον. αἴμα δὲ ἡμέρα Ξέρξης μὲν αἴμα κατῆσθαι  
 τὸν φόλον ἐποπιδῶν καὶ τῶν πρὸς ἴστανται, ὡς μὲν Φαρόδημος  
 φησὶν, ὡς δὲ Ἡεροδότου, ἠβραχεῖ πόρῳ διείρηται τῆς  
 Ἀθηναίων ἠσυχίας ὡς δὲ Ἀκεσόδωρος, ἐν μεσοείῳ τῆς Μεγα-  
 είδος, ὡς τῆς καλεσμένων κερῶν, χρυσοῦ δὲ φέρει ἡμε-  
 ρος, καὶ γραμματεῖς πολλοῖς πρὸς ἴστανται, ὡς ἔρρην ἡ  
 ἀπογράφεται καὶ μάχῳ τὰ πρὸς ἴστανται. Θεμιστοκλῆς F  
 δὲ πρὸς τῆς ναυαρχίδας τειχερῆς σφαγιαζομένων πρὸς ἴ-  
 στανται αἰγυλῶν, καλλίστοι μὲν ἴδεται πῶ ὄψιν, ἐδοῦσιν  
 δὲ καὶ χρυσοῦ κερῶν καὶ ἀφ' ἧς ἴστανται. ἐλέγοντο δὲ Σαρδαύκης παῖδες εἶ) τῆς βασιλείας ἀδελφῆς καὶ Ἀντίρ-  
 κτου. τούτοις ἴδων Εὐφραντίδης ὁ μῆτις, ὡς αἴμα μὲν ἀνέλαμψεν ἐκ τῶν ἱερῶν μέγα καὶ πρὸς ἴστανται πῶ,

Quum Eretrius quidam dicere contra eum in-  
 tenderet, Num vos quoque, (inquit) dicere quid de bello  
 vultis, qui sicut loligines, gladium habetis, cor non habe-  
 tis? Dum ita differit Themistocles, in foris ex su-  
 periore loco navis perhibent quidam visam fuisse  
 noctuam ad dextram classis volantem atq; in an-  
 tennis confidentem. Quod potissimum in causa  
 fuit ut assentirentur ei, atque ad praelium navale  
 accingerent se. Ut vero classis hostium terræ Atti-  
 cæ ad Phalericum admota vicina obtexit littora,  
 atque ipse cum terrestri agmine rex ad mare de-  
 scendit, ut semel cum omnibus copiis in conspe-  
 ctu esset, effluerunt ex Græcorū animis Themis-  
 toclis admonitiones, & Isthmum ceperunt de-  
 nudo Peloponnesii respectare, frementes si quis ali-  
 ud proponeret. Visum est igitur nocte vela facere,  
 atque edictum gubernatoribus ut parati ad nau-  
 gandum essent. Hic anxius Themistocles, quod  
 loci & angustiarum commoditate Græci amissa, in  
 suam quisq; oppidum dilaberentur, commentus  
 est & struxit illum per Sicinum astum. Erat natione  
 Sicinus Perses, captivus, sed amans Themisto-  
 clis & liberorum eius præceptor, quem occultè ad  
 Persam mittit nunciatum Atheniensium ducem  
 Themistoclem cum rege sentientem, ei primùm  
 enunciare Græcos fugam circumspectare, mone-  
 reque ne iis facultatem det fugiendi: sed interea  
 dum tumultuantur destituti terrestribus legioni-  
 bus, adoriatur & delet copias navales. Eum nun-  
 tium Xerxes quasi à benevolo animo profectum  
 amplexus est, gratumque habuit: denique edixit  
 navium præfectis, cæteras naues ut silentio instru-  
 ant, cum ducentis autè profecti totum transitum  
 vndique claudant, & circumueniant insulas, ne  
 quis elabatur hostium. Id agi Aristides Lysimachi  
 primus sentiens contendit tacitus ad tabernacu-  
 lum Themistoclis, non quidem quod gratia ei  
 cum illo intercederet, imò fuerat (ut diximus) illi-  
 us opera exterminatus: prodeunti ad ipsum decla-  
 rat circumseptos se. Qui quum aliàs integritatem  
 eius haberet perspectam, latus tunc eius præsen-  
 tia, aperit ei quid per Sicinum egisset, hortatur  
 Græcos ut retineat, secumq; in id incumbat (quia  
 maior ei adhibeatur fides) ut in faucibus pugnam  
 navalem committant. Igitur collaudato Themis-  
 tocle Aristides, alios duces & trierarchos adit &  
 ad praelium accendit. Nondum adiungentibus ta-  
 men ei his fidem, ecce triremis vna Tenedia, cui  
 præerat Panætius, transfugit ad Græcos, quæ cin-  
 ctos ipsos esse nuntiavit. Ita iam ira quoque præter  
 necessitatem stimulavit Græcos ad confligen-  
 dum. Vbi diluxit, Xerxes in edito confedit, clas-  
 sem & aciem specularis, ut Phanodemus ait, su-  
 pra fanum Herculis, quæ angusto freto dirimitur  
 ab Attica insula: ut Acestorus, in Megaridis  
 confinio super colles, quos Gerata appellant: Au-  
 reo sedit folio multis adhibitis scribis, quorum e-  
 rat munus, ut quæque res in prælio gereretur ex-  
 cipere. At Themistocli super navem prætoriam  
 sacrificanti, tres captivi oblatis sunt forma venu-  
 stissima, vesteque & auro eximie exculti. Dice-  
 batur Sandauces regis sororis & Autarcti filii esse.  
 Quos contuitus vates Euphrantides, ut simul &  
 magnam hostiæ & lucidam flammam ediderant,

μία ἐκ Ἡεροδότου Παιανίου

ac bonum omen sternutamento à dextera parte est datum, dexterâ Themistoclis complexus adol-  
lescentes illos omnes iussit vt victimâ & hostiam  
Omest: Baccho, votis nuncupatis, immolarent: ita  
pariter Græcis salutem promitti & palmam. Stup-  
père Themistocle eo vaticinio tâto & tam atroci,  
vulgus, vt in grandibus solet periculis & rebus as-  
peris, salutem potius ex absolis quàm consentaneis  
sperans, cœpit Deū simul vna voce ciere, ad-  
ductisq; ad aram captiuis sacra ex præscripto vatis  
fieri coegit. Hæc philosophus, & historiarum non  
rudis, Lesbius Phanius, memorię prodidit. De nau-  
ium barbaricarum numero Æschylus poeta, vt  
cerius & firmans, in tragœdia Persis ita ait,

*Xerxi, scio, naues erant certo quidem mille:  
Verum ducentæ septem erant celeres  
Supra modum: sic obtinet rumor volans.*

Atticæ c lxxx. erant numero. Singulæ habebant  
octonos denos, qui ex foris pugnarent: eorum e-  
rant quatuor sagittarij, reliqui grauis armaturæ.  
Videtur autem nõ secus tempus Themistocles ac  
locum animaduertisse & captasse, neq; prius ad-  
uersam barbaris aciem explicuit, quàm consueta  
hora adfuit, qua ventus ex mari increbrescens flu-  
ctum per fretū impelleret, cuius impetus Græco-  
rum nauibus non oberat, compactis & humiliori-  
bus: barbaricas verò editioribus puppibus forisq;  
excelsioribus, & ob pondus minus agiles, retor-  
quebat, ac Græcis acriter incurrentibus, & ad  
Themistoclis, vt qui maxime videret quid è re ef-  
fet, iussa intrentis, transuersas obiciebat. Iam vbi  
agebat Themistocles, Xerxis classis præfectus A-  
riamenes, iugenti vectus naue, iacula & sagittas  
velut è muro ingerebat, qui vir insignis erat, &  
regis fratrum iōge fortissimus & iustissimus. Eum  
Amenias De celensis & Soficles Pedienfis, vna ve-  
cti, vt concurrentes infestæ naues & in se mutuò  
impactæ rostris cohæserè, insipientem in ipsorum  
nauem exceperunt, hastisq; afflictum præcipita-  
uerunt in mare. Corpus eius inter cætera fluitans  
naufragia, Artemisia agnitum deportauit ad Xer-  
xem. Dum ita certatur, fama est ingens lumen ab  
Eleusine refulsisse, campumque Thriasiū stre-  
pitu & vocibus, sicut ex coetu hominum mysti-  
cum lachum deducentium, ad mare vsque perso-  
nasse. Ab agmine vocem edentium assurgens  
paulatim à terra visa iis nubes deflectere à conti-  
nente, & in naues incumbere. Alii species vide-  
re visi sunt virorum armatorum manus ab Ægi-  
na pro Græcorum classe protendentium. Eos pu-  
tabant esse Æacidas, quos votis ante pugnam im-  
plorauerant. Princeps nauem cœpit ciuis Athe-  
niensis Lycomedes trierarchus: cuius absceidit in-  
signia atque Apollini victori sacravit. Reliqui æ-  
quantes in angustiis barbarorum frontem, inue-  
hentes carptim illos ac semetipsos turbantes,  
quam in seruum extraxissent pugnam, fuderunt  
fogaueruntque, atque insignem illam & nobilem  
victoriam, vt Simonides ait, qua neque apud Gre-  
cos neque apud barbaros clarius decus vllum ex-  
tigit nauale, retulerunt virtute & strenuitate com-  
muni omnium militum, consilio verò & pruden-

A  
B  
C  
D  
E  
F  
G  
H  
I  
K  
L  
M  
N  
O  
P  
Q  
R  
S  
T  
V  
W  
X  
Y  
Z  
α  
β  
γ  
δ  
ε  
ζ  
η  
θ  
ι  
κ  
λ  
μ  
ν  
ξ  
ο  
π  
ρ  
σ  
τ  
υ  
φ  
χ  
ψ  
ω  
α  
β  
γ  
δ  
ε  
ζ  
η  
θ  
ι  
κ  
λ  
μ  
ν  
ξ  
ο  
π  
ρ  
σ  
τ  
υ  
φ  
χ  
ψ  
ω

αμα ὃ παρμὸς ἐκ τῶν δεξιῶν ἐσήμηνε, τὸν Θεμιστοκλέα  
δεξιωσάμενος, ἐκέλευσε τῶν νεανίσκων κατάρξασθαι, κα-  
θάρξασθαι πρὸ τῆς ὤμησῆς Διονύσου παρθεναίου, οὕτω  
γὰρ ἄμα σωθῆναι τε καὶ νικῶν ἔσεσθαι τοῖς Ἑλλήσιν. ἐκ πλα-  
γῆτος ὃ τῷ Θεμιστοκλέους ὡς μέγα ὄμαϊνθμα καὶ δόξον, οἷον  
εἶωθεν ἐν μεγάλοις ἀγῶσι καὶ πορῆμασι χαλεποῖς, μάλλον  
ἐκ τῶν πορῆσθων, ἢ τῶν δολῶν τὴν σωθῆναι ἐλπίζοντες  
οἱ πολλοί, τὸν θεὸν ἄμα κρινῆ κατεκαλυψῆτο φωνῆ, καὶ πρὸς ἀ-  
χμαλώτοις ὡς βωμῶν πορσαγαγόντες, ἠνάγκασαν, ὡς ὁ  
μαῖνθς ἐκέλευσε, τὴν θυσιῶν σωτελεσθῆναι ταῦτα μὲν  
οἷον ἀνὴρ φιλόσοφος καὶ γραμματέων ἐκ ἀπείρου ἰστορικῶν  
Φανίας ὁ Λέσβιος εἶρηκε. πρὸς ὃ τῶν πλήθους τῶν βαρβαρι-  
κῶν νεῶν Αἰχμύλος ὁ ποιητῆς, ὡς αἰεὶ εἰδὼς καὶ διαβεβαυμένος  
ἐν βαρβαρίᾳ Πέρσας, λέγει ταῦτα,  
Ξέρξης ὃ (καὶ γὰρ οἶδα) χιλιάς μὲν οἷον  
Νεῶν ὃ πλήθος· αἰεὶ δὲ ὑπερκύμποι τὰ χεῖρα,  
Ἐκάτων δὲ ἦσαν, ἑπταθ' ὡδ' ἔχθ' λόγος. τῶν δ' Ἀτ-  
τικῶν, ἑκάτων ὀγδοήκοντα ὃ πλήθος ἔσων, ἑκάστη πρὸς ἀπὸ τῆς  
κατασφάματος μαχόμενοι, ὀκτωκῆδεκα εἶχεν ὡν τοξόται  
πίσσαρες ἦσαν, οἱ λοιποὶ δὲ ὀπλίται. δοκεῖ δ' οὐχ ἦτο, ὃ  
τὸν καρὸν ὁ Θεμιστοκλῆς ἢ τὸν τόπον σιωπῶν καὶ φυλάξας,  
μὴ πορῆσθαι ἀπιπορῆσθαι κατὰ τῆς βαρβαρικῆς  
τῆς τειρήσθ. ἢ τὴν εἰωθῆναι ὄραν πορῆσθαι, ὃ πνῶμα  
λαμπερὸν ἐκ πελάγους αἰεὶ καὶ κύμα δὲ τῶν νεῶν κατὰ  
γρυσαν ὁ τὰς μὲν Ἑλλήσιν ἐκ ἐβλασσηναῶς, ἀπειθῆς οὐ-  
σας καὶ παρρησιώτερας, τὰς δὲ βαρβαρικῆς, τὰς τε πορῆμας  
ἀπειθῆσθαι, καὶ τοῖς κατασφάμασιν ὑπερῶσθαι καὶ βαρείας  
ἔπιπορῆσθαι, ἔσφραγε πορῆσθαι, καὶ παρεδίδου πλα-  
γῆσθ τοῖς Ἑλλήσιν ὄξεως πορῆσθαι, καὶ τὰ Θεμιστο-  
κλῆ πορῆσθαι, ὡς ὄραν πρὸς ἀπὸ τῆς συμφῆσθαι καὶ ὅτι  
κατ' ἐκείνων ὁ Ξέρξης ναύαρχος Ἀσιαμῆσθ, ναῦν ἔχων με-  
γάλῆσθ, ὡς πορ ἀπὸ τείχους ἐπὸς δὲ καὶ ἠκόντισθαι, ἀνὴρ ἀγα-  
θῆσθ ὡν, καὶ τῶν βασιλέως ἀδελφῶν πολὺ κρείττωσθ τε καὶ δι-  
καιοτάτωσθ. τῶν μὲν οἷον Ἀμεινίας ὁ Δεκελῆσθ, καὶ Σωσι-  
κλῆσθ ὁ Πεδιῶσθ ὁμοῦ πλέοντες, ὡς αἰεὶ πρὸς ἀπὸ πορῆσθαι πορῆ-  
σθαι καὶ σωτελεσθαι τοῖς χαλκώμασιν ἐνεκῆσθαι,  
ἔπιπορῆσθαι τῆς αὐτῆς τειρήσθ, ὑπερῶσθαι καὶ τοῖς δόξασθ  
τύποσθαι, εἰς τὴν θάλασσαν ἐπέδου καὶ ὃ σῶμα μετ'  
ἀλλῶν πορῆσθαι ναυαγῶν Ἀρτεμισία γνωρίσθαι, πορῆσθ  
Ξέρξῆσθ ἀνῶσθ. ἐν ὃ πύτω τῆς ἀγῶσθ ὄντος, φῶσθ μὲν ἐκ-  
λαμψῆσθ μέγα λόγῶσθ Ἑλλήσθ, ἦχον ὃ καὶ φωνῆσθ ὃ  
δριῶσθ κατὰ τῆς πεδίον, ὃ γὰρ τῆς θάλασθ, ὡς αἰεὶ πορῆσθ  
ὄμοῦ πολλῶν τῆς μυστικῶν ὄξαγαγόντων ἱακῆσθ. ἐκ ὃ τῆς πλή-  
θους τῶν πορῆσθ, καὶ μικρὸν ἀπὸ γῆσθ αἰαπορῆσθ νε-  
φος ἔδου αὐτῆσθ ὑπονοσθαι καὶ κατασθῆσθ εἰς τὰς βίησθ.  
ἔτεροσθ ὃ φάσθαι καὶ εἰδῶσθ κατὰ τῆς ἔδου ἐπὸς πλῶν δὲ  
δρῶσθ, ἀπὸ Αἰγῆσθ τὰς χεῖρας ἀνεχῶσθαι πορῆσθ Ἑλλήσθ  
βίησθ. οἷον εἶνασθ Αἰακίδας εἶσθ, πορῆσθ κλημῶσθ δὲ καὶ  
πορῆσθ τῆς μάχης ὅτι τῆς βοήσθαι. πορῆσθ μὲν οἷον λαμψῆσθ  
ναῦν Λυκαμῆσθ ἀνὴρ Ἀθῆσθ, τειρησθ, τῆς τῆς πορῆσθ  
σημαπορῆσθ αἰετῆσθ Ἀπολλωνὶ δαφνηφόρω. οἱ δὲ δὲσθ  
τοῖς βαρβαρίσθ ὄξασθ ὃ πλήθος, ἐν γενῶσθ μέσθ  
μὲν καὶ πορῆσθ καὶ τῆς ναυμαχῆσθ, γῶσθ ὃ καὶ δεινότητῆ  
Θεμιστοκλέους. μὲν ὃ τῆς ναυμαχῆσθ, Ξέρξης.

πορῆσθαι πορῆσθαι, καὶ πορῆσθαι τῆς ἀλλήλοισθ ἐβίβασθ. το μέσθαι δὲ εἰλῆσθ ἀπὸ τῆσθ, ὡς εἶρηκε Σιμωνίδης, τῆς καλῆσθ ἐκεί-  
νῶσθ καὶ πορῆσθαι τῆσθ οἱ ἱκῆσθ, ἢ ὃ Ἑλλήσθ ὅτε βαρβαρίσθ ἐπὸς ἀπὸ τῆσθ εἶρησθαι λαμψῆσθαι. ἀνδρεία  
μὲν καὶ πορῆσθαι καὶ τῆς ναυμαχῆσθ, γῶσθ ὃ καὶ δεινότητῆ Θεμιστοκλέους. μὲν ὃ τῆς ναυμαχῆσθ, Ξέρξης.

μὲν ἐπιθυμομαχῶν πρὸς τὴν ἀποτίμωσιν ἐπεχείρει ἀφ' ἑ-  
 μάταιον ἐπάγει. ὁ περὶ εἰς Σαλαμίνα, τοῖς Ἕλλησιν ἐμφε-  
 ζῶν τὸν ἀφ' ἑμῶν πόρον. Θεμιστοκλῆς δὲ ἀποπειρώμενος  
 Ἀεγεΐδου λόγῳ, γνώμην ἐποίησε λυφὴν ὁ ζῶντα τῆς  
 ναυοῖν ἔπι πλοῦσαντας εἰς Ἑλλάσποντον, ὅπως (ἔφη) τὴν  
 Ἀσία ἐν τῇ Εὐρώπῃ λαβωμένων δεσχεραίνοντος ὁ Ἀεγεΐ-  
 δου, καὶ λέγων ὅτι Νῦν μὲν βυφάντι ὡς βαρβάρῳ πε-  
 πολεμημένῳ, αἱ ἡγεταὶ κλεισμένων εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ  
 κατὰ σπῆσιν εἰς ἀνάγκην ὑπὸ δίοις ἀνδρά τηλικύτων  
 διωόμεων κύριον, οὐδέτι κατὰ μῆκος ὑπὸ σκιάδι χροσῆ  
 γέσεται τὴν μάχην ἐφ' ἡσυχίας, ἀλλὰ πᾶσι πολὺν καὶ  
 πᾶσιν αὐτὸς παρῶν ἀφ' ἑμῶν τὸν κίνδυνον, ἐπιδιορθώσεται τὰ  
 παρὰ μῆκος, καὶ βουλεύσεται βέλποιν ὑπὸ τῶν ὄλων. Οὐ  
 τὴν οὐσαν οὖν (ἔφη) δὲ γέφυραν ὡς Θεμιστοκλῆς ἡμᾶς ἀ-  
 μαρῆν, ἀλλ' ἐτέραν, εἰ ἄρ' οἶόν τε, πρὸς κατὰ σπῆσιν  
 ἐκβαλῆν ἀφ' ἑμῶν τὰς ἀνδραποικίας ἐκ τῆς Εὐρώπης.  
 Οὐκ οὖν (εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς) εἰδοκῆς ταῦτα συμφέρον,  
 ὡς οὐκ ἐπὶ καὶ μηχρῶσται πᾶσι ἡμᾶς ὅπως ἀπαλλα-  
 γήσεται τὴν ἀφ' ἑμῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος. ἐπεὶ ἡ ταῦτα ἐδ-  
 ξε, πέμπη πᾶσι τῶν βασιλικῶν δυνάμεων ἐν τοῖς ἀρχαλῶ-  
 πται ἀνδρῶν, Ἀργακίῳ ὀνομα, φερέσιν βασιλεὺς κελύσας,  
 ὅτι τοῖς μὲν Ἕλλησι δέδωκεται τὰ ναυτικῶν κειρατηκῆς,  
 ἀναπλῆν εἰς τὸν Ἑλλάσποντον ἔπι ὁ ζῶντα, καὶ λυφὴν τὴν  
 γέφυραν Θεμιστοκλῆς ἡ κηδόμενος βασιλέως, παραμῆ  
 ἀπὸ δὲ ἔπι τὴν ἑαυτῆς ἡλῶσαν, καὶ ἀφραδοσται, μέ-  
 γρε αὐτὸς ἐμποῖς πᾶσι ἀφ' ἑμῶν τοῖς συμμάχοις καὶ  
 μελλήσας πρὸς τὴν δίοσιν ταῦτ' ὁ βαρβάρος ἀκρύσας, καὶ  
 ἡρόμενος πρὸς φόβος, ἀφ' ἑμῶν ἐποίησε τὴν ἀναχώρησιν.  
 καὶ πείσαν ἡ Θεμιστοκλέους καὶ Ἀεγεΐδου φρονίσις ἐν  
 Μαρδοκίῳ παρέσεν, εἶγε πολλοσημοσίῳ τῆς Ξέρξου διω-  
 μέως ἀφ' ἑμῶν σαύμοι Πλαταιάσιν, εἰς τὸν πρὸ τῶν ὄλων κίν-  
 δυνον κατέστησαν. πόλεων μὲν οὖν τὴν Αἰγίνην τῶν ἀριστέσται  
 φησὶν Ἡρόδοτος, Θεμιστοκλῆς ἡ (καὶ ἄρ' ἀκριτες ὑπὸ φθό-  
 νου) ὁ πρὸς τῶν ἀπέδωκεν ἀπὸρτες. ἐπεὶ γὰρ ἀναχωρή-  
 σαι εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἀπὸ τῆς βωμοῦ τὴν ψήφον ἔφερον οἱ  
 στρατηγῆ, πρὸς τὸν μὲν ἕκαστος ἑαυτὸν ἀπέφαιμεν δρετῆ, δό-  
 πτερον ἡ μὲν ἑαυτὸν, Θεμιστοκλέα. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰς τὴν  
 Σπάρτην αὐτὸν κατὰ γαρήντες, Εὐρυβιάδῃ μὲν, ἀνδρείας,  
 ἐκείνῳ ἡ σοφίας δρετῆ ἔδωσαν, ἡαλλοῦ γέφανον καὶ τῶν  
 καὶ τὴν πόλιν ἀρμάτων ὁ πρὸς τῶν ἑδωρὶ (καί) τελα-  
 κροῖσις τῶν νέων πομποῖς ἀφ' ἑμῶν τῶν ὄρων σιωεξέπεμψαν. λέ-  
 γεται δὲ ὀλυμπίῳ τῶν ἐφεξῆς ἀρῶντων, καὶ παρελθόντος  
 εἰς ὁ σάδιον τῆς Θεμιστοκλέους, ἀμελήσαντας τῶν ἀγωνιστῶν  
 τοῖς παρῶν, ἔλιν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡλῶσται, καὶ τοῖς ἐξ-  
 νοῖς ἔπι δὲ κινῆν ἄμα ἡαμαζόντας καὶ χροποιῶντας. ὡς τε καὶ  
 αὐτὸν ἡδὲ τα, πρὸς τοῖς φίλοις ὁμολογήσται ἡ κερπὸν ἀπέ-  
 χαν ἡ ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος αὐτῶν πονηθέντων. καὶ γὰρ ἡ τῆς φύ-  
 σος φιλοτιμότητος, εἰ δὲ πικρῶν ἀφ' ἑμῶν τῶν ἀπομνημονο-  
 μῶν. ἀρεταῖς τε γὰρ ναύαρχος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὡδὲν ἔπε  
 τῆ ἰδίῳ ἔπε τῆ κρινῶν καὶ μέσος ἐρημάσται, ἀλλὰ πᾶσι ἀνε-  
 βάλλετο ὁ πρὸς τῶν πῆλον εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἡ  
 ἐκπλῆν ἐμελλεν, ἡ ὁμοῦ πολλὰ πρὸς τῶν πρὸς ἀφ' ἑμῶν, καὶ  
 πᾶσι πᾶσι ἀνδραποικίαις ὁμῶν, μέγας εἶδ' ὁκοῆ, καὶ πᾶσι  
 διωόμεν τῆ τε κερῶν τοῖς ἐκπεσῶντα ἔπι σπῆσιν. πρὸς τὴν  
 ἡαλλοῦ, ὡς εἶδε πρὸς κείνην ψέλλια χροσῶ καὶ φρεπτοῖς, αὐτὸς μὲν παρῆλθε, ὡδ' ἐπομῶν φίλοις δείξας, εἶπεν,  
 Ἀεγεῶδ

A adhuc cum re malè gesta luctans, aggreditur per  
 aggeres Salamina traducere in Græcos, copias ter-  
 restres freto, quod erat interfusum, obsepto. The-  
 mistocles autè verbis Aristidem pertentans, cen-  
 sere simulavit se, vt classe in Hellepontum profe-  
 cti pontè rescinderent, Quo Asiam (inquit) in Euro-  
 ra cariamus. Quod cum improbaret Aristides, di-  
 ceretq; , Haftenus quidem cum barbaro ludente  
 contulimus arma, quem si in Græcia incluserimus  
 & metu ad necessitatem adegerimus, virum tam  
 multis subnixum legionibus, non vltra sub vm-  
 braculo sedens aureo pugnâ solute spectabit, sed  
 B omnia audebit, & omnibus rebus ipse metu vrgē-  
 te occurrens, quod titubatum est, corriget, confi-  
 liumq; de summa rerum inibit sanius. Non est igitur,  
 Themistocles (inquit) hic nobis soluendus  
 pons, verum etiâ, si qua fieri queat, parandus alter,  
 quo istum properè ex Europa exturbemus. Ergo,  
 Themistocles, si ita esse, inquit, ex vsu videtur,  
 tempus est vt rationem ineamus omnes struamuf-  
 que, quo Græcia excedat quam ocysimè. Vbi in  
 eam sententiam itum est, quendam ex regis eu-  
 nuchis, quem inuenit inter captiuos, Arnacem  
 nomine, mittit, qui renunciaret regi, decreuisse ma-  
 C ri nunc victores Græcos Hellepontum classe pe-  
 tere, ad pontem, qui ibi constratus sit, interciden-  
 dum: Themistoclem autem, de rege laborantem,  
 monere, vt properato itinere ad mare suum con-  
 tendat, & transmittat dum moras aliquas ipse so-  
 ciis necit & cunctationes ad insequendum. Hoc  
 barbarus nuntio expauescens, properauit se reci-  
 pere. Documentum autem præbuit in Mardonio  
 Themistoclis & Aristidis prudentia. siquidem si-  
 gna ad Platæas Xerxis minima ex parte exercitus  
 quum contulissent, aleam subierunt summæ. Inter  
 ciuitates palmam tulit (vt tradit Herodotus) ciui-  
 D tas Æginetarum: Themistocli verò, quamuis in-  
 uiti, obstante inuidia, omnes tribuerunt palmam.  
 Vt enim concesserunt omnes in Isthmum, & suf-  
 fragia duces ab ara tulerunt, primû virtute semet-  
 ipsum quisque, secundum à se renunciauit The-  
 mistoclem. Lacedæmonij verò deduxerunt eum  
 Spartâ, vbi Eurybiadi virtutis, sapientiæ præmium  
 illi tribuerunt oleaginam coronam, & currum,  
 qui in ciuitate erant, primarium ei donauerunt.  
 Trecentos præterea miserunt, ex iuuetute sua, qui  
 eum ad fines vsq; prosequerentur. Fama est pro-  
 ximis insequentibus Olympiis quum in curriculû  
 E concessisset Themistocles, contemptis certatori-  
 bus spectatores totum diem oculos in illum defi-  
 xisse, peregrinisq; stupentes illû magno cum plau-  
 su monstrasse: vt ille lætitia perfusus non obscure  
 tulerit apud amicos, satis se fructus suorum pro  
 Græcia susceptorum laborû percepisse. Erat nan-  
 que (si fides habenda iis est quæ de eo commemo-  
 rantur) natura avidus supra modum gloriæ. Siqui-  
 dem designatus à populo nauarchus, nulli rei pu-  
 blice vel priuatim vacauit sigillatim, verum quæ-  
 cunq; res esset ad ipsum delata, illam in eum reie-  
 cit diem quo erat conscensurus, quo vno tempore  
 multis rebus intentus & à diuersis appellatus ho-  
 F minibus, magnus esse & summæ videretur autori-  
 tatis. Cadauera in littore erecta inspiciens, vbi ex-  
 ornata vidit armillis aureis & torquibus, ipse præ-  
 teriit, sed comitanti ostendit ea dixitque amico,  
 Aεγεῶδ



ἐπεὶ γὰρ ὁ Ἰ. Ἑλλήων σὺν τοῖς ἀπὸ Πηλοπόννησος ἑξέρχοντο κατῆ-  
 ρεν εἰς Παγασάς, καὶ διεχείμαζε, Δημητρεῶν δὲ τοῖς Ἀ-  
 θηναίοις, ἔφη, ἵνα πρῶτον ἔχῃ ὠφέλιμον μὲν αὐτοῖς καὶ  
 σωτήριον, ἀπορρήθον δὲ πρὸς τοὺς πολλοὺς. τῷ δὲ Ἀθωαί-  
 ων Ἀειεῖδῃ μόνω φράσασθαι κελθόντων, καὶ ἐκείνος δοκι-  
 μάσθαι, φράσαι μὲν Θεμιστοκλῆς ἔφρασε τὰ Ἀειεῖδῃ,  
 ὅτι νεώτερον ἐμπαρήσασθαι ἀφαινοῖσθαι τῷ Ἑλλήων ὁ δὲ εἰς τὸ  
 δῆμον παρήθων, ἔφη, τῆς πρῶτης ἡμέρας ἡ ἀφαινοῖσθαι πρῶ-  
 τεινὸν Θεμιστοκλῆς, μηδεμίαν εἶη μῆτε λοιπὴν εἶρα μῆτε  
 ἀδικωτέραν. οἱ μὲν οὖν Ἀθωαῖοι ἀφαινοῖσθαι παύσα-  
 σθαι τὰ Θεμιστοκλῆος φράσασθαι. ἐν δὲ τοῖς Ἀμφι-  
 κτυονικαῖς συνεδρίοις τῷ Λακεδαιμονίων εἰσηγησάμενον ὅ-  
 πως ἀπείρησθαι τῆς Ἀμφικτυονίας αἰ μὴ συμμαχήσα-  
 σθαι τῷ Μήδου πόλει, φοβηθεὶς μὴ Θεβαλοῖς καὶ Ἀρ-  
 γείοις, ἐπὶ δὲ Θεβαλοῖς ἐκβαλόντες τὸ συνέδριον, πρυτε-  
 λαὸς ἔπεισαν τῷ Ἰφίφω, καὶ Ἰφίφω δὲ δοκῶν  
 ἐκείνοις, συνέειπε ταῖς πόλεσι, καὶ μετέθηκε τὰς γνώμας τῷ  
 Πυλαργῶν. διδάξας ὡς τριάκοντα καὶ μία μόναι πόλεις  
 εἶσιν αἰ μεταχρῶσθαι τοῦ πολέμου, καὶ τούτων αἰ πλείους  
 πρυτάνεσι μικραῖ. δεινὸν οὖν εἰ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐκ-  
 παύοντο ἡγεμονίας, ἵνα ταῖς μεγίσταις δυοῖν ἢ τρισὶ πόλεσιν  
 ἔσται τὸ συνέδριον. ἐκ τούτου μὲν οὖν μάλιστα τοῖς Λακε-  
 δαιμονίοις φρασεῖται. δὲ καὶ τὸν Κίμωνα φρασεῖται  
 ταῖς πρῶταις, ἀντίπαλον δὲ τῆ πολιτείας τῷ Θεμιστοκλῆι κα-  
 τήσαντες. ἡ δὲ καὶ τοῖς συμμαχοῖς ἐπαρῆς, φρασεῖται  
 τὰς ἡγεμονίας καὶ χρηματισμοῦ ἀπὸ αὐτῶν. οἷα καὶ πρὸς  
 Ἀνδρίοις φρασεῖται ἀπὸ αὐτῶν φησὶν αὐτὸν Ἡρόδοτος εἰπεῖν  
 τε καὶ ἀκούσασθαι. δὲ γὰρ ἔφη θεοὺς κερμίζων, περὶ καὶ  
 βίαι, οἷδ' ἔφασκε εἶη καὶ παρ' αὐτοῖς θεοῖς μεγάλοι δύο,  
 πενίας καὶ ἀπορίας, ὅφ' ὧν καλύεσθαι δοῦναι χρήματα ἐκεί-  
 νοι. Τιμοκρέων δὲ ὁ Ῥόδιος μελοποιὸς ἐν ἄσματι κατὰ πηλο-  
 ποννησῶν Θεμιστοκλέους, ὡς δῆλός μιν ἔστιν ἡ χρηματισ-  
 τικὴ ἀφαινοῖσθαι κατὰ τὸν Ἰφίφω, αὐτὸν δὲ ξένον ὄντα καὶ  
 φίλον φρασεῖται φρασεῖται. λέγει δὲ οὕτως, Ἀλλ' εἰ τὸ γε  
 Πausanias, ἡ δὲ τὸ γε Ξαίτηπον αἰνεῖς, ἡ τὸ γε Λατοχί-  
 δην ἐγὼ δὲ Ἀειεῖδῃ ἐπαινεῶ, ἀνδρα ἱεράν ἀπ' Ἀθωαῶν  
 ἔλθειν ἕνα λῶσον· ἐπεὶ δὲ Θεμιστοκλῆα ἤγαγε Λατοχί-  
 σαν, ἀδικόν, φρασεῖται. ὅς Τιμοκρέων φρασεῖται ἔστιν, ἀργυ-  
 εῖοισι σκυβαλικοῖσι πειθεῖς, οὐ κατὰ χρὴ εἰς πατρίδα Ἰάλυ-  
 σον. λαβὼν δὲ τρία ἀργυρεῖα τάλαντα ἔβα πλέων εἰς Ὀλεθρον,  
 τὰς μὲν κατὰ χρὴ ἀδικῶς, τὰς δὲ ἐκδιώκων, τὰς δὲ χείνων,  
 φρασεῖται ἀπὸ πλεως. Ἰδοῦ μοι δὲ ἐπὶ τὸν Ἰφίφω γελῶντας Ἰ-  
 χεῖ κρέα παρέχων· οἱ δὲ ἠσθιον, καὶ ἠύχρη μὴ ὦραι Θεμιστο-  
 κλέους ἡμέρας. πολὺ δὲ ἀσελγέστερα καὶ ἀιαπεπταμένη μάλ-  
 λον εἰς τὸ Θεμιστοκλέα κέρηται βλασφημία μὲν τῷ Φυλίῳ  
 αὐτῷ καὶ τῷ Θεμιστοκλῆι ὁ Τιμοκρέων, ἄσμα ποιήσας ἔστιν φρα-  
 σεῖται, Μῆσα τὰς δὲ τὰ μέλεος κλέος ἀν' Ἑλλάδας πῆρ' ὡς εἰκός  
 καὶ δίκαιον. λέγει δὲ ὁ Τιμοκρέων ἐπὶ μὴ δισμῶ φυγαῖν, σὺ κα-  
 τὰ φημιστοκλέους τῶ Θεμιστοκλέους. ὡς ἔν ὁ Θεμιστοκλῆς αἰ-  
 πίδαρ' ἐρε μὴ δίζειν, τῶν δὲ ἐποίησε πρὸς αὐτὸν, Οὐκ ἄρα Τι-  
 μοκρέων μῆτις Μήδισιν ὄρκια τέμοι, ἀλλ' ἐπὶ τὴν δῆλον δὴ πο-  
 νησῖ, ὅτι ἐγὼ μόνον κέρηται· ἐπὶ καὶ ἄλλαι ἀλώπεκες.

A Quum enim classis Græcorum à discessu Xerxis  
 Pagafas decurrisset in portum, ibique hyberna-  
 ret, pro concione ostendit Atheniensibus habere  
 rem se conducibilem ipsis & salutarem, sed non  
 edendam in vulgus. Atheniensibus, ut eam vni  
 aperiret Aristidi iubentibus: qui si probaret, exe-  
 queretur eam. Ita ostendit Aristidi Themistocles  
 classem Græcorum iti animo habere se incende-  
 re. Mox concionem hic ingreffus, re, ait, quam in  
 animo haberet Themistocles, nullam esse neque  
 vtiliorem neque iniquiorem. ita præcepit ei po-  
 pulus Atheniensis ut ab isto consilio desisteret.  
 B Quum in conuentibus Amphictyonicis referrent  
 Lacedæmonii ad concilium, ut ab eo concilio  
 arcerentur ciuitates quæ arma non confocia-  
 sent aduersus Medum, timens ne summotis à  
 confessu Theffalis, Argiuis, præterea Thebanis,  
 illi haberent semel ad nutum suum suffragia, at-  
 que ex eorum voluntate omnia gererentur, pa-  
 trocinatus est hisce ciuitatibus, & sententias Py-  
 lagoræ circumegit, docens, quæ confortes  
 belli fuissent, vnam & triginta ciuitates esse, atque  
 has magna ex parte planè exiles. Non esse igitur  
 ferendum, si exclusa à fœdere reliqua Græcia,  
 concilium hoc ad duarum vel trium amplissima-  
 rum arbitrium ciuitatum redigeretur. Ex eo in-  
 currit potissimum in Lacedæmonios: quapropter  
 C Cimonem prouexerunt honoribus, quo Themis-  
 tocli eum in repub. excitarent aduersarium. Fa-  
 tigauit & socios circumuectus insulas, ac num-  
 mos ab iis exprimens. Atque apud Andrios,  
 quum eos pecuniam posceret, refert illum Hero-  
 dotus hæc dixisse & audiuisse: Duas ait deas se-  
 cum adduxisse, *Suadam & vim*. Illi responderunt  
 apud se quoque duas esse magnas deas, à quibus  
 illi pecuniam dare prohiberentur, *Paupertatem &*  
*Inopiam*. Timocreon, Rhodius Poëta, mordet in  
 cantico Themistoclem acerbius, quòd exulibus  
 aliis mercede reditum in patriam confecisset, se  
 verò hospitem & amicum prodidisset, pecunia ad-  
 ductus. Eius hi sunt versus,  
*Sit tu modo Pausaniam laudæve Xantippum effers vel*  
*tibi Leutyhidam:*  
*Ego autem Aristidem cano virum, sacris optimus u-*  
*nus qui venit Athenis.*  
*Mendacem enim, iniquum, proditorem odit Latona*  
*Themistoclem,*  
*Qui sordidulam ob pecuniolam suam minimè reduxit*  
*anarus hospitem in patriam Ialyson:*  
*Sed inde tria arripens talèta, vadit in malum exitiù,*  
*Iniquè aliquos reuehens, quosdam exigens, hos & tru-*  
*cidans nactus onus pecunia.*  
*Nunc pandochus ineptus in Isthmo est, ridiculum fa-*  
*ciens*  
*Actum, apparatq, frigidas carnes. Verùm autem e-*  
*pulantur illi,*  
*Præcantur & Themistocli ut ne horà quidem supersit.*  
 Longè verò petulantioribus & apertioribus pro-  
 bris Themistoclem iam exulem & damnatum  
 profcidit Timocreon, composuitq; carmen, cuius  
 hoc fecit exordium,  
 F *Musa, carminis decus huius, inuulga per Græciam,*  
*ut par atque iustum est.*  
 Fertur Timocreon, quòd partes fecutus Medo-  
 rum fuisset, inter alios etiam Themistoclis calculo damnatus atque exterminatus fuisse. Ut iam partes Medice  
 sunt Themistocli crimini data, hæc in eum scripsit,  
*Non claudica solus: latent vulpes aliæ.*

rum fuisset, inter alios etiam Themistoclis calculo damnatus atque exterminatus fuisse. Ut iam partes Medice  
 sunt Themistocli crimini data, hæc in eum scripsit,  
 alii non improbi minus. Non claudica solus: latent vulpes aliæ.

Quia verò ciues iam ex inuidia libenter in eum calumnias recipiebant, coactus est factis suis crebro ad populum commemorandis, stomachum ei facere, & ad infensos, Quid tumultuamini (inquit) si sæpius ab iisdem beneficia accipitis? Momordit etiam multitudinē æde extruenda Dianæ, quam Aristobulen (quasi optima consilia ipse ciuitati & Græcis dedisset) appellauit. Iuxta domū suam delubrum hoc in Melita struxit, vbi nunc cadauera supplicio affectorū carnifices proiciunt, vestesq; & laqueos efferunt eorū qui strangulati & interfecti fuerunt. Preterea pusillum signum positū Themistoclis etiam nostra fuit ætate in Aristobules fano, elucetq; ex eo non animus modò, sed species etiam illius augusta. Igitur inflixerunt ei decennale exilium, vt dignitatem & autoritatē eius deprimerent, quod ex more habebant in omnib. quorū opes ipsis graues erant, & mediocritatē fastus excesserant popularem. Nanque pœna non erat decennale exilium, sed mitigatio & alleuatio inuidiæ: quæ præcellentiores gaudebat detrahere, atq; odium suum in hanc euomebat cõtumeliam. Postquam expulsus vrbe fuit, dum Argis agit, casus Pausaniæ maleuolis eius materiam suggessit. Proditionis crimen intentauit ei Leobotes Alcmæonis filius, Agraulensis, subscribentibus accusationi Lacedæmoniis. Pausanias enim struens illud proditionis facinus, primò Themistoclem id, licet amicum, celauit. Vt eiectum vidit vrbe & indignè id ferentem, nò dubitauit eum ad consortium cœptorum inuitare, ostenditq; ei literas regis, in Græcos ipsum, vt improbos & ingratos, inflammans. Qui quanquam eam sollicitationem reiecit, societatemq; semel repudiauit, nemini patefacit tamen id consilium: quia sperabat fore, vel vt desisteret ab ea mente, vel alia ratione, qui res absurdas & ancipites affectaret temere, detegeretur. Punito ea de causâ Pausania, repertæ sunt nonnullæ litteræ & scripta quæ de his agebant, quæ Themistoclem in suspicionem adduxerunt. Atq; hinc Lacedæmonii eum calumniabantur, hinc criminabantur inuidi ciues non præsentem, sed per epistolas purgantem, præcipuè priora crimina. Nam ad inimicorum calumnias scripsit ciuibus, se qui imperare veller, ad parendum autem neq; factus esset, neq; haberet voluntatem, nunquam animum inducturum vt barbaris & hostibus semetipse cum Græcia venderet. Nihilominus inductus ab accusatoribus populus, misit certos quibus imperatum erat vt comprehenderent eum attraherentq; ad causam in consilio Græcorum dicendam. Quod vt præsensit, traiecit in Corcyram, quæ ciuitas beneficia sua habebat. Quum enim illum cõtrouersifæ quam habebant cū Corinthiis, cepissent iudicem, diremit pugnâ eorum, iudicauitq; vt viginti talenta Corinthiis pederent, & Leucadē possiderent cõmunem vtriq; coloniã. Inde fugit in Epirū. Quū verò Athenienses & Lacedæmonii eum persequerentur, coniecit se in asperâ & cæcam spem, & ad regem Molossorum recurrit Admetum. Hic quum nescio quid ab Atheniensib. postulauisset, ignominiosè à Themistocle, tunc in ciuitate florente, reiectus perpetuò habuit eum odio, ac præ se tulit, si in ipsum incidisset, pœnas se ab eo petiturū.

A ἤδη ἢ καὶ τῆς πολιτικῆς ἀφ' ὧν φησὶν ἡδέως τὰς ἀφελῶς  
 παρὰ τῶν ἀγαθῶν λυπηρῶς εἶναι, τὸ αὐτὸ παρὰ τῶν  
 ἐν τῷ δήμῳ πολλάκις μνημονοῦμένων. καὶ πρὸς τὸς διεχέ-  
 ραίοντες, Τί κρηπιάτε (εἶπεν) ὑπὸ τῆς αὐτῆς πολλὰκις δὲ  
 πάροντες; ἠοίασε ἢ τοῖς πολλοῖς καὶ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῶν  
 εἰσαίματος, ἡ δ' Ἀριστοβούλου μὲν παρὰ τῶν ἱερῶν, ὡς ἄριστα  
 τῆ πόλι καὶ τοῖς Ἕλλησι βουλοῦσάμενος· πλησίον δὲ τῆς οἰ-  
 κίας κατεσκεύασεν ἐν Μελίτῃ τὸ ἱερὸν, οὗ νῦν τὰ σώματα τῶν  
 θανάτουμένων οἱ δήμοι παρὰ ἄλλουσι, καὶ τὰ ἱμάτια καὶ  
 τοῖς βερέχοις τῆς ἀπαγρημένων καὶ καταρεθέντων ἐκφέ-  
 ρουσιν. ἐκείτω ἢ καὶ τῶν Θεμιστοκλέους εἰκόνιον ἐν τῷ ναῶ τῆς  
 Ἀριστοβούλου ἐπὶ καθ' ἡμᾶς, καὶ φαίνεται τις οὐ πῶν ψυχρῶ  
 μόνου, ἀλλὰ καὶ πῶν ὀψιήρωϊκῶς γηρόμενος. τὸ μὲν οὖν ὄξο-  
 γρακισμὸν ἐποίησάν τε αὐτὸν, καὶ καταρεῶντες τὸ ἀξίωμα  
 καὶ πῶν ὑποχρῆσιν, ὡς περὶ εἰώθεσθαι ἐπὶ πόντων οἱ ὄντο τῆ  
 δυνάμει βαρεῖς, καὶ πρὸς ἰσοτήρα δημοκρατικῶ ἀσυμ-  
 μετρῶς εἶναι. κέλευσιν γὰρ οὐκ ἔστιν ὄξογρακισμὸς, ἀλλὰ τῶν  
 μυσθία φθόγου καὶ κρυφισμὸς, ἡ δὲ μὲν τῶν ταπεινοῦ τοῖς  
 ὑποχρῆσιν, καὶ πῶν διεμύθησιν εἰς ταύτην τὴν ἀπείθειαν ἀπο-  
 πνεόντος. ἐκπεσόντος δὲ τῆς πόλεως αὐτῆς καὶ ἀφελῶντος  
 ἐν Ἀργίᾳ, τὰ παρὰ Πausanias συμπεσόντα, καὶ αὐτὸν παρέ-  
 χε τοῖς ἔρρωϊς ἀφορμαῖς. ὁ δὲ γραφάμενος αὐτὸν παρὰ τοῖς  
 σίας, Λεωκότης ἡ δ' Ἀλκμήωνος, Ἀρκαδίου, ἄμα σιωπε-  
 παιδιῶν τῶν Σωφιστῶν. ὁ γὰρ Πausanias, παρὰ τῶν  
 ἐκείνα δὴ τὰ παρὰ τῶν παρὰ τοῖς σίας, παρὰ τῶν μὲν ἀπεκρυπτεῖ  
 τῶν Θεμιστοκλέα, καὶ παρὰ τῶν φίλων ὡς εἶδεν ἐκπεπρωκῆτα  
 τῶν πολιτείαις καὶ φέρουσα χαλεπῶς, ἐτάρσασεν ἐπὶ τῶν κρινω-  
 νίαι τῶν παρὰ τοῖς μύθων τῶν ἀγαθῶν τὰ γράμματα τῶν βα-  
 σιλέως ἐπὶ δεικνύμενος αὐτῶν, καὶ παρὰ τῶν ὄντων ἐπὶ τοῖς Ἕλ-  
 λήσας, ὡς πονηρῶς καὶ ἀγροῦσι. ὁ ἢ τῶν μὲν δέσπον ἀπε-  
 τεύχασεν τῶν Πausanias, καὶ τῶν κρινωνίαι ὄλως ἀπείπατο πρὸς  
 ὁσένα ἢ τοῖς λόγους ἐξέμενεν, ὁσέ κατεμύθησε τῶν  
 παρὰ τῶν εἶτε παύσεσθαι παρὰ τοῖς αὐτῶν, εἶτ' ἄλλως κα-  
 τὰ τῶν ἀφελῶν γηρόσασθαι, σὺν ὁσένοι λογισμῶ παρὰ τῶν ἀπο-  
 πων καὶ τῶν ἀφελῶν ὄρεθόμενον. οὕτω δὴ τῶν Πausanias  
 θανάτουθέντος, ἐπιτολαί πινες ἀνδραγαθῶν καὶ γράμματα  
 παρὰ τῶν τῶν, εἰς ὑποψίαν ἐπέβαλον τῶν Θεμιστοκλέα· καὶ  
 κατεβόων μὲν αὐτῶν Λακεδαιμόνιοι, κατηγέρον δὲ οἱ  
 φησὶν ὡς τῶν πολιτικῶν, ἢ παρὰ τῶν, ἀλλὰ ἀφ' ἡγεμονίαι-  
 των ἀπολογουμένου μάλιστα τῶν παρὰ τῶν κατηγέρον.  
 E ἀφελῶν μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἔρρωϊν, πρὸς τοῖς πολιτικῶ  
 ἔγγραφει, ὡς ἀρχῆν μὲν αἰεὶ ζητῶν, ἀρχεσθαι δὲ μὴ πεφυ-  
 κῶς, μηδὲ βουλομένης, οὐκ αἶ ποτε βαρβάρους καὶ πολε-  
 μίοις αὐτὸν ἀποδύσασθαι μὲν τῆς Ἑλλάδος. οὐ μὲν ἀλλὰ  
 συμπεριθεῖς ὑπὸ τῶν κατηγέροντων ὁ δὴμος, ἐπεμύθη  
 αὐτὸν ἐν τοῖς Ἕλλησιν. παρὰ τοῖς μύθων δὲ ἐκείνος, εἰς Κερ-  
 κωρα διέπερασει, οὐσης αὐτῶν πρὸς τῶν πόλιν διεργασίας.  
 γηρόμενος γὰρ αὐτῶν κειτῆς πρὸς Κορινθίους ἐχόντων ὄξο-  
 ραῖν, ἔλυσεν τῶν ἔρρωϊν, εἰχσοὶ τὰ λαίλα καίνας τῶν Κορινθίαις  
 F κατὰ τῶν, καὶ Λακεδαιμονίαι κρινῆν νέρειν, ἀμφοτέρων ἀποικῶν.  
 ἐκείτω δὲ εἰς Ἡπειρον ἔφυγε, καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθη-  
 ναίων καὶ Λακεδαιμονίων, ἔρριψεν αὐτὸν εἰς ἐλπίδας χαλε-  
 πᾶς καὶ ἀπόρως, κατὰ τῶν πρὸς Ἀδμήτων, ὅς βασιλεὺς μὲν ἡδὲ Μολοσσῶν, δεηθεῖς δὲ ἡδὲ Ἀθηνῶν, καὶ παρὰ τῶν  
 αἰεὶ ὑπὸ τῶν Θεμιστοκλέους ὅτ' ἠκμαζεν ἐν τῇ πολιτείᾳ, δὲ ὄργης εἶχεν αὐτὸν αἰεὶ, καὶ δὴλος ἡδὲ εἰ λάβοι, ἡμφορσόμενος.

εν δὲ τῇ τότε φυγῇ μάλλον ὁ Θεμιστοκλῆς φοβηθεὶς συλ-  
 λῆσθαι καὶ παρ' ἄλλων φθόνου, ὀργῆς παλαμῆς καὶ βασιλικῆς,  
 ταῦτα φέρων ὑπέστηκεν ἑαυτὸν ἰκέτης τῷ Ἀδμήτῳ κατα-  
 σῆσαι, ἰδίον ἕνα καὶ παρ' ἡλλογενῶν ἔσπον. ἔχον γὰρ αὐτὸν τὸν υἱὸν  
 οἷα παῖδα παρὲς τὴν ἐστὶν παρ' ἑσέπεσε, ταῦτ' ἔτι μὲν  
 καὶ μόνῳ σχεδὸν ἀειπρήτην ἠγνοῦντων ἰκασίαι τῷ Μολοσσῶν  
 ἔνοι μὲν οὖν Φθίαι τὴν γυναικὰ τῆ βασιλέως λέγου-  
 σιν ὑποτάσσει τὰ Θεμιστοκλῆς ὁ ἰκέτης μα τῶ, καὶ τὸν υἱὸν  
 ἔπι τὴν ἐστὶν καὶ ἴσασιν μετ' αὐτῶν. ἕως δ' αὐτὸν τὸν Ἀδμη-  
 τον, ὡς ἀφοσιώσασθαι παρὲς τοῖς δὴ κρινέας τὴν ἀνάγκην, δι-  
 ῶν ὅτι ἐκ δίδωσι τὸν ἀνδρα, ἀφαιρῆσαι καὶ στυβαζομένη  
 σαι τὴν ἰκασίαν. ἔκει δὲ αὐτῶ τὴν γυναικὰ καὶ τοὺς παῖδας  
 ἐκκλέψας ἐκ τῆ Ἀθηνῶν Ἐπικράτης ὁ Ἀχαρνός, ἀ-  
 πέστ' ἔλεν ὅτι πύττω Κίμων ὑπερὸν κείνας ἐθανάτωσεν, ὡς  
 ἴσως Σθησίμβροτος. εἴτ' ὅτι οἶδ' ὅπως ἐπιλαθόμενος τού-  
 των, ἢ τὸ Θεμιστοκλέα ποιῶν ἐπιλαθόμενος, πλεῖστα φησὶν  
 εἰς Σικελίαν, καὶ παρ' Ἰέρωνος ἀγείν τῆ τυράννου τὴν θυ-  
 γατέρα παρὲς γάμον, ὑπογράφοντος αὐτῶ τοῖς Ἑλλήνας  
 ὑποκρίσας ποιήσειν. ἀποστρεφάμενος δὲ τῆ Ἰέρωνος, οὕτως εἰς  
 τὴν Ἀσίαν ἀπάρα. ταῦτα δὲ ὅτι εἰς ἐστὶν οὕτω γινέσθαι.  
 Θεόφραστος γὰρ ἐν τοῖς περὶ βασιλείας ἴσως τὸν Θεμιστο-  
 κλέα, πέμψαντος εἰς Ὀλυμπίαν Ἰέρωνος ἵππους ἀγωνί-  
 στας, καὶ σκίυλῳ ἕνα κατεσθλάσμενον πολυτελεῶς εἴσασ-  
 πος, εἰπεῖν ἐν τοῖς Ἑλλήσι λόγον, ὡς γὰρ τὴν σκίυλῳ ἀφαι-  
 ράσασθαι τῆ τυράννου, καὶ κωλύσασθαι τοῖς ἵπποις ἀγωνίσασθαι. Θου-  
 κιδίδης δὲ φησὶ καὶ πλεῖστα αὐτὸν ἔπι τὴν ἐτέρην κατε-  
 βαίπει γὰρ ἀπὸ Πύδνης, ὁ δὲ εἰδὸς ὅστις εἴη τῶν  
 πλεόντων, μέγιστος οὐ πινάματι τῆς ὀλκιάδος εἰς Νάξον κα-  
 ταφραγόμενος ὑπὸ Ἀθηνῶν πολιορκουμένου τότε, φοβη-  
 θεὶς, ἀναδείξεν εἰς Νάξον ἑαυτὸν τὰ τε ναυκλήρα καὶ τὰ  
 κυβερνήτη καὶ τὰ μὲν δέομενος, τὰ δὲ ἀπειλῶν, καὶ λέγων,  
 ὅτι κατηγήροισι καὶ κατὰ φύσιν παρὲς τοῖς Ἀθηνῶσι,  
 ὡς ὅτι ἀγνοοῦντες ἀλλὰ χεῖρασι πεισθέντες ἐξ ἄρχῆς  
 αἰαλάβοιεν αὐτὸν, ὕτως αἰαλάβοισι παρὰ πλεῖστα καὶ λαβέ-  
 σθαι τὸ Ἀσίαν, τὸ χεῖρασι αὐτῶ πολλὰ μὲν ὑπεκκλα-  
 πέντα ἔχει τὸ Φίλων εἰς Ἀσίαν ἐπλεῖ, τὸ φαειρῶν ἡμομένων  
 καὶ σωμαζέντων εἰς τὸ δημόσιον, Θεόπομπος μὲν, ἑκατὸν τάλαντα,  
 Θεόφραστο δὲ ὀγδοήκοντα φησὶ γινέσθαι τὸ πλῆθος,  
 ὁ δὲ τεινὸν ἄλγιστα τάλαντων κεκτημένου τὸ Θεμιστοκλέους  
 πλεῖν ἀπὸ τῆς πολιτείας. ἐπεὶ δὲ κατέπλευσεν εἰς Κύ-  
 μιν, καὶ πολλοὺς ἤσπετο τὸ ἔπι θαλάτῃ παρὰ φυλάσσοντας  
 αὐτὸν λαβόν, μάλιστα δὲ τοῖς παρὲς Ἐργαστέλη καὶ Πυθόδωρον  
 (ὡς γὰρ ἡγήσατο λιοιτελῆς τοῖς τὸ κερδαίνον ἀπὸ πύττος ἀγα-  
 πῶσι, ἀφαιρῶν ἔπι κερυγμῶν αὐτῶ τάλαντων ὑπὸ τῆ  
 βασιλέως (ἔφυγεν εἰς Αἰγῆς, Αἰολικὸν πολιισμόνον, ὑπὸ  
 πύττων ἀγνοῦμενος πλεῖν τῆ ξείνου Νικογῆρος, ὅς Αἰολέων  
 πλείων οὐσίαι ἐκέκτητο, καὶ τοῖς αἰῶ διωπαῖς γνώριμος  
 ὑπὸ τῆ. παρὰ τούτῳ κρυπτόμενος ἡμέρας ὀλίγας διέτρι-  
 ψεν, εἴτα μετ' ὁ δειπνὸν ἐκ θυσίας ἕως, Ὀλβιος ὁ τῶν τέκνων  
 τῆ Νικογῆρος παιδαγωγός, ἐκφρων ἡμομένος καὶ ποφό-  
 ρητος, ἀνεφώνησε μετ' αὐτῶ, Νυκτὶ φωνῶν, νυκτὶ βοῶν, ἢ  
 νυκτὶ τὴν ἰκίαν δίδου. καὶ μετ' αὐτῶ κρημνίσας ὁ Θεμιστο-  
 κλῆς, ὅναρ ἔδδξεν ἰδεῖν δράκοντα καὶ τὸ γὰρ ὅτι αὐτῶ παρὰ ἐπιλαθόμενος, καὶ παρὰ ἀνέριοντα τὰ τεραχίλα, ἡμο-  
 μένος δὲ αὐτὸν ὡς ἠφατο τῆ παρὰ σῶπου, παρὰ βαλόντα τὰς πτέρυγας, ἐξ ἔσθαι καὶ κρημνίσαι πολλὴν ὁδὸν, εἴτα χερ-  
 σείου ἕως κρηκείου φαιέντος, ἔπι τούτου εἴσασθαι βεβαίως αὐτὸν, ἀμνησίου δειμάτος καὶ τεραχίης ἀπαλλαγῆτα.

A At illa in fuga formidans magis Themistocles do-  
 mesticum & recens odium, quam veterem iram  
 & regiam, huic se permillum iuit, ac supplex Ad-  
 metum adiit nouo & inusitato more. Nam filium  
 eius puerum admodum tenens abiicit se ad focum  
 eius. Hunc maximum & probe solum qui non re-  
 iiciatur, Molossi modum ducunt supplicandi. Ali-  
 qui Phthiam aiunt regis coniugem eam rationem  
 supplicandi suggessisse Themistocli, filiumq; suum  
 apud focum cum eo locasse: alii Admetum ipsum,  
 vt necessitatem apud eos qui illum insequen-  
 tur, cur non dederet eum, excusaret, modum  
 istum supplicandi struxisse ei & machinatum fuisse.  
 B Vxorem & liberos eius clam Athenis exportauit  
 Epicrates Acharnensis, quos illuc misit: quem eo  
 nomine Cimon post capitis damnauit, vt scribit  
 Stefinbrotus. Mox horum nescio quomodo obli-  
 tus, aut Themistoclem faciens oblitum, nauigisse  
 autumat eum in Siciliam, atq; ab Hierone tyran-  
 no filie eius nuptias petisse, recipens in ditionem eius  
 se Graciam redacturum, quod aspernante Hiero-  
 ne, tum contendisse in Asiam. Ceterum abhorret  
 a fide hæc ita facta fuisse. Siquidem Theophra-  
 stus in libris De regno Themistoclem scribit,  
 quum ad Olympia certatum Hiero misisset, & ta-  
 bernaculum erexisset splendide adornatum, pro  
 sententia apud Græcos dixisse, vt tentorium ty-  
 ranni diriperent, & arcerent a certamine equos  
 eius. Thucydides naue conscensa a Pydna refert  
 eum ad alterum mare profectum, nec quenquam  
 vectorum, qui esset, nosse: quoad ventis naucem o-  
 nerariam Naxum, quæ id temporis ab Athenien-  
 sibus circumsidebatur, rapientibus exterritus, na-  
 uiculatori tum & gubernatori aperuerit se, & quæ  
 precibus quæ minis agens denuntiansq; apud A-  
 thenienses se crimine & mendaciis ipsos pressu-  
 rum, non imprudentes, verum mercede inductos  
 C initio ipsum recepisse. Hac ratione expressit vt  
 præteruedi transmitterent in Asiam. Pecunia eius  
 magna ex parte furtim per amicos egesta & in A-  
 siam est deuecta. Deprehensam & publicatam sum-  
 mam, centum Theopompus, Theophrastus octo-  
 ginta talentum dicit fuisse: quum vires bonorum  
 Themistoclis priusquam ad rempublicam acce-  
 deret, trium non essent talentorum. Vt delatus Cy-  
 mam, multos sensit rei maritimæ prefectos infidias  
 ad se capiendum tendere, præcipue Ergotelem &  
 Pythodorum (erat enim præda, compendium ex re  
 qualibet captantibus, opima, quod præmiu rex in  
 caput eius ducenta talenta pronuntiasset) Ægas  
 Æolicum oppidulum refugit, nulli extra hospite  
 Nicogenem notus. Erat Æolu hic locupletissimus,  
 & principibus, qui circa regem erant, familiaris.  
 Apud eum paucos delituit dies. Inde a cena sacri-  
 ficio facto, magister liberorum Nicogenis Olbius,  
 mente motus lymphatusq; exclamauit hunc ver-  
 sum, *Nocti consilium, vocem da victoriamq;*  
 Hinc sopitus Themistocles, vidit in somniis dra-  
 conem ventre suum circumiectum & a repentem  
 collo, vbi faciem attigit, versum in aquilam & com-  
 plexum se alis sustulisse, longamq; viam auexisse,  
 deniq; in aureo caduceo, quod se obtulit, securè  
 statuisse immenso pauore & terrore exemptum.  
 F

Mittitur igitur ab Nicogene, qui rem est huiusce-  
 modi fabricatus. Quia nationes barbaræ ferè &  
 præter cæteras Persica æmulatione erga mulieres  
 asperæ natura sunt & atroces. Neque enim vxores  
 solum, sed ancillas quoq; empitias & pellices an-  
 xia sepiunt custodia, ne à quo non domestico con-  
 spiciantur, verùm domi degant cõclusæ. Per viam  
 vndiq; septæ in tentorio vehuntur curribus. Tali  
 Themistocles reclusus vehiculo ferebatur. Comites  
 eius obuii & percunctantib. responderunt Græcã  
 mulierẽ se ab Ionia ad quendam regis admisso-  
 nalem agere. Ac Thucydides quidem & Charon  
 Lampfacenus, Xerxe defuncto produnt in sermo-  
 nem venisse Themistoclem filio eius: Ephorus,  
 Dion, Clitarchus, Heraclides, alique complures,  
 ipsum conuenisse Xerxem. Verùm Thucydidem  
 magis cum annalibus, licet ne hi quidem confar-  
 cinati sint fideliter, apparet congruere. Vbi The-  
 mistocles ad ipsum iam discrimen peruenit, pri-  
 mùm Artabanum conuenit tribunum militum,  
 ostenditq; Græcum se esse, velle autem cum re-  
 ge maximis de rebus, & de iis, quæ potissimùm  
 eum sollicitent, agere. At ille, Leges, hospes, inquit,  
 mortalibus discrepantes sunt, aliis alia honesta:  
 omnib. autem honestum est domestica ornare &  
 tueri. ac libertatem vos præ cæteris & æqua-  
 bilitatem spectare fama est, nobis inter multas &  
 præclaras leges hæc est præclarissima, venerari re-  
 gem, & imaginem adorare omnia conseruantis  
 Dei. Si igitur accommodare te moribus nostris in  
 animo est, regemq; adorare, copia tibi erit & con-  
 templandi eius & appellandi: sin alia est sententia,  
 vteris ad eum internuntiis. Regi enim non est vl-  
 lum audire, qui eum non adoret, solenne. Ad quæ  
 Themistocles respondit in hunc modum, Ego ve-  
 rò, Artabane, adsum, quo regis nomen & poten-  
 tiam reddam ampliora, & quando ita Deo, qui e-  
 uexit Persas, visum est, cum ipse parebo vestris le-  
 gibus, tum efficiam vt plures hunc adorent regem.  
 Proinde nihil hoc impedimenti adferat sermoni-  
 bus quos cum rege statui conferre. At quemnam;  
 inquit, ex Græcis, Artabanus, referã venisse? neq;  
 enim vulgaris hominis præ te fers ingenium. Cui  
 Themistocles, Id, Artabane, prior rege audiet ne-  
 mo. ita narrat Phanias. Eratosthenes in cõmenta-  
 rio quem scripsit De diuitiis, atexit scæmina admi-  
 nistra Eretrica, quæ tribuni pellex erat, colloquiũ  
 cum & gratiã obtinuisse illius. Vt ergo introductus  
 ad regem est, eoq; adorato constitit tacitus, impe-  
 ravit interpreti rex vt quæretet qui sit. Rogante in-  
 terprete respondit, Adsum tibi, rex, Themistocles  
 ego Atheniensis exul, quem Græci persequuntur,  
 cui multas quidẽ pœnas Persæ, sed plurima debent  
 præmia ob impeditam à me insectationem, quum  
 patriæ incolumitas, Græcia iam in tuto collocata,  
 non nihil vobis gratificandi tribuit mihi facultate-  
 tem. Equidem comparauì omnino me ad præsen-  
 tem calamitatem, veniq; paratus ad beneficium à  
 placato & reconciliato accipiendum, & ad depre-  
 candũ iram infestis. Tu age, quum testes meorum  
 erga Persas meritorũ meos habeas hostes, abutere  
 mea fortuna potius ad virtutem probandam tu-  
 am quàm ad explendam iram. Conseruabis enim  
 supplicem tuum, & perdes Græcorum hostem.

**A** πέμπεται γὰρ ὑπὸ τοῦ Νικογήνοιο μηχμησομένου τὴν πει-  
 ούτων. τὸ βαρβαρικὸν γένος ὁ πολὺ καὶ μάλις ὁ Περσι-  
 κὸν, εἰς ζήλοισι τὴν πᾶσι τὰς γυναῖκας ἀγροῖον φύσει  
 καὶ χαλεπὸν ἔστιν. οὐ γὰρ μόνον τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρ-  
 γυρωτῆρας καὶ παλλακευομένας ἰσχυρὰς πᾶσι φυλάττειν  
 ὡς ὑπὸ μηδένος ὁρᾶσθαι τῶν ἄλλων, ἀλλ' οἴκει μὲν ἀφαι-  
 τᾶσθαι κατακεκλεισμένας, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πορείας, ὑπὸ σκην-  
 νᾶς κύκλω πᾶσι περὶ γυναικῶν ὅτι τῶν ἀρμαμαζῶν ὀχί-  
 ον. τοιαύτης τῆς Θεμιστοκλεῖ κατασκευασθείσης ἀπλῆως,  
 καὶ τὰς ἐνομιζέτω, τῶν πᾶσι αὐτὸν αἰετὸς ἐπιτηδεύουσι καὶ  
**B** πωθηθαι μὲν λέγουσιν ὅτι γυναικὸν Ἑλληνικὴν ἀγροῖον  
 ἀπὸ Γωνίας, πρὸς ἕνα τῶν ὅτι θύρας βασιλέως. Θουκυ-  
 δίδης μὲν οὖν, καὶ Χερῶν ὁ Λαμψακίως, ἰσορροῖσι, πε-  
 δηκῆτος Ξέρξου, πρὸς τὴν ἡν αὐτὸ τῆς Θεμιστοκλεῖ γυναι-  
 κῶν πᾶσι ἐντεῦξιν. Ἐφορος δὲ καὶ Δείων καὶ Κλείταρχος  
 καὶ Ἡρακλείδης, ἐπὶ δὲ ἄλλοι πλείονες, πρὸς αὐτὸν ἀφικέ-  
 ον τὸ Ξέρξου. τοῖς ὁμοίως δοκεῖ μάλλον ὁ Θουκυδί-  
 δης συμφέρεσθαι, καὶ ὅτι αὐτὸς ἀπέμασσε σωτηριώ-  
 τοις. ὁ δὲ οὐκ ἔστι Θεμιστοκλῆς γυναικὸς παρ' αὐτὸν ὁ δεινὸν, ἐπι-  
 τηδεύει πρὸς Ἀρταβάνω ὃν χιλίαρχον, λέγων Ἑλλῆσιν μὲν  
**C** εἶναι, βούλεσθαι δὲ ἐπιτηδεύειν βασιλεῖ πρὸς μεγίστων πρᾶ-  
 γμάτων, καὶ πρὸς ἀτυχεῖν μάλις αὐτοῦ δάξων ἐκεί-  
 νος. ὁ δὲ φησὶν, ὧς εἴη, νόμοι ἀφαιρῶσιν αἰδεσθῶν δῖα  
 δὲ δῖοις καὶ καλὸν δὲ πᾶσι τὰ οἰκεία χρῶσθαι καὶ σω-  
 ζεῖν. ὑμᾶς μὲν οὐκ ἐλθεῖν μάλις θαυμάζειν καὶ ἰσο-  
 πῆσθαι, λέγει. ἡμῖν ὁ πολλῶν νόμων καὶ καλῶν ὄντων, κάλλι-  
 στος οἷός ἐστι, ὁ πρῶτος βασιλεὺς, καὶ πρᾶσι κωμῶν εἰκόνα θεοῦ  
 τὸ πᾶσι σωζόντος εἰ μὲν οὐκ ἐπαινεῖν τὰ ἡμέτερα, πρὸς  
 κωμῶσιν, ἐστὶ σοὶ καὶ βασιλεὺς θεῶσθαι καὶ πρᾶσι κωμῶν  
 εἰ δὲ ἄλλο τι φερέτω, ἀγγέλοις ἐπέροις χρῆσθαι πρὸς αὐτόν.  
**D** βασιλεῖ γὰρ οὐ πάτερον ἀνδρὸς ἀπερᾶσθαι μὴ πρᾶσι κωμῶν  
 σαῖος. ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς ἀκούσας λέγει πρὸς αὐτόν,  
 Ἄλλ' ἔγωγε πᾶσι βασιλέως, ὃ Ἀρταβάνε φήμι καὶ δύ-  
 ναμιν αὐξήσων ἀφίγημα, καὶ αὐτὸς τι πείσομαι τοῖς ὑμετέροις  
 νόμοις, (ἐπεὶ καὶ τὰς μεγαλῶσιν Πέρσας, οὕτω δοκεῖ)  
 καὶ δὲ ἐμὲ πλείονες τῶν βασιλέων πρᾶσι κωμῶν ἐσοῖσιν. ὡς τε τὸ  
 μηδὲν ἐμποδῶν ἔστω τοῖς λόγοις οὐκ βούλομαι πρὸς ἐκεί-  
 νον εἰπεῖν. τίνα δὲ (εἶπεν ὁ Ἀρταβάνος) Ἑλλῆσιν ἀφίγημα  
 σε φάμεν; οὐ γὰρ ἰδιώτη πᾶσι γυναικῶν εἰσῆσθαι. καὶ ὁ Θεμισ-  
**E** κλῆς, Τοῦτ' οὐκ ἐστὶν αὐτὸ (εἶπεν) πᾶσι τοῖς Ἀρταβάνε πρὸς τε-  
 ρεῖς βασιλέως. ἔγωγε μὲν ὁ Φανίας φησὶν. ὁ δὲ Ἐρατοσθένης ἐπι-  
 τοῖς πρὸς πλούτου, πρᾶσι κωμῶν, ἀφίγημα Ἑρετρικῆς,  
 ἡ δὲ χιλίαρχος εἶχε, τῆς Θεμιστοκλεῖ πρὸς αὐτὸν ἐντεῦξιν  
 ἀφίγημα καὶ σύστασιν. ὅτι ἐν εἰσῆσθαι πρὸς βασιλεὺς, καὶ πρᾶσι  
 κωμῶσιν ἐστὶ σωτῆρ, πρᾶσι κωμῶν τῆς ἐρμῆος τῆς βασιλέως  
 ἐρωτήσασθαι τίς ἐστὶ, καὶ τὸ ἐρμῆος ἐρωτήσασθαι εἶπεν, Ἡ καὶ  
 σοὶ βασιλεῦ Θεμιστοκλῆς ὁ Ἀδωνίου ἐγὼ, φησὶ ὅτι Ἑλλῆ-  
 σιν διωκτοί, ὃ πολλὰ μὲν οὐ φείλοισι κακὰ Πέρσας, πλείω  
 ὃ ἀγαθὰ καλύσασθαι τὴν διώξιν, ὅτε τὸ Ἑλλάδος ἐν ἀσφαλεῖ  
 γυναικῶν, πρᾶσι κωμῶν οἴκει σωζόμενα γυναικῶν καὶ ὑμῖν.  
**F** ἐμοὶ μὲν οὐκ ἔστι πᾶσι πρᾶσι κωμῶν τὸ πρᾶσι κωμῶν συμφοραῖς ἐστὶ,  
 καὶ πρᾶσι κωμῶν ἀφίγημα δέξασθαι τε χάριν, ἀφίγημα  
 ἀφίγημα, καὶ πρᾶσι κωμῶν μνησικακῶν ὄργην.  
 οὐ δὲ τοῖς ἐμοῖς ἔχθροις μὲν πρᾶσι κωμῶν ὡν ἀπερᾶσθαι Πέρσας ἀπὸ χρῆσθαι ταῖς ἐμῆς τύχαις πρὸς ὀπίδειξιν  
 ἀπερᾶσθαι μάλλον ἢ πρὸς ἀποπλήρωσιν ὄργης. σώσεις μὲν γὰρ ἰκέτω σὸν, ἀποπλήρωσιν δὲ Ἑλλῆσιν πολέμοιο γυναικῶν.

τῶν τ' εἰπὼν ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐπεθείασε τὰ λόγια πρὸς διελ-  
 θὼν τὴν ὄψιν αὐτῶν εἶδεν ὅτι Νικογῆροι, καὶ ὁ μόντθμα τοῦ  
 Δωδωναίου Διὸς, ὡς κελθῆναι πρὸς τὸν ὀμφύμον τοῦ θεοῦ  
 βαδίζον, συμφρονήσει πρὸς ἐκείνον ἀπαπέμπεα. μεγά-  
 λους γὰρ ἀμφοτέρους εἶναι τε καὶ λέγεσθαι βασιλέας. ἀκού-  
 σασ δὲ ὁ Πέρσης, ἐκείνῳ μὲν ὄσδεν ἀπεκρίνατο, καὶ πρὸς τῶν  
 μάσας ὁ φρόνημα καὶ τὴν τὸν μόντθμα αὐτῶν μακρείσασ ἢ πρὸς  
 τὸς φίλους ἐαυτὸν, ὡς ἐπὶ δὲ τυχεῖα μεγίστη, καὶ κατὰ ξάμνον  
 αἰετὸς πολεμίοις ποικίλεις φρένας διδόναι τὸν Ἀεμμόνιον,  
 ὅπως ἐλαύνωσι τοὺς ἐρίστους ἐξ ἐαυτῶν, ἦσαν τοὺς θεοῖς λέ-  
 γεται, καὶ πρὸς πόσιν δὴ τὸς τεραπέδαται, καὶ νύκτωρ ἔσπο  
 χροῦσ ἀφ' ἐμῶν τῶν ὕπνων βοῆσαι τρεῖς, Ἐγὼ Θεμιστο-  
 κλέα τὸν Ἀεμμόνιον. ἄμα δὲ ἡμέρα συγκαλέσας τοὺς φί-  
 λους, εἰσήγαγον αὐτὸν, μηδὲν ἐλπίζοντα χρεῖσιν, ἐξ ὧν ἐώρα  
 τοὺς ὅτι θύρας, ὡς ἐπύθοντο τὸ νόμα παρὸντος αὐτῶν, χαλε-  
 πῶς ἀφαιρέσει καὶ κελθῶν λέγειν. ἐπὶ δὲ Ρωξάνης ὁ χι-  
 λίαρχος ὡς κατ' αὐτὸν αὐτὸν ὁ Θεμιστοκλῆς πρὸς αὐτὸν, καὶ τῶν  
 μόνου βασιλέως, καὶ τῶν ἄλλων σιωπῶντων, ἀβέμα φείδεις  
 εἶπεν, Ὅφισ Ἐλλῆν ὁ ποικίλος, ὁ βασιλέως σε δαίμων δὴ  
 εἶπεν ἡγάγη. οὐ μὲν ἄλλ' εἰς ὄψιν ἐλθόντος αὐτῶν, καὶ πάλιν  
 πρὸς αὐτὸν ὄσδεν, ἀπαπέμπεα καὶ πρὸς αὐτὸν φιλοφρο-  
 νῶς ὁ βασιλέως, ἢ ἢ μὲν ἔφησεν αὐτῶν ἀφ' ἐμῶν τάλαια ὀ-  
 φείλειν κελθῶν γὰρ αὐτὸν, ἀπολήψασθαι δικίως ὁ ὅτι  
 κηρυχθέν τὰ ἀγαθὰ πολλῶν δὲ πλείων τούτων ἔσπο χρεῖσιν,  
 καὶ παρὰ τὰ ῥῆμα καὶ λέγειν ἐκείνῳ πρὸς τῶν Ἐλλῆνων  
 ἀβούλοισι παρρησιαζόμενον. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἀπεκρίνατο τ  
 λόγον εὐοικῆναι τοῦ ἀφ' ἐμῶν τοὺς ποικίλους φρένας. ὡς γὰρ  
 ἐκείνα καὶ τούτων, ἐκ τῶν μόνου μὲν, ὅτι δὲ εἰκνυοῦται τὰ εἶδη,  
 συγελλόμενον δὲ, κρύπτειν καὶ ἀφ' ἐμῶν τάλαια ὄσδεν αὐτῶν χροῦ  
 δεῖν ἐπεὶ δὲ ἡ δεινὸς τοῦ βασιλέως τῆ εἰκασία, καὶ λαμβά-  
 νειν κελθῶντος, ἐλαυτὸν ἀιτησάμενος, καὶ τὴν Περίδα  
 γλῶτται ἀποχρῶντος ἐκμαθῶν, ἐπετὺν χροῦ βασιλεῖ  
 δι' αὐτῶν, τοὺς μὲν ἐκ τῶν δόξαι παρὰ τῶν Ἐλλῆνων  
 πρὸς αὐτὸν διελέγεται. πολλῶν δὲ κηροτομουμένων πρὸς  
 τὴν αὐτῶν καὶ τοὺς φίλους τῶ βασιλέως ἐν ἐκείνῳ τὰ  
 χροῦ, φρόνον ἔχε πρὸς τοὺς διωατοῖς, ὡς καὶ πρὸς ἐκείνων  
 παρρησιαζόμενον πρὸς αὐτὸν ἀποτελμηκίως. ὄσδεν  
 γὰρ ἦσαι αἱ ἡμεῖς τῶν ἄλλων εὐοικῆναι ξένων, ἀλλὰ καὶ  
 κηροτομουμένων βασιλεῖ μετέχε καὶ τῶν οἴκῳ ἀφ' ἐμῶν, ὡς τε  
 καὶ μητρεῖ τῶ βασιλέως εἰς ὄψιν ἐλθῶν, καὶ χροῦσιν στυ-  
 χῆς ἀφ' ἐμῶν καὶ τῶν μακρῶν λόγων, τῶ βασιλέως  
 κελθῶντος ὅτι δὲ Δημάρετος ὁ Σπαρτιάτης, ἀιτη-  
 σαοῦ δωρεῖα κελθῶντος, ἢ ἢ τῶν τῶν χίταριν, ὡς περ οἱ  
 βασιλεῖς, ἐπὶ τῶν μόνου εἰσελάσαι ἀφ' ἐμῶν Σαρδέων, Μιθρο-  
 παύτης μὲν ἀνεψιὸς ὧν βασιλέως εἶπε, τῶ Δημάρετου τῆς  
 χροῦ ἀφ' ἐμῶν, Αὐτῆ μὲν ἡ χίταριν ὄσδεν ἔχει ἐκ κεφαλῶν  
 ὄν ὅτι κελθῶντος σὺ δὲ ὄσδεν ἔσπο Ζεὺς ἀφ' ἐμῶν κεραυνόν. ἀ-  
 πωσαμένου δὲ τῶ Δημάρετον ὀργῆ ἀφ' ἐμῶν τῶ βα-  
 σιλέως, καὶ δοκίμῳ ἀποδραστήτως ἔχον πρὸς αὐτὸν, ὁ  
 Θεμιστοκλῆς δεηθεῖς ἔπεισε καὶ διήλασε. λέγεται ἢ καὶ τοὺς  
 ὕστερον βασιλεῖς, ἐφ' ὧν μᾶλλον αἱ Περιοχὴ πρὸς αὐτὸν, ὁ  
 Ἐλλῆνων σιωπηροῦσιν, ὄσδεν δὲ δεηθεῖν αἰδρὸς Ἐλλη-  
 νος, ἐπαγγέλλεται καὶ χροῦσιν ἔκαστον ὡς μείζων ἔσπο παρ'  
 αὐτῶν Θεμιστοκλέους. αὐτὸν δὲ Θεμιστοκλέα φροῖν, ἢ ἢ μέγαν ὄσδεν καὶ  
 τεραπέδαται ἔσπο, πρὸς τοὺς παῖδας εἶπεν, Ὅτι παῖδες ἀπὸ τῶν  
 ἀφ' ἐμῶν, εἰ μὴ ἀπὸ τῶν μόνου. πόλεις δ' αὐτῶν φεῖς

A Ita fatus Themistocles orationi diuinum osten-  
 tum, quod fuerat ei in Nicogenis ædib. oblatum,  
 subiunxit, & Iouis Dodonæi oraculum, quo ad co-  
 gnominem deo pergere iussus conceperat animo  
 remitti se ad illum. Magnum enim utrunq; & esse  
 & dici regem. Postquam dicendi finem fecit, ni-  
 hil ei respōdit Perſes, quanuis animos eius stuperet  
 & audaciã: sed apud amicos eum fuisse sibi ipsum  
 gratulatum ut de fortuna sua adeò secunda, preca-  
 tumq; Arimanium, hostibus suis semper daret eam  
 mentem ut præstantissimos de medio sui summo-  
 uerent, diis ferunt sacrificasse, inde mox conui-  
 uium inisse, ac præ gaudio nocte in medio somno  
 ter exclamasse, *Themistoclem habeo Atheniensem.*  
 B Vbi illuxit, conuocatis amicis, acciuit eum omni  
 destitutum bona spe, vbi ianitores vidit audito  
 præsentis nomine infestos sibi, atque maledicta  
 ingerentes. At hæc tribunus Roxanes, quum  
 ipsum præteriret, rege sedente & silentibus cæteris,  
 submissè ducto suspirio ait, *Serpens Græce versif-  
 pellis fortuna te regis huc egit.* At verò ut in conspe-  
 ctum regis venit, & denuò eum adorauit, rex sa-  
 lutauit appellauitque eum benignè. Ac iam tibi  
 ipsi, inquit, ducenta talenta debeo. Quum enim  
 temet ipse adduxeris, meritò quod in caput tuum  
 C fuit pronuntiatum præmium te ducenti, feres.  
 Multo his plura promisit ei, eumque confirma-  
 uit, atque liberè iussit ut diceret de rebus Græ-  
 corum, quæ visa essent. Cui responsum Themis-  
 tocles reddidit, sermonem hominis instar esse  
 pictorum stragulorum. Nam ut hæc, ita illum  
 aperire expansum imagines, contractum tegere  
 & deprauare. itaque esse tempore sibi opus. Ca-  
 pto ea similitudine rege, & ut sumeret imperante,  
 annum postulauit. Interea lingua Persica abun-  
 dè percepta, appellauit per se regem. Atque remo-  
 D tioribus opinionem tribuit agere de rebus Græ-  
 ciæ. Sed quia multa per id tempus in aula & circa  
 regis amicos nouabantur, contraxit apud princi-  
 pes inuidiam: quasi etiam de illis licentiam apud  
 regem vsurparet loquendi. Haudquaquam enim  
 erant huius honores & reliquorum exterorum  
 comparandi. At rex adhibuit eum etiam vena-  
 tionibus & domesticis oblectationibus, ut ad ma-  
 trem quoque regis admitteretur, eaque vteretur  
 familiariter, acceperit insuper iussu regis præce-  
 pra magica. Quum Demaratus Lacon iussus  
 poscere munus poposcisset ut more regum dire-  
 cta citari Sardis inuheretur: Mithropauptes regis  
 consobrinus, apprehensa Demarati manu, dixit,  
 E *Hæc quidem citaris non habet cerebrum quod tegat: tu  
 verò ut fulmen accipias, haud fueris proinde Iupiter.* Ob  
 eam postulationem quum despiceret per iram  
 rex Demaratum, præ se ferentem implacabilem  
 se ei esse, induxit precibus Themistocles, ut recon-  
 ciliaretur ei. Memorant subsequutos quoque re-  
 ges, quorum temporibus maior communicatio  
 cum Græcis rerum fuit Persicarum, quoties cu-  
 iuspiam Græci indigerent opera, polliceri solitos  
 & scribere omnes, maiorem apud se fore Themis-  
 tocle. Ipsum quoque aiunt Themistoclem, vbi  
 iam ingens euasit, & colebatur à multis, splen-  
 dida aliquando apposita mensa filiis dixisse,  
 F *Perieramus filii, nisi perissemus.* Vrbes tres tradunt

plerique ei in panem, vinum, & esculenta datas, Magnesium, Lampfacum, Myunta. Duas adii-  
 ciunt alias Cyzicenus, Neanthes & Phantias, Per-  
 coten & Palæscpsin, in stratum & vestem. De-  
 scendenti ad mare ob pertinentia ad Græciam  
 negotia Themistocli Perfes quidam Epixyes no-  
 mine, superioris Phrygiæ satrapa, insidias struxit  
 paratis iam pridem Pisidis, qui in oppido, quod  
 Leontocephalon vocant (*significat ea vox Caput leo-  
 num*) pernoctantem trucidarent. Cui matrem  
 Idæam perhibent oblatam per somnium meridi-  
 anti dixisse, Deuita, Themistocles, leonum caput,  
 ne in leonem incurras. Pro hoc ego abs te postu-  
 lo ancillam Mnestsiolemam. Vnde pauore offu-  
 sus Themistocles, adorata Dea, declinavit viam  
 regiam, ac locum illum alio circuitu præterlatus  
 iam nocte confedit. Quum autem vnum ex iumē-  
 tis quæ portabant tentorium eius, esset in fluuium  
 delapsum, serui Themistoclis aulæas madefactas  
 expanderunt ad siccandum. Interea accurrunt  
 cum gladiis Pisidæ. Quum autem ea quæ sicca-  
 bantur, non satis peruiderent ad lunam, arbitra-  
 bantur ea Themistoclis esse tentorium, atque se il-  
 lum intus intenturos quiescentem. Vbi iam sug-  
 gressi propius sustulerunt aulæam, intenti serui in-  
 uolauerunt in eos ac corripuerunt. Ita defunctus  
 periculo in Deæ, quæ sibi fuerat oblata, veneratio-  
 nem Magnesiæ templum Dyndimenæ condidit,  
 cuius filiam suam creauit Mnestsiolemam sacer-  
 dotem. Vt Sardos venit, & per otium ædium sa-  
 crarum molitiones spectauit, viditque numerum  
 signorum, & in Matris magnæ virginem, quam  
 Hydrophoron vocant, ex ære factam magnitudi-  
 ne cubitali, quam ipse super aquas Athenis positus,  
 deprehensus iis qui fuerant aquam suffurati & a-  
 uerterant, ex mulctatitia factam dedicauerat pec-  
 unia, siue captiuitate eius signi motus, siue ad o-  
 stentandum Atheniensibus quanto in honore, &  
 quanta esset apud regem autoritate, egit apud sa-  
 trapam Lydiæ, vt hoc signū sibi mittere liceret A-  
 thenas. At stomachante barbaro, & regi se per lit-  
 teras id significaturū minitante, trepidus Themis-  
 tocles confugit ad mulieres, conciliatisq; pellicib-  
 us eius pecunia, & illius demulsi iram, & in po-  
 sterum circumspectius egit, quod iam inuidiā for-  
 midaret barbarorū. Neq; enim pererrauit, vt Theo-  
 pompus ait, Asiam, sed Magnesiæ sedes habens,  
 magnisque cultus donis, atque pari in honore ac  
 primores Persarum habitus, per diu vitam egit se-  
 curam: quod superiorum prouinciarum rex dis-  
 tractus negotiis, non admodum attenderet ani-  
 mum ad res Græciæ. Vt vero Ægypti rebellio ad-  
 iutoribus Atheniensibus, nauesq; Græcorum vsq;  
 ad Cyprum & Ciliciam prouectæ, dominansq; Ci-  
 mon mari, eum ad occurrendum Græcis, & ad eo-  
 rum reprimendum aduersus se incrementum re-  
 uocauerunt, iamq; delectus habebatur, duces di-  
 mittebantur, & Magnesium ad Themistoclem cū  
 mandatis regiis veniebant nuntii, vt res Græciæ  
 susciperet, præstaretque promissā, neque ira in-  
 flammatus in ciues suos vlla est, neque tantis ho-  
 noribus & potentia incitatus ad bellum, sed & ef-  
 fectum rei fortassis in expedito non ratus esse, præ-  
 fertim quod haberet ea tempestate duces Græcia

A ἄλλοι οἱ πλείους δοῦναι λέγουσιν, εἰς ἄρτον καὶ οἶνον καὶ ὄψον,  
 Μαγνησίας καὶ Λάμψακον καὶ Μυουῦντα. δύο δὲ ἄλλας προσ-  
 τίθησιν ὁ Κυζικηνὸς Νεαίθης καὶ Φαίας, Περικώτιον ἢ Γα-  
 λαίσκηψιν εἰς στρωμνὴν καὶ ἀμπερόλιον. καθίστανοντι δὲ  
 αὐτὰ πρὸς τὰς Ἑλληδικὰς πρᾶξεις ἐπιθάλασσαν, Πέρ-  
 σης αἰὲρ Ἐπιζύης ὄνομα, σατραπείων τῆς αἰῶν Φρυγίας, ἐ-  
 πεβούλευσε, παρεσκευάσας ἐκπαλαί Πισίδας ἀποκτε-  
 νοῦντας, ὅταν ἐν τῇ κελουμένη πόλει λεοντοκεφάλου ἡρό-  
 μνος καταλιθῆ. τὰ δὲ λέγεται καθύδουπι μεσημβρίας  
 τὴν μητέρα τῆς ἑωνόναρ φασίσαι εἰπεῖν, Ὡς Θεμιστοκλῆς, "  
 B ὑπέρει κεφαλῆς λεόντων, ἵνα μὴ λέοντι παρέπείσῃ. ἐγὼ δὲ "  
 αὐτὴ τούτου σε αὐτὰ θεράπειαν Μνησιπιολέμα. ἔφαταρα- "  
 ρεῖς οὖν ὁ Θεμιστοκλῆς, προσδεδάμνος τῆς ἡῶ, τὴν μὲν  
 λεωφόρον ἀφῆκεν, ἑτέρα δὲ παρέλθων, καὶ πρὸς ἀλλὰ ζῶντων  
 τόπον ἐκείνον, ἥδη νυκτὸς οὐσης κατηλύσατο. τῶν δὲ τὴν  
 σκηνὴν χερμίζοντων ἑποζυγίων ἑνὸς εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπε-  
 σόντος, οἱ τῶ Θεμιστοκλέους οἰκέται τὰς ἀυλαίας ἀφελόν-  
 χους ἡρόμους ἐκπετάσαντες ἀέψυχον. οἱ ἢ Πισίδαί τὰ  
 C ἐξίθη λαβόντες ἐν τούτῳ προσεφέροντο, καὶ τὰ ψυχρόμα  
 πρὸς τὴν σελήνην ὄκ ἀκριβῶς ἰδόντες, φήθησαν εἶναι τὴν  
 σκηνὴν τῆς Θεμιστοκλέους, καὶ κείνον ἐνδὸν εἰρήσειν αἰαπαυό-  
 μνοι. ὡς δὲ ἐγγὺς ἡρόμοιοι τὴν ἀυλαίαν ἀέψελον, ἐπιπί-  
 πῳσιν αὐτοῖς οἱ πρὸς φυλάσσοντες, καὶ συλλαμβάνουσι. ἀφ-  
 φυγὼν δὲ τὸν κίνδυνον οὕτω, καὶ θαυμάσας τὴν ἐπιφανείαν  
 τῆς θεοῦ, ναὸν κατασκευάσασιν ἐν Μαγνησίᾳ, Δινδυμνῆς, καὶ  
 τὴν θυγατέρα Μνησιπιολέμου, ἱέρειαν ἀπέδωκεν. ὡς δὲ ἦλ-  
 θεν εἰς Σάρδεας, καὶ ἔργον ἀγὼν ἐθέασατο τῶν ἱερῶν τὴν κα-  
 D τασκλίαν, καὶ τῶν αἰαθημάτων ὅ πλῆθος εἶδε, καὶ ἐν μη-  
 ρῶ ἱερῶν τὴν κελουμένην ὑδροφόρον, κέρην χαλκίαν, μέ-  
 γεθος δίπηχυν· ἡ αὐτὸς ὅτε τῶν Ἀθηνῶν ὑδάτων ἐπιθά-  
 λης ὦν, ἑρῶν τοῖς ὑφηρημένοις ὁ ὕδωρ καὶ παρεχέμεναι τὰς  
 αἰέθηκεν ἐκ τῆς ζημίας ποιησάμενος, εἴτε δὴ παθῶν τι πρὸς  
 τὴν ἀγχαλωσίαν τῆς ἀναθήματος, εἴτε βουλόμενος ἐν-  
 δεῖξασθαι τοῖς Ἀθηνῶσι ὅσων ἔχει πηλὴν καὶ δυνάμει ἐν  
 τοῖς βασιλέως πρᾶγμασι, λόγον τῶν Λυδίας σατραπῆ  
 προσώμεγκεν, αἰτούμενος ἀποπέλαι τὴν κέρην εἰς τὰς Ἀ-  
 E θήνας. χαλεπαίνοντος δὲ τῶ βαρβάρου, καὶ βασιλεὶ χερά-  
 ψιν φήσαντος ἐπιτολίαν, φοβηθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς, εἰς τὴν  
 γαλακωπὴν κατέφυγε, καὶ τὰς παλλακίδας αὐτῶ θερά-  
 πείτας χερίμασι, ἐκείνοι τε κατεπείνε τῆς ὀργῆς,  
 καὶ πρὸς τὰ ἄλλα παρείχεν ἑαυτὸν διλαβέμερον, ἥδη καὶ τῶ  
 φθόνον τῶν βαρβάρων δεδικώς. ἔγδ πλαιώμενος πρὸς τὴν  
 Ἀσίαν (ὡς φησι Θεόπομπος) ἀλλ' ἐν Μαγνησίᾳ μὲν οἰκῶν,  
 κερπούμενος δὲ δωρεὰς μεγάλας, καὶ πηρώμενος ὁμοίᾳ Περ-  
 σῶν τοῖς ἀείροις, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀδεῶς διήει, ἔπειθ' ἡ  
 τοῖς Ἑλληδικαῖς πρᾶγμασι προσέχοντος τῶ βασιλέως,  
 ἡπ' ἀγρολίῶν πρὸς τὰς ἡῶ πρᾶξεις. ὡς δὲ Αἰγυπτιῶς τε  
 ἀφισαμένη βοηθούτων Ἀθηνῶν, καὶ τειρήεις Ἑλληδικαῖ  
 F μέγρι Κύπρου καὶ Κιλικίας ἀναπλώσασα, καὶ Κίμων θα-  
 λασοκρατῶν ἐπέστρεψεν αὐτὸν ἀντεπιχεῖν τοῖς Ἑλλησι, καὶ  
 κωλύειν ἀξιομένους ἐπ' αὐτὸν, ἥδη ἢ καὶ δυνάμεις ἐκινεῖτο  
 καὶ στρατηγὸν διεπέμποντο, καὶ κατέβαινον εἰς Μαγνησίαν ἀγ-  
 γελίαι πρὸς Θεμιστοκλέα, τῶ Ἑλληδικῶν δεσπότην καὶ κελύ-  
 οντος βασιλέως, καὶ βεβαῖον τὰς ἑποχέσεις, ἔτε δὲ ὀργίῳ πῆλα παρεξωχθεὶς κατὰ τὸ πολίτ', ἔτε ἐπαρθεὶς πρὸς τὴν  
 καὶ δυνάμει πρὸς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἴσως μὲν ἐκ ἐφικτῆ ἠγέμενος ὁ ἔργον, ἄλλως τε μεγάλας τῶ Ἑλλάδος ἐχέσης στρα-

τηρὸς τότε, καὶ Κίμωνος ὑπερφύως δὴ μερῶν τῶν ἐν τοῖς  
 Ἑλληνικοῖς ὅδε πλείστον, ἀλλὰ τῆς τε δόξης τῆς παρὰ τῶν  
 ἑαυτῶν, καὶ τῆς ἐπαύου ἐκείνων, ἀεὶ ἐκλυόμενος ὅτι  
 θεῖα τὰ βίω τὴν τελευτῶν παρέπουσαν, ἔθυσσε τοῖς θεοῖς,  
 καὶ τὰς φίλους στυγαζών, καὶ δεξιωσάμενος, ὡς μὲν ὁ πο-  
 λὺς λόγος, ἀμὰ τῶν πίων, ὡς δὲ εἶποι, φάρμακον ἐφῆ-  
 μερον παρὰ τῶν κλέους, ἐν Μαγνησίᾳ καὶ τῆς ἑφῆ-  
 πους τοῖς ἐξήκοντα βεβιωκῶς ἔτη, καὶ τὰ πλείστα τούτων ἐν  
 πολιτείαις καὶ ἡγεμονίαις. τὴν δ' αἰτίαν τῆς θανάτου καὶ τὸν  
 ἔσπον πύθολον βασιλέα, λέγουσιν ἐπιμᾶλλον θαυμάσαι  
 τὸν αἰδρα, καὶ τοῖς φίλοις αὐτῶν οἰκείοις χρωόμενοι Δα-  
 τελείν Φιλανδρόπυον. ἀπέλιπε δὲ Θεμιστοκλῆς παῖδας,  
 ὅκ μὲν Ἀρχίπωπος τῆς Λυσάνδρου τῆς Ἀλωπεκῆται, Ἀρχέ-  
 πτολι καὶ Πολύδοκτον, καὶ Κλεόφοιτον· οὗ καὶ Πλάτων ὁ  
 φιλόσοφος ὡς ἰππέως ἄριστος, πᾶλλα δὲ σθένος ἀξίως ἡμο-  
 λίας, μνημονοῖ. τῆς δὲ παρὰ τῶν Νεοκλῆς μὲν, ἐπὶ παῖς  
 ὦν, ὑφ' ἵππου δηρῶς ἀπέθανε, Διοκλέα δὲ Λυσάνδρου ὁ  
 πάππος, ὅν ἐποίησατο θυγατέρας δὲ πλείους ἔχον, ὦν Μνη-  
 σπυλολέμαν μὲν, ὅκ τῆς ἐπιγαμηθείσης ἡμολίας, Ἀρχέ-  
 πτολις ὁ ἀδελφὸς ὅκ ὦν ὁμομητεῖος ἔγγημν· Ἰταλίαν δὲ  
 Παιτίδης ὁ Χίος, Σύβαριν δὲ Νικημένης Ἀθωαῖος· Νι-  
 χμαχίω δὲ Φρασκῆς ὁ ἀδελφιδδὸς Θεμιστοκλέους, ἡδὴ  
 τελευτηκῶς ἐκείνῳ, πλὴν εἰς Μαγνησίαν, ἔλαβεν  
 τῶν ἀδελφῶν, νεοπατίω δὲ πάντων τῶν τέκνων Ἀ-  
 σίαν ἔδραφε. καὶ τὰρον μὲν αὐτῶν λαμπερῶν ἐν τῇ ἀγρᾷ  
 Μαγνητῶν ἔχουσι· παρὰ δὲ τῶν Ἀθωαίων ἐπὶ Ἀιδουκίῃ παρὰ τῶν  
 χεῖν ἄξιον, τὰ παρὰ τῶν ἐταρῶν λέγουσι, φρασκῶν  
 τὰ λείψανα φέρειν πρὸς Ἀθωαίους. φέρεται γὰρ ὅτι  
 τὸν δῆμον παρὰ τῶν οὐλιάρχικῶν. ὅ, τε Φύλαρχος  
 ὡσπερ ἐν τῶν ἀδελφῶν τῆ ἰσορῶν μοινοῦ μνηστροῦ ἄρας, καὶ  
 παρὰ τῶν Νεοκλέα πια καὶ Δημόπολι, ἦοις Θεμιστο-  
 κλέους, ἀγῶνα βέλεται κινεῖν καὶ παρὰ τῶν οὐδ' αὐτῶν ἀ-  
 γνοῦσιν ὅτι πέπλασαι. Διόδωρος δὲ ὁ παρὰ τῶν ἐν τοῖς  
 παρὰ τῶν μνημάτων εἶρηκεν (ὡς ὑπονοῶν μᾶλλον ἢ γινώ-  
 σκων) ὅτι παρὰ τὸν λιμῆνα τῆς Πειραιῶς ἀπὸ τῶν καὶ τὸν Ἀλ-  
 κμων ἀκρωτηρίων, παρὰ τῶν οἶον ἀγκῶν, καὶ κέμεφαντε  
 τῶν ἐν τῶν, ἢ δὲ παρὰ τῶν τῆς θαλάσσης, κρητῶν ἐστὶν ὁ  
 μεγάλῃς, καὶ δὲ παρὰ τῶν βωμοειδῶν, τὰφος τῶ Θεμιστο-  
 κλέους. οἴεται γὰρ καὶ Πλάτων τὸν κωμικὸν αὐτῶν μῦθον  
 ἐν τούτοις,

Ὅσος γ' τύμβος ἐκκαλῶ κεχωρημένος  
 Τοῖς ἐμπόροις παρὰ τῶν ἐστὶ πανταχοῦ,  
 Τοῖς τ' ἐκπλεούσιν εἰς πλεονεξίαν ὄψεται,  
 Καὶ πότε ἄμμιλα τῶν νεῶν, θεάσεται.  
 εἰς δὲ ἀπὸ τῶν ἡμολίας τῶ Θεμιστοκλέους, καὶ πρὸς τῶν ἐν  
 Μαγνησίᾳ φυλατῶν μὲν καὶ τῶν ἡμετέρων χρωόμενων ἦσαν,  
 αἱ ὅκαρποῦτο Θεμιστοκλῆς Ἀθωαῖος, ἡμέτερος στυγῆς καὶ φίλος παρὰ Ἀμμωνίῳ τῶ φιλοσόφῳ ἡμολίας.

ἐπὶ τῶν Ἀλκμων  
 καὶ.

A inclutos & mirifica esset Cimonis in rebus Graecorum gerendis felicitas, maxime autem rubore gloriae rerum gestarum & illorum trophaeorum, optime deliberavit vitae convenientem colophonem imponere. Itaque sacris operatus, convocatosque complexus amicos, hausit, ut celebris fama est, taurino sanguine: ut aliqui volunt, veneno presentaneo sumpto, annos natus quinque & sexaginta, quos fere in republica administranda & imperio transegit, Magnesia vitam cum morte commutavit. Causa & ratione mortis intellecta, regem opinionem de eo maiorem habuisse, amicosque eius & familiares perpetua benignitate memorant complexum. Liberos reliquit Themistocles ex Lyfandri Alopencensis filia Archippa Archeptolin, Polyeuctum, & Cleophantum, cuius Plato philosophus, ut optimi equitis, caetera inertis meminit. Ex maximis natu Neocles, morsu equi interiit admodum puer. Dioclem avus adoptavit Lyfander. Filias habuit complures, quarum Mnesiptolemam, ex secundis nuptiis genitam, frater non ex eadem matre Archeptolis, adiunxit sibi matrimonio, Italiam Panthedes Chius, Sybarin Atheniensis Nicomedes, Nicomachiam Phrasicles Themistoclis fratris filius, illo iam defuncto, Magnesium profectus, accepit a fratribus. Minimam hic omnium liberorum eius eduxit Asiam. Eius habent Magnetes amplum in foro conditorium. De reliquiis non est addenda fides Andocidi, qui in libro ad amicos scribit peruestigasse reliquias eius & dissipasse Athenienses. Mentitur enim id, quo principum factionem incendat in populum. At Phylarchus in historia, quasi in tragedia exitans machinam, Neoclem quendam ac Demopolin, Themistoclis filios, inducit: eoque mouere animos & incitare nititur, quod nemo est tam indoctus qui fictum esse ignorer. Diodorus Periegetes in libris quos De monumentis scripsit, magis suspitione ductus quam certitudine rei, prodidit apud portum Piraei excurrere ab Alcimi promontorio sicut cubitum quendam, & vbi intra hunc flexeris, qua subtranquillum est mare, ingentem extare basim: a qua illam, quae in ea extat, arae speciem sepulcrum Themistoclis esse. Arbitratur etiam Platonem Comicum sibi adstipulari hisce versibus,

Tua tumba stat cumulat a commodo loco,  
 Mercator hanc semper salutabit pius,  
 Aduectus & reuectus hic videbitur,  
 Aliquando certamina simul naualia.

E Posteritati Themistoclis Magnesia usque ad nostram memoriam mansere certi honores, quibus fruebatur Themistocles Atheniensis, quicum consuetudo nobis & amicitia apud Ammonem philosophum intercessit.

τὸν ἀπὸ τῶν ἡμολίας τῶ Θεμιστοκλέους, καὶ πρὸς τῶν ἐν Μαγνησίᾳ φυλατῶν μὲν καὶ τῶν ἡμετέρων χρωόμενων ἦσαν, αἱ ὅκαρποῦτο Θεμιστοκλῆς Ἀθωαῖος, ἡμέτερος στυγῆς καὶ φίλος παρὰ Ἀμμωνίῳ τῶ φιλοσόφῳ ἡμολίας.

P L V T A R C H I

Π Λ Ο Υ Τ Α Ρ Χ Ο Υ

C A M I L L V S .

Κ Α Μ Ι Λ Λ Ο Σ .



**I**NTER ea quæ de Marco Furio Camillo referuntur multa & eximia, singulare imprimis videtur ac mirandum, quod qui victorias Imperator plurimas & præclarissimas retulit, dictator quintum fuit dictus, quater triumphavit, alter etiam Romæ appellatus conditor, ne semel quidem consul fuerit. In causa fuit reipublicæ status, quo populus à patribus diffidens, ne consules crearentur, obstiterit, sed tribunos rebus præfecit, quorum, propter numerum, tamen si consulari essent & autoritate & potestate, minus in plebis oculos incurrebant imperium. Quippe quos paucorum offendebat potentia, his minus molestum erat sex viros quam duos rempublicam tenere. Per id tempus quum potissimum Camillus gloria & rebus gestis floureret, quamvis civitas in medio tempore comitia consularia habuerit subinde, non sustinuit tamen consul inuito fieri populo. In cæteris magistratibus, quos multos cepit & varios, ita se gessit, ut potestatem suam, quum vel solus obtineret, supremam in medium conferret, gloria vero ad eum redundaret vnum, ubi etiam collegas habebat. Huius causa fuit eius prudentia, qua superabat citra controuersiam omnes, illius modestia sine inuidia imperantis. Nam quum gens esset Furiorum ea tempestate non admodum illustis, nomen factis suis hic parauit primus, quo tempore sub dictatore Posthumio Tuberto, in magno contra Æquos & Volscos certamine, stipendia faciebat. Ibi equo ante aciem profectus, accepto in femore vulnere, non remisit tamen pugnam, sed quum infixum ex vulnere iaculum recepisset, congressus cum fortissimis hostium, vertit eos in fugam. Inde cum alios est honores adeptus, tum, quæ in magna id temporis erat dignatione, censuram. Huius recensetur vnum eo in magistratu eximium factum, quod cælibes partim blande appellando, partim denuntianda multa, viduis, quæ ob bella erant multæ, matrimonio copulauerit: necessarium alterum, quod, qui ante immunes fuerant, censuerit pupillos. assidua bella, quæ sumptus requirebant ingentes, id expressere. Urgebat vero præcipue obsidio Veiorum: (hos quidam Venetanos appellant) caput hæc vibs erat Hetrurix, armorum copia & militum numero Roma nihilo inferior. Ei opulencia, luxus, delicia, & splendor animos fecit, ut cum populo Romano de gloria atque imperio certans, sæpe & egregie pugnauerit. Cæterum sub ea tempestate multis accisi Veientes cladibus, ambitione remissa, excelsis & validis muris cinxerant urbem, armisque atque telis, & commeatu & omnis generis apparatu importato, sustinebant alacres obsidionem. **κ**εῖ καὶ κερτερά, καὶ τὴν πόλιν ὀπλων καὶ βελῶν καὶ σίτου καὶ ὀψοσκοπῆς ἀπάσης ἐμπλήσαντες, ἀδεῶς ὑπεμένον τὴν πολιορκίαν, μακρὰν μὲν οὖσαν, οὐχ ἤπλον δὲ τοῖς πολιορκουμένοις ἐργώδη καὶ χαλεπὴν ἡγορούμενον.



**E**PI δὲ Φερίε Καμίλλου πολλῶν καὶ μετὰ λων λεγομένων, ἰδίον ἐστὶ δοκεῖ μέγιστα καὶ ὀψοσκοπῆς, ὅτι πλείστα μὲν ἐν ἡγεμονίᾳ καὶ μέγιστα καὶ πορθώσας, δικτάτωρ δὲ πεντάκις ἀφελθεῖς, θριαμβούσας δὲ τετρακίς, κτήσης δὲ τῆς Ρώμης ἀναγραφεῖς δούτερος, ὅσδε ἀπαξ ὑπερέτευσεν. τούτου δὲ ἀπὸ τῆς τότε πολιτείας κατὰ τὰς ἐκ δὲ φερέσας τῆς δὴμου πρὸς τὴν σύγκλητον ὑπερέτευσεν μὲν ἐρείσαντος μὴ ἀποδοχῆν ἡμῶν, καὶ ἀφελθεῖς ἡ χειροτονοῦντος ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν, ὡν καὶ ἄπὸ ἐξοισίας καὶ διωάμεως ὑπατικῆς ἀποδοχὰς ὀφείλοντο, ἢ τῆν ἡ ἐπαρῆς ἢ ἀρχῆς, ἀφελθεῖς τὸ πλήθος. ὅ γὰρ ἐξ ἀφελθεῖς ἀλλὰ μὴ δύο τοῖς ἀφελθεῖς ἐφελθεῖς, παρεμυθεῖτο τῆς βαρυνόμενοις τὴν ὀλιγαρχίαν. καὶ τῆς τότε δὲ χειροτονοῦντος τῆς δόξης καὶ τοῖς ἀφελθεῖς ἀφελθεῖς ὁ Καμίλλος, ὑπατος μὲν ὄντος ἡξίωσεν ἀφελθεῖς τῆς δὴμου ἡγεμονίαν (καὶ ἄπὸ τῆς ἀφελθεῖς μέσης δεξιαρχίας ὑπατικῆς ἀφελθεῖς τῆς πολιτείας πολλὰς) ἐν τῆς ἀλλοιῶν ἡγεμονίᾳ, πολλὰς καὶ πλοῦτοδραπῆς ἡγομένης τοιοῦτον αὐτὸν παρέσχεν, ὡς τὴν μὲν ἐξοισίας, καὶ μοναρχουῦτος ἐστὶν ἡξίωσεν, τὴν δὲ δόξαν, ἰδίαν, καὶ μὲν ἐτέρων στρατηγῶν ὡν ἔμνη ἡ μετεώτης ἀπὸν ἀνεπιφθόνως ἀφελθεῖς, τῆς δὲ ἡ φερένης, δὲ ἡ ὁμολογησῶν ἐφελθεῖς ἐφελθεῖς. ἔπειτα δὲ τῆς τότε τῆς Φερίων οἶκον οὐσης μεγάλης ἐπιφαιείας, αὐτὸς ἀφελθεῖς ἐφελθεῖς εἰς δόξαν ἐφελθεῖς, ἐν τῆς μεγάλης μάχῃ πρὸς Αἰχωνίους καὶ Οὐλοῦσους ὑπερέτευσεν. Πρὸς τῆς Τεβέρτης στρατῶν ὁμοῦ. πρὸς τῆς πρὸς τῆς Τεβέρτης, καὶ πληθῆ ὑπερέτευσεν εἰς τὸν μῆρον, ὅσδε αἰῆκεν, ἀλλὰ ἐγκείμενον τῆς Τεβέρτης παρέλκων ὁ ἀφελθεῖς, καὶ συμπλεκόμενος τοῖς ἀφελθεῖς τῆς πολεμίων, ἐφελθεῖς ἐποίησεν. ὅσδε τούτου τῆς ἀλλοιῶν ἡγεμονίᾳ, καὶ ἡμῶν ἀπεδείχθη, μέγιστα τῆς ἀφελθεῖς ἀφελθεῖς τῆς τότε τῆς ἀφελθεῖς ἐφελθεῖς. μνημονοῦται ὅτι αὐτὸν ἡμῶν οἶκον καλὸν μὲν ἐργον, ὅ τῆς ἀφελθεῖς, λόγους τε πείθοντα, καὶ ἡμῶν ἀφελθεῖς, συγκρατῶν τῆς ἀφελθεῖς ἀφελθεῖς ἀφελθεῖς. πολλὰ δὲ ἦσαν αὐτῶν ἀφελθεῖς. ἀφελθεῖς δὲ καὶ ὁ τῆς ἀφελθεῖς ὑπερέτευσεν, πρὸς τῆς ἀφελθεῖς οἶκον. αἰτίαι δὲ ἦσαν αἱ ἀφελθεῖς ἀφελθεῖς, μετὰ τῶν ἀφελθεῖς ἀφελθεῖς καὶ μέγιστα κατὰ τῆς ἡ Βηίων πολιορκία. (τούτοις ἔνοιον Οὐνετομοῖς καλοῦσιν) ἡ δὲ ἀφελθεῖς τῆς Τυρρηνίας ἡ πόλις, ὀπλων μὲν ἀφελθεῖς, καὶ πληθῆ τῆς ἀφελθεῖς ὀφείλοντο τῆς Ρώμης, πλείστα δὲ καὶ βίων ἀφελθεῖς καὶ τρυφῆς καὶ πολυτελείας ἀφελθεῖς, πολλοὺς καὶ καλοὺς ἀφελθεῖς ἡγορούμενον, πρὸς δόξης καὶ διωάμεως πολεμοῦσας Ρωμαίοις. ἐν δὲ τῆς τότε τῆς ἀφελθεῖς μὲν φιλοτιμίας ἀφελθεῖς καὶ συντελέσασα μετὰ τῆς ἀφελθεῖς ἐφελθεῖς τῆς τῆς ἀφελθεῖς.

είησμενοι γὰρ οὐ πολὺ χρόνον ἄμα ὡρα ἕρως ἐξωγρα-  
 τήσιν, οἳ καὶ δὲ ἀναχμαίσειν, τότε πρῶτον ἰωανγκάθησαν  
 ὑπὸ τῆς χιλιάρχων, Φρέσια κατασκευασάμενοι καὶ ὁ στρα-  
 τὸ πῆδον τειχίσαντες ἐν τῇ πολεμῖα, χιμῶνα καὶ ἕρως συνά-  
 πησιν, ἥδη σχεδὸν ἔτοις ἐβδόμη τῶν πολέμων τελευτήσαντος. ὡς  
 καὶ τὸς ἀρχοντας ἐν αἰτία ἡμέσων, καὶ μαλακῶς πολιορ-  
 χεῖν δοκῶντας ἀφαιρεθῆναι τὴν ἀρχὴν, ἑτέρων ἀρεθέν-  
 των ἔπι τὸν πόλεμον ὦν ἡ καὶ Καμίλλος, τότε χιλιαρ-  
 χῶν ὁ δούτερον. ἔπειτα δὲ ὁ πρῶτος πολιορκίαν ἐσθέν ἐν  
 ἐκείνῳ τῶν χρόνων, λαχὼν Φαλαερίοις καὶ Καπιτωλάτῃς πο-  
 λεμῖν, οἳ δὲ ἀρχαῖα πολλὰ τὴν χώραν τότε κατεβείσαν-  
 τες, καὶ πρῶτα τὸν Τυρρῶνικόν πόλεμον ἐνυχλήσαν-  
 τες, ἐπέσθησαν ὑπὸ τῆς Καμίλλου, καὶ συνετάλησαν εἰς  
 τὰ τεῖχη, πολλοὺς ἀποβαλόντες. ἐκ τούτου ὁ πρῶτος Ἄλ-  
 βαΐδα λίμνῃ πάθος ἀκμάζοντι τῶν πολέμων συνενεχθέν,  
 ἐσθένος ἦσαν τῆς ἀπίστων πυθέσθαι ταυμῆ, αἰτίας κρινῆς  
 ἀπορία, καὶ λόγῳ φυσικῶν ἔχοντος ἀρχῆν, ἐφόβησεν ἡ μὲν  
 γὰρ ὡρα μετοπωρινῆ, καὶ ὁ ἕρως ἔληθη, οὔτε ὑπομῶρον, οὔ-  
 τε πνέμασι νότοις χαλεπὸν ἐπιδήλωσεν ἡρόμῳ. πολλὰς  
 δὲ λίμνας καὶ ποταμοὺς καὶ νάματα παρὰ τῆς Ἰτα-  
 λίας ἐχρῆσεν, τὰ μὲν ἐξέλιπε κριμῆ, τὰ δὲ αὐτῆς γλί-  
 σχρῶς καὶ μόλις, οἳ δὲ ποταμοὶ πῆρτες ὡς περὶ αἰεὶ χεῖλοι καὶ  
 Ἰταπῖνοι ἀφ' ἕρως ἐρρύσαν. ὁ δὲ τῆς Ἀλβαΐδος λί-  
 μνης, ἀρχῆν ἔχον ἐν ἑαυτῶν καὶ τελευτή, ὅρασιν ὀρεγίοις  
 πρὸς ἐχρῶμον, ἀπὸ ἐσθένος αἰτίου, πλὴν εἰπὴ ἡρόν, ἀξόμῳ  
 ἐπιδήλωσεν διωγκῶτο, καὶ πρῶτα τοῦ τῆς Ἰταπείας, καὶ  
 τῆς αἰωπάτω λόφων ὁμαλῶς ἐπέψαυεν, αἰθ' ὀσάλου καὶ  
 κλύδωνος ὄξαισάμενον. καὶ πρῶτον μὲν ἡ ποιμῶν ταυ-  
 μα καὶ βοτῆρων ἔπει δὲ τῆς διέρρητος ἀπὸ τῆς κείτω χῶ-  
 ρας ὄξισθμοῦ τὴν λίμνῃ ὑπεκράχτης ὑπὸ τῆς πλῆ-  
 θους καὶ βάρους, μέγα ρεύμα κατέβηκε ἀφ' τῆς ἀρχῆς  
 νων καὶ φυτῶν μῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν, οὐ μόνον αὐτῶν  
 παρῆχε Ρωμαίοις ἐκπληξιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἐδόκει τοῖς τὴν  
 Ἰταλίαν κατοικοῦσι μηδενὸς μικροῦ σημείον εἶναι. πλῆθος δ'  
 αὐτῶν λόγῳ ἡ ἐν τῶν στρατοπέδῳ τῶν πολιορκῶν τοῖς  
 Βηίοις, ὡς καὶ κείνοις ἐκπυσσὸν ἡμέσων ὁ πρῶτος τὴν λίμνῃ  
 πάθος. οἳ δὲ ἐν πολιορκίᾳ ἀφ' ἕρως μῆκος ἐπιμῆξίας  
 τε πολλὰς ἐχρῶσεν καὶ κρινολογίας πρὸς τὸς πολέμοις, ἐγ-  
 γόνει πνὶ Ρωμαῖω σιωπῆ καὶ παρῶσια πρὸς ἕνα τῶν πο-  
 λεμῶν, ἀφ' ἕρως ἐμπειρῶν τε λόγων παλαιῶν, καὶ τι πλέον  
 εἰδέναι τῶν ἄλλων ἀπὸ μαρτυρῆς δοκῶντα τῶν οὖν ὁ Ρω-  
 μαῖος, ὡς ἠέσεν τὴν ἐπίδοσιν τῆς λίμνης, ὅρασιν ὑπερδεδυμένον  
 τε καὶ καταγελῶντα τῆς πολιορκίας, οὐ τῶν μόνον ἔφη  
 ἐνηνοχῆσαι ταυμασά τὸν παρῶντα χρόνον, ἀλλ' ἔτερε τούτων  
 ἀποπῶτερε τούτων σημεία Ρωμαίοις γεγόνεαι πρὸς ὧν ἐθέ-  
 λειν ἐκείνῳ κρινωσάμενος, εἴ τι διώατο ἡμέσων τῶν ἰδίων ἄ-  
 μεινον, ἐν τοῖς κρινοῖς νοσῶσιν. ὑπεκράχτης ὁ τῆς ἀφ' ἕρως  
 πρὸς ἕρως καὶ διδόντος ἑαυτὸν εἰς κρινολογίαν, ὡς  
 ἀπορρητῶν πινῶν ἀκροατῶν ἐσόμενον, καὶ μὲν οὕτω ἀφ' ἕρως  
 λεγόμενος, καὶ ὑπεκράχτης αὐτὸν, ὡς πορρωτέρω τῶν πν-  
 λῶν ἐγερῆσαι, ἀρεῖ τε μετέωρον ὀρωσότερος ὦν, καὶ  
 πλειόνων ἀπὸ τῆς στρατοπέδου σιωδραμόντων, χερωσάμενος καὶ κερῆσας, παρέδωκε τοῖς στρατηγῶν. ἐν τούτῳ  
 δὲ ἀνάγκης γεγῶνος ὁ ἀφ' ἕρως, καὶ μεθ' ἑαυτὸν ὡς ἀφυκτον εἶναι, λόγια πρὸς φανερὸν ἀπορρητῶ  
 πρὸς τῆς ἑαυτῶ πατερίδος, ὡς οὐκ οὐσης ἀλωσίμου πρὸς τῶν ἡτῶν Ἀλβαΐδα λίμνῃ ἐκχυθῆσαι, καὶ φερῶ-  
 μῶν εἰς ὄδοις ἐτέρας, ὡσαντες ὀπίσω καὶ πρὸς ἀπῶσιντες οἱ πολέμοι, κωλύσοισι μίγνυσθαι τῇ θάλασσῃ.

A Longinqua ea fuit, iuxtaq; oppugnantibus labo-  
 riosa & molesta. Nam qui non diu æstatis hora mi-  
 litare, & hybernare domi affueverant, tunc à tribu-  
 nis primum præsidia, compulsi fuerunt extruere,  
 castra in hostico munire, itaq; cum æstate hyemē  
 continuare. Iam annus huius belli septimus ad exi-  
 tum vergebat, quum vocabantur in discrimen du-  
 ces, & quod segniter virgere viderentur obsidionē,  
 abrogatum est iis imperium, subrogatiq; ad bellū  
 alii, inter quos Camillus tribunus tunc iterū fuit.  
 Is eo tempore non interfuit obsidioni. Quippe bel-  
 lum erat fortitū aduersus Faliscos & Capenates,  
 qui Romanis alia districtis re, quum fines eorum  
 fœde id temporis vastassent, ac per totum bellum  
 Hetruscum Romanos sollicitassent, repressi à Ca-  
 millo sunt, multiq; amissis, muris inclusi. Inde res  
 lacui Albano accidit medio belli ardore cum quo-  
 uis rarissimo miraculo conferenda: quæ, quia vul-  
 gari causa & ratione carebat ex rerum natura du-  
 cta, pauorem incussit. Æstas erat extrema & præ-  
 ceptis, nec cælestib. aucta aquis, aut ventis admodū  
 fuerat turbulenta austrinis, Lacus autem & amnes  
 & riui & fontes, quos habet Italia frequentes, par-  
 tim iam plane exaruerant, partem tenuem & exi-  
 guam trahebant vndâ. Fluuii æstatis causa, vt tem-  
 per, humili & angusto alueo ferebantur, quum la-  
 cus Albanus, qui neq; aliunde ducit originem, ne-  
 que alio se effundit, pinguib. clausus montib. nulla  
 de causa (nisi si qua diuina) in flatus dilucide intu-  
 nuit, vt pertingeret ad dorsa montiū, & summos  
 vnde quaq; æquaret tumulos, sine æstu tamen in-  
 surgeret vel fluctu. Id pastoribus erat primum ac  
 bubulcis miraculo. Verū vbi repagulo, quod vel-  
 uti ceruix à subiectis campis arcebat lacum, præ-  
 copia & mole refracto, magno iam impetu per sa-  
 ta & arbuta in mare defluxit, tum non Romanos  
 modo consternauit, verum etiā omnib. Italiam  
 incolentibus visum est magni quid portendere.  
 Plurimum etiam in castris Veios obsidentib., quo  
 iam lacus allatum miraculum fuerat, hoc agita-  
 batur sermōibus. Id quod in obsidione solet diu-  
 turna, vt commercia multa inter se hostes & con-  
 gressus habeant, familiaritatem Romanus quidam  
 contraxit, & colloquia habuit cum Veiente quo-  
 dam, veteris homine disciplina, qui præstare sci-  
 entia diuini dicebatur. Romanus, vbi hunc vi-  
 dit de lacus incremento exultantem, atq; obsidio-  
 nē habentem ludibrio, Non id solum, inquit, pro-  
 digii hac tempestate, sed longe fœdiora sunt alia  
 E Romanis facta portenta, de quibus ad ipsum ait se  
 referre velle, vt rebus suis consulere in communi  
 calamitate valeat. Ille Romano prompte morem  
 gerere, & sedulo sermones cum eo miscere, velut  
 res abditas auditurus. Dum abducitur inter confa-  
 bulandum longius à porta, tum hominem Roma-  
 nus, prucalens viribus, sublimem arripit, pluribus-  
 que ex statione accurrentibus capit, atque in pote-  
 statem redactum deducit ad imperatores. Ita op-  
 pressus ille, considerato fatum ineuitabile esse, sor-  
 tes patriæ suæ occultas aperit, non ante expugnabi-  
 lem eam quam lacum Albanū hostes effusum re-  
 tro ab cursu suo deriuarent, atq; auerterent à mari.

His nuntiatis, senatus, re deliberata, oratores qui Apollinem consulere, Delphos decreuit. Legati fuerunt celebres magnique viri, Licinius Coffus, Valerius Potitus, & Fabius Ambustus. Qui, cursum nacti prosperum, consulto Apolline sortes domum retulerunt cum alias, tum quæ solennes Latinarum ceremonias edifferebant neglectas: & vt Albani lacus aquam, quoad eius fieri posset, à mari in pristinum alueum reducerent: quod si non valerent, riuis fossisque eam extinguerent per agros demotam. His relatis, sacerdotes sacrificare, populus operi se ad aquam auertendam accingere. Decimo huius belli anno reliquis abrogatis magistratibus, dictator ab fenatu Camillus dictus, magistrum equitum dixit Cornelium Scipionem. inde pro imperio vota nuncupauit, si huiusce belli faustum exitum dii dedissent, ludos magnos se facturum, ædemque deæ, quam Matutam matrem vocant Romani, dedicaturum. Hanc, si ceremonias respicias sacrorum eius, Leucotheam sane censeas esse. Ancillam enim in penetralia abductam cædunt alapis, post expellunt eam, fratrumque liberos amplectuntur præ suis. In sacrificio imitantur nutricum Liberi patris gestus atque Inus pellicis causa casus. Votis susceptis fecit in fines Faliscorum Camillus expeditionem, eosque atque auxiliaries eorum Capenates magno fudit prælio. Mox ad obsidionem conuersus Veiorum, quum difficilem murorum oppugnationem cerneret & arduam, cuniculos, acceptante fossuram circa urbem humo, vt deprimi eatenus opus posset, ne animaduertetur ab hostibus, egit. Quod vbi ex voto successit, vt ad muros eliceret hostem, urbem propalam aggreditur. Alii per cæcos cuniculos clam lunonis ædem, quæ in arce erat, multo omnium amplissimam eius vrbis celebratissimamque, occupant. Quo tempore ferunt, rege Hetruscorum sacrificante, aruspice extis intentum exclamasse, qui hostiæ eius exta profecuisse, ei victoriam deos spondere: eamque vocem, qui in cuniculo erant, Romanos excepisse, ac proruto pauimento, cum clamore ac crepitu armorum profilisse, hostibusque expauescentibus ac fugientibus corripuisse exta, & Camillo obtulisse. Cæterum hæc fabulosa videantur. Vrbe expugnata, militibusque ingentem egerentibus prædam, contemplans ex arce cuncta Camillus, primum illacrymauit: deinde, quum celebraretur à circumstantibus felicitas eius, manus ad cælum tollens precatus est, Iupiter Opt. Max. diiq; recte ac male factorum arbitri, haud vos latet non iniuste nos, sed necessitate compulsos ab infestorum & nefariorum hostium ciuitate persequi pœnas. Siqua tamen nos manet vicissim huius inuidia prosperitatis, oro vt eam luere ego pro vrbe exercituque Romano quamminimo meo priuato incommodo valeam. Simul atq; ita fatus est, (vt in more est Romanis, à precibus & veneratione deorum sese conuertere dextrorsum,) dum circumaggit se, prolabitur. Percussis illis qui aderant, quum humo erexisset se, Ab immensa felicitate, inquit, leui ex voto defunctus sum casu. Vrbe direpta,

**A** ταύτα τῆ συγκλήτῳ πυθολμῶν, καὶ ἀφ' αὐτοῦ, καλῶς ἐξήγη-  
 ἔδοξε, πέμψαντας εἰς Δελφοὺς ἕρεσθαι τὸ θεόν. οἳ δ' ἔπεμψεν-  
 τες, ἀνδρες ἐνδοξοὶ καὶ μεγάλοι, Κόστος Λικίνιος καὶ Οὐαλέ-  
 ριος Ποπίτος, καὶ Φάβιος Ἀμβυστος, πλῶ τε χρησάμενοι καὶ  
 τῷ θεῷ τῆς τοῦ τυχόντες, ἤκουσαν ἀλλὰς τε πόλεως καὶ κημί-  
 ζοντες, αἱ πατρίων πινὰν πρὸς τὰς καλουμένας Λατίνιας εὐρῆας  
 ὀλιγωρίαν ἔφερον αὐτοῖς, καὶ τῆς Ἀλβαίδος ὕδαρ ἐκέ-  
 λδον, εἰρηνοῦσας ὡς αὐτὸν ἐστὶ τὴν λαοσίν ἀνάγειν εἰς τὸν  
 χαλὸν πόρον, ἢ τὸ μὴ δυναμένοις, ὀρύμασι καὶ τὰ φρεσι  
 πρὸς τὴν εἰς τὸ πεδίον καὶ καταμαλίσκειν. ἀπαγγέλλεται δὲ  
**B** πούτων οἱ μὲν ἱερεῖς τὰ πρὸς τὰς θεσίας ἔπραττον, ὁ δὲ δῆμος  
 ἐξώρει πρὸς τὰ ἔργα, καὶ τὸ ὕδαρ ἐξέτρεπεν. ἢ δ' ἄλλος  
 εἰς τὸ δέκατον ἔτος τῆς πόλεως καὶ ἀλύσασα τὰς ἄλλας  
 στρατὰς, δικτατοῖρα Κάμιλλον ἀπέδειξεν. ἵππαρχον δὲ  
 ἐκείνος αὐτὰν προσελέμενος Κορηλίον Σκηπίωνα, πρῶτον  
 μὲν διὰ τὰς ἐπιήσασα τοῖς θεοῖς, ὅτι τῶν πόλεως τέλος δι-  
 κλείς λαβόντες τὰς μεγάλας θεάς ἀξείν, καὶ νεῶν θεάς ἰὼ μη-  
 τέρα Ματῦτα καλεῖσι Ρωμαῖοι, καὶ ἱερώσιν. ταῦτι μὲν αὖτε  
 ἀπὸ τῆς δρωμῶν ἱερῶν μάλιστα Λευκοθεῖαν νομίσαιεν εἶναι, καὶ  
**C** θεράπαιναν εἰς τὴν σπῆν εἰσαγάγουσαν ῥαπίδοισιν, εἴτα ἐξελά-  
 νοισι, καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν τέκνα πρὸς τῶν ἰδίων ἐνακαλί-  
 ζονται, καὶ δρῶσι πρὸς τὴν θεσίαν ἀπὸς Διονύσου ἔσφοις, καὶ  
 τοῖς ἀφ' αὐτῶν παλακῆν πάσει τῆς Ἰβῆς προσέοικε. μὲν δὲ  
 τὰς διὰς Κάμιλλος εἰς τὴν Φολίσκων ἐπέβη, καὶ μάχη με-  
 γάλῃ πύποις τε καὶ Καπηνιάταις προσδοθήσαντας, αὐτοῖς  
 ἐνίκησεν. ἔπειτα πρὸς τὴν πολιορκίαν ῥαπίδοισιν τῶν Βηίων,  
 καὶ τὸν ἐκ προσβολῆς ἀγῶνα χαλεπὸν καὶ δύσπρην ὄραν,  
 ὑπονόμοις ἔτεμνε, τῶν πρὸς τὴν πόλιν χωρίων ἐνιδόντων  
**D** τοῖς ὀρύμασι, καὶ καταδεχόμενοι εἰς βάθος ἀγειν ἀδήλων  
 τοῖς πολεμίοις τὰ ἔργα. δὲ προσιοῦσης ὁδῶ τῆς ἐλπίδος, αὐ-  
 τὸς μὲν ἔξωθεν προσέβαλλεν ἐκκαλούμενος ὅτι τὰ τεῖχη  
 τοῖς πολεμίοις ἄλλοι δὲ ἀδήλως ὑποπορόμενοι δὲ τῶν  
 ὑπονόμων, ἔλαθον ἐντὸς ἡμέρας τῆς ἀκρας, καὶ τὸ Ἡρα-  
 ἱεῖον, ὁ μίσητον ἰὼ ἐν τῇ πόλει καὶ μάλιστα ἡμισυ μόνον. ἐν ταῦ-  
 τα λέγεται τυχεῖν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὸν ἡγεμόνα τῆς Τυρ-  
 ρῶν ἐπὶ ἱερεῖς τὸν δ' μαρτυρῶν εἰς τὰ σπλάγχνα καπιδοῦσα,  
 καὶ μέγα φηγεῖσθαι, εἰπεῖν ὅτι ἰκίω ὁ θεὸς δίδωσι πρὸς  
 κατὰ κράτος τῆς ἱερεῖς ἐκείνοισι. ταύτης δ' ἡ φωνῆς  
**E** τοῖς αὖτε ὑπονόμοις Ρωμαῖοις ἐπαχρίσαντας, ταχὺ δὲ  
 ἀπῆλθον τὸ ἔδαφος. καὶ μὲν βοῆς καὶ φόβου τῶν ὀπλων ἀ-  
 ναδύσας, ἐκπλαγῆτων τῶν πολεμίων καὶ φυγόντων, ἀρπά-  
 σαντας τὰ σπλάγχνα, κημίσει πρὸς τὸν Κάμιλλον. ἀλλὰ  
 ταῦτα μὲν ἰσως εὐκέναι δοξεῖ μνηύμασιν. αἰλούσης δὲ τῆς  
 πόλεως καὶ κράτος, καὶ τῶν Ρωμαίων ἀγόντων καὶ φερόντων  
 ἀπειροῖν τινα πλῆθον, ἐφορῶν ὁ Κάμιλλος ἀπὸ τῆς ἀκρας τὸ  
 πρῶτον μὲν εἰς τὸ ἔδαφος ἐδάκρυσεν, εἴτα μεκαρῶν τῶν  
 ὑπὸ τῶν ἀγόντων, ἀνέχε τὰς χεῖρας τοῖς θεοῖς, καὶ προσβ-  
 χόμενος εἶπε, Ζεῦ μέγιστε, καὶ θεοὶ χρηστῶν ὀπίσθησθε καὶ πη-  
**F** ρῶν ἔργων, ἀλλ' ἵπου σωῖτε Ρωμαῖοις ὡς ἐπὶ τὸν δίκην, ἀλ-  
 λά καὶ ἀνάγκη ἀμυνόμενοι, μετερχόμεθα δυσμενῶν ἀνδρῶν  
 καὶ πρὸς ἀνόμων πόλιν. εἰ δὲ ἄρα τις (ἔφη) καὶ ἡμῖν ἀπίστροφος  
 ὀφείλεται τὴν παρῶν νέμεσις δι' ἄπειρας, εὐχόμεθα ταῦτι μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως καὶ φρατῶν Ρωμαίων εἰς ἐμαυτὸν ἐλα-  
 χίστη κακῶν τελευτήσασθαι. ταῦτ' εἰπὼν, (κατὰ τὸν ὅτι Ρωμαῖοις ἔτος ἐπὶ ἔλαμνοις καὶ προσκυνήσασθαι ὅτι διὰ  
 ἐξελίπειν,) ἐσφάλη πρὸς τὸν ἄμυνον. ἀφ' αὐτοῦ δὲ τῶν παρόντων, πάλιν ἀναλαβὼν ἑαυτὸν ἐκ τῆς πτώ-  
 ματος, εἶπεν ὡς γένηεν αὐτῷ κατ' ἀχλὺ σφάλμα μικρὸν, ἐπὶ δὲ τυχεῖα μεγίστη. ἀφ' αὐτοῦ δὲ τῆς πόλιν,

ἔγνω δ' ἀγαλμα τῆς Ἥρας μεταφέρειν εἰς Ῥώμην, ὡς ἔφαθ' ἠύδατο. καὶ σιωπῶντων ἐπὶ τούτῳ τῶν τεχνιτῶν, ὁ μὲν ἔφυε καὶ παρουσχέτω τῆ θεῶν, δὲ χεῖρ' αὐτῶν παρουσχίαι αὐτῶν, δὲ μὲν τε γνέσθαι σιωποῦσιν τοὺς λαχοῦσι τὴν Ῥώμην θεοῖς. ὁ δὲ ἀγαλμα φασὶν ὑποφθηνξάμενον εἰπεῖν ὅτι καὶ βέλεται καὶ συγκαταίει. Λιούιος δ' ἔφησιν ὑπέσθαι μὲν τὸν Κάμιλλον ἀποτόμενον τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἀκαλείν, ἀποκρίνασθαι δὲ πῖνας ἢ παρόντων ὅτι καὶ βέλεται καὶ συγκαταίει, καὶ σιωπῶντων θεῶν παρουσχίαι. οἱ δ' ἰαυεῖσθαι καὶ τῶν ἀκαλείν βοηθοῦντες, μεγίστην μὲν ἔχουσι σιωπῶντων τὴν πόλεως, καὶ ἀπὸ σιωπῶν καὶ κατὰ φρονιμῆς ἀρχῆς ἐπὶ μέγα δόξης καὶ δυνάμεως παρουσχίαι, διὰ θεοῦ πολλῶν καὶ μεγάλων ὅτι δανείας ἐκέστοτε συμπαροῦσιν, ἀμύχανον ἔμην δὲ καὶ σιωπῶντων ὁμοφῶν πῖνας, τὸ μὲν ἰδρῶτα ἀγαλματῶν πολλὰ καὶ ἐκχυθέντα, τὸ δὲ ἄνευ αἰσθησῶν, ἀποφράσας τε δεικνύσας, καὶ καταμύσεις ἔσαν, ἀἰσθησῶν οὐκ ὀλίγη τῶν παρουσχίαι. πολλὰ δὲ τῶν καὶ ἡμᾶς ἀκηχρότες ἀποφράσας λέγειν ἔχουσι ἀξία γαίματος, ὡς οὐκ ἀπίσι εἰκὴ καταφρονῆσειεν. ἀλλὰ τοῖς τοῖσιν καὶ ὁ πῖνας ἄν σφόδρα, καὶ ὁ λίαν ἀπίσειν, ὅτι σφαλές ἐστὶ, ἀλλὰ τὴν ἀποφράσας ἀποφράσας, ὅσον οὐκ ἔχουσαν, ὅσοι κατὰ αὐτῶν, ἀλλὰ ἐκ φρονιμῆς ὅπου μὲν εἰς δεισιδαιμονίαν καὶ τύπον, ὅπου δὲ εἰς ὀλιγωρίαν τῶν θεῶν καὶ παρουσχίαι. ἢ δὲ ἀγαλμα, καὶ ὁ μὲν ἀγῶν, ἀριστοῖς ὁ δὲ Κάμιλλος, εἴτε μεγίστη τῶν ἔργων, πόλιν αἰτίαν τῆς Ῥώμης εἴτε δεκάτη τῆς πολιτοχίας καὶ κτηνῶν, εἴτε ὑποτῶν δεισιδαιμονιζόντων αὐτὸν, εἰς ὄγκον ἀγαλματῶν καὶ φρόνημα νομίμου καὶ πολιτικῆς ἀρχῆς ἐπαφῆσθαι, πᾶσι τε ἄλλα σβαρῶν ἐδριάμβουσε, καὶ τεθεσπῶν ὑποφθηνξάμενος λυκοπῶν ἐπέσθαι, καὶ διεξήλασε τῆς Ῥώμης, ὅσοι τῶν ποιήσαντος ἡγέμοιός παρουσχίαι οὐδ' ὑπερῶν. ἰερεῶν γὰρ ἡγῶνται ὁ τοιοῦτον ὄγκον, πᾶσι βασιλεῖ καὶ πατρὶ τῶν θεῶν ὅτι πεφρονησμένοι. ἔκ τε δὲ τούτου διεβλήθη παρὸς τῶν πολιτῶν οὐκ εἰρησμένοις ἐν τρυφᾷσθαι, καὶ δούτερον ἔλαβεν αἰτίαν, οὐκ ἀμύχανον νόμον διοικίζοντι τὴν πόλιν. εἰσηγῶντο γὰρ οἱ δὲ μὲν τὸν τε δῆμον καὶ τὴν συγκαλητον εἰς μέρη δύο νεμηθῆσθαι, καὶ τῶν μὲν αὐτῶν καὶ ποικίλιν, τοῖς δὲ κληρῶ λαχοῦσας, εἰς τὴν αἰχμάλωτον μεταστῆσαι πόλιν, ὡς ἐπορωτέρων ἐσομένων, καὶ δύοσι μεγάλοις καὶ καλοῖς ἄσσει τὴν τε χεῖρα ὁμοῦ καὶ τὴν ἄλλην δεισιδαιμονίαν φυλαξάντων. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἠδὲ πόλις γεροντῶν καὶ γενησπισάμενος, ἐδέξατο, καὶ σιωπῶντων καὶ τοῖς παρὸς βήμα ἰορύβοις, αἰτῶν τὴν ἴσθον ἢ δὲ βουλήν, καὶ τῶν ἄλλων οἱ κερπίσοι πολιτῶν, οὐ διαίρεσιν ἀλλὰ ἀμύχανον ἡγῶνται τῆς Ῥώμης πολιτοχίας τῶν δὲ μὲν καὶ δυσαναγερωτῶν, ὅτι τὸν Κάμιλλον κατέφυγον. κακείνος ὄρωδῶν τὴν ἀγῶν, παρουσχίαι οὐκ ἐβαλε πᾶσι δῆμον καὶ ἀρχίας, διὸν αἰεὶ τὸν νόμον ἐξέκρεν. καὶ μὲν οὖν ἀλλὰ ταῦτα λυπηρός. ἢ δὲ φανερωτάτη καὶ μεγίστη τῶν ἀπεφθῶν αὐτῶν παρὸς τὸν δῆμον ἐν τῆς δεκάτης τῶν λαφοῦσιν ὑπέσθαι, οὐκ ἄλλοσθαι, εἰ καὶ μὴ πᾶσι δικαίον, ἀρχῶν τῶν πολλῶν λαβοῦσθαι. ἠύδατο μὲν γὰρ, ὅτι τοῖς Βηίοις (ὡς εἶοικε) βαδίζων, εἴ τὴν πόλιν ἔλθοιτο, θεῶν τούτων τὴν δεκάτην κατερωσθαι. αἰούσης δὲ τῆς πόλεως καὶ ἀφραπαθείσης, εἴ τὸ ὀκνησας ἐνοχλήσθαι τοῖς πολιτῶν, εἴτε λήθη τις αὐτὸν ὑποτῶν παρόντων παρουσχίαι ἔλαβε, τὴν ἀρχῆς παρουσχίαι ὠφελήσθαι. ὑπερῶν δὲ χεῖρα τὴν ἀρχῆς ἐκείνης ἠδὲ πεπαυμένος, ἀνέλεγε παρὸς τούτων εἰς τὴν συγκαλητον ὅτι μαρτίαι ἡγῶνται ὅτι τοῖς ἰερεῖσιν παρουσχίαι θεῶν μὲν, ἰλασμοῦ

A Iunonis signum Romam deportare, ut vouerat, visum est. Conuocatis ad id artificibus, Camillus sacra fecit, precatusque Deam ut studium amplecteretur Romanorum, volensq; & propitia diis Romanam incolentibus commigraret. Signum ferunt summissa voce velle & annuere dixisse. L. uuius tradit inter precandum attrectasse Camillum Deam & inuisse: inde velle & annuere ac sequi libentem respondisse ex adstantibus nonnullos, ceterum hoc miraculum adstruentibus & defendentibus fortuna magnopere suffragatur v. bis, quæ ex paruo & humili exordio, sine numinis perpetuo ex multis & magnis signis presentis fauore, euadere ad eam gloriam & potentiam haudquaquam potuisset. Adferunt præterea non absimilia, sudasse sæpe simulacra, aliquando gemitus edidisse, vifasq; eas etiam aduertisse se & nictatas esse, quæ nō pauci veterum memoriæ prodiderunt. Multa itē, quæ accepimus ex nostræ memoriæ hominibus, habemus referre miranda, quæ non contempnas facile. Cæterum fidem iis adhibere vel detrahere nimiam, anceps sit humanam ob imbecillitatem, quæ nullis certis circumscripta cancellis est, neq; sui compos, sed recedit modo in superstitionem & vanitatem, modo in deorum neglectum & fastidium. Præstat autem cautio & mediocritas. At Camillus, siue rerum gestarum magnitudine, quæ d vrbem Romæ amulam deleuisset in decimum annum obsessam, siue ab adulatoribus inflatus, maiores spiritus sustulit quam pro legitimo & ciuili magistratu: triumphum duxit cum alias superbū, tum quod curru quatuor iuncto equis albis sit inuectus, nullo exemplo vel priorum vel insequentium imperatorum. Sacrum enim eum currum habent deorum regi & patri dicatum. Quare ciues alienæ insuetos insolentiæ offendit. Accessit huc altera causa, quod legem, qua populus distrahebatur, impediret. Si quidem ferebant tribuni ut plebs & senatus diuiderentur, pars Romæ remaneret, in captam vrbem pars cui obuennisset forte, transmigraret. Ita forte opulentiores, qui magnis duabus & ornatis vrbibus, simulq; agris essent & reliquis opibus fruituri. Plebs, quæ admodum iam aucta erat & locupletata, actiones eas approbatat tribunorum, neque desisteat tumultuari in concionibus, postulans ut in suffragia mitteretur. At senatus cum optimatibus non populi diuisionem tribunos, sed euersionem moliri vrbis Romæ existimans, Camilli anxius implorat opem. Ille certamen formidans, moras plebi impedimentaque, quibus de die in diem reiiceret rogationem, necessebat. Atque hac quidem re offendit vulgus. Prædæ vero decima pars eum in apertissimum & acerrimum plebis odium, quum ansam illa, si non vnde quaque iustam, non leuem haberet certe, coniecit, Quippe quum Veios peteret, si vrbe potitus esset, Apollini decimam partem se vouerat sacrum. Vrbe capta & direpta, siue interpellare ciues dubitauit, siue rebus presentibus distento voti effluxit memoria, concessit illis prædam. Postquam se dictatura iam abdicauit, retulit hac de re ad senatum: & aruspices in victimis obnuntiauerunt portendi deorum iram,

ἰλασμοῦ

quæ expiationibus & piaculis esset placanda. Tum senatusconsultum factum est, non quin præda maneret diuisa, (neque enim fieri commodè aliter poterat) sed ut prædæ, quam quisque habuisset, partem decimam iuratus in medium conferret. Fuit id acerbum magnopere & graue militibus, hominibus egenis, post labores exudatos multos, eorum quæ quæsiuerant & iam absumpserant, tantam cogi inferre portionem. Quorum tumultu quum Camillus vndique percelleretur, neque causam expediret commodiorem, descendit ad ineptissimam, oblitum se voti confessus. Illi verò fremebant, cum qui votum conceperat de rerum hostilium sacra decima, nunc eam cogere ex fortunis ciuium. Attamen ex iis quæ omnes pro rata quisque contulerunt, decreuerunt crateram auream faciendam & Delphos mittendam. Quia verò auri Romæ copia deerat, magistratibus vnde compararent consultantibus, matronæ vtrò, cæteribus ad eam deliberationem habitis, aurea ornamenta corpori suo dicata omnia, octo talentorum pondere, accommodauerunt ad donum. Honos iis à senatu meritis est habitus, decreto ut in matronarum laudem oratio funebris, ut fieri viris solet, (neque enim laudari publicè fœminam defunctam antè fuerat receptum) haberetur. Inde ex principibus tres oratores in nauim longa, viris delectis instructa & ornatu solenni, Delphos mittunt. Erat autem & hyems & cœlum serenum. At operæpretium est audire quemadmodum illi in summum adducti periculum, præter spem tamen euaserint. Liparensium naues eos ad Æoli insulas vento destitutos pro prædonibus persequiebantur. Qui vbi supplices manus tēderunt, à vi quidem abstinerunt illi, sed nauem alligatam deuexerunt in portum. Quum autem piratica iudicassent, & res atque corpora sub hasta venderent, egrè vnus virtute & autoritate viri Timothei sunt prætoris inducti ut dimitterent eos, quos est cum præsidio etiam nauium suarum profequutus, adiutorq; in dedicando dono fuit. Quæ res meritò ei Romæ honori cessit. Tribunis plebis postea rogationem de transmigrando Veios renouantibus, quòd in tempore aduersus Faliscos exortum bellum esset, comitia in principum fuerunt potestate, quibus cum aliis quinque tribunus militum Camillus creatur. Quippe duces res postulabant autoritate & nomine cum rerum vsu præditum. Postquam suffragia dedit populus, Camillus, exercitu cōscripto, mouit in Faliscos, urbemq; munitam atq; omnibus ad bellum necessariis instructam circumfedit Falerios. Quamquam autem capi urbem nec procliuē erat, nec breuis esse perspiceret spatii, parabat versare tamen ciues & distingere, ne domi resides, tribunorum plebis intenderent concionibus & seditionibus. Quo remedio ferè semper vtebantur, medicorum more, ad motus turbulentos ex ciuitate propellendos. Falisci autem, quibus septos vndiq; credebant se, munitioibus freti, vsq; ad cō contemnebant obsidionem, ut præter stationes in muris dispositas togati per urbem reliqui obseruarentur, liberiq; eorum circa ludos literarios frequentes essent, & circa muros ambulationis exercitationisq; causa produceretur à magistro. Communi enim demandabant, Græcorū more, Falisci liberos, ut iisdē à prima ætate rudimentis contubernioq; affuescerent.

A ἰλασμοῦ καὶ χειρηείων δεομένων. ἢ Φισαμύνης ἢ τῆς βουλῆς τὴν μὲν ὠφέλειαν, (χαλεπὸν γὰρ ἰὼ αἰάδασον μὴ χυμῶσαι) τοὺς δὲ λαβόντας αὐτοὺς σὺν ὄρκῳ τὴν δεκάτην πᾶσι φέρειν εἰς μέσον ἐγένετο πολλὰ λυπηρὰ καὶ βίαμα πρὸς τοὺς στρατιώτας, ἀνδρόποισι πένητας καὶ πολλὰ πεπονηκότας, αἰάδαζομένους ὧν ἐκέκταντο καὶ κατεχέχρωτο, μέγας εἰσφέρειν ἑσόδον. Ἰορυβουμύω δὲ ὑπὸ αὐτῷ πρὸς Καμίλλω, καὶ παρὰ φάσκειν ἀποροῦντι βελτίονος, εἰς τὸν ἀτοπώτατον τῶν λόγων στυβέβαινε καὶ ἀφάδην, ὁμολογοῦντι ὅτι λαβέσθαι τῆς δέχης. οἱ δὲ ἐχαλέπαινον, εἰ τὰ τῶν πολεμίων δεκάτην δέπειν δεξάμενος τότε, νῦν δεκάτην τὰ τῶν πολιτῶν. οὐ μὲν ἄλλὰ πρῶτον ὅσον ἔδει μέγας εἰσενεγκόντων, ἔδοξε κρατῆρα χρυσοῦ καὶ ἀσκαθιάσαιτας, εἰς Δελφοὺς ἀποστέλλαι. χρυσοῦ δὲ ἰὼ σπένεις ἐν τῇ πόλει, καὶ τῶν ἀρχόντων ὅθεν ἀπολαομένη σκοπούτων, αἱ γυναικὲς αὐτὰ κατ' αὐτὰς βουλοσάμεναι, τὸν ὄντα χρυσοῦ ἐκάστη πρὸς τὸ σῶμα κῆσμον ἐπέδωκαν εἰς τὸ ἀνάθημα, καθμῶ χρυσοῦ χυρόμενοι οὐκ ἔπαυσαν. καὶ ταῦται μὲν ἢ σύγκλητος ἀποδιδούσα ἡμῶν ἀπέπουσαι, ἐψηφίσαντο μὲν θάνατον, ὡς πρὸς ἐπὶ τοῖς ἀνδράσι, καὶ τοῖς γυναιξὶ λέγεσθαι τὸν ἄξιον ἔπαινον. οὐ γὰρ ἰὼ εἰσομύων παρ' ἑτέρον ἐγκωμιάζεσθαι γυναικὰ δημοσίᾳ, τελευτήσασαι. ἐλόμενοι δὲ βεῖς ἀνδρας ἐκ τῶν ἀρχόντων θεωροῖς, καὶ ναὺν μακρὰν βύδουδρουῦτι πληρώματι καὶ κῆσμῳ πθυημεικῶ καὶ ἀσκαθιάσαιτας ὄξεπεμφθῆναι. ἰὼ δὲ ἄρα καὶ χυμῶν, καὶ γαλιώη θαλάσσης. ἀργαλέον ὡς ἐκείνοις στυβέτυχε τότε παρ' ὅσων ἐλθόντας ἀπολέσθαι, ἀφ' ὧν αὐτῶν ἀπερσοδοκῆται τὸν κίνδυνον. ἐπέπλευσαν γὰρ αὐτοῖς Λιπαρέων τεύχερες πρὸς τὰς Αἰόλου νήσους, τὰ πρὸς ἡμῶν ἐκλιπόντος ὡς λησαῖς. δεομένων ἢ καὶ παρ' ἡμῶν χεῖρας ἐμβολῆς μὲν ἔχοντες, τὴν δὲ ναὺν ἀναψάμενοι καὶ καταγαγόντες, ἐπεκέρυθη ἅμα καὶ τὰ χεῖματ' αὐτῶν καὶ τὰ σώματα, πρὸς αὐτὰ κρίναντες ἔτι. μόλις δ' ἐνός ἀνδρὸς ἀρετῆ καὶ διωάμει Τιμησιθέα τῷ στρατηγῷ πρὸς ἀνέντες, μετ' ἡμῶν. ὃ ἢ καὶ παρ' ἡμῶν ἀπέπεμφθῆναι πλοῖα παρέπεμφθῆναι, καὶ συλκαθέρωσεν τὸ ἀνάθημα δὲ ὃ καὶ ἡμῶν ἔχει ἀς εἰκὸς ἰὼ ἐν Ρώμῃ. τῷ δὲ δημόρων αὐτῶν ἐπεχρόντων τῷ πρὸς τῷ διοικισμῷ νόμον, ὃ παρ' ὧν Φθρίσκος πόλεμος ἐν καρῶ πρὸς φανείς, ἔδωκε τοῖς παρ' ὧν ἀνδράσιν ἀρχαρχεσάσασαι καὶ γινώμην. καὶ Καμίλλον ἀπέδωκε μετ' ἐτέρων πέντε χιλίαρχον, ὡς τῷ παρ' ὧν ἡγεμόνος δεομένων ἀξίωμα καὶ δόξαν μετ' ἐμπειρίας ἔχοντος.

E ἢ Φισαμύνης ἢ τῷ δήμῳ, λαβὼν διώαμιν ὁ Καμίλλος, εἰς τὸν Φθρίσκων ἐνέβλεπε καὶ πόλιν ἐρυμνῶ καὶ κατεσκευασμένην πάντων εἰς πόλεμον καλῶς, Φθρίσκος, ἐπολιόρκει. ὁ μὲν ἐλεῖν οὐ μικρὸν ἔργον, ὅσων χροῦ τῶν τυρόντων ἡγυμῆτος, ἄλλως δὲ τρεῖς τοῖς πολίταις καὶ πρὸς ἀπὸ βουλομένων, ὡς μὴ χροῦ αἰετῶν, οἱ καὶ γινώμην, δημαγωγείσθαι καὶ στασιάζειν. ὅτι φησὶ γὰρ αἰετῶν φαρμάκῳ τούτῳ χροῦ μὲν διετελοῦν, ὡς πρὸς ἰατρῶν, τὰ παρ' ὧν παρὰ τῆς πολιτείας, ἔξω βεπόντες. οὕτως δὲ τῆς πολιορκίας κατεφρόνου οἱ Φαλέριοι, τὰ πρὸς ἀπὸν ἐξωχραδαται πρὸς ὄντες, ὡς τε πρὸς τῶν τείχη φυλασσόντων, τὸς ἄλλοις ἐν ἰμαθοῖς καὶ τὴν πόλιν ἀνατρέφεισθαι τὸς ἢ παῖδας αὐτῶν εἰς τε τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν, καὶ πρὸς τὰ τείχη πρὸς ἐπατήσοντας καὶ γυμνασσομένους ὑπὸ τῶν διδασκάλων καταβιβάζεσθαι. χροῦ γὰρ ἐχρόντων πρὸς διδασκαλῶν, ὡς πρὸς Ἐλλίμεις, οἱ Φαλέ-

ειοι, βελόμηροι στωβέφραξ κ' στωαγελάζεσθαι μετ' ἀλ-  
 λήλων δ' ἄλλοις ἐξ ἀρχῆς τοῖς παιδαῖς. ὅτε οὖν ὁ διδάσκα-  
 λος ὅτι βελόμων τοῖς Φαλαεῖοις ἀφ' ἑαυτῶν τῶν παίδων, ἐξήχη αὐ-  
 τοῖς ἡμέρας ἐκάστης ὑπὸ τῷ τείχεσσι, ἐγὼ τοσούτων, εἶτα  
 ἀπῆλθον αὐτοῖς εἰσὶν γυμνασιαρχίας. ὅτι τούτου κ' μικρὸν  
 ὑπάρχον εἴησε παρρησίαν, ὡς πολλῆς οὐσίας ἀδείας· καὶ τέλος  
 ἔχον ἀπομύχας, εἰς τοὺς παροφύλακας τῶν Ρώμιων ἐπέβα-  
 λε, καὶ παρῆρθε, ἀγὰρ κελύστας παρὲς τὸν Κάμιλλον.  
 ἀρτίως ὅτι κατὰ εἰς μέσον, ἔλεγε παιδὸς τῆς μητρὸς καὶ  
 διδάσκαλος, τίς ὅτι παρὲς ἐκείνους χάριν αὐτῶν ἐλόμε-  
 νος τῶν διχασίων, ἠκίειν αὐτὰ τὴν πόλιν ἐν τοῖς παισὶ κημίζων. δει-  
 νὸν οὖν ἀκούσαντι τὸ ἔργον ἐφάθη Κάμιλλος· καὶ παρὲς τοῖς  
 παρόντας εἰπὼν ὡς χαλεπὸν μὲν ὅτι πόλεμος, καὶ ἀφ' πολ-  
 λῆς ἀδικίας καὶ βιαιῶν παρρησιῶν ἔργων, εἰσὶ δὲ καὶ πολέ-  
 μων ὁμοῦ πένες νόμοι τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι· καὶ τὸ νικῆν οὐχ  
 οὕτω δικαίον ὡς τε μὴ φέρειν τὰς ἐκ κακῶν ἢ ἀσεβῶν ἔρ-  
 γων χάριν· (ἀρετῇ γὰρ οἰκεία τὴν μέγαν στρατηγίαν, ὅτι  
 ἀλλοτρίαν παρρησίαν κακία, χεῖρῶν στρατεύειν) παρῆρ-  
 τὰς τοῖς ὑποκρίταις, τὴν μὲν αὐτοῦ παρρησίαν καὶ τὰ  
 ἰμάτια, καὶ τὰς χεῖρας ὁπίσω ἀπέβαλεν, τοῖς δὲ παισὶ διδόναι  
 ῥάβδους καὶ μάστιγας, ὅπως κημίζοντες τὴν παροφύλαξιν, ἐ-  
 λαύωσιν εἰς τὴν πόλιν. ὅτι τῶν Φαλαεῖων ἠσθημῶν  
 τὴν τῆς διδασκαλίας παροφύλαξιν, καὶ τὴν μὲν πόλιν, οἷον εἰ-  
 κὴς, ὅτι συμφορὰ τῆλικαύτη θρησκείας κατέστη, ἀνδρῶν  
 δὲ δοκίμων καὶ γυναικῶν ὅτι τὰ τείχη καὶ τὰς πύλας οὐδὲ  
 ὁδὸν ἰσχυροῦ παροφύλαξιν, παροφύλαξιν οἱ παῖδες τὸν διδά-  
 σκαλον, γυμνον καὶ δεδεμῶν παροφύλαξιν, τὴν δὲ Κά-  
 μιλλον, σωτήρα καὶ θεόν καὶ πατέρα ἀνακαλοῦντες· ὡς τε  
 μὴ μόνον τοῖς γυνεῦσι τῶν παίδων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις πο-  
 λίταις τῶν ὁρῶσι θαυμάσια καὶ πόθον ἐμπεσεῖν τὴν Κά-  
 μιλλου διχασίωσιν, καὶ στωδραμόντες εἰς ἐκκλησίαν παρῆρ-  
 σθεῖς ἐπέμψαν ἐκείνῳ, τὰ καὶ ἑαυτοῖς ὅτι βέροντες, οἷον ὁ  
 Κάμιλλος ἀπέστειλεν εἰς Ρώμην. ἐν δὲ τῇ βουλῇ κατὰ  
 πάντας εἶπον ὅτι Ρώμιοι τῆς νίκης τὴν διχασίωσιν παρῆρ-  
 σθεῖσιν ἀπέμψαν, ἐδίδαξαν αὐτοῖς τὴν ἠσθημῶν ἀγαπήσασιν παρῆρ-  
 τῆς ἐλάτρεϊας, οὐ πούτων τῆς διωάμει λείπεσθαι δοκίμους ὅ-  
 σον ἠπείθεσθαι τῆς ἀρετῆς ὁμολογησῶσιν, ἀποδοῦσιν ὅτι βου-  
 λῆς πάλιν ἐκείνῳ ὅτι κρίνειν καὶ ἀφαιτῆσαι τὰ καὶ χεῖρῶν  
 λαβῶν τῶν Φαλαεῖων, καὶ φιλίαν παρὲς ἀπομύχας Φα-  
 λίσκους γέμνος, ἀνεχώρησεν. οἱ ὅτι ἐραυάσασιν ἀφαιτῆσαι  
 δοκίμοις τοῖς Φαλαεῖοις ὡς ἐπὶ μὴ ληθόν εἰς Ρώμην κενῶς  
 χεῖρῶν, κατηγόρησεν τῶν Κάμιλλου παρὲς τοῖς ἄλλοις πολίταις  
 ὡς μισοδόμου, καὶ φρονήσασιν ὡς φεληθῶσιν τοῖς πέντησιν. ἐ-  
 πεί ὅτι τῶν διοικισμοῦ νόμον οἱ δημαρχοὶ παρῆρτες, αὐ-  
 τοῖς ὅτι τὴν ψήφον ἐκάλειν τὸν δήμον, ὅτι Κάμιλλος ὁδὸν  
 μίας ἀπερθεῖας ὁδὸν παρρησίας φεισάμηνος, ἐφάθη μάλιστα  
 πόρτων ἐκβίασθαι τοῖς πολλοῖς, τὸν μὲν νόμον ἀκόντες  
 ἀπεψήφισαν, τὸν ὅτι Κάμιλλον δὲ ὀργῆς εἶχον. ὡς τε καὶ δις-  
 τυχήσαντος αὐτῶν παρὲς τὰ οἰκεία, (τὴν γὰρ ἑὸν ἀπέβηκε τὴν ἔτε-  
 ρον νοσήσασιν) μὴδὲν οἶκτω τὴν ὀργῆς ὑφέαξ, καίτοι τὸ πάθος ἐ-  
 μετείως ἠέδεν ἡμέρας αὐτῶν καὶ χεῖρῶν, ἀλλὰ τὴν δίκης παρῆρ-  
 τῆς ἀμύχας αὐτῶν, ἀφ' ἑὸν οἰκῶσιν, καὶ τῆς ἀμύχας μὲν τῶν γυναικῶν. ὁ μὲν οὖν κατήγεσθαι ἰὺ Λόκιος Ἀπου-  
 λῆσιος, ἐγκλημα ὅτι κλοπῆς παρὲς τὰ Τυρρῶνικα χεῖρῶν, καὶ δῆλα καὶ τῶν ἰνέσ ἐλέγησθαι χαλκῶν παρὲς αὐτῶν φανῶσιν  
 τῶν ἀχμαλώτων. ὅτι δῆμος ἐξήρησθαι, καὶ δῆλος ἰὺ ἐκ πάσης παροφύλαξιν καὶ αὐτῶν τῆ ψήφῳ χεῖρῶν. ὅτι οὖν  
 στωαγαγῶν τοῖς τε φίλοις καὶ τοῖς συστρατεύσασιν καὶ τοῖς στωδραμόντας ὅτι οὐκ ὀλίγους ὁ πλῆθος ὄντας, ἐδίδο

A Hic magister insidias Faliscis struens per liberos, educebat eos quotidie extra portam, breuioribus spatii primū, mox ab exercitatione in urbem reducebat: deinde paulatim longius abducendo, ut in alta securitate, nihil eos assuefecit timere. Dum omnestandem inter stationes Romanas traxit ac prodidit, adduci se ad Camillū iubens: in prætoriū adductus, & in medio consistens, Præceptor, inquit, & magister sum, meumq; erga te fauorē huic præferens necessitudini, adsum ut urbē tibi pignore horum tradā puerorū. Fœdum id audienti Camillo facinus visum, atq; ad coronā conuersus, Sequa res, inquit, bellum est, cumulumq; se cum trahit iniuriarum & violentiæ. Sunt bonis viris tamen certæ belli leges: neq; ita ad victoriā est incumbendum, quin scelestè & impiè factorum gratiā declines. Quippe sua innixus virtute magnus debet dux, non fraude res gerere aliena. Indelictoribus imperat ut istum denudent, manibusq; post tergū illigatis, virgas & flagella pueris ad cædendum agendumq; in urbē proditorē darent. Proditionem magistri modò senserant Falisci: ac quum ciuitatē ingens luctus non immeritò ex tanta clade occupasset, & nobiliū virorū simul ac mulierū fieret in muros & portas sicut amentium concursus, adducunt præceptorē pueri nudū vincitumq; verberantes, Camillumq; seruatorē & deum & patrē appellantes. Unde admiratio non parentib. tantum puerorū, sed & aliis ciuibus, qui huic spectaculo intererant, desideriumq; subiit Camilli iustitiæ: ac concione aduocata, legatos, qui se suaq; Camillo dederent, miserunt. Remisit Camillus eos Romā: in senatū adducti ita verba fecerūt, Victoria, Romani, iustitiā ducentes priorē, docuistis nos parere ut malimus vobis quàm liberi esse: qui non tantum armis nos iudicamus, quàm cedere fatemur vobis virtute. Camillus, quum permitterent iudicio & arbitrio eius inuicem de conditionibus pacis patres, stipendio à Faliscis accepto, ac fœdere cum gente Falisca icto, exercitū reduxit. At milites qui prædam Faleriorum spe conceperant, ut Romam reuerfi inanes sunt, apud reliquos ciues velut hosti plebis detraxerunt Camillo, qui cōsultum nollet egenis. Quum verò tribuni plebis legem de habitandis Veis de integro rogantes, populum ad suffragia vocarent, Camillusque propalam inuectus in plebem, & concionabundus præter ceteros premeret eam, rogationem antiquarunt inuiti: sed omne odium cōuerterunt in Camillum. adeo ut ne familiari quidem luctu eius (ex morbo enim fuerat altero de filiis orbatus) leniti, quicquam de odio remitterent: quanuis hoc vulnus, vir lenis & placidus, ferebat acerbè. Sed quum esset ei dies dicta, luctus eum domi cum mulieribus cohibuit. Accusator L. Apuleius crimen interuerse prædæ Hetruscæ intentauit, adeoque valuas quædam ex manubiis æreas domi eius iactabatur apparere. Erat plebs in eum incensa, neque dissimulabat se quauis ratione eum damnaturam. Ille igitur accitos amicos, commilitones & collegas, quorum erat ingens turba, rogauit ne

le iniqua de  
 cummenc  
 mix. A qu  
 municata,  
 ut videbat  
 damnatus est  
 tatis. statuit  
 lum abire.  
 ad portam p  
 fupis ma  
 pccatus est  
 ingillar  
 que tempore  
 mibusq; m  
 fia & delect  
 bus, ut Achil  
 de causa dam  
 milibus z  
 nem relata eff  
 As enim  
 vocabatur. Ca  
 manorum qu  
 arbitretur, u  
 quidem, imò  
 & memorabile  
 na incubit  
 hens cladem  
 bem oppro  
 manus dem  
 primar  
 ho non em  
 foribus eff  
 supra mod  
 & sacran  
 dam ante Ca  
 nec senat  
 te habita  
 non tant  
 va quon  
 vos p  
 quom  
 vocem  
 nis m  
 dies Gal  
 rone & h  
 de Camill  
 na quon  
 non v  
 profici  
 tæ, quon  
 mltum  
 tondis  
 f. quon  
 ruzas  
 fones & Ca  
 quon  
 fana f  
 lific om  
 can tr  
 regum  
 fupit,  
 p  
 cum  
 d  
 & f



οὗτος ἐκ νέου παρὰ τῆς Ἀρρῶν διατῶν εἶχε, καὶ μειράκιον  
 ὦν, ἔκ ἀπέλειπε τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ παρρησιαστικῶς χάρειν πτωχῶν  
 ἐκείνῳ, καὶ πολὺν χρόνον ἐλάττανε διεφθαρτικῶς αὐτῷ τὴν  
 γυναικά, καὶ διεφθαρτικῶς ἑαυτῷ ἐκείνης· ἥδη δὲ πῶρρον τῷ  
 πάθος ἀμφοτέρων γεροντότων, καὶ μὴτ' ἀφείναι τὴν ὀπιθυ-  
 μίαν, μὴτε κρύπτειν ἐπιδουλοῦν, ὁ μὲν νεοδύσχος ἐπεχείρησεν  
 φανερώς ἀποπαύσασθαι ἔχθρην τὴν αἰσθητικὴν· ὁ δὲ αἰὲρ ὅτι δίκην  
 ἐλθὼν, καὶ κρατούμενος πλήθης φίλων καὶ χρημάτων καὶ  
 δαπάνης ὑπὸ τῷ Λουκρήτιο, ἐξέλιπε τὴν ἑαυτοῦ, καὶ  
 πύλοισι παρὰ τῆς Γαλατίας, ἦκεν ὡς αὐτοῖς, καὶ καθήσασ-  
 το τὴν εἰς τὴν Ἰταλίαν στρατείαν. οἱ δὲ ἐμβολόντες, διὸς ἐκεί-  
 τω τῆς χάριτος ὅσῳ ὁ παλαιὸν οἱ Τυρρῆνοί κατεῖχον, ἀπὸ  
 τῆς Ἀλπεῶν ἐπὶ ἀμφοτέρων καθήκουσαν τὰς θαλάσσιαν·  
 ὡς καὶ πύλοισι μὲν τῶν λόγων, τὸ μὲν γὰρ βορρῶν θαλάσσιον,  
 Ἀδριατικὸν καλεῖται, ἀπὸ Τυρρῆνικῆς πόλεως Ἀδρίας· τὴν δὲ  
 πρὸς νότον κεκλιμένον, αἰπικριν, Τυρρῆνικὸν πέλαγος. πᾶ-  
 σα δὲ ἐστὶ δεινότητος αὐτῆ, καὶ δρεμμασιν ὕψους, καὶ κα-  
 τάρρους ποταμοῖς. καὶ πόλεις εἶχεν ὀκτακίδεκα καλὰς  
 καὶ μεγάλας, καὶ κατεσκευασμένας πρὸς τὴν χρηματι-  
 σμὸν ἐργατικῶς, καὶ πρὸς διατῶν πρῶτον, ἃς οἱ Γα-  
 λαταί, τὸς Τυρρῆνοὺς ἐκαλεῖντες, αὐτοὶ κατέχον· ἀλλὰ  
 ταῦτα μὲν ἐπὶ ἀρχῇ συχρῶν ἦν χρόνῳ πρὸς τὴν ἑσπέρην. οἱ δὲ Γα-  
 λαταί πρὸς πόλιν τότε Τυρρῆνίδα Κλαύσιον στρατοῦσαντες,  
 ἐπολιόρχησι, οἱ δὲ Κλαύσιοι κατὰ φύσιν ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων,  
 ἠτήσαντο πρὸς τὸν παρ' αὐτῶν καὶ γράμματ' αὐτῶν πρὸς τὸς βαρ-  
 βάρους. ἐπέμψθησαν δὲ τῶν Φαβίων ἄνδρες τρεῖς ἀνδρες Ἰδούκι-  
 μοι, καὶ τιμὰς μεγάλας ἔχοντες ἐν τῇ πόλει. τούτους ἐδέξατο  
 μὲν οἱ Γαλαταί φιλοφροσύνῃ, ἀλλὰ τῶν Ῥωμαίων ὄνομα,  
 καὶ παυσάνοι τὴν πρὸς τὰ τείχη μάχης εἰς λόγους συνηλ-  
 θον· πρῶτον μὲν οἱ αὐτῶν ὅτι παρόντες ὑπὸ Κλαύσιον  
 ἦσαν ἐπὶ τῇ πόλει, γαλατίας ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλατίας Βρέν-  
 νος, Ἀδριατικὸν ἡμᾶς (ἔφη) Κλαύσιοι, γὰρ καὶ χάρις ὀλίγη  
 μὲν γεωργεῖν διουλοῦν, πολλὰ δὲ κατέχον ἀξιοῦντες, καὶ  
 μὴ μετὰ δίδόντες ἡμῖν ξείνοις οὔσι καὶ πολλοῖς καὶ πένησι. ταῦ-  
 τα δὲ ἄρα καὶ ὑμᾶς ἠδίκησαν, ὡς Ῥωμαῖοι, πρὸς τὴν μὲν  
 Ἀλβανοὺς καὶ Φιδύαται, καὶ Ἀρδιαίται, καὶ οὐχί οἱ καὶ  
 Καπυάται, καὶ πολλοὶ Φαλίσκων καὶ Ουολύσκων· ἐφ'  
 οὗ ὑμεῖς στρατοῦντες, εἰ μὴ μετὰ δῶν ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ, ἀν-  
 δραποδίζετε, λεηλατεῖτε, καὶ κατασκάπτετε τὰς πόλεις  
 αὐτῶν· ὁ δὲ ὅσοι ὑμεῖς γε δεινὸν ὁδοῦ ἀδικῶν ποιῶντες,  
 ἀλλὰ τὰ παρρησιαστικῶν τὴν νόμον ἀκαλοῦντες, ὅς ᾧ κρείττονι  
 τὰ τῆ ἠτιόταν δίδωσι ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς θεοῦ, καὶ τελευτῶν  
 εἰς τὰ θεία, καὶ γὰρ τέτοις ἐκ φύσεως ἐνεσιν, ὁ ζητεῖν πλέον  
 ἔχον τὰ κρείττονα τῶν ὑποδεεσέων. Κλαύσιοι δὲ παύσαθε  
 πολιορκουμένους οἰκτεῖσθε, ὡς μὴ καὶ Γαλατίας διδάξητε  
 χριστοῖς καὶ φιλοκτιρμονας ἡμέας τοῖς ὑπὸ Ῥωμαίων ἀδι-  
 χουμένοις. ἐν τούτων τῶν λόγων ἔγνωσαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν  
 Βρέννον ἀσυμμάτως ἔχοντα· καὶ παρρησιαστικῶς εἰς τὸ Κλαύ-  
 σιον, ἐπάρρουν καὶ παρρησιαστικῶς τοῖς ἀνδράς ἐπέμψθη τοῖς  
 βαρβάρους μετ' αὐτῶν, εἴτε τὴν ἐκείνων δίκην κατα-  
 μαθεῖν, εἴτε τὴν ἑαυτοῦ ὀπιθυμίαν ἔχοντες. ἐκδρομῆς  
 δὲ τῶν Κλαύσιων καὶ μάχης παρὰ τὰ τείχη ἡμοῦν, εἰς τὴν  
 Φαβίων, Κοίντος Ἀμβούσος, ἵππων ἔχων ἐξήλασεν αὐτὸς ἀνδρὶ μέγα καὶ καλῷ, Γαλατῆ, πολὺ περιπαύον-  
 τι τῶν δῶν ἀγροῦντες ἐν δόχῃ ἀπὸ τῆς σινοῦν ὄξεια ἡμέρας, καὶ τὰ ὄπλα περιλάμπουσα τὴν ὄψιν  
 ἀποκρῦπτειν. ὡς δὲ ὀπιθυμῆσαι τὴν μάχην, καὶ καταβῶν ἐσκύλευε τὸν ἀνδρα, γυναικῶν ὁ Βρέννος αὐτῶν,

**A** Hic apud Aruntem à puero educatus fuerat, &  
 iam adolescens etiam non reliquit domum eius,  
 ipsius duci se consuetudine simulans. Diu Aruntis  
 vxorem ignari corruperat, & ipse corruptus fuerat  
 ab ea. Quum eò amor vtriusque exarsisset vt neq;  
 compescere libidinem, neque possent occultam  
 habere, adolescens propalam per vim aufert mu-  
 lierem. Vir iure pœnas persequutus, postquam  
 eum frequentia amicorum, magnitudine pecunię  
 sumptibusque superauit, Lucumo ex patria pro-  
 fugit, atque ad Gallos, de quorum viribus audie-  
 rat, contulit se, illisque se in Italiam expeditionis  
 ducem præstitit. Galli primo impetu totam occu-  
**B** pant regionem, quam Thusci ab Alpihus ad supe-  
 rum inferumque mare pertinentem quondam te-  
 nuerant. Nomina sunt argumento, quorum al-  
 terum ad Aquilonem vergens Adriaticum, ab  
 Adria Thuscorum colonia: alterum ad meridiem  
 spectans communi vocabulo gentis Thuscum vo-  
 cant. Arboribus regio omnis pascuisque lata at-  
 que irrigua fluminibus, incolebatur vrbibus octo-  
 denis insignibus & amplis, ad rem industria pa-  
 randam & ad luxum vitę pariter comparatis. Has  
 Galli ciectis Thuscis, ipsi infedere. Verum hæc  
 multo antè acta fuerant. Galli Clusium tunc He-  
 truriz vrbem ad motis copiis obsidebant. Clu-  
**C** sini, opem ab Romanis postulantes, orauerunt vt  
 legatos cum literis ad barbaros mitterent. Missi  
 fuere tres ex Fabiorum gente clari vici, qui ma-  
 gnos honores adepti Romę erant. His Galli, pro-  
 pter nomen vrbis, comiter exceptis, omissa oppu-  
 gnatione in colloquium conuenerunt. Qua Clusi-  
 norum iniuria incitati, vrbem eorum oppugna-  
 tum venissent Romanis quærentibus, ridens Gal-  
 lorum rex Brennus, Iniuria afficiunt, inquit, nos  
 Clusini, qui solum & agrum latius affectent possi-  
 dere quàm colere valeant, neq; aduenis nobis, qui  
**D** multi sumus & inopes partem concedant finium.  
 Eadem in vos iniuria, Romani, primùm Albano-  
 rum, Fidenatum & Ardeatium fuit: nunc Veien-  
 tium, Capenatum, multorumq; Falisci & Volsci  
 nominis. Quibus, nisi parte fortunarum suarum  
 vobis cedant, arma infertis, in seruitutē eos abripi-  
 tis, populamini, vrbes excinditis. Neq; factū id ve-  
 strum tamen iniquū sit, sed antiquissimā legem se-  
 quimini ducē, quæ fortibus res largitur ignauorū,  
 ducta à deo & ad bruta vsq; terminans. Nam & his  
 natura comparatū est vt præferri imbecillioribus  
 velint præstantiora. Desinite Clusinoꝝ deplorare  
 obsidionē, ne exemplo Galli vestro incipiant op-  
**E** pressorū à vobis misereri. Ex hoc responso abhor-  
 rere Brennum cognoscunt Romani à quietis con-  
 filiis. Itaq; Clusium ingressi, ciues confirmant & acu-  
 unt, vt vnà secum faciant in barbaros impressionē,  
 siue quò experirentur illorum virtutem, siue vt o-  
 stenderent suam. Quum eruptione pro muris  
 Clusinis pugnarent, vnus ex Fabiis Q. Ambustus  
 euectus extra aciem equo, Gallo cuidam proce-  
 ritate corporis & forma insigni, qui longè ante  
 signa extulerat se, occurrit ignotus initio, quòd  
 esset concursus acris, & perstringeret aciem ho-  
**F** stium fulgentia eius arma. Vt barbarum superauit  
 pugna occiditq; legendē spolia agnouit Brennus,

Ille deos testatus violato iure gentium, quod apud omnes sit nationes sacrosanctum, cum, qui ut legatus venisset, hostilia perpetrasset, extemplo signo receptui dato: solutaque Clusinarum obsidione, Romam agmen conuertit. Ne tamen cupientibus quisquam existimaret oblatam iniuriam & quaesitam occasionem, legatos praemittit, qui Fabium sibi ad supplicium postularent dedi: simul lento agmine progreditur. Romae senatu conuocato, cum alii multi Fabios increpauerunt, tum sacerdotes qui appellantur Feciales, religione senatui iniecta, iusserunt ut iniuriae piaculo in vnum autorem verso id amoliantur a reliquis. Hos feciales quietissimus & iustissimus rex instituit Numma pacis custodes, cognitores arbitrosque causarum belli indicendi legitimarum. Eam disceptationem reiecit senatus ad populum. Vbi fecialibus non secus quam in curia Fabium criminantibus, tantum cepit plebem religionis ludibrium & contemptus, ut etiam Fabium illum cum fratrib. tribunum militum designarent. His Galli intellectis inflammati, praecisa omni mora citato pergunt agmine. Ad quorum multitudinem & rutilantia arma, vimque & ferociam trepidos, qui viam accolebant, & prorsus iam de agris & vrbibus esse arbitrabantur actum, praeter spem nihil laeserunt, neque populati fines sunt, sed vrbes ex propinquo quum praeterirent, Romam contendere se, solos petere clamabant Romanos, reliquos pro amicis habere. Ita signa Gallis ad vrbem rapientibus, tribuni legiones non pauciores numero (erant enim non infra quadraginta millia peditum) verum tumultuarios plerosque ac tyrones ad bellum educunt, deorum immemores, non litato, non auspicato, quomodo expetere pacem deum ante certamen & pugnam conueniebat. Iam ducum multitudo non mediocrem confusionem rebus gerendis attulit: quum tamen ad media bella multis tempestatibus ante vnicum ducem, quem dictatorem vocant, dixissent, haud nefcui quanti dubiis temporibus intersit vno animo ciues libero imperio, a quo prouocatio non sit, dicto esse audientes. Maximo detrimento reip. Camilli indigna fuit fortuna, quum nisi populariter & ambiciosè imperares, periculum propositum haberes. Profecti ab vrbe ad vndecimum lapidem castra metati sunt prope flumen Alliam, qui haud procul inde immiscet se Tyberi. Quo loco quum obuiss barbaris foede, (quia incondita omnia apud ipsos erant) praeliati in fugam vertuntur. Sinistrum cornu in amnem actum ilico hostes oppressere: in dextro, quod ex campis sensim impressionem declinans ad colles successerat, minus damni acceptum. horum plerique inde incolames euaserunt ad vrbem. Alios, quos hostis fatierate caedis reliquos fecerat, quasi Roma desperata, ac complorata repub. fuga nocte detulit Veios. Pugnatum plenilunio circa solstitium aestiuale: quo die ante quoque ingens Fabiorum accepta clades fuerat, ex qua familia trecenti fuerant ab Hetruscis cefsi. Ceterum obtinuit ut dies ex clade posteriore ad nostrum vsque auum a flumine Alliensis vocaretur. De diebus nefastis, habendi necne sint, & an rectè

A ἐπεμψέντες θεοῖς, ὡς πρὸς τὰ κείνα καὶ νενομισμένα πα-  
 σιν αἰθεροποιήσασθαι καὶ δίκαια, παρέσθαι τοῦ μὲν ἡκόντος, πο-  
 λέμια δὲ εἰργασμένου καταπαύσας δὲ τὴν μάχην αὐτί-  
 κα, Κλοσίοις μὲν εἶα χαίρειν, ὅτι δὲ τὴν Ρώμην τ' ἔρα-  
 πὸν ἦσαν. οὐ βουλόμενος δὲ δοῦναι τὴν ἀδικίαν αὐτοῖς ὡς περ  
 ἀσμενοῖς γερονέαι καὶ δεομένοισι παρφασίως, ἐπεμψεν  
 ἔξαι τῶν ὅτι πρὸς τὸν αἰθέρα καὶ παρῆν ἄμα χροαίως.  
 ἐν δὲ Ρώμῃ τῆς βουλῆς σωμαθείσης, ἄλλοι τε πολλοὶ τῶν  
 Φαβίων κατηγόρουσι, καὶ τῶν ἱερέων οἱ καλούμενοι Φηλια-  
 λείς ἐτήρησαν, ὅτι πρὸς τὴν καὶ κελδοῖτες τῶν περὶ  
 Β γυμνῶν ἀγῶν τ' συκλήτην εἰς εἶα τ' αἴτιον βέλσαν, ὡς  
 τῶν ἄλλων ἀφροσύνας. τοῦτοις τοῖς Φηλιαλαῖς Πομπί-  
 λιος Νουμάς, βασιλέων ἡμερώτατος γυμνοῦ καὶ δικασ-  
 τῆτος, κατέστησε, φύλακας μὲν εἰρήνης. ὅτι γυμνοῦ δὲ καὶ  
 βέλσαντος αἴτιον αἰσὺ δίκη πολέμου ὅτι σωμαθείσης τῆς  
 δὲ βουλῆς ὅτι τὸν δῆμον ἀνεβέβηκε μὲν τ' ὅτι πρὸς τὴν  
 ἱερέων ὅμοια τῶν Φαβίων κατηγορούτων, οὕτω περὶ βέλσαντος  
 αὐτῶν οἱ πολλοὶ τὰ τετα καὶ κατέγλασαν, ὡς τε καὶ χιλί-  
 χον ἀποδείξαι τὸν Φάβιον μὲν τῶν ἀδελφῶν. οἱ δὲ Κελτοὶ  
 πομπῆτος τῶν καὶ χαλεπῶς φέροντες, ὅθεν ἐμπιπὼν ἐ-  
 C ποιούτω τ' ἀσπυδῆς, ἀλλ' ἐχούτω πρὸς τὴν καὶ πρὸς τὸ  
 πλήθος αὐτῶν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς πρὸς τὴν καὶ  
 βίαν καὶ θυμῶν, ἐκπεπληγμένων τῶν ἀγῶν μίση καὶ τὴν  
 χόρον ἀπολωλέαι πᾶσαι ἡδὴ, καὶ τὰς πόλεις διῆς ἀπο-  
 λέσθαι δοκῶντων, ὡς ἐλπίδας ὅθεν ἡδίκων, οὐδὲ ἐ-  
 λαμβάνον ἐκ τῶν ἀγῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις ἐπίς παρεξ-  
 ιόντες, ἐβόων ὅτι τὴν Ρώμην πορβέσθαι, καὶ μόνους πο-  
 λεμῶν Ρωμαίοις, τοῖς δὲ δῆμοις, φίλοις ὅτις αἰσθαι. ποιῶτη  
 δὲ χρωμένων ὁρμῇ τ' βαρβάρων, δέξῃ οἱ χιλίαρχοι τοῖς  
 Ρωμαίοις ὅτι τ' ἀγῶνα, πλήθης μὲν οὐκ ἐπίδεις. (ἐγίνοντο γὰρ  
 D ὀπλιται τετρακισμυρῶν οὐκ ἐλάσσει) ἀμασκήτοις ὅτις ἔχοντες  
 τοῖς πολλοῖς, καὶ τότε πρὸς τὸν ἀσπυδῆτος ὅπλων. ἐπὶ δὲ δέξῃ  
 μελήτω τὰ τ' θεῶν αὐτοῖς, οὐτε καλλιερῆσαι, ἔτε μὲν τῶν αἰ-  
 τῶν κωνδυίου καὶ μάχης εἰς ἑὺ ἐργαζοῖς. ὅθεν δὲ  
 ἦτον ἐπὶ αἰσθαι τὴν πολυαρχία τὰ πρὸς τὸν μῆμα. καίτοι πρὸς  
 τῶν γε καὶ πρὸς ἐλάσσει ἀγῶνας εἰλενο πολλὰς μο-  
 ναρχίας, οἱ δικτάτωρος καλοῦντο. οὐκ ἀγνοοῦντες ὅσον ὅτιν  
 εἰς ὅτις ὀπλιτῶν καὶ ὄφελος, μὲν χρωμένων γὰρ πρὸς  
 ἀσπυδῆτος χρωμένων, ἐν χροῖς τὴν δίκην ἔχουσαι, ὅτις  
 κτεῖν. οὐχ ἦκισα ὅτι καὶ Κάμιλλος ἀγνωμονητῶν ἐβέλσαν τὰ  
 E πρὸς τὴν μὴ πρὸς χροῖς μὲν καὶ καλοῦντας ἀγ-  
 χην, φοβεροῦ γυμνοῦ. πρὸς τὴν ὅτιν τῆς πόλεως  
 φαδῶν ἐνενήκισα, πρὸς τὸν Αἰλία ποταμὸν κυλίσθαι, οὐ  
 πόρρω τῶν φραβπέδου τῶν Θύμβειδι συμφερόμενον. ἐν-  
 τῶν τῶν βαρβάρων ὅτι φαίνων, ἀγῶν ἀγνοοῦντες ὅσον ὅτιν  
 δι' ἀπαξίαν, ἐτράποντο. καὶ ὅτι μὲν ἀγῶν κέρας διῆς ἐμ-  
 βόοντες εἰς τὸν ποταμὸν οἱ Κελτοὶ διέφθασαν. ὅθεν δὲ δέξῃ ὅτι  
 πεκκλῖναι τὴν ὅτις ὅτιν ἐκ τῶν πεδίου πρὸς τοῖς λόφοις,  
 ἦτον ὅτις ὅτιν καὶ διέξέπεσον ἀπὸ τούτων εἰς τὴν πόλιν οἱ  
 πολλοί. τοῖς δὲ ἄλλοις ὅσοι, τῶν πολέμιων ἀπειπόντων πρὸς  
 F τὸν φόνον, ἐσώθησαν, εἰς Βηίοις αἰφυγαὶ ἀγῶν νυκτὸς ἦσαι, ὡς  
 τῆς Ρώμης οἱ χρωμένων, καὶ τ' ὅτιν ἐπὶ τῶν ἀπολωλότων. ἐ-

ἡμεῖς δὲ ἡ μάχη πρὸς τῶν θεῶν πρὸς τὴν πρὸς τὴν. ἡ καὶ πρὸς τὴν ἡμέρα μέγα πάθος σωμαθείσης ὅτι πρὸς  
 τοῖς Φαβίοις. τριακῶσι γὰρ ἐκ τῶν γυμνοῦ τῶν Τυρρῶν ἀγῶν ἀγῶν. ἐκράτησε δὲ, τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς δόξης  
 ἦτης, Αἰλιάδα μέγιστον καλεῖται ἀγῶν τ' ποταμὸν. πρὸς δὲ ἡμερῶν ἀποφραδῶν, εἴτε χροῖς τῆς αἰσθαι, εἴτε μὴ,



Sacrum ignem Vestæ virgines cum sacris rapien-  
 tes profugerunt. Scribunt tamen nonnulli præ-  
 ter æternum ignem nihil eas seruare, quem Nu-  
 ma rex, tanquam rerum omnium principium, de-  
 dit colendum. Habet enim vim mouentem supra  
 cætera ignis: & generatio motus est, aut cum mo-  
 tu certe. Reliquum materiæ destitutum calore,  
 torpidum iacens & mortuo simile, velut animam  
 quærit ignis vim: quæ simulatque accessit, con-  
 fert se ad agendum quid aut patiendum. ignem i-  
 gitur virum curiosum, & quem fama tenet ob sa-  
 pientiam cum Camænis consuetudinem habuif-  
 se, Numam, consecrasse & perennem mandasse  
 seruandum, vt instar æternæ, quæ vniuersitatem  
 moderatur, virtutis. Alii ignem, Græcorum mo-  
 re, purum sacris proponi ardentem: cætera in pe-  
 nentralibus condita præter has virgines, quas Ve-  
 stales vocant, nemini conspecta. Plurimorumque  
 vulgatum sermone est Mineruæ signum ibi asser-  
 uari, ex Troia in Italiam ab Ænea aduectum. Sunt  
 qui fabulentur deos ex Samothracia, quum Troi-  
 iam conderet, attulisse eo Dardanum, atque sa-  
 crasse, sacraque & ceremonias iis instituisse: Æneam  
 inde, capta Troia, clam sublata seruasse, dum in I-  
 talia confedit. Qui vero maiorem habere se huius  
 dei notitiam iactant, duo aiunt illic reposita dolia  
 esse, apertum alterum atque inane, alterum ple-  
 num & consignatum, solarum vtrumque sanctiffi-  
 marum harum virginum permiffum oculis. Hos  
 alii hinc arbitrantur falli, quod ea tempestate vir-  
 gines maximam sacrorum partem in duo condi-  
 tam dolia defoderint sub æde Quirini, vnde locus  
 adhuc doliorum seruet nomen. Præcipuis vero &  
 dignioribus sublatiis sacris trans fluuium cœpe-  
 runt fugam. Ibi L. Albinus, de plebe homo, plau-  
 stro coniugem paruosque liberos suos cum rebus  
 necessariis inter profugientes exportans, vbi ferre  
 gremio virgines sacra Deum conspicit omni de-  
 stitutas ope & fatigatas, euestigio vxorem ac libe-  
 ros cum rebus suis detrahit ex plauastro, illas in ve-  
 hiculum imponit, vt in ciuitatem quandam Græ-  
 cam recipiant se. Huius religionem & reuerenti-  
 am Albini, quam aduersus deos immortales diffi-  
 cillimo articulo demonstrauit non potui facere vt  
 silentio præterirem. Aliorum deorum, sacerdotes,  
 senesque consulares, & triumphales non sustinue-  
 runt urbem relinquere, sed quæ augustissima ve-  
 stis est thesas ducentib. triumphantibusque, ea ve-  
 stiti, & pontifice maximo præcunte verba Fabio,  
 deos precati, quasi pro patria semetipsi deuouen-  
 tes, in foro eburneis sellis cum eo confederunt or-  
 natu, quod fors ferret exspectantes. Tertio quam  
 pugnatum fuit die, Brennus signa ad urbem tulit.  
 Qui postquã non portas clausas, nullã in muris in-  
 uenit stationem, insidias primum suspectas habuit  
 & fraudem haud credens Romanorum tam de-  
 plorata esse consilia. Vbi id quod erat, cognouit,  
 ingressus porta Collina cæpit Romam trecentis se-  
 xaginta annis, & aliquanto amplius quam condita  
 fuisset, si verisimile est vsquã illorũ temporũ exte-  
 rare exactã memoriã, quãdo alia recentiora effecit  
 confusio illa ambigua. Hæc tamẽ captæ urbis cala-  
 mitas obscuro rumore statim perlata in Græciã est.

Κολίνης πόλης, εἶπε τὴν Ῥώμην ἐξήκοντα καὶ τετρακοσίαν ἐτῶν πλείονα βραχυῶ χρόνον ἀπὸ τῆς κτίσεως ἔχου-  
 σαν, εἰ τὰς πύλας ἀποσώζονται πῶς τῶν χρόνων ἀκριβείας, οἷς καὶ πρὸς νεωτέρων ἄλλων ἀμφισβήτησιν ἢ σύγχυσις  
 ἐκείνη παρέχεται. τὸ μὲντοι πάθος αὐτὸ καὶ τῆς ἀλώσεως ἔοικεν ἀμυδρὰ πρὸς ἄλλους εἰς τὴν Ἑλλάδα φήμη διεληθεῖ.

A τὸ δὲ πῦρ τῆς Ἑστίας αἱ παρθένοι μὲν τῶν ἱερῶν ἀρπασάμε-  
 ναί ἐφυζον. καί ποί τινες θεοὶ εἶναι τὸ φερούμενον ὑπὸ αὐ-  
 τῶν ἕτερον ἢ πῦρ ἀφῆτον ἰσχυροῦσι, Νουμᾶ τὸ βασιλέως  
 καθίστασαντος, ὡς ἀρχὴν ἀπὸ τῶν σέβασθαι κινήσασθαι  
 τὸν γὰρ ἐν τῇ φύσει τῶν κινήσει δὲ τις, ἢ οὐκ κινήσει πῶτος  
 ἢ γῆρας. τὰ δὲ ἄλλα τῆς ὕλης μύρια, θερμότητος ἐπιλει-  
 πούσης, ἀρχὴ κείνη καὶ νεκροῖς ἐοικῶσα, ποθεῖ τὴν τῶν πυ-  
 ρὸς διώαμιν ὡς ψυχῶν, καὶ παρελθούσης ἀμφοτέρως  
 ὅτι τὸ δρᾶν πρὸς πάρειν τρέπεται. τὸ δὲ οὖν, ἀπὸ δὴ πρὸς τὸν  
 αἰδρα τὸν Νουμᾶν καὶ λόγον ἔχοντα τῆς μουσῆς σιωπῆσαι  
 B Διὰ σοφίαν, δόξασθαι, καὶ φερούμενον ἀκρίμητον ἐν εἰκῆν τῆς  
 τὰ πῶτα χρυσούσης αἰδίου διώαμιν. οἱ δὲ, τὸ μὲν πῦρ,  
 ὡσπερ παρ' Ἑλλήσι, πρὸς ἱερῶν ἀφῆσθαι καθάρσιον, ἄλλα δὲ  
 τὰ ἐν τῶν ἀθέατα κρύψασθαι πᾶσι, πλὴν τῶν τῆς  
 παρθένοις ἀς Ἑστιάδας ἐπονομάζουσι. καὶ πλείους μὲν λόγους  
 κατεῖχε, τὸ Τρωικὸν ἐκείνο Γαλάδιον ἀποκείσθαι, δι'  
 Αἰνείου χρυσῶν εἰς Ἰταλίαν. εἰσὶ δὲ οἱ τὰ Σαμοθράκεια  
 μυθολογῶντες, Δάρδαρον μὲν εἰς Τροίαν δόξασθαι κείνον  
 ὀργιάσθαι καὶ καθιερῶσθαι κτίσαντα τὴν πόλιν, Αἰνείαν δὲ  
 C πρὸς τὴν ἀλώσιν ἐκκλέψαντα Διόσῳσθαι μέχρι τῆς ἐν  
 Ἰταλίᾳ κατοικήσεως, οἱ δὲ πρὸς αὐτοῦ μύθοι πλεονεκτήσασθαι  
 πᾶσι πρὸς τῶν, δύο φασὶν οὐ μεγάλοις ἀποκείσθαι  
 πύλοις, ὡν τὸν μὲν, ἀνεωρῶτα καὶ κενόν, τὸν δὲ πληρὴ καὶ κα-  
 τασεσημασμένον ἀμφοτέρως δὲ τῆς πηραγῆσι μόνως  
 παρθένοις ὄρατοῖς εἶναι. ἄλλοι δὲ τούτοις διεφέσθαι νομίζου-  
 σι, τὰ τὰ πλείστα τῶν ἱερῶν τότε τὰς χεῖρας ἐμβόλουσας εἰς  
 πύλους δύο, καὶ γῆς κρύψαι ὑπὸ τὰς νεῶν τῶν Κυβεινῶν, καὶ τὸν  
 τόπον ἐκείνον ἐπὶ καὶ νῦν τῶν πύλων φέρεσθαι τὴν ἐπανυ-  
 D μίαν. τὰ δὲ κλειώτατα καὶ μέγιστα τῶν ἱερῶν αὐτὰ λαβοῦ-  
 σαι φυγῆ πρὸς τὸν πῶτον ἐκποικῶτο τὴν αἰαχόρην. ἐν-  
 τῶντα Λόκιος Ἀλβίνος, ἀπὸ δημοτικῶν, ἐν τοῖς φθῆσιν  
 ἔτυχε τέχνα νήπια καὶ γυναικῶν μὲν χρημάτων αἰαχῶν  
 ἐφ' ἀμείζης ὑπεκκομίζων. ὡς δὲ εἶδε τὰς παρθένοις ἐν  
 τοῖς κέλποις φερούσας τὰ τῶν θεῶν ἱερά, θεραπείας ἐρήμοις  
 πορθομένης καὶ κακοπαθούσας, ταχὺ τὴν γυναικῶν μετὰ  
 τῶν παιδῶν καὶ τῶν χρημάτων κατελὼν ἀπὸ τῆς ἀμείζης,  
 ἐκείνας παρέδωκεν ἐπιβίβωαι καὶ ἀφουγῆν εἰς πῶτα τῶν  
 Ἑλλωίδων πόλεων. τὴν μὲν οὖν Ἀλβίνου πρὸς τὸ θεῶν  
 E ἀλάθειαν καὶ πλὴν ἐν τοῖς ἐπισημασμένοις κατελὼν ἐκ-  
 φανῆ γυρομένη, οὐκ ἄξιον ἢ ἀμνημόνῳ παρελθεῖν.  
 οἱ δὲ τῶν ἄλλων θεῶν ἱερεῖς, οἱ τε γηραιοὶ τῶν ὑπατικῶν  
 καὶ θριαμβικῶν ἀνδρῶν, τὴν μὲν πόλιν ἐκλιπεῖν οὐχ  
 ὑπέμειναν, ἱερεῖς δὲ καὶ λαμπροῦς ἀναλαβόντες ἰδί-  
 τας, δόξασθαι Φαβίου τῶ ἀρχιερέως, ἐπευξάμενοι τοῖς  
 θεοῖς, ὡς ἑαυτοῖς ὑπὸ τῆς πατρίδος τὰ δάμοι κατε-  
 ρουῶτες ὅτι τῶν ἐλεφαντίνων δίφρων ἐν ἀγρῶν ἐκάθην-  
 το κερσομημένοι, τὴν ὅπουσαν τυχῶν ὑπομῶντες. περὶ  
 τῆ δὲ ἀπὸ τῆς μάχης ἡμέρα παρὶν ὁ Βρένιος ἄγων ὅτι  
 F τὴν πόλιν τὸ φράτθμα καὶ τὰς τε πύλας ἄρῶν ἀνεω-  
 γμέναις, καὶ τὰ τείχη φυλάκων ἔρημα, πρὸς τὸν μὲν ἔδεισεν  
 ἐνέδρα καὶ δόλον, ἀπιστῶν οὕτω πῶτα πᾶσι ἀπειρηκῆσαι  
 τοῖς Ῥωμαίοις. ἐπεὶ δὲ ἔγνω τὸ ἀληθές, εἰσελάσας Διὰ τῆς

Ἡρακλείδης γὰρ ὁ Ποντικός, οὐ πολὺ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπολύτως, ἐν τῷ αὐτῷ ψυχῆς συγγραμμάτι φησὶν ἀπὸ τῆς ἐσπερίας λόγον κείνου ὡς στρατὸς ἐξ ὑπερβορέων ἐλθὼν ἔξωθεν, ἤρκει πόλιν Ἑλλυίδα Ῥώμιον ἐκεῖ που κειμένην ἐπὶ τῷ μεγάλῳ θαλάσῳ. Οὐκ ἂν οὖν θαυμάσαιμι μὴδὲ καὶ πλασματῶν ὄντα τὸν Ἡρακλείδην, ἀληθεῖ λόγῳ τῷ αὐτῷ τῆς ἀλώσεως ἐπισημασάτωι τοῖς ὑπερβορέοις καὶ τῷ μεγάλῳ θαλάσῳ. Αἰσοτέλης δὲ ὁ φιλόσοφος ὁ μὲν ἀλάσῃ τὴν πόλιν ὑπὸ Κελτῶν, ἀκριβῶς δὴ λέγει ὅτι ἀκκῶς τὸν δὲ σώσαντα, Λόκιον εἶναι φησὶν ἢ δὲ Μάρκος, οὐ Λόκιος ὁ Κάμιλλος, ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰκασμῶ λείλεκται. καὶ τῶν δὲ τῷ Ῥώμιον ὁ Βρένιος, τῷ μὲν Καπιτωλίῳ φρουρῶν ἐπέστη, αὐτὸς δὲ καὶ βασιλεὺς δι' ἀρετῆς, ἐθαύμαζε τοὺς περικαθήμενους ἀνδρας ἐν κρομμῶ καὶ σιωπῇ, θαυμάσιος ὡς οὐδ' ἔπειτα ἐξαρῆσαν ἐπιόντων πολεμίων, οὐτ' ὅτι ἢ χρομμῶν ἐτρέφαν, ἀλλὰ ῥαθύμως καὶ ἀδελῶς ἐγκεκλιμένοι τοῖς σκίμποισι οὐκ ἔφερον, καὶ προσδότες ἀλλήλοις ἡσύχαζον. ἢ οὖν θαύμα τοῖς Γαλάταις πρὸς τὴν ἀποτίαν. καὶ πολὺ χρόνον ὀκνοῦντες ἀφασαί καὶ προσελθὼν ὡς κρείττοισι, διηπόρου. ἐπεὶ δὲ ὑπερβορέοις ἐξ αὐτῶν ἐγγὺς παρέστη Παπειρία Μαίω, καὶ προσελατὼν τὴν χεῖρα, πρὸς ἡφάτο τῷ θείῳ, καὶ κατήγε τὴν ὑπερβορέων βασιλείαν οὐσαν. ὁ μὲν Παπειριος τῇ βακτηρίᾳ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ πατάξας συνέτριψεν. ὁ δὲ βαρβαρὸς σπασάμενος τὴν μάχην ἀπέκτεινεν ἐκείνον. Ἐκ δὲ τούτου καὶ τοῖς λοιποῖς αἰήθων προσεσόντες, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἐπιτυχίαν διεχρόντο. καὶ τῆς οἰκίας ἐπόρου, ἐφ' ἡμέρας πολλὰς ἀγόντες καὶ φέροντες. εἶτα κατεπίπρωσαν καὶ κατέσκατον, ὀργίζοντες τοῖς ἐχθροῖς ὁ Καπιτωλίον. ὅτι κελουῶν αὐτῶν οὐκ ἔσχεον, ἀλλὰ καὶ προσβάλλοισι πληγὰς ἔδδον, ἀπὸ τῆς ἀφαιρήσεως ἀμυγδαλοῖσι. Ἐπειτα ταῦτα μὲν οὖν ἐλυμήναντο τὴν πόλιν καὶ προσδιέφθειρον τοὺς ἀλισημένους, ὁμοίως μὲν ἀνδρας καὶ γυναῖκας, ὁμοίως δὲ καὶ παῖδας καὶ παῖδας. τῆς δὲ πολιορκίας μῆκος λαμβανούσης, ἐπισημασάτωι τοῖς Γαλάταις ἔδει καὶ διελόντες ἑαυτοὺς, οἱ μὲν τῷ βασιλεῖ προσελάτουντες ἐφρουροῦν τὸ Καπιτωλίον, οἱ δὲ τὴν χώραν ἐπιόντες ἐλελάτουν, καὶ τῆς κώμας ἐπόρου προσελάτουντες, οὐκ ὁμοῦ πόρτες, ἄλλοι δὲ ἄλλη καθ' ἡγεμονίας καὶ σιωπῆς, τῷ μέγῳ φρονεῖν ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας, καὶ δεδιέναι μηδὲν, ἀπὸ σκιδνάμων. ὁ δὲ πλείστον αὐτῶν καὶ μέγιστος σιωπηλάμενος ἐχώρει πρὸς τὴν Ἀρδεατῶν πόλιν, ἐν ἣν διέτριβε Κάμιλλος, δρογῶν τῆς πρὸς τὴν πόλιν καὶ ἰδιωτῶν ἐλπίδας δὲ λαμβάνων καὶ ἀφαιρήσεως οὐκ ἔσχεον καὶ ἀφαιρήσει τοῖς πολεμίοις ἀγαπῶντος τῷ ἀνδρὸς, ἀλλ' ὅπως, εἰ προσελάτουντο κεινός, ἀμυγδαλοῖσι, σκιδνάμων. δὲ καὶ τοῖς Ἀρδεάταις ὁρᾶν πλήθει μὲν ἰσχυροῖς ὄντας, ἐνδεῖς δὲ πολέμου δι' ἀπειρίαν καὶ μαλακίαν τῆς στρατηγῶν, ἐπέβαλε λόγον εἰς τοὺς νέους πρὸς τὸν, ὡς οὐχὲν τὴν Ῥωμαίων ἀτυχίαν, ἀνδρίας Κελτῶν νομίζειν. οὐδ' ἀκκῶς φρονήσασι σιωπῆ παθεῖν ἐκείνοις, ἔργα τῆς οὐδὲν εἰς ὁ νικῆσαι προσελάτουντων, ἀλλὰ τύχης ἐπίδειξιν ἠγεῖσθαι. καλὸν μὲν οὖν εἶναι καὶ ἀφαιρήσει ἀπώσασθαι πόλεμον ἀλλόφυλον καὶ βαρβαρικόν, ὅτι τῷ κεινῷ πέραι, ὡς περὶ τῆς ἀφαιρήσει ὁ νικῆσθαι οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ταρρόσι καὶ προσελάτουντο αὐτοῖς ἀκκῶν δυνάμεων ἐν τῷ νικῆσαι παρέξει. τούτοις τοῖς λόγοις τῆς νέων δεξασθῶν, ὅτι τοῖς ἀρχαῖς ἢ καὶ τοῖς προσελάτουντο

A Ponticus enim Heraclides, affinis his temporibus, in libro De anima, annunciatum ex occidente refert exercitum alienigenarum ex Hyperboreis progressum, Græcam urbem cepisse Romanam, illo in tractu prope Oceanum sitam. Equidem non mirer, portentosum hominem & vanum Heraclidem, veritati captæ urbis iactantiæ causa adpersisse Hyperboreos & Oceanum. Aristoteles philosophus captam à Gallis urbem accepisse se diferte testatur, sed Lucium qui eam servauerit, nuncupat, quum Marcus fuerit, non L. Camillus. Verum hæc per coniecturam dicta sunt. Occupata vrbe, Brennus relicto ad Capitolium præsidio per forum descendens, substitit miraculo virorum eo ornatu & silentio confidentium, quod nec assurgerent aduenientibus hostibus, neque vultum coloremve mutassent, sed soluti & intrepidi, scipionibus quos manu tenebant innixi, & in semutuo versi quiescerent. Huius rei commoti Galli miraculo sunt, diuque cunctatio eos atterandi accedendique, velut angustiores, tenuit. Donec vnus ex illis ad M. Papium propius accedens, admota leniter manu mento, eius barbam, quam habebat promissam, demulsit: in cuius caput Papius scipionem eburneum ita incussit, vt id comminueret illi. Hunc barbarus stricto occidit ense. Ab hoc initio reliquos impetu facto contrucidauerunt, neque vlli postea mortalium parci, diripi per multos dies tecta, expilatis & exhaustis iniici flammæ, diruique ea, quod infensi essent Capitolium insidentibus, qui vel inuitantibus non fuerant audientes: sed ex interiecto muro oppugnantibus vulnera defendendi sui gratia ingesserant. Quod in causa fuit cur & urbem euerterint, atque insuper quos ceperunt, promiscue viros & mulieres, lenes puerosque contrucidauerint. Quum segni obsidione deficeret Gallos comatus, partitis copiis, pars apud regem ad custodiam arcis remanserunt, pars prædatum iuerunt per finitimos populos, vicisque vi expugnabant: non omnes simul tamen, sed aliis alii regionibus cateruatim & manipulatim palantes, quod secundis rebus elati sine metu agerent. Maxima manus & maxime composita Ardeam, vbi agebat Camillus, contendere. Ille rep. quidem post damnationem abstinens, vitam colebat priuatam. Tunc autem spem animo concipiebat, variaque agitabat, non contentus si insciis hostibus euaderet sospes, sed moliebatur per opportunitatem eos adoriri. Qui quum Ardeates cerneret fati abundare iuuentute, sed propter ducum imperitiam & seccordiam parum animatos, coniecit primum in iuniores sermonem, non esse Romanorum cladem virtuti adscribendam Gallorum, neque aduersa, quæ rebus male consultis perpeffi sint, ferenda accepta iis qui nihil ad victoriam contulerant: imo fortunæ esse id opus. Præclarum esse, vt bellum peregrinum & barbaricum, quod finem habeat vincendi, qualem ignis, victum vt perdat, propulset vel cum periculo. Verum si caperent animos, & alacres essent, securam oblaturum ipsis se in tempore victoriam. Quum ea adhortatio iunioribus placuisset, inde ad magistratus & senatores

Ardeatium conuersus, vbi hos eodem induxit, armauit iuuentutem, atque ne hosti, qui prope erat suboleret res, continuit intra muros. Illi fines depopulati onustique præda, castra neglectim ac tumultuarie in campo metati sunt. Nox inde oppressit temulentos, fuitque silentium in castris. Hæc Camillus ab exploratoribus edoctus, eduxit Ardeates atque interiectum spatium silenti agmine emensus, media ferme nocte copias admo- uit vallo. Tum magno sublato clamore tubisque concinentibus vndique, terrorem iniicit hostibus, vino somnoque ita confectis vt vix ad illum strepitum excitarentur. Pauci, quibus crapulam excusserat pauor, sese colligentes, quum Camillo se obiecissent, pugnantès ceciderunt. Cæteros sopore crapulaq; adhuc graues, quum occupassent, inermes contrucidauere. Paucos, qui nocte se eiecerant castris, equites die in agris palantes assequuti interemerunt. Hæc victoria ilico rumore per ciuitates dilata, iuuentutem magno numero conglobauit, exciuitque Romanos in primis, quos fuga ex acie Allienfi detulerat Veios, lamentantes inter se: Quem ademit vrbi Romæ fortuna virum Camillum decorauitque præclaris factis eius Ardean, quum interim illa, quæ edidit atque eduxit talem virum, vrbs iaceat complorata: nos autem ducis exortes, & alienis cincti muris, Italiam per ignauiam prodimus. Quin imperatorem nostrum per legatos repetimus ab Ardeatibus, aut ipsi armati ad illum pergimus? Neque enim vltra ille exul aut ciues nos nulla patria, quæ obtinet hostis, sumus. Ita consensu omnium mittunt legatos, qui orent Camillum vt imperium suscipiat. At ille ante se quam populus qui Capitolium tenebat legitime sciiffet negauit se suscepturum. Illos pro patria habere incolumes, iubentibusque prompte obsequuturum non se ingesturum inuitis. Ac Camilli quidem pudorem admirati sunt & probitatem: sed difficultas erat in arcem mittendi: imo vt per vibem in Capitolium plenam hostium euaderet nuntius, haudquaquam fieri videbatur posse. Erat inter iuuenes Pontius Cominius mediocribus quidem inter ciues natalibus, gloriæ vero & honoris cupidus. Hic ei discrimini obtulit se vltro. Literas autem non accepit ad eos qui in Capitolio erant, ne capto se cognoscerent ex iis hostes Camilli consilium. Veste vili, & sub ea suberis corticibus sumptis, reliquum itineris luce tutum perfecit. Primis tenebris quum prope urbem esset, quia ponte ob custodiam hostium non licebat flumen transire, veste (neque enim erat multa vel grauis) capiti circumligata, incubans atque in-nixus cortici ad vibem tranauit, atque insomnes ex ignibus & strepitu coniciens, vitabundus peruenit ad portam Carmentalem, vbi silentium erat maius, qua collis Capitolinus maxime abscissus est, frequentique atque aspero vndique affurgit saxo. Hæc ille clam scandit, & ad stationem tandem in muro excubantem, vbi maxime abrupta rupes erat, ingenti difficultate euadit. Salu- tatis, qui sit aperit, à quibus ducitur ad magistratus.

**A** Ἀρδεατῶν ὁ Κάμιλλος. ὡς ὃ κακείνοις στῶνέπεισεν, ὠπλι-  
σε τοὺς ἐν ἡλικία πύργῳ, καὶ στῶνέχε τῷ τείχεσι ἐν τῷ, ἀ-  
γροῖαδαι βουλόμῳ ἐπὶ τῷ πολέμιων ἐγγύς ὄντων. ἐπεὶ  
δὲ τὴν χῶρον ἰππασάμῳ, καὶ βαρεῖς ὄντες ἐπὶ πλῆθος,  
τῷ ἀγροῖων καὶ φερόμῳ, ἀμελῶς καὶ ὀλιγώρως ἐν τῷ  
πέδιῳ κατεπρατοπέδῳσαν. ἐκ δὲ τούτου ὑξέπῆλθε με-  
θύοισιν αὐτοῖς, καὶ σιωπῇ κατέχε ὁ φρατόπεδον. πυθόμῳ  
ταῦτα πῶρὰ τῷ κατὰ σῶσιν ὁ Κάμιλλος, ὄξῃγε πρὸς Ἀρ-  
δεάτας καὶ διελθὼν καθ' ἡσυχίαν τὸν μετὰ τὸ πόπον πρὸς μέ-  
σας τὰς ὑπῆρας, προσέμιξε τῷ χῶρον, κραυγῇ τε χρώμι-  
**B** νος πολλῇ, καὶ ταῖς σάλπιγγι παύσαχον ἐκ τῶν ἐπιθῶν αἰ-  
θεροῖς καὶ κῶς ἐπὶ μέθης, καὶ μόλις ἐκ τῷ ὕπνων αἰα-  
φέρος τῶν τῶν ὄλιγοι μὲν οὖν ἀναήσαντες ἐν  
τῷ φόβῳ καὶ ἀφασκῶσάμῳ, τοὺς πρὸ τὸν Κάμιλλον ὑ-  
πέσῃσαι, ὡς τ' ἀμυώμῳ πεσῖν. τοὺς ὃ πλείστοις ἐπιχε-  
του μῶς ὕπνω καὶ οἴῳ κατὰ λαμβάνοντες αἰόπλοισι ἐκτει-  
νον, ὅσοι δὲ ἡκτος ἀπέδρασαν ἐκ τῷ χῶρον ἐ πολλοὶ, τού-  
τοις μετ' ἡμέραν ἀποραδας ἐν τῷ χῶρον ἀφασκῶσάμῳ ἐ-  
πελαύοντες οἱ ἰππῶσι διέφθῃον. ἡ ὃ φήμη ταχὺ ἀφασκῶ-  
λουσα τὴν πρὸς τῶν πόλεις, ὄξῃγε αὐτῶν πολλοὺς τ'  
**C** ἐν ἡλικία στῶνέπεισεν. μάλιστα δὲ Ρωμαίων ὅσοι ἀφασ-  
φυθῶντες ἐκ τῆς ἐπ' Ἀλία μάχης, ἐν Βηίοις ἦσαν, καὶ ὠδύ-  
ροντο κατ' ὄξῃς αὐτοῖς ἐὼν ἡγεμόνα τῆς Ρώμης ὁ δαμόν ἀ-  
φελόμῳ Ἀρδεάτας ἐκείσῃσε τοὺς Κάμιλλον καπορθῶ-  
μασιν, ἡ δὲ γῆναμῳ καὶ ἀφασκῶσάμῳ τοιοῦτον αἰδρα πόλις,  
οἴχεται καὶ ἀπολωλεν. ἡμεῖς δὲ ἀπορία φρατηροῦ, ἀλλότεια  
τείχη πρὸς ἀφασκῶσάμῳ, κατὰ μετὰ προσέμιξοι τὴν Ἰταλίαν.  
φῆρε, πέμψαντες Ἀρδεάτας ἀπατῶν τὸν ἐαυτῶν φρα-  
τηρῶν, ἡ λαβόντες τὰ ὄπλα αὐτοῖς πρὸς ἐκείνον βαδίζαμῳ.  
ὄξῃγε γὰρ ἐστὶ φησῖν, οὐδ' ὑμεῖς πολίται πατρίδος ἐστὶ ἡ-  
**D** σης, ἀλλὰ κραυμῶν ἐπὶ τῷ πολέμιων. ταῦτ' ἠδοξε, καὶ  
πέμψαντες ἐδῶντο τῷ Κάμιλλον δέχεσθαι τὴν ἀρχῆν. ὁ  
δὲ ὄξῃ ἔφη πρὸς τῶν ἡ τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πολίτας  
ἐπιφῃ φῖσαδαι κατ' τὸ νόμον. ἐκείνοις γὰρ ἡγεῖσθαι πατρίδα  
σῶζομῳ καὶ κελθῶσι μὲν ὑπακούειν πρὸς ἡμῶν, ἀκόντων  
δὲ μηδὲν πολυπραγμονῆσιν. τὸ μὲν οὖν ἀφασκῶσάμῳ καὶ καλο-  
καγαθῆς τὸ Κάμιλλον ἐθαύμασαν. ἡ δὲ ἀπορία τῷ ταῦ-  
τα ἀφασκῶσάμῳ εἰς τὸ Καπιτωλίον. μάλιστα δὲ ὄξῃς ἀ-  
δύατον ἐδόκει, τῷ πολέμιων ἐχόντων τὸ πόλιν, ἀγγελοῖς τ'  
ἀκρόπολιν παρῆλθῖν. ἡ δὲ πρὸς ἐν τοῖς νέοις Πόντιος Κομίνιος,  
**E** τῷ μίσῳ κατ' ἡμῶν πολιτῶν, ὄξῃς δὲ καὶ πρὸς ἐρασίης. ὄξῃ  
ἔφη τῷ ἀθλοῖ ἐκείσῃς, καὶ χράμματα μὲν ὄξῃ ἔλαβε  
πρὸς τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, μὴ λησθέντος αὐτοῦ, φωρά-  
σῃσιν οἱ πολέμοι δι' αὐτῶν τῷ Κάμιλλῳ τὴν ἀφασκῶσάμῳ ἐδῶ-  
τα δὲ φάλλῳ ἔχον, καὶ φελοῖς ἐπὶ αὐτῇ χρομίζον, τὴν  
μὲν ἄλλῳ ὁδοῖ ἡμέρας ἀδεῶς διήλθεν. ἐγὼ δὲ τῆς πόλεως  
ἡρόμῳ ἠδὲ σῶσῃς, ἐπεὶ κατ' ἡγεῖσθαι ὄξῃ τὸν πρὸς  
μὸν περῶσῃ, τῷ βαρβάρων πρὸς ἀφασκῶσάμῳ τῷ μὲν ἐδῶ-  
τα τῇ κεφαλῇ πρὸς ἀφασκῶσάμῳ, οὐ πολλῶν οὖσαν ὄξῃς βαρβ-  
**F** αι, τοὺς δὲ φελοῖς ἐφεῖς τὸ σῶμα καὶ σιωεπικρυφίζων τῷ πε-  
ρασοῦσῃ, πρὸς τὴν πόλιν ὄξῃ. καὶ πρὸς ἀφασκῶσάμῳ αἰεὶ τοὺς  
ἐγρηγοῦσῃ, τοὺς φέγγῃσι καὶ τῷ ὄξῃ τεκμηρόμῳ, ἐβάδιζε πρὸς τὴν Καρμῳ πίδα πύλῳ, ἡ πλείσῃν εἶχεν  
ἡσυχίαν, καὶ μάλιστα κατ' αὐτῷ ὄξῃ ὁ τῷ Καπιτωλίῳ λοφος ἀέσῃκε, καὶ πέτρα κύκλῳ πολλῇ καὶ τραχῆα πρὸς  
πέφυκε. δι' ἧς ἀέσῃ λαθῶν, καὶ προσέμιξε τοὺς φυλατῶσι τὸ ἀφασκῶσάμῳ χαλεπῶς καὶ μόλις κατὰ τὸ λαγῶ-  
ρῶτα τὸν ἀφασκῶσάμῳ τῷ αἰδρα, καὶ φεῖσῃς ἐαυτὸν ὄξῃ ὀνόματος, ἀναληφῆς ἐχῶρει πρὸς τοὺς ἐν τέλει τῷ Ρωμαίων.

παχὺ ἢ συγκλήτου ἡμοιότης παρελθὼν ἢ τε νίκην ἀπήγαγε  
 τὸ Καμίλλου, πρῶτον οὐ πυρομήρις, καὶ τὰ δοκίματα τοῖς  
 φρακτώταις διηγήτο. καὶ παρεκάλει τὰ Καμίλλου βεβαίω-  
 σαι τὴν ἀρχὴν, ὡς μόνον πειρομένων σκείνω τῶν ἐξω πολι-  
 τῶν. οἱ δὲ ἀκούσαντες καὶ βουλευσάμενοι, τὸν τε Κάμιλλο  
 ἀποδεικνύουσι δικτάτωρα, καὶ τὸν Πόντιον αὐτῆς ἀπο-  
 πέμπουσι τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ὁμοίως ἀγαθὴ τύχη χρησάμε-  
 νον. ἔλαθε γὰρ τοῖς πολεμίοις, καὶ τὰ πρῶτα τῆς βουλῆς ἀπήγ-  
 γαιλε τοῖς ἐξω Ῥωμαίοις. σκείνων ἢ δεξιάμων πρῶτον  
 μὲν ἀφικόμενος ὁ Κάμιλλος, ἡδὴ μὲν ἐν ὄπλοις δισμου-  
 εῖους κατέλαβε, πλείονας δὲ σωῆναι ἀπὸ τῶν συμμαχῶν, B  
 καὶ παρεσκιάζετο πρὸς τὴν ἐπίθεσιν. οὕτω μὲν ἤρεθη δι-  
 κτάτωρ ὁ Κάμιλλος ὁ δεύτερος, καὶ πορεύεται εἰς Οὐνίους,  
 ἐπέτυχε τοῖς φρακτώταις, καὶ σωῆναι πλείους ἀπὸ τῆς συμ-  
 μάχων, ὡς ἐπισησόμενος τοῖς πολεμίοις. ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ  
 τῆ βαρβάρων πνὲς, σκείνη καὶ τύχην παρεξίοντες, ἢ ἀφ' ἑν-  
 κτὸς ὁ Πόντιος προσέβη τὰ Καπιτωλίω, καὶ ἀμαρτύντες  
 πολλαχῆ μὲν ἵχνη καὶ πεδῶν καὶ χερῶν ὡς ἀτελεσθαι βούλοιο  
 καὶ πρὸς ἐπέθετο, πολλαχῆ δὲ τῶν ἐπιπεφυκῶν τοῖς κρη-  
 μνοῖς ἀποτελεσθῆναι καὶ πρὸς ἐπισησόμενος τῶν γεωδῶν, φερόμενος  
 τῶν βασιλεί. καὶ κείνος ἐπελθὼν καὶ δεσπόζων, τότε μὲν ἡ-  
 σύχαζεν, ἐσπερας δὲ τοῖς ἐλαφροτάτοις τοῖς σώμασι, καὶ  
 πεφυκῶν ἰρεβατεῖν μέγιστα τῶν Κελτῶν συναγαγὼν,  
 " Τὴν μὲν ὁδὸν (εἶπεν) ἡμῖν ἐπ' αὐτοῖς ἀγροουμένων οἱ πο-  
 " λέμοι δεικνύουσιν, ὡς οὐτ' ἀπόρροπος οὔτε ἀβατος ἀδρό-  
 " ποῖς ἐστίν. ἀγρήνη ἢ πολλή, τὴν ἀρχὴν ἔχουσα, ἐλλίπειν πρὸς  
 " ὁ τέλος καὶ πρὸς ἐπὶ τὸν τόπον ὡς αἰάλωτον, αὐτῶν τῶν  
 " πολεμίων ἢ ληπτός ἐστὶ διδασκόντων. ἢ γὰρ ἐπὶ πρὸς ἐπὶ  
 " ῥάδιον, ὅσπερ πολλοῖς καθ' ἓνα δύσκολον, ἀλλὰ καὶ ῥώμη καὶ  
 " βοήθεια πολλὴ μετ' ἀλλήλων ἐπιχειροῦσι. δωρεὰ δὲ καὶ π-  
 " μὴ πρὸς ἐπὶ τῆς ἀνδραγαθίας ἐκείτω δδθήσονται. ἑαυ-  
 " τα τὸ βασιλέως διαλεχθέντος, ἡσέθησαν οἱ Γαλάται  
 " πρὸς ἐπὶ μίστας νύκτας ἐπιβάντες ἅμα πολλοὶ  
 " τῆς πέτρας ἐξώρου αἰὼ μὲν σιωπῆς συμφυόμενοι τοῖς χω-  
 " εῖοις ἀποτόμοις οὐσι καὶ χαλεποῖς, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ μέλ-  
 " λον ἢ πρὸς ἐπὶ πειρωμένων αὐτῶν πρὸς ἐπὶ καὶ  
 " παρείχουσι. ὡς τοῖς πρὸς ἐπὶ ἀφαιρήσει τῶν ἀκρων καὶ  
 " ἀφαιρήσει ὅσοι οὐκ ἡδὴ τὸ πρὸς ἐπὶ ἀφαιρήσει ἄ-  
 " πρὸς ἐπὶ, καὶ τοῖς φύλαξιν ἐπιχειροῦσι κρημνοῖς ἢ πρὸς ἐπὶ  
 " οὐτ' ἀδρόπος, οὐτε κύων. ἀλλὰ χιῶες ἦσαν ἑσθὶ πρὸς ἐπὶ  
 " νεὼν τῆς Ἡρας τρεφόμενοι τὸν ἄλλον χρόνον ἀφθόνως, τότε  
 " δὲ, τῶν σιτίων ἡδὴ γλίσχεως καὶ μόλις αὐτοῖς ἀφαιρήσει-  
 " των, ἀμελούμενοι, κακῶς ἐπὶ πρὸς ἐπὶ. ἐστὶ μὲν δὲ καὶ φύσιν  
 " πρὸς ἐπὶ ἀθῆσιν ὅξυ καὶ ψοφοδέες ὁ ζῶον, σκείνοι ἢ καὶ ἀφαι-  
 " λιμῶν ἀγροπνητικῆ καὶ ἰορυβώδεις γερονότες, παχὺ τὴν εἰ-  
 " σόδον ἡσέθησαν τῆ Γαλατῶν, καὶ μὲν δρόμου καὶ κλαγγῆς φε-  
 " ρόμενοι πρὸς αὐτοῖς, ἀνήγαγον ἀπρὸς ἐπὶ, ἡδὴ καὶ τῶν βαρ-  
 " βάρων ἀφαιρήσει μὴ λαθάνειν ἀφαιδωμένων ἰορυβῶν, καὶ βια-  
 " ὄτερον ἐπιπρὸς ἐπὶ. ἀπράσαντες οὖν ἡσέθησαν ἀπρὸς ἐπὶ  
 " πρὸς ἐπὶ πρὸς ἐπὶ Μάλλις, ἀπρὸς ἐπὶ πρὸς ἐπὶ, τὸ τε σῶμα  
 " ῥωμαλέως καὶ φρονήματι ψυχῆς ἐπιφανῆς, ἀπρὸς ἐπὶ  
 " δύσιν ὁμοῦ τῶν πολεμίων, τὸ μὲν ἐφθασε διηρημένου κρημνοῦ  
 " παρὰ εἰς εἰς ὁ πρὸς ἐπὶ, ὡς ἐπὶ ὀπίσω κατὰ τῆς πέτρας.  
 " ἡμοιότης πρὸς αὐτῶν, ἀπρὸς ἐπὶ τοῖς ἄλλοις, οὐτε πολλοὶς αἰὼ  
 " ἡμοιότης, οὐτε πρὸς ἐπὶ τὸ πρὸς ἐπὶ ἀξίον.

A Senatu euestigio conuocato, Camilli annuntiat  
 victoriam adhuc ignaris, & mandata exercitus e-  
 dit, admonens vt imperium Camillo, quod vni  
 illi absentes milites dicto fore audientes videren-  
 tur, confirmarent. His acceptis, ac re deliberata,  
 dictatorem Camillum dicunt, Pontiumq; eadem  
 remittunt. Is pari fortuna & hostes fefellit, & ci-  
 uibus qui extra urbem erant retulit senatus decre-  
 tum. Camillus magna lætitia receptus ab iis, inue-  
 nit iam viginti millia armatorum, maiorem nume-  
 rum ipse ex sociis conscripsit, & ad Gallos adori-  
 endos expediebat se. Ita Camillus dictator iterum  
 dictus, Veios profectus concionem ad milites ha-  
 buit, ibidemque maioribus copiis ex sociis con-  
 tractis, statuit aggredi hostem. Romæ barbari,  
 qua Pontius nocte Capitolium superauerat, tran-  
 euntes animaduertunt passim pedum vestigia &  
 manuum, vt quodque vel apprehenderat vel  
 complexus fuerat, passim etiam diruptis innato-  
 rum obtritum & terræ procidua, renuntiamque re-  
 gi. Ille locum ipsum contemplatus, in præsentia  
 tacuit. Sub noctem expeditissimo quoque de suis,  
 & montibus maxime assueto, delecto: Viam no-  
 bis, inquit, quam ignorabamus, ad se hostes ipsi  
 demonstrant non inuiam neque inaccessam esse  
 hominibus. Pudendum autem sit, quum habeas  
 principium, exitum non persequi, & a loco absti-  
 nere tanquam inexpugnabili, quum qua capi pos-  
 sit, ipse suggerat hostis. Nam qua vni procliuis a-  
 scensus, illac nec multis est singulatim arduus: imo  
 qui simul aggrediuntur, multum alterni innixi  
 subleuantefque mutuo habent adminiculi. Præ-  
 mia autem & honores pro cuiusque merito habe-  
 buntur. Ita rege fato, Galli prompte operam suam  
 polliciti sunt. Noctis conticinio multi simul cœ-  
 perunt silenti agmine petram scandere. Qui, quā-  
 quam cum locis præruptis, & confragosis collu-  
 ctabantur, spe tamen molliora tentantibus & pro-  
 niora erant. Itaque primi vbi verticem attigerunt,  
 atque se in ordinem disposuerunt, tantum non  
 murum tenuerunt, stationemque inuasent so-  
 pitam. nam nec homo eos nec canis sensit. Sacri  
 anferes ad ædem Iunonis alebantur alias liberali-  
 ter, tunc parce, & angusto suppeditante ipsis  
 commeatu neglecti affligebantur. Est autem  
 illud animal alioqui sua sponte acris auditus, &  
 ad omnem strepitum expauescens. Hos, & in-  
 edia infomes & turbidos, minime Gallorum in-  
 gressus fefellit, sed, cursu & clangore delati ad  
 Romanos, omnes excitauerunt. Et iam bar-  
 bari quoque vt senserunt se detectos, ingentem  
 sustollentes clamorem, maiore vi intulerunt se-  
 fe. Romani raptis confestim armis, quæ cuique  
 obuia erant ex præsentia copia, obiciunt se hosti-  
 bus. Primus omnium Manlius, vir consularis,  
 cum corpore valido tum animo insigni, duo-  
 bus simul hostibus occurrens, alterius, qui su-  
 stulerat securim, quam copida vocant, dexte-  
 ram eius ense amputat: alterum, vmbone in fa-  
 ciem ictum, retro præcipitat de saxo. Inde mu-  
 ro superstans cum iis quos festinatio ei aggre-  
 gavit, paucos reliquos, qui ascenderant, quum  
 nihil designassent memorabile, deturbat.  
 τῶν ἐπιφέρει τὴν δεξιὰν ἀποκρίψας, τὸν δὲ τὰς θυρεῶν  
 ἐπιπέσει δὲ τὰ τείχη μετὰ τῶν συμδραμόντων, καὶ  
 ἀπρὸς ἐπὶ τὸ πρὸς ἐπὶ ἀξίον.

Ita depulso periculo praefectum vigilum prima luce praecipitant de saxo ad ima. Manlio victoriae praemium honore quam emolumento amplius decernunt, cui omnes, quantum quisque in diem commeatus recipiebat, selibras farris, vel quartarios vini contulere. Inde ceperunt Galli cadere animis. Etenim tum annona eos premebat angustior, quod timor arceret eos a frumentando, Camilli: tum morbus in eos vulgabatur ex cadaueribus promiscue acruatis, castra habentes inter rudera, cinerisque cumuli aera torridum acremque, quum quid venti motum esset excitantis vapore corpora, inter respirandum affecerunt. Praecipue natiui caeli commutatio, quum ex locis umbrosis & aestate amcenorum plenis recessuum, in humilem & grauem sub autumnum se coniecissent: & obsidio Capitolii, otiumque diuturnum (nam mensam iam septimum refides circumsidebant arcem) mouit eos, stragesque in castris tanta erat, vt ne sepelirentur quidem pra multitudine funera. Neque erant interim in meliore statu obsessi. Nam cum fames gliscebatur, tum, quid ageret Camillus quia ignorabant, languescabant animis. Quia enim custodiebant barbari urbem arcte, nemo valebat ad eos penetrare. Itaque in tali rerum utrobique statu, qui in stationibus erant milites, intulerunt inter se primo de paciscendo mentionem. Quod vbi principibus placuit, inter Sulpitium tribunum militum & Brennum colloquio transacta res est, vt Romanus mille pondo auri daret: illi, vt his acceptis, statim vrbe & finibus decederent. His iureiurando firmatis, auroque apportato, pondera a Gallis allata iniqua, primum clam, mox aperte detractum lancis momentum, & peruersum est. Id Romanis indigne ferentibus, Gallus, addita insolentia & contumelia, gladium discinxit, quem vna cum balteo adiecit ponderibus. Tum Sulpitio quaerente quid hoc rei esset, *Quid aliud, inquit, quam veh victis?* quod postea in prouerbum abiit. Apud Romanos alii indignati, censereque recepto abeundum auro esse, sustinendamque obsidionem: alii dissimulandam putare mediocrem iniuriam, nec probrum cumulo pretii attribuendum ipsis, qui vel aliquid dare, temporibus postulantibus, non honeste quidem, sed necessario sustinerent. Interea, dum Romani cum Gallis & inter se altercantur, venit Camillus cum exercitu ad portas. Qui, re intellecta quae agebatur, iussit reliquos instructos composito gradu subsequi, ipse cum primoribus ad Romanos se actutum citato confert gradu. Romanis ei loco decedentibus recipientibusque vt summum magistratum modeste & cum silentio, aurum ex lance sublatum lictoribus tradit, trutinam & pondera recipere Gallis, & faceffere iubet. Addit, ferro patriam non auro seruare Romanis solenne esse. Fremente Brenno, & contra pacta affici se iniuria conquerente, negat rite factam esse, neque ratam pactionem. Senamque creato dictatore, quum penes alium neminem imperium lege sit, cum iis quibus ius non esset pactos esse. Nunc dicendum esse quid velint, se adesse penes quem arbitrium lege sit petentibus. veniam dandi, & supplicium sumendi, nisi praeniteat ab autoribus.

A οὕτω δὲ τὸν κίνδυνον διεκφυγόντες, ἅμ' ἡμέρᾳ τὸν μὲν ἀρχαίᾳ τῶν φυλάκων ἔρριψαν εἰς τοὺς πολεμίους καὶ τῆς πέτρας, τὰ δὲ Μαλλίῳ τῆς νίκης ἄριστῆα πρὸς τιμῆν μεγάλην μάλλον ἢ χρῆσαι ψηφισάμενοι, σπυρσίον ἔσαν ὅσοι ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανεν εἰς ἄστυ, οἴτου μὲν ἡμίλειον ἔπι χειρίου (οὕτω γὰρ καλεῖται αὐτὸ) οἴνου δὲ κατύλης Ἑλληνικῆς τέταρτον. ἐκ οὗτου τὰ τῶν Κελτῶν ἡ ἀθυμότερα. καὶ γὰρ ἔπιτηδείων ἐσπάρειον, εἰρησάμενοι πρὸς τὴν Κελλίαν. καὶ ἰσσοὺς ὑποκέρησεν αὐτοῖς, ἐν νεκρῶν πλήθει καὶ χύδην κατὰ βελημάτων, σκλιουῖας ἐν ἐρείπιοις. τὸ τε βάθος τῆς πέτρας ἀεὶ ἐξέρθη καὶ δριμύτητι φαῦλον ὑπὸ πνέματων καὶ καυμῶν ἀναθυμιάσης, ἐλυμάνετο τὰ σώματα ἀπὸ τῆς ἀναπνοῆς, μάλιστα δὲ ἡ μεταβολὴ τῆς σπυρσίου ἀπὸ τῆς ἐκ τῶν σκλιουῖων καὶ τῶν κατὰφυγῶν ἀλύτοις ἐχόντων ἐμβαλόντας εἰς χόρην πεπνυμένην, καὶ κεκαυμένην ἀφουδῶς πρὸς τὸ μετόπισθεν, ἐκίνησεν αὐτοῖς. ἡ τε πρὸς τὰ Καπιτώλια κατὰ τὴν καὶ γὰρ ἡμομῶν χρόνιος, (ἐβδόμον γὰρ ἐκείνην οἰκίαν μίσησιν πολιορκουῖν) ὡς τε φθόρον εἶναι πολλὴν ἐν τῶν πεδῶν, καὶ μηδὲ τὰ πρὸς ἀπὸ τῆς πληθῆος ἐπὶ τοῖς ἀποθήκασιν οὐ μὲν πρὸς τὸ βέλτιον τὰ πρὸς τὰς πόλιν ἀγροῖα παρῆγε δυσθυμίαν. ὁ δὲ εἰς γὰρ ἐφοῖτα παρ' αὐτῶν, ἀπὸ τῆς φρουρῆσιν τῶν πόλιν ἀκριβῶς ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ὅταν οὕτω πρὸς τὴν ἀμφοτέρωθεν ἐγίνοντο συμβατικὴν λόγῳ ἀπὸ τῆς φρουρῶν πολεμῶν ἀλλήλοισιν ἐντυγχάνοντων· εἶτα ὡς ἐδόξε τοῖς κρατίστοις, σπυρσίον εἰς λόγῳ Βρέννο Σουλπικίῳ τῷ χιλιάρχῳ τῶν Ῥωμαίων, ὁμολογήθη τοῖς μὲν χιλίας λίτρας κατὰ βελημάτων χρυσῶν, τοῖς δὲ λαβόντας ἐκ τῆς πόλεως αὐτῆς καὶ τῆς χώρας ἀναχωρεῖν. ὅτι τοῖς ἡμομῶν ὄρκων, καὶ τῆς χρῆσιν καμιατέρας, τῶν δὲ Κελτῶν πρὸς τὸν σαθρὸν ἀγνωμοσύμων κρύφα πολεμῶν, εἶτα καὶ φαιερῶς ἀφελκόντων καὶ ἀφαιρέσαντων τῶν Ῥωμαίων, ἡδράκτωι οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς αὐτοῖς· ὁ δὲ Βρέννος, ὅς ἐφουδίζων καὶ κατὰ γὰρ, ἀπολυσαμένους τῶν μάχων ἀμα καὶ τὸν ζῶσαν, πρὸς τῆς σαθροῖς. πωθησάμενος δὲ τῶν Σουλπικίου τῶν τῶν Τί γὰρ ἄλλο (εἶπεν) ἢ τοῖς νενικημένοις ὀδύνη; καὶ τῶν μὲν οὐκ ἦν παρημιώδης λόγος γέρονε. τῶν δὲ Ῥωμαίων οἱ μὲν ἡδράκτωι, καὶ τῶν χρῆσιν ὄνον δὲ λαβόντας αὐτοῖς, ἀπείναι, καὶ τῶν πολιορκίαν ὑπομένειν· οἱ δὲ συγχωρεῖν ἐκέλευον ἀδικουμένοις μέτρια, καὶ μὴ ὅσον πλέον διδόναι πρὸς λογίζεσθαι τὸ ἀσχερὸν, αὐτὸ γὰρ δίδωαι ἀπὸ τῶν χειρῶν, οὐ καλῶς ἀλλ' ἀναγκαστῶς ὑπομένοντας. οὕτως δὲ πρὸς τῶν πρὸς τοῖς Κελτοῖς καὶ πρὸς αὐτοῖς ἀφαιρέσας, ἀγωντὸν φρατὸν ὁ Κάμιλλος ἐν ταῖς πύλαις ἡ καὶ πυλῶν τὰ γινόμενα, τοῖς ἄλλοις ἐκέλευσεν ἐν ταῖς καὶ σκέδην ἐπακροῦσθαι· αὐτὸς δὲ μὲν τῶν ἀριστῶν ἐπειρημένος, ὁ δὲ ἐπὸς πρὸς τοῖς Ῥωμαίοις. ἀφαιρέσαντων δὲ πρὸς τῶν καὶ δεξασμένων αὐτὸν ὡς ἀποκράτορα χόρῳ καὶ σπυρσίῳ, τὸν μὲν χρῆσιν ἀεὶ ἀπὸ τῶν ζυγῶν τοῖς ὑπὸ τῆς ἐδῶκε, τὸν δὲ ζυγὸν καὶ τὰ σαθρὰ τοῖς Κελτοῖς λαβόντας ἀποχωρεῖν ἐκέλευσεν, εἰπὼν ὡς σιδῆρα πάτερῳν ὅτι Ῥο-

μαίοις, οὐ χρῆσθαι τῶν πατερίδων σάξιν. ἀδράκτωιτος δὲ τῶν Βρέννο, καὶ φάσκοντος ἀδικεῖσθαι λυομένης τῶν ὁμολογίας, αὐτῆς μὴ νομίμως γερνέσθαι, μηδὲ κυρίας εἶναι τῶν σπυρσίον. ἡ δὲ γὰρ αὐτὸς δικτάτωρ ἡρημῶν, καὶ μηδεὶος ἀρρητος ἐπέσθαι νόμῳ, πρὸς οὐκ ἔχοντας ἐξοισίαι ὁμολογηθῆναι. νικῶν δὲ χρῆσθαι λέγειν ὅ, πβούλονται νόμῳ γὰρ ἡκεῖν κύριος γερνῶς συγγνώμῳ τε δεομένης δουῶν, καὶ δίκῳ, εἰ μὴ μετῶσοσθαι, ἔπι τῆναι τοῖς ἀπτοῖς.

πρὸς αὐτὰ θορυβηθεὶς ὁ Βρέννος, ἤφατο μὲν ἀψιμαχίας, καὶ παρήλθον ἀγχι ξιφουλκίας ἐκάτεροι καὶ διωλισμῶν, ἀναμειγμένοι πρὸς ἀλλήλους, ὡς περ εἰχὸς, ἐν οἰκίαις καὶ γυναικῶν αἰασφρόντοισι, καὶ χειροῖς δεξασθαι τῶν ἀτάξιν οὐ δυναμύοις· παχὺ δὲ συμφροήσας ὁ Βρέννος, ἀπήγαγε τοὺς Κελτοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον, οὐ πολλῶν πεσόντων. καὶ νυκτὸς αἰασήσας ἀπὸ τῆς ἐξέλιπε τὴν πόλιν, καὶ πρὸς ἐλθὼν ἐξήχθη τὰς οἰκίας, καὶ στρατοπέδουσε τῶν τῶν Σαβινίου ὀδόν. ἅμα δὲ ἡμέρα παρὼν ὁ Κάμιλλος ἐπ' αὐτὸν, ὡπλισμένος λαμπερῶς, καὶ περὶ ῥηχέας ἔχων τότε τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ἡμομύνης ἰσχυρῶς μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον, αὐτοῖς τε τρέπεται πολλῶ φόνῳ, καὶ λαμβάνει τὸ στρατόπεδον. τῷ δὲ φθίνοντων οἱ μὲν ὄντος ἀνέστησαν καταδιωχθέντες, τοὺς δὲ πλείους ἀφασπάρειν ἐπεκθόντες ἐκ τῆς περὶ κάμψι καὶ πόλεως ἐκτεινον. οὕτως μὲν ἡ Ῥώμη τῶν ἀλόγως ἦλθ, καὶ τῶν ἀλογώτερον ἐσώθη, μιλίας ἐπὶ τοὺς πύργους ὑπὸ τοῖς βαρβάρους ἡμομύνη. παρελθόντες γὰρ εἰς αὐτὴν ὀλίγαις ἡμέραις ὑστερον τῶν Κυνιπυλίων εἰδὼν τῶν τῶν Φεβρουαρίας εἰδοῖς, ἐξέπεσον. ὁ δὲ Κάμιλλος ἐδριάμβασε μὲν (ὡς εἰχὸς ἴω) τὸν ἀπολωλέσας σωτήρα πατρίδος ἡμομύνη, καὶ καταγαρόντα τὴν πόλιν αὐτὴν εἰς αὐτὴν. οἱ τε γὰρ ἔξωθεν ἅμα πασι καὶ γυναικῶν εἰσελαύνοντος κατήσαν, οἱ τε πολιορκηθέντες ἐν τῇ Καπιτωλίῳ, μικροῦ δεήσαντες ἀπολέσθαι ἀφ' ἑλπίων, ἀπὸ τῶν τῶν ἀλλοιόντες ἀλλήλους, καὶ δακρύνοντες ἀπίστια τῆς παρούσης ἡδονῆς. ἱερεῖς τε καὶ ζάκροιστῶν, ὅσα φθίνοντες αὐτῇ τῆς ἀβεβήλων ἐκρυψαν, ἢ σὺν αὐτοῖς ἐξέκλεψαν, ἀνασπάζοντα κρημίζοντες, ἐπεδείκνυτο, ποθομύνας ὄψις τοῖς πολίταις δεχόμενοις μὲν χράσ, ὡς περ αὐτῶν τῆς θεῶν αὐτῶν εἰς τὴν Ῥώμην συγκατεργαμύων. ἦσας δὲ τοῖς θεοῖς καὶ κηδάρους τῆς πόλιν, ἐξήγησεν αὐτῶν τῶν τῶν αὐτῶν δεινῶν, τὰ μὲν ὄντα τῶν ἱερῶν κατέστησεν, αὐτὸς δὲ ἰδρύσατο νεῶν φήμης καὶ κλήδονος, αἰθρῶν ἐκείνων τὸν τόπον ἐν ᾧ νύκτωρ ἡ κατακτελλουσα τὴν τῶν βαρβάρων στρατὸν ἐκ θεοῦ τῶν Κεδικίῳ Μάρκῳ Φωνίῳ πρὸςέπεσε. χαλεπῶς μὲν οὖν καὶ μόλις αἱ τῶν ἱερῶν ἀνεκαλύπτοντο χῶρος φιλοτιμία τῆς Καμίλλου καὶ πόνῳ πολλῶ τῆς ἱεροφαιτῶν. ὡς δὲ καὶ τῆς πόλιν ἀνοικηδομῆν ἐδει πύργους πασι διεφθαρμένους, ἀθυμία πρὸς τὸ ἔργον ἐκπατῶτε τοῖς πολλοῖς, καὶ μέλλοις ἴω ἐφερημύοις ἀπὸ τῶν, καὶ πινος ἐν τῇ παρὸντι ρασιῶν καὶ αἰαπαύσεως ἐκ κηκῶν δεομύοις μάλλον, ἢ καμνεῖν καὶ ἀποτρυχάνεαυτοῦς, οὔτε χημάσιν οὔτε σάμασιν ἐρρωμύοις, οὔτε δὲ ἡσυχῆ πρὸς τοῖς Βηίοις αὐτῶν ἀποσφρομύοις, πόλιν ἅπανσι κατεσιδασμένῳ καὶ ἀφασπάρειν, ἀρχαῖς δημαγαγῶν ἐπέδουσαν τοῖς πρὸς χρεῖν εἰησομύοις ἐμμεῖν. καὶ λόγων ἡκροῶντο σασιαστικῶν πρὸς τὸν Κάμιλλον, ὡς ἐκείνου φιλοτιμίας ἐνεκα καὶ δόξης ἰδίας, ἀποσφρομύοις αὐτοῖς πόλεως ἐπίμης, καὶ βιασομύοις σκηνοῦ ἐρείπια, καὶ πυρκαϊῶν ποσαύτῳ ἐγείρειν, ὅπως μὴ μόνον ἡ γαμῶν Ῥώμης καὶ στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ κτίσης λέγηται, παρῶσας Ῥωμύλον, ἐκ τούτου φοβηθεῖσα τῆς θορυβῶν ἡβελή, τῆς μὲν Κάμιλλον οὐκ εἶασε βελομύον ἀπολέσθαι τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν σῆματῶν, καὶ πρὸς ἐξ μῆνας ἐδαμψῶς ὑπεβάλλοντος ἐτέρου δικτάτωρος· αὐτῇ δὲ παρεμυθεῖτο καὶ κατεπράχυνε πείθουσα καὶ δεξιμύνη τῆς δήμων· ἐπιδεικνυμύνη μὲν ἡρώα καὶ τῶν πατέρων, ὑπομυμνήσασα δὲ χροῖων ἱερῶν καὶ τόπων ἁγίων, ὡς Ῥωμύλος ἢ Νουμάς, ἢ πῖς ἄλλος αὐτοῖς τῆς βασιλέων ἐπιθίασας παρέδωκεν. ἐν πρὸς τοῖς τῆς θεῶν, τὴν τε νεοσφαγῆ κεφαλῆν πρὸς φερον, ἐν τῇ

Palmar.

**A** His Brennus turbatus cœpit tumultuari. Et iam manus utrinque gladiis admouebant, atque impellebant se inuicem confusi, utpote qui inter ædificia & viarum angustias versarentur, in locisq; vbi instrui non posset acies. Cæterum Brennus confestim ad se reuersus, paucis desideratis, in castra Gallos reduxit. Nocte excitatis omnibus excessit vrbe, progressusque ad octauum lapidem via Gabina castra metatus est. Simulatque diluxit, institit ei Camillus fulgentibus armis, cum exercitu tunc animi pleno, commissaq; ad multum diei acti pugna Gallos ingenti cæde fudit, fugauitque: cepit & castra eorum. Multos ex iis qui effusi in fugam erant, euestigio Romani adepti, interfecerunt: maximam partem illi qui in vicis circa & oppidis habitabant inuaserunt dissipatam, trucidaueruntque. Ita Roma magna miraculo capta, maiore est recuperata, quum septem totos menses in hostium potestate fuisset. Occupauerunt eam Galli paucis diebus post Idus Quintiles, exacti fuerunt Idibus Februariis. Camillus triumphauit, ut meritis erat, qui amissam seruaui patriam, ciuitatemque ipsam in se reduxit: nam qui profugerant cum liberis & coniugibus, cum triumphante redierunt urbem inuecto. Obsessii in Capitolio, qui pene extincti fame fuerant, occurrerunt aliis cum lacrymis, se mutuo præ insperato præsentis gaudio complectentes, sacerdotesque deorum immortalium & æditui, quæ in fuga sacra aut ipsi defoderant, aut clam secum asportauerant, salua reportantes, lætum præbuerunt spectaculum ciuibus: qui eos, ut si ipsi cum illis Romam dii remearent, cum gratulatione receperunt. Camillus sacris operatus, lustrauit urbem præeuntibus pontificibus, inde ædes sacras restituit priores. Nouum etiam templum extruxit Aio Loquutio, quo loco nuntiam cælitus barbarorum aduentus vocem audierat M. Ceditius. Incumbente Camillo, annitentibusq; sacerdotibus, sacra loca magno labore inuenta. Ut visum est urbem instaurare, quæ proruta tota erat, desperatio plebem incepsit incessit cunctatioque, omnium rerum egenam. Quippe alleuationem potius & refocillationem desiderabant quam ut fatigarent & affligerent se, neque argento neque corporibus valentes. Ita sensim Veios respicientes, urbem omnibus instructam rebus & stantem, materiam præbuerunt hominibus ambitiosis populum concitandi, & sermonibus aduersus Camillum seditionis. Illum enim ambitione adductum & priuata gloria urbem ipsis inuidere paratam, compellere vero ad ruinas colendas & ad excitandam, quæ prostrata flamma erat, urbem: quo non solum dux Romanus & imperator, verum etiam, amoto Romulo, conditor appelletur. Hinc seditionem senatus metuens (licet nullius vnquã excesserat sex mensium spatium dictatura) ut abdicaret se intra annum dictatura Camillus, quum vellet, non permisit. Ipse etiam senatus hortando & prensando populum leniebat, mulcebatque, nunc monumenta & sepulcra maiorum ostendēs, nunc subiiciens fana & loca sacra quæ Romulus, Numa, aliive reges sacrauerant, atque ipsis reliquerant. Inter prima sacra recens caput proposuit,

quod in mo  
 tum, loco  
 Ad hæc si  
 accensos ob  
 relicta vrbe  
 his habitata  
 sine defolati  
 cives priuati  
 a plebe com  
 te inopiam  
 fragio ma  
 cogent, v  
 edis p  
 ignis Camill  
 Quom autem  
 mudi etiam a  
 lrem L. Luc  
 tur primo loc  
 eos rogant  
 locentur L  
 tem statum d  
 li transibit  
 manere, sign  
 quit, hic man  
 audiat, quæ  
 tis dicit ali  
 sententiam d  
 coniequitur  
 se manus & m  
 mione caper  
 tus quique fu  
 zōbant. Vnde  
 etiam dicitur  
 gendique ad  
 nouum un  
 urbem Romam  
 re & instaur  
 Mater enim P  
 obfessionem  
 tis appetent  
 repentinam  
 colum, quom  
 ractamentum  
 in cælitus  
 vnt, ad quod  
 habuerat. Rom  
 non aliam, h  
 hantem inu  
 tibus ceteris  
 perat Romam  
 fat. Hanc d  
 occipit bellum  
 bus Romanis  
 uidebant, si  
 Quom autem  
 tior, ad Man  
 uidebantur  
 quanto in per  
 tior, veritate  
 tior. Fama de  
 tum perentia  
 fuit terribis, m  
 tiorque graui  
 ty tūc  
 ty Kamillu  
 vnt in p

quod in moliendo Capitolii fundamento inuen-  
 tum , locum illum portendit caput Italiae fore.  
 Ad hæc si Vestæ ignes à virginibus post bellum  
 accensos obruerent iterum atque extinguerent  
 relicta vrbe, cessurum ipsis ignominia: siue ab a-  
 liis habitatam Romam aduenis vel alienigenis,  
 siue desolatam aspiciant ac desertam. Hæc apud  
 ciues priuatim & publice sæpe quiritantes, rursus  
 à plebe commouebantur præsentem lamentan-  
 te inopiam, precanteque ne se tanquam ex nau-  
 fragio nudos & omnium rerum indigos in vnum  
 cogent, vt vrbe reliquias euerfæ, quum parata  
 esset præ manibus altera, compingerent. Visum  
 igitur Camillo est sententias senatus perquirere.  
 Quum autem multis ipse differuisset pro patria,  
 multis etiam alii, quibuscunque esset visum: po-  
 stemò L. Lucretium, qui princeps dicere sole-  
 bat primo loco sententiam, deinde ordine reli-  
 quos rogauit. Silentio facto quum iam dicturus  
 sententiam Lucretius esset, forte centurio cohortem  
 stationis diurnæ reducens illac, locum consili-  
 i transibat. Is ad primipilum exclamauit vt ibi  
 maneret, signumque statueret, Optime enim, in-  
 quit, hic manebimus. Huic voci tam opportune  
 audita, eique omni & ænigmati Lucretius adora-  
 ris diis est assensus, omnesque alii pedibus in eam  
 sententiam discesserunt. Mirifica etiam in plebe  
 consequuta voluntatis mutatio est, excitantibus  
 se mutuo & incumbentibus ad ædificandum. Pro-  
 miscue cœperunt & sine discrimine, prout para-  
 tus quisque fuit, aut qua cuique libuit, in vacuo  
 ædificare. Vnde festinatio & acceleratio curam  
 exemit vicis dirigendi in ædificanda vrbe, distin-  
 guendique ædificia. nam intra annum assueuerant  
 nouam tum mœnibus tum priuatis tectis steterisse  
 vrbem. Pontifices qui à Camillo loca sacra requi-  
 rere & terminare erant iussi, omnibus mistis, vt ad  
 Martis curiam Palatium lustrantes peruenerunt,  
 offendunt eam sicut reliquas prostratam à barba-  
 ris atque exustam. In moliendo & purgando loco  
 reperiunt sub magno cumulo cineris Komuli ba-  
 culum, quo vti ad auspicia solitus erat. Is ab alte-  
 ra extremitate inflexus est, Lituum vocant. Huius  
 in cœli regionibus describendis vsus est auspican-  
 tibus, ad quod ille augurandi peritissimus illum  
 habuerat. Romulo deinde ex conspectu homi-  
 num ablato, hunc baculum sacerdotes à contactu  
 hominum seruauerunt, vt rem sacram. Eo tunc a-  
 missis cæteris integro inuento, lati spem conce-  
 perunt Romam hoc omine æternam significari  
 fore. Haud dum his defunctos ærumnis repente  
 occupat bellum. æqui simulque Volsci & Latini  
 fines Romanos populabantur. Thusci Sutrium  
 obsidebant, socium populi Romani oppidum.  
 Quum autem tribuni militum, qui exercitui præ-  
 erant, ad Martium montem, vbi castra habebant,  
 obsiderentur à Latinis, significassentque Romam  
 quanto in periculo castra, ne expugnaretur à La-  
 tinis, versarentur, Camillus tertium dictator di-  
 citur. Fama de hoc bello est duplex: fabulas pri-  
 mum percensebo. Latinos aiunt, siue in speciem,  
 siue re ipsa, instituisse de integro contrahere inter  
 vtranque gentem affinitatem, ac legatos misisse,

Α ἐν τῇ θεμελιώσῃ τῆς τῆς Καπιτωλίας φαιδσαν, ὡς τὰς τύπῳ  
 περὶ τὸν ἐκείνου τῆς Ἰταλίας κεφαλῆς γινέσθαι, καὶ ὅτι  
 Ἐστίας πῦρ ὁ μὲν τὸν πόλεμον ὑπὸ τῆς παρθένων ἀναστροφῆς  
 μύρον, αὐτῆς ἀφανίζῃ καὶ σβεννύῃ τοὺς περὶ τὸν πόλεμον  
 πόλιν, ὄνηδος αὐτοῖς ἐσόμενον, αὐτὸς ὑπὸ ἄλλων οἰκησόμενον  
 ὄρωσιν ἐπηλύδων καὶ ξένων, ὅτι ἔρημον ἔσαν καὶ μὴ λόστον.  
 τοιαῦτα καὶ περὶ ἐκείνου ἴδια, καὶ καὶ ἡ πᾶσι καὶ ἐν τῇ δὴ.  
 μὴ γὰρ τῆς ἀφροσύνης, ἐπεκλάδοτο πάλιν ὑπὸ τῆς πολλῶν,  
 πῶς παρῶσαν ὀλοφροσύνης ἀμνηστία, καὶ δεομένη, μὴ  
 σφᾶς ὡς ἄρ' ἐκ ναυαγίας γυμνῆς καὶ ἀπόρητος σωθέντας,  
 προσβιάζεσθαι τὰ λείψανα τῆς διεφθαρμένης συμπληγνῆς  
 πόλεως, ἐπέσας ἐπίμης παρῶσης. ἔδοξεν οὖν βασιλῆος περὶ  
 θείῃ τῷ Καμίλλῳ καὶ πολλὰ μὲν αὐτὸς διεξῆλθε πρὸς  
 κελῶν ὑπὸ τῆς πατρειδῆς, πολλὰ δ' καὶ τῆς δῆλων ὀβελό-  
 μῆτος· τέλος δ' τὸν περὶ τὸν εἰωθέσθαι λέγειν γινώσκων, Λό-  
 κιοι Λακρήτιον, ἀναστήσας, ἐκέλευσεν ἀποφίνασθαι περὶ  
 τὸν, εἶπε τίς ἄλλοις ἐφεξῆς. ἡμομένης δ' σιωπῆς, καὶ τῆς Λα-  
 κρητῆς μέλλοντος ἐν ἀρχαῖς, καὶ τῆς τῶν ἐξωθεν ἐκατον-  
 τάρχης ἀγῶν τὰ γὰρ φυλακῆς ἡμετέρας παρεπορεύετο καὶ  
 τῆς φέρουσα περὶ τὸ σημεῖον μεγάλη φωνὴ περὶ τῆς ἀφρο-  
 σύνης, ἐκέλευσεν αὐτὸς μὲν καὶ τὸ σημεῖον πῆσθαι. καὶ κίεσθαι  
 γὰρ ἐν ταῦτα καθεδεῖσθαι καὶ μὲν. ἀμα δ' τῶν καὶ τῆς  
 αὐτῆς τῆς μέλλοντος ἐνοία καὶ ἀδελότητι τῆς φωνῆς ἡμομένης,  
 ὅ, τε Λακρήτιος ἔφη περὶ σιωπῆς τῆς περὶ τῆς πῆσθαι πῶ  
 εἰαυτὴ γινώσκων, καὶ τῆς δῆλων ἐκαστος ἐπηκρολέσθαι. θαυμαστὴ  
 δ' καὶ ὁ πλῆθος ἔχε μετὰ βολῆ τῆς ὁρμῆς, ἀλλήλοισι πρὸς  
 κελῶν καὶ βεπομένης περὶ τὸ ἔργον, ὅσα ἐκ ἀφρο-  
 σύνης πινος ἢ τάξεως, ἀλλ' ὡς ἐκαστος ἐπιμότητος ἢ βασιλείας  
 ἔχε, τῆς χρεῖων κελῶν λαμβανόμενων. εἰς καὶ τῆς ἀφρο-  
 σύνης τοῖς γενεαποῖς καὶ συμπεφυρμένῳ ταῖς οἰκίσεις ἀιγῆ-  
 ρον πῶ πόλιν ὑπὸ σπουδῆς καὶ πάχους. ἐν τῷ γὰρ ἐν ταῦτα  
 λέγεται καὶ τοῖς πείχου καὶ καὶ, καὶ ταῖς ἰδιωτικῆς οἰκησόμενης  
 ἀναστροφῆς πάλιν. οἱ δ' τοῖς ἱεροῖς τόποις ἀναλαβῆν καὶ οἰσθαι  
 τῶν τῆς καλλιὰς τῆς Ἀρεως, περὶ οὐδὲν ὄντες ὁ Παλατίον, αὐ-  
 τῶν μὲν ὡς τὰ δῆλα διεφθαρμένῳ καὶ κελῶν καὶ κελῶν ὅ-  
 ρον ὑπὸ τῆς βαρβάρων σκλωρῶν μύρον καὶ καθεστῆσθαι ὅ-  
 χρεῖον, ἐν τῆς ἀφροσύνης τῆς μαρτυκῆς ἐξ ὅλων τῆς Ῥώμης καὶ τῆς  
 φερας πολλῆς καὶ βαθείας καταδεδουκῆν. τῆς τοῦ δ' ἐστὶ μὲν ὅτι  
 καμπεῖς ἐκ πατέρων πέρετος, κελῶν τῆς λίτυον· χρεῖται δ'  
 αὐτῶν περὶ τῆς τῆς πλινθίων ὑπογραφῆς, ὅτι ἐπὶ ὄρσι  
 ἀφροσύνης ἀφροσύνης καὶ τῆς ἀφροσύνης, ὅτι ἐκείνος ἐχρῆτο μαρτυ-  
 κῆς ἀφροσύνης ὡν. ἐπεὶ δ' ἐξ ἀφροσύνης ἠφανίσθη, περὶ ἀφροσύνης  
 οἱ ἱερεῖς ὅτι ἐξ ὅλων, ὡς ἄρ' ἄρ' ὅτι τῆς ἱερῶν, ἀφροσύνης ἐφύλακτον.  
 τῆς δὴ τότε, τῆς δῆλων ἀπολωλῶτων, ἀφροσύνης ἔχε περὶ  
 ρῆς πῶ φρεῖν, ἡδίοις ἐχρῆτο ταῖς ἐλπίσιν ὑπὸ τῆς Ῥώμης,  
 ὡς αἰδίων αὐτῆς πῶ σωτηρίαν τῆς σημεία βεβαιωῶτος, ἔπει-  
 δ' τῆς αὐτῶν πεπαυμένων ἀφροσύνης ἀφροσύνης, ὅτι πῶ πῶ  
 πόλεμος, Αἰχμῶν μὲν ἀμα καὶ Ουολούσκων καὶ Λατίνων εἰς  
 πῶ χρεῖν ἐμδρόντων, Ἰυρρητῶν δ' πολιορκουμένων Σάστειον,  
 συμμαχίδα Ῥώμης πόλιν. ἐπεὶ δ' οἱ πῶ ἡγεμονίαν ἐχρῆ-  
 τες χιλίαρχοι ἐρατοπέδου σάμμοι περὶ τῆς Μάρκιον ὄρος ὑ-  
 πὸ τῆς Λατίνων ἐπολιορκουμένων, καὶ κινδυνεύοντες ἀποβλέψαντες ἐρατοπέδον, εἰς Ῥώμην ἐπεμψαν, ἀποδείκνυσι τῆς  
 τῶν Καμίλλος δικτάτωρ. περὶ τῆς τῆς πολέμου διττοῖς λόγοις λέγει, δίκμυ δ' τῆς μὴ δὴ περὶ τῆς φερας. φασὶ τοῖς Λατίν-  
 νος (εἰτε περὶ ἀφροσύνης χρεῖν, εἰτε βασιλείας ὡς ἀληθῶς ἀναμίσθασθαι τῆς ἡμῶν πάλιν δὲ ὑπὸ ἀρχῆς) πέμψασθαι

αἰτεῖν τῶν τῶν Ρωμαίων παρθένους ἐλθούσας γυναικας A  
 ἀπορωμάτων κὺ τῶν Ρωμαίων τήρη ποιήν, (καὶ γὰρ τὸν πό-  
 λεμοι ὠρῶδδιω, οὐπω κελεσηκότες ἔδλ ἀειληφότες αὐ-  
 τοῖς κὺ τὴν αἴτησιν τῶν γυναικῶν ἕσ ὠπῆθον ἔξομήρθωσιν  
 εἶ), τῶ δὲ ἄπορεποὺς χῆρῖν ἔπιγαμίαι κελῆσθαι) τερα-  
 παμίδα τὸνομα Τετῆλαν, ὡς δὲ ἐνιοι λέγουσι, Φιλωπίδα,  
 τοῖς ἄρχοισι παρενέσασ, πέμπειν σὺν αὐτῇ τῶν δμοφίδων  
 τῶς ἐν ὦρα μάλιτα καὶ τῶς ὄψωσιν ἐλθούσας, κρομή-  
 σαντας ὡς νύμφας διήκεις, τὰ λοιπὰ δὲ αὐτῇ μελήσιν. πει-  
 δέντας δὲ τῶς ἄρχοντας, ἔπιλέξασθαι τῶν τεραπαμίδων  
 ὅσας ἐκείνη παρὲς τὴν χρεῖαν ἐδοκίμασε, κὺ κρομήσαντας B  
 ἐσθῆτι κὺ χρυσῶ, τῶσ ἀδουῶσιν τοῖς Λατίνοις, ἔ πῶρὸν πόρρω  
 τὸ πόλεως στρατοπεδούσιν, ἰνκτωρ δὲ τῶς μὲν διήκεις ὕφελῆσ  
 τὰ εἰχλείσθαι τῶν πολεμίων, τὸ δὲ εἶτε Τετῆλαν, εἶτε Φιλω-  
 πίδα, παρῶσβᾶσαν ἐρενεῶ μεγάλη καὶ τῶσ τεῖνασαν ὀπί-  
 σω δὲ ἰμάτιον, ἄρα πυρσὸν εἰς τὴν Ρώμην, ὡς ὡρὶν συγ-  
 κείμῃον αὐτῇ παρὲς τῶς ἄρχοντας, ἔδενος ἀκὺ τῶν πολι-  
 τῶν εἰδῶτος. διὸ καὶ ἰορυβώδη γίνεσθαι τὴν τῶν στρατωτῶν  
 ἔξοδον, ὡς κελετήπειρον οἱ ἄρχοντες, ἀλλήλους ἀνακκλάντων,  
 καὶ μόλις εἰς τὴν πᾶσιν κελεσασθῶν. ἐπελθόντας δὲ τῶσ χᾶ-  
 ρακι, τῶν πολεμίων ἔ παρῶσδεχόμενων καὶ κελεσδόντων, ἐ C  
 λθῖν δὲ στρατοπεδον, καὶ ἀφῶφθῆσαι τῶς πλείους. τῶσ δὲ  
 ἄρῆσ τῶς νύκτῃς ἰσθλίας, τότε δὲ Κυνίπλίας νόννας καὶ τὴν  
 ἀγομῆν ἐορτῶν, ἕσ ὠμῆμα τῆς παρῶσξῆως ἐκείνης εἶ).  
 παρῶσδον μὲν γὰρ ἔξόντες ἀθροῖσι ἀφῶ τῆς πόλεως, πολλὰ  
 τῶν ἔπιχερῶν καὶ κρομῶν ὀνομάτων βοῆ φθέγονται, Γάιον,  
 Μάρκον, Λέκιον, καὶ τὰ τῶσ ὀμοια μιμούμῃοι τὴν τότε  
 ἄγομῆν μὲν παρῶσδῆσ ἀλλήλων αἰάκλῃσιν, ἔπειθε κελε-  
 σμημῶν λαμωρῶσ αἱ τεραπαμίδες, παρῶσσι παίξῆσασ  
 ἀφῶ σκωμμάτων εἰς τῶς ἀπῶρτῶστας, ἔξ δὲ καὶ μόχῃ τῆς  
 αὐτῆς παρὲς ἀλλήλους, ὡς κὺ τότε τῶσ παρὲς τῶς Λατίνας D  
 ἀγῶνος στωσπιλαμῶσδμομῆσ. ἐστῶμῃσ δὲ κελεσζῶν), κλά-  
 δοῖς σκῆσ σκιαζόμεναι καὶ τὴν ἡμέραν νόννας κελεσπῆ-  
 νας κελεσθῶσιν, ὡς οἶονται ἀφῶ τῶσ ἐρενεῶν, ἀφῶ δὲ τὴν παιδι-  
 σκῆν τῶσ πυρσὸν ἀρεῖ τῶσ ἐρενεῶν, κελεσρίφικον ὀνομάξῆσιν.  
 ἔπειρε δὲ πύτων τὰ πλῆστα δρᾶσθαι κὺ λέγεσθαι φασιν ἔπι  
 τῶσ τῶ Ρώμῆσ πᾶσ. κατῶ αὐτῶν γὰρ ἀφανισθῶσιν τὴν  
 ἡμέραν αὐτῶν ἔξω πύλης, ζῶφῃ κὺ θυέλλῃσ ἀφῶσ παρῶσξῆ-  
 σῆσ ὡς δὲ ἐνιοι νομίζουσιν, ἐκλείψῆσ ἡλῆσ ἄφῶσδμῆσ. καὶ τῶ  
 ἡμέραν ἀπὸ τούτῃ, νόννας κελεσπῆνας κελεσθῆσασ τὴν γὰρ  
 αἶγα κελεσπῆσ ὀνομάξῆσιν. οἱ δὲ Ρώμῆσ ἄφανισθῆσ δημηγῶ- E  
 ρῶν παρὲς τῶσ αἶγῆσ ἔλῆσ παρῶσξῆσδμῶσδμῶν, ὡς ἐν τοῖς  
 παρῶσ ἐκείνῃσ γέγραπῆσασ. τὸν δὲ ἔπειρε λόγῶν οἱ πλῆστοι τῶν  
 συγῶσφῶν δοκιμάζοντες, ἔτω λέγουσιν, ἀποδῆσθῆσ δικτά-  
 τωρ δὲ πείπον ὁ Κάμῆλος, κὺ πυθόμενος μὲν τῶν χλιαρῶ-  
 ρων στρατῶμα πολιορκούμενον ἕσ τῶν Λατίων κὺ τῶν  
 Ουολῶσων, ἡναλκῆσθῆσ καὶ τῶς ὄρε ἐν ὦρα τῶν πολιτῶν,  
 ἀλλῶ ἡδῆ παρῶσδεβηκῶσ κελεσπῆσασ. παρῶσελθῶν δὲ μα-  
 κελῶν παρῶσδον παρῶσ δὲ Μάρκιον ὄρεσ, καὶ λαθῶν τῶς πολε-  
 μῆσ, ἰδρῶσε τὴν στρατῶν κελεσπῆσιν αὐτῶν, κὺ παρῶσ πολ-  
 λά κελεσσῆσ, διεσῆμῆνε τῶσ αὐτῶσ παρῶσσῆσ, οἱ μὲν οὖν πολιορ- F  
 κούμενοι παρῶσσῆσ, ἔπιέναι διενουῶσ, κὺ μᾶχῆσ στωσπῆσ. οἱ δὲ Λατίνοι καὶ Ουολῶσῆσ, στωσπῆσ εἰσῶ  
 τῶσ χῆρακῆσ αὐτῶσ, ἀπεσῶσῆσιν ἔξοῖσ πολλοῖσ κὺ διεφῶσῆστωσ πῶσσῆσ ἔξοῖσ τῶσ στρατοπεδον, ἀμῶσθῆσ γέρο-  
 νότες ἕσ τῶν πολεμίων, καὶ παρῶσδμῶν ἐγνωκῶτες ἔπειρε οἱ κελεσθῆσ δυνάμῆσ. ἀμα δὲ κὺ Τυρῆσων παρῶσδεχόμενοι  
 βοήσῆσασ. τῶσ δὲ ἀγομῆσ ὁ Κάμῆλος, κὺ δεδδικῶσ παρῶσσῆσ ἔποίησιν, αὐτῶσ τοῖς πολεμῆσ κελεσπῆσ

qui ingenuarum puellarum à Romanis poscerent  
 connubia. Fluctuantibus quid consilii caperent  
 Romanis (quippe & bellum, qui nondum respira-  
 uerant neq; collegerant se, horrebant, & postula-  
 tione connubii obsides suspicabantur peti, quod  
 specioso titulo vocarent connubium) ancillā Tu-  
 tolā nomine, ut alii dicunt, Philotidē, principibus  
 subiecisse, secum ut mitterent ancillas, quæ atate  
 florente & liberali essent forma, in virginum inge-  
 nuarum morem excultas, reliqua sibi curæ fore.  
 Principes probato consilio delegisse ex ancillis  
 quas ad eam rem illa probasset, eaſque veste orna-  
 tas & mundo, Latinis, qui statua non procul ha-  
 bebant ab vrbe, tradidisse. Nocte cæteras gladios  
 hostibus subtraxisse, Tutolam, vel Philotidē, con-  
 scensa edita caprifico, & stola aduersus castra ob-  
 tensa, facem Romam versus sustulisse, quod ei cū  
 magistratibus signum aliis insciis ciuibus conue-  
 nerat. Quapropter tumultuariē à militibus excur-  
 sum fuisse, quum instarent duces, sese mutuo ap-  
 pellantibus, vix ut instrui possent in aciem. Vallū  
 nec opinantibus hostibus sopitisque adortos ce-  
 pisse castra, atque maxima ex parte hostes obtrun-  
 casse, idq; gestum Nonis Quintilibus, quas nunc  
 appellant Iulias. In huius rei memoriam festum  
 agi, quo primum agmine erumpentes vrbe nomi-  
 na plurima patria & vulgaria cient, Caium, Mar-  
 cum, Lucium, & his similia, referentes mutuam il-  
 lam in properando appellationem. Deinde splen-  
 dide comptæ urbem circumeunt ancillæ, dictæ  
 in obuium quenq; iacentes. Pugnam quoq; inter  
 se conferunt, ut quæ etiam tum in prælio cum La-  
 tinis inuito operam nauauerint suam. Ad epulum  
 confident ficulneis inumbratæ ramis. Eum diem  
 Nonas Capratinas à caprifico, ut arbitrantur, ex  
 qua facem edidisse ferunt puellam illam, nomi-  
 nant. Alij pleraque, quæ hîc aguntur & dicuntur,  
 referunt ad Romuli casum. Illo enim die ex oculis  
 hominum extra portam abiisse Romulum, caligi-  
 ne subito cum procella coorta: ut autem nonnulli  
 arbitrantur, sole deficiente. Atque hinc diem il-  
 lum Nonas Capratinas à capra dictum. Nam Ro-  
 mulus (ut in vita eius retulimus) quum ad palu-  
 dem capræ appellatam haberet concionem, ex  
 conspectu hominum ablatuſ est. Cæterum pleri-  
 que scriptores historiam alteram magis probant,  
 quam hoc modo narrant: Dictator tertium Ca-  
 millus dictus nunciato legiones cum tribunis  
 militum à Latinis & Volscis obsideri, delectum  
 habere non iuniorum solum, sed maiorum natu  
 quoq; coactus est, ac longo flexu Martium mon-  
 tem exercitu circumducto, castra à tergo hosti-  
 um clam est metatus. Multis inde accensis igni-  
 bus significauit aduentum suum. Ea re confir-  
 mati qui obsidebantur, inuadere hostem & ma-  
 nus conferere adoriuntur. Latini & Volsci reci-  
 piunt se intra Vallum, eum multa materia sepiunt,  
 castraque vndique muniunt ancipiti ab hostibus  
 trepidatione, certi alteras copias ab domo expe-  
 ctare, simulq; auxilia respicientes Hetruscoium.  
 Hoc Camillus animaduerso, veritus ne, quod  
 ipse fecerat, qui hostes cinxerat, in se verteret,

præripere maturat occasionem. Erat sepes, quæ se A  
munierant, lignea, & vis magna venti deferrebat  
à montibus simulatque dilucesceret. Igitur multo  
igne parato, copias summo mane eductas distri-  
buit, ut alii in hostem missilia iacularentur, & ma-  
gnum clamorem ex altera parte tollerent: alios, qui  
flammas iniecturi erant, quæ potissimum incum-  
bere in vallum hostium solebat ventus, ducēs, ho-  
ram operiebatur. Vbi iam commissa pugna, sol ex-  
ortus est, & increbuit ventus, signo aggrediendi  
dato, grandinem telorum ignitorum ingessit val-  
lo. Flamma ut materiam contextam, & vallum ili-  
cò amplexa ligneum, in proxima se undique diffi-  
pauit: Latini, qui nihil haberent ad manum quo  
arcerent restingerentq; incendium, quum tota  
castra iam depasceretur ignis, angusto conglobati  
loco, in armatos & instructus pro vallo hostes cō-  
pulsus sunt effundere se. Pauci horum euasere. Qui  
in castris restiterunt, flamma omnes absumti, dū  
igni restincto prædam Romani dirupuerunt. His  
actis Camillus, ad prædam captiuosq; seruandos  
præfecto castris Lucio filio, profectus est ad fines  
hostium depopulandos, captoque Æquorum op-  
pido, & Volscis ad deditionem redactis, confestim  
Sutrium mouit, magnifq; itineribus, ut in pericu-  
lo constitutis & obsessis ab Hetrusco subueniret,  
(nondum enim clades ad eum perlata Sutrinorū  
fuerat) contendit. At illi dediderant iam hostibus  
urbem, omnibusque rebus exuti, atque cum sin-  
gulis emissa vestimentis, in agmen Camilli cum  
liberis coniugibusq; inciderunt, suamque lamen-  
tabantur fortem. Miserabili commotus specie ipse  
Camillus, quum Romanos cerneret obstantibus  
eos Sutrinis, non tenentes lachrymas, ac moleste  
casum eorum ferentes, decreuit instare vltioni,  
eoque ipso die Sutrio admouere exercitum, repu-  
tans se hostes, copiosa modò capta & opulenta vr-  
be, in qua nullus reliquus hostis esset, neque ali-  
undetimerent, solutos prorsus ac sine stationi-  
bus deprehensurum. Nec eum sefellit opinio, non  
solum iter eius per fines inexploratum hostibus  
fuit, verum etiam antequam adinuertent  
ad portas accessit, murosque tenuit. neglecta enim  
inuicem omnia. Effuderant sese omnes intra tecta  
in vinum & epulas. Vbi senserunt hostes iam in  
vrbe esse adeo demersis epulis erant & crapula, ut  
plerique ne fugam quidem tentarent, sed intra te-  
cta cum summa turpitudine, vel caderentur vel  
in potestatem se darent hostium. Ita Sutrium bis  
eodem die captum est, euenitq; ut qui oppidum  
ceperant, id amitterent, & qui amiserant, opera id  
recuperarent Camilli. Ductus hinc triumphus  
non secus gratus clarusque ac duo priores fuit.  
Nam ciues præcipue in eum maleuolos, qui-  
que omnia eius præclara facta fortunæ potius ac-  
cepta quam virtuti eius referebant, tum res gestæ  
consilio eius atq; virtuti adegerunt omnē adscri-  
bere gloriam. Inter aduersarios & æmulos eius  
princeps erat M. Manlius, is qui ex arce depule-  
rat primus Gallos, quum Capitolium essent no-  
cte adorti: vnde nomen illi inditum Capitolino.  
Hic primatum affectans in ciuitate, quum bonis F  
artibus superare laudes Camilli non valeret,

ἔσπευσε παραλαβὴν τὸν χρόνον. ὄντος ὅ τινος τῆς ἀειφύρου ματα  
ξυλίνου, καὶ πνέοντος μεγάλου καπνίου ἀπὸ τῶν ὄρεων ἰ-  
μα φάει πυρὰ πολλὰ πρὸς τὸν ἀσπίδα, καὶ ἀπὸ τῶν ὄρεων  
ἐξαγαγὼν τὴν δυνάμιν, τὰς μὲν δὴ τις ἐκείδουσε καὶ ἀτα-  
βέλει, καὶ καθ' ἕτερον μέρος καὶ γῆ. αὐτὸς ὅ τινος τῆς πυρ-  
ᾶ φησὶ μέλλοντάς ἔχειν, ὅτεν εἰσὶν ἡ μάλισσα πρὸς τὴν ἀ-  
νεμος τὴν γὰρ καὶ τῶν πολεμίων, ἀνέμω τὴν ἀνεμ. ἐπεὶ ὅ  
σωμείωσθαι τῆς μάχης ὅ, τε ἡλίου ἀνέμω, καὶ τῆς πνέοντος λαμ-  
πρὸν ἐξέπιπτε, σημήσας ἐπιδρομῶν, κατέσχευε τὴν χάρα-  
χος ἀφρονα τῶν πρὸς βόλων. ταχὺ ὅ τινος τῆς φλογὸς ἐν ὑπὲρ πυ-  
κνῆ καὶ γαυρώμασι ξυλίνωι ἀναδραφείσθαι, καὶ κύκλω ἀνεμ-  
μορμύνης, ὅσδεν ἀνεμ ὅσδεν ὁδοεφέριον ἔχοντες οἱ Λατῆοι πα-  
ρεσθλασμήων, ὡς πλήρες ἡν ἡδὴ τὸ στρατόπεδον πρὸς,  
ἐπὶ ὀλίγον συσπλόμοι τῆς πόν, ἐξέπιπτον ἕπ' ἀναγκῆς  
πρὸς ὀπλισμένους καὶ πρὸς ἀταγμένους πρὸς ἡ χάραχος  
τῆς πολεμίοις, καὶ πύτων μὲν ὀλίγοι διέφυγον, τοῖς ὅ καταλη-  
φθεῖσας ἐν τῷ στρατοπέδῳ πρὸς διέσχευε τὸ πύρ. μίχρως  
οὐ καπαρέσαντες οἱ Ρωμαῖοι τὰ χεῖματᾶ διήρπασαν. γε-  
γνηότων ὅ πύτων, ἀπολιπὼν ὅτι τῆς στρατοπέδου τὸν ἦν Λα-  
χιον φύλακα τῶν ἡλωκῶτων ἀνδρῶν καὶ χεῖματᾶ, αὐτὸς  
εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐπέδρα, καὶ τὴν Αἰχμῶν πολιν ἐλὼν,  
καὶ πρὸς ἀγαγὼν τοῖς Οὐλούσχοις, ὅσδεν ἦγε τὴν στρα-  
παι πρὸς τὸ Σούτειον, οὐτῶ τὰ συμβεβηκῆσθαι τοῖς Σουτεί-  
νοις πεπυσμένους, ἀλλ' ὡς ἐπὶ κινδυνώουσι καὶ πολιορκουμέ-  
νοις ἕπ' τῆς Τυρρῶων βοήθειαν ἀπέδωκεν. οἱ δὲ ἔτυχον ἡδὴ  
τὴν μὲν πόλιν τοῖς πολεμίοις πρὸς ἀδεδοκῆτες, ἀλλ' ὅ πρὸ-  
των εἰδὲς, ἐν ἡματίοις μόνον ἀφῆκῶν καὶ καθ' ὅσδεν ὄντι τῷ  
Καμίλλω μὲν παιδῶν καὶ γυναικῶν ἀπήντων, ὁδοεφέριον  
τῆς ἐαυτῶν τύχας, ὅ τινος τῆς Καμίλλος, αὐτὸς τε πρὸς τὴν ὄντι  
ἔπιπλασθεῖς, καὶ τοῖς Ρωμαῖοις ὄραν, ἐμφυορμῶν αὐτοῖς τῶν  
Σουτείων, δακρύνοντας καὶ δυσαναχεπιώοντας ὅτι τοῖς γε-  
γνημένοις, ἔγνω μὴ πρὸς ἀτα τῆς πρὸς ἀδεδοκῆτος ἀναβολῶν,  
ἀλλ' ὅσδεν ἔγινε τὸ Σούτειον ἐκείνης τῆς ἡμέρας, λο-  
γιστῶντος, ἀνδρῶν δὴ δαίμονα καὶ πλοισίαν πόλιν ἀρπ-  
κατεληφθεῖσας, καὶ μηδένα τῶν πολεμίων ἕπ' ἀδεδοκῆτος  
τῆς ἐν αὐτῇ, μηδὲ πρὸς ἀδεδοκῆτος ἐξῶθεν, ἐκλελυμένους  
πρὸς ἀτα τῆς ἀφυλακτοῖς ἀρήσθαι ὄρθως λογισθῶντος.  
οὐ γὰρ μόνον τὴν χάρακα ἐλάττω ἡλωκῶτων, ἀλλὰ καὶ πρὸς  
ταῖς πυλῆσιν ἡλωκῶτων, καὶ τὰ τείχη κατελαβῶν. ἐφυλακ-  
τε γὰρ ὅσδεν, ἀλλ' ἐν οἴκῳ καὶ συμμοισίαις ἦσαν ἐσκεδασμέ-  
νοι ἕπ' τῆς οἰκίας. ἐπεὶ ὅ ἦσαν τοῖς πολεμίοις κατεπιώοντας  
ἡδὴ, οὐτῶ διέκειντο μαθηρῶς ἕπ' ἀδεδοκῆτος καὶ μέθης,  
ὡς μηδὲ πρὸς φυγῆν ὄρμησθαι πολλοῖς, ἀλλ' ἐν ταῖς οἰκίαις  
ἀγῆσθαι πρὸς ἀτα τῆς ἀδεδοκῆτος ἀποδιδόντας, ἢ πρὸς ἀδεδοκῆτος  
σφῶν αὐτοῖς τοῖς πολεμίοις. τῆ μὲν οὖν Σουτείων πόλιν ἐν ἡ-  
μερα μᾶ δὴς ἀλοῦσαν, οὐτῶ σωέθη καὶ τοῖς ἔχοντας ἀποδιδόντας  
καὶ τοῖς ἀφῆκῶν ἀπολαβῆν ἀπὸ Καμίλλου. ὅ δὲ ἀπὸ  
πύτων ἀράμβος αὐτῶ γὰρ ἐν ὅσδεν ἐλάττω καὶ χέσμον ἡν ἐκε-  
τῶ πρὸς ἀτα τῆς δυοῖν, καὶ γὰρ τοῖς πρὸς ἀδεδοκῆτος τῆς πολιτῶν,  
καὶ πρὸς ἀτα τῆς βουλομένων ὀτυχία πρὸς ἀδεδοκῆτος ἢ ἀπὸ ἀδεδοκῆτος  
καταρθῶσθαι, τὸ τῶ ἀναγκῶν ἀπὸ ἀδεδοκῆτος τῆς ἀδεδοκῆτος καὶ  
ἕπ' ἀδεδοκῆτος τῆς ἀδεδοκῆτος ἀποδιδόντας τὴν δόξαν. ἡν ὅ τινος τῆς

ἀγαμαχορμῶν αὐτῶ καὶ πρὸς ἀδεδοκῆτος ὅσδεν ἀδεδοκῆτος, Μάρκος Μανίος, ὁ πρὸς ἀδεδοκῆτος τοῖς Κελ-  
τοῖς ἀπὸ τῆς ἀδεδοκῆτος, ὅτε τῶ Καπιτωλίου ἀπὸ νυκτὸς ἐπέπεντο, καὶ ἀπὸ τῆς Καπιτωλίου ὅσδεν ἀδεδοκῆτος. ὅσδεν γὰρ  
ἀδεδοκῆτος πρὸς ἀδεδοκῆτος τῶ πολιτῶν, καὶ μὴ δυνάμενος τὸν Καμίλλου ἀπὸ τῆς βελτίστου ἔσπου τῆ δόξη παρελθῆν,

ὑπόθεσιν τυραννίδος ἐποίησατο κρινῶν καὶ σιωπῆν, δημα-  
 γωγῶν τοὺς πολλοὺς, μάλιστα δὲ τῶν ὀφελόντων χρεῖα, τοὺς μὲν  
 ἀμεινῶν καὶ σιωδικῶν ἐπὶ τῆς δαμνίας, τοὺς δὲ ἀφαιρου-  
 μένος βία, καὶ κωλίον ἀγεσθαι πρὸς τὸν νόμον ὥστε πολ-  
 λοις τῶν ἀπείρων ἱσχυρῶν αὐτὸν ἠρέσθαι καὶ πολὺν φόβον  
 ὡρᾶσθαι τοὺς βελτίστοις τῶν πολιτῶν δρασωμοῦσι καὶ  
 ἱσχυροῦσι πῶν ἀρεσῶν. ἐπεὶ δὲ καταστάσας ἐπὶ ταῦτα  
 δικτάτωρ Κοίντος Καπιτωλίνος εἰς τὴν εἰρκτικὴν ἐπέβη  
 τὸν Μάλλιον, ὃς δὲ δῆμος ἡρωοῦ τούτου, μετέβη τὴν ἐ-  
 δῆσιν, ὡρᾶσθαι ἡρωοῦ ἐπὶ συμφορῆσι μεγάλαις καὶ  
 δημοσίαις, δεῖσασθαι τὸν φόρον ἢ σύγκλητος ἐκέλευεν ἀ-  
 φελῶναι τὸν Μάλλιον. ὃς δὲ ὄψεν ἡ ἀφελῆς ἀμεινῶν, ἀλ-  
 λά βραχύτερον ἐδημαγωγῆ, καὶ διεσπίαζε τὴν πόλιν.  
 ἀρῶνται δὲ πάλιν χιλίαρχοι τὸν Κάμιλλον. εἰσαγαγόντων  
 δὲ τῶν καὶ τῆς Μάλλιος δικῶν, μέγιστα τοὺς κατηγέρας ἐβλα-  
 πῆν ἡ ὄψις. ὃς δὲ τοπος ἐφ' ᾧ βεβηκώς ὁ Μάλλιος ἐνυκτομά-  
 χησε πρὸς τοὺς Κελπίς, ὡρᾶσθαι τῆς ἀρεσῆς ἀπὸ τῆς  
 Καπιτωλίας. καὶ παρήχεν οἶκον τοὺς ὄρασι αὐτὸς τὰς χεῖ-  
 ρας ὀρέγων ἐκείσε, καὶ δακρύων ὡρᾶσθαι τῶν ἀγῶνων,  
 ὡς τε τοὺς κρίνοντας ἀπορῆν, καὶ πολλάκις ἀναβήσασθαι  
 τὴν δίκην, μὴτ' ἀφίεναι βουλευμένοις ἐπὶ τεκμηρίοις φα-  
 νεροῖς τὸ ἀδίκημα, μὴτε χρῆσασθαι τῶν νόμων διωκτικοῖς,  
 ἐν ὀφθαλμοῖς τῆς ἀρεσῆς οὐσης ἀπὸ τῆς πόλεως. ὃ δὲ συμ-  
 φρονησας ὁ Κάμιλλος μετήγαγεν ἐξ ὧν πύλης τὸ δικαστή-  
 ριον εἰς τὸ Πετηλίνον δῆσον. ὅθεν οὐκ ὄντως τῆς Καπιτωλίου  
 καταφανῆς, ὅ, τε δῶκων ἐχρήσατο τῆ κατηγέρας, καὶ τοὺς κρί-  
 νοι παρεχόμενος ἢ μνήμη τῆς γεροντότων, ἀξίαν λαβῆν ὀργῶν  
 ἐπὶ τοὺς παρῶσι ἀδικήμασιν. ὁ μὲν οὖν Μάλλιος ἀλγῆς, εἰς  
 τὸ Καπιτωλίον ἀπήγαγε, καὶ καὶ τῆς πέτρας ὡσεί, τ' αὐ-  
 τὸν τόπον ἔχε καὶ τῶν ἀτυχεστάτων ἔργων καὶ τῶν μεγίστων  
 ἀτυχημάτων μνησθῶν. οἱ δὲ Ρωμαῖοι τὴν οἰκίαν αὐτῆς κατα-  
 σκάφαντες, ἱερὸν ἰδρύσαντες τῆς Μονήτων καλοῦσιν,  
 καὶ τὸ λοιπὸν ἐψηφίσαντο μηδένα τῶν πατρικίων ἐπὶ τῆς  
 ἀρεσῆς κατακτείν. ὃς δὲ Κάμιλλος ἐπὶ χιλιαρχίαν ἐκτίω κα-  
 λούμενος, παρητίετο, γεροντῶς μὲν ἡλικίας ἤδη ὡρᾶσθαι, καί-  
 που πινὰ καὶ φθόνον δεδιώς καὶ νέμεσιν ἐπὶ δόξῃ ποσαύτη καὶ  
 κατωρθώμασιν. ἢ δὲ φανερωτάτη τῶν αἰτιῶν, ἡ ἀρρωσία τῆς  
 σώματος. ἐτύχθη γὰρ νοσῶν πρὸς τὰς ἡμέρας οὐκείνας. οὐ  
 μὲν παρήκει αὐτῷ τὴν ἀρεσῆν ὁ δῆμος, ἀλλὰ βοῶν, μὴτε  
 ἰππεύοντες αὐτῷ μὴτε ὀπλομαχοῦσιν ἐν τοῖς ἀγῶσι δεῖ-  
 σασθαι, βουλευομένου δὲ μόνον καὶ ὡρᾶσθαι τῆς ἀρεσῆς  
 ὑποστῆναι τὴν στρατηγίαν. καὶ μὲν ἐνὸς τῶν σωμαρχόντων  
 Λακίου Φουερίου τὸν στρατὸν ἀγαγὼν ἐβῆσθαι τοὺς πολέμους.  
 οὗτοι δὲ ἦσαν Περαίνες καὶ Οὐλοδοσχοί, μὲν πολλῆς διωά-  
 μεως τὴν συμμεγίδα τῶν Ρωμαίων πορῶντες. ἐξελθῶν  
 δὲ καὶ ὡρᾶσθαι πεδούσας τοὺς πολέμους, αὐτὸς μὲν ἡξίου  
 τελεῖν τὸν πόλεμον χρόνῳ καὶ εἰ μάχης δεήσασθαι, ῥώσας δὲ  
 σῶμα ἀναγνώσασθαι. Λακίου δὲ τῆς σωμαρχίας ἐπὶ θυ-  
 μῆς δόξης φερόμενος πρὸς τὸ κίνδυνον ἀκαταμέτρητος, καὶ σιω-  
 ἐξορμηθῆναι ἅμα ταξιαρχοῖς καὶ λοχαγοῖς, φοβηθεὶς μὴ φθῶ-  
 ναι δὲ πινὴ δοκῆ κατωρθώμα καὶ φιλοτιμίαν ἀφειρῆσθαι νέων  
 αἰδρωθῶν, σιωχόμενος ἀκων ἐκείνη ὡρᾶσθαι τὴν διωά-  
 μιν αὐτὸς δὲ ἀπὸ τῆς ἀδένειας ὡρᾶσθαι μετ' ὀλίγον  
 ἐν τῷ στρατοπέδῳ. τῆς δὲ Λακίου ὡρᾶσθαι τῆς μάχης, καὶ σφαλέντος, ἀποθνήσκον τὴν ἑσπῆν, τῶν Ρο-  
 μαίων, οὐ κατέχευ αὐτὸν, ἀλλ' ἀνατορῶν ἐκ τῆς ἐβάδος, ἀπήντα μὲν τῶν ὀπαδῶν ἐπὶ τῆς πύλης τῆς ἀρεσῆς

A viam ad tyrannidem affectavit communem illam  
 & vulgatam subeunda plebe, maximè obærat. Itaque dum hos aduersus feeneratores defendit  
 patrocinatorque, illos vi eripit ac duci lege prohibet, breui magna manus stipat eum egenorum,  
 quorum audacia & tumultus in foro in ingentem  
 optimates adduxit metum. Dictator Q. Capito-  
 linus ob hanc causam dictus, in vincula quum du-  
 ci Manlium imperasset, plebs, quod fieri nisi in  
 grauibus calamitatibus & publicis non solet, ve-  
 stem mutauit. Ita senatus seditionis timore dimit-  
 ti iussit Manlium. Ille ob id nihilo factus meli-  
 B or, insolentius factionibus & seditionibus ciuita-  
 tem implet. Camillo igitur rursus creato tribuno  
 militum, quum esset Manlio dies dicta, accusato-  
 res impediabat magnopere loci conspectus. Nam  
 locus, vnde nocte reiecerat Manlius Gallos, erat  
 ex Capitolio in foro conspicuus, mouebatq; præ-  
 sentes, quum eò manus tederet, & lachrymabun-  
 dus illius decoris renouaret memoriam. Vnde  
 perplexi iudices diem sæpius diffuderunt: qui ne-  
 que liberare eum manifestis conuictum indiciis  
 crimine poterant in animum inducere, neque,  
 quum locus tantum subiiceret oculis factum, le-  
 ge agere valebant. Quod vbi considerauit Camil-  
 C lus, extra portam in Petelinum lucum, vnde con-  
 spectus non esset in Capitolium, iudicium tradu-  
 xit. Ibi accusator crimen intendit, iudicesq; faci-  
 noribus eius ob oculos positus, dignas præsentibus  
 sceleribus penas ei irrogauerunt. Manlius, vbi da-  
 mnatus est, in Capitolium ductus, ac de saxo præ-  
 cipitatus, locum eundem habuit & eximia gloriæ  
 & tristissimi exitus monumentum. Populus Ro-  
 manus domum eius demolitus, in area ædem deæ,  
 quam Moneram vocant, ædificauerunt, latumq;  
 ad populum est, Nequis posthac patricius in arce  
 habitaret. Porro Camillus sextum tribunatum sibi  
 D oblatum deprecatur. Nam præterquam quòd  
 exacta iam esset ætate, etiam inuidiam habebat vi-  
 cissitudinemque fortunæ ex tanta gloria & felici-  
 tate suspectam. Apertissime autem excusauit ob  
 corporis valetudinem: siquidem iisdem fortè die-  
 bus morbo detinebatur. Enim verò non conce-  
 dere ei vacationem populus, sed clamare, non e-  
 quitis ab eo, non peditis in præliis munus, consi-  
 lium duntaxat & ductum requirere. Itaque susci-  
 pere magistratum, & vno adiuncto ex collegis  
 L. Furio, compulerunt eum in hostes ducere. Præ-  
 nestini & Volsci hi erant, qui ingentibus copiis  
 E vastabant sociorum populi Romani fines. Ab vr-  
 be profectus castra hostium castris contulit, eo a-  
 nimo vt bellum traheret: quòd si dimicandum  
 planè esset, confirmato corpore vt pugnaret. Quum  
 verò collega eius Lucius gloriæ cupidine postu-  
 laret ferociter conflictum, incenderetque si-  
 mul centuriones ac manipulares, veritus ne inui-  
 dia videretur iunioribus victoriam & decus è  
 manibus eripere, quum inuitus educere illi in a-  
 ciem permisisset legiones, ob valetudinē & imbe-  
 cillitatem cum paucis substitit in castris. Post-  
 quam inconsultè Lucius in certamen prouectus  
 F titubauit, animaduerso Camillus Romanos ter-  
 ga dare, non continuit se, sed exiliens ex lectulo,  
 occurrit cum comitatu suo ad portas castrorum,

& per medios fugientes intulit se in instantem vi- A  
ctis hostem. Ergo Romani partim ex templo pu-  
gnam repetentes sequuntur Camillum, partim  
qui adhuc se ex fuga recipiebant, obijciunt se pro-  
duce conglobantque cohortantes inter se, ne de-  
fererent ducem. Hoc modo tū hostes ab insectan-  
do repressi. Postero die educit copias Camillus,  
hostesq; signis collatis fundit, atque, in castra vna  
cum effusis in fugam illatus, ingentē stragem edit.  
Inde quum expugnatum Sutrium intellexisset à  
Thuscis, & colonos fœdè trucidatos, plerosque  
milites & grauem armaturam remisit Romam.  
Trahens autem secum ex delecta iuuentute imp- B  
gerrimos quosque, eos qui oppidum tenebant ad-  
ortus Thuscos est. Fufos partim expulit vrbe, par-  
tim interfecit. Regressus cum ingenti præda Ro-  
mam, demonstravit prudentissimos esse, qui non  
deterriti valetudine & ætate ducis, vsu & animo  
præditum vegeto tergiuersantem designauerant,  
affectumque præ florentibus ætate & ambitiosis.  
Quare quum defectio Tusculanorum nunciaretur,  
mandant id bellum Camillo, vnum tantum ex  
quinque collegis allegeret sibi. Ille cæteris, quan-  
uis peterent & cuperent omnes, præteritis, contra  
expectationem omnium optavit L. Furium. Is il-  
le erat, qui modo inuito Camillo conflictus au-  
tor, in præcipitem calum remp. adduxerat. At hic,  
vt scilicet obrueret eam calamitatem, ac collegæ  
infamiam leuaret, præposuit eum cæteris. At Tu-  
sculani errorem callide auertentes, quum esset  
iam in expeditione aduersus ipsos Camillus, ara-  
toribus pastoribusque agros vt in alta pace com-  
pleuerant, patebant portæ, pueri in ludis operam  
literis dabant, ex vulgo opifices suo quisque ope-  
ri intenti conspiciabantur, spectatores in foro  
obuersabantur togati, magistratus sedulo circum-  
ibant ad designandum Romanis hospitia, tan-  
quam remoti ab omni suspicione essent mali, nec  
cuiusquam sibi commissi conscij. Hæc res non ex-  
emit quidem eos apud Camillum proditionis op-  
inione, sed illorum pœnitentia ex proditione  
flexit eum ad misericordiam, senatum adire iussit  
iis pœnam deprecatum. Deprecantibus adfuit  
Camillus, vt & crimine liberarentur, & ciuitatem  
impetrarent. Hæc Camilli præclarissim ain sex-  
to tribunatu gesta fuere. Post hæc Licinio Sto-  
lone ingentem in vrbe concitante tumultum  
(nam plebs insurgebat aduersus patres, vt duo-  
rum consulum, qui quotannis designarentur, al-  
ter ex suo corpore crearetur, non patricij ambo  
(tribuni militum creati sunt, comitia consula-  
ria impediuit plebs. Quum res, magistratibus  
non creatis, ad grauiorem spectaret motum,  
Camillus quartum dictator à senatu plebe in-  
uita creatus est, haud sane etiam ipse volens,  
vt qui committi nollet cum hominibus, qui-  
bus licebat ex multis & ancipitibus præliis li-  
berè & verè dicere plura secum ipsis militiæ,  
quàm domi gessisse cum patriciis: nunc verò co-  
rum odio esset lectus, vt aut ipse, si superior fo-  
ret, multitudinem opprimeret, aut opprimeretur  
victus. At tamen quò mederetur huic malo, F

Διὰ τῶν φθόνων ὠθούμενος εἰς τὴν δῖον ἔξω, ὡς τε πῶς  
μὲν δῖος ἀνατρέφει καὶ συναχθῆναι, πῶς δὲ, πρὸς φε-  
ρομένοις ἔξωθεν, ἴσαται πρὸς αὐτὸν καὶ συναπείθει, πα-  
ρεχόμενος ἀλλήλοις μὴ ἀπολείπειν τὴν στρατηγίαν. τότε  
μὲν οὖν οὕτως ἀπετρέποντο τῆς δῖας οἱ πολέμοι, τῆ δὲ  
ὑψηλοῦ πρὸς ἀγαθὸν τὴν δῖαν ὁ Κάμιλλος, καὶ σω-  
άρας μάχην, αὐτοῖς τε νικᾷ καὶ κέρως, καὶ τὴν χάρακα  
λαμβανὴν συνεισπεσὼν τοῖς φθόνοις, καὶ ἀφαιρέσας  
τοῖς πλείστοις. ἐκ δὲ τοῦτου πυθόμενος πόλιν Σατείαν ὑπὸ  
Τυρρήνων ἐαλωκένας, καὶ τοῖς οἰκήτορας ἀπεσφάραξαι, Ρω-  
μέοις ἀποδύσας ὄντας, τὴν μὲν πολλὴν καὶ βαρεῖαν τῆς διω-  
μείως εἰς Ρώμην ἀπέστειλεν, αὐτὸς δὲ τοῖς ἀκμαζούσας μά-  
λισα καὶ πρὸς θυμολογίας ἀναλαβὼν, ἐπέδρασε τοῖς τῆν πόλιν  
ἔχουσι Τυρρήνοισι: καὶ κερτήσας, τοῖς μὲν δέηλασεν αὐτῶν,  
τοῖς δὲ ἀπέκτεφεν. ἐπιδρασε δὲ καὶ πολλὰν λαφύρων εἰς  
Ρώμην, ἐπέδρασε φρονιμοῦ τοῖς ἀποδύτων, τοῖς μὲν φοιήεν-  
τας ἀπέστειλε καὶ χῆρας ἠγεμόνος ἐμπειρίαν καὶ τόλμην ἔχον-  
τος, ἀλλ' ἐλομέοις ἐκείνων ἀκρίβεια καὶ νοσοῦσα μάχῃ ἢ τῆν  
ἐν ἡλικίᾳ τοῖς δεομένοις καὶ σπουδαζούσας ἀρχῆν. δὲ καὶ  
Τουσκίων ἀφείσαν λαφύρων, ἐκέλευον ἐξείναι τὸν  
Κάμιλλον ἐπ' αὐτοῖς, ἕνα τῶν πείτε στρατηγῶν πρὸς ἐλο-  
μέοις. οἱ δὲ, καὶ τῶν ἀποδύτων βουλομένων καὶ δεομένων, ἐά-  
σας τοῖς ἄλλοις, πρὸς εἰλεῖν Λόκιον Φούριον, ὁδὸν δὲ  
πρὸς δόκησαντος. ἐκείνος γὰρ ἦν ὁ πρὸς ἀγνώμην τῆν Κα-  
μίλλου ἀφαιρέσας πρὸς θυμολογίας ἕνα ἄλλος, καὶ δις τυ-  
χῆσας ἐπὶ τῶν μάχῃ. ἀλλὰ βουλομέοις (ὡς εἰσκει) ἀπο-  
κρύψαι τῶν συμφορῶν, καὶ τῶν ἀγνώμων ἀπαλλάξαι τῶν  
αἰδῶν, αὐτῶν ἀποδύτων τῶν πρὸς τῆν. οἱ δὲ Τουσκίωνοι τῶν  
ἀμύρτων ἐπιδρασε τοῖς ἀποδύτων, ἢ δὲ βαδίζοντος ἐπ'  
αὐτοῖς τῶν Καμίλλου, ὁ μὲν πεδῖον ἀνδρόπων ὡς ἐν εἰρήνῃ  
D γεωργῶν καὶ νεμῶντων ἐπέπλησαν, τῶν δὲ πύλας εἶχον  
ἀνεφύμνας, καὶ τοῖς παιδάς ἐν τοῖς διδασκαλείοις μαθη-  
νοῦσας. τῶν δὲ δήμου δὲ μὲν βαίανσιν ἐπὶ τῶν ἐργασθειῶν ἐα-  
σαστο πρὸς τῶν τέχνας, ὁ δὲ ἀείον ἐπὶ τῆς ἀγροῦς ἐν ἱμα-  
τίοις: οἱ δὲ ἀρχοντες πρὸς εἰλεῖσαν σπουδῆν κεταλύσας τοῖς  
Ρωμέοις ἐπαγγέλλοντες, ὡς ὁδὸν κερῶν πρὸς δόκησαντες,  
ὁδὸν σπουδῶντες. πύτων δὲ πρὸς τῶν ἀποδύτων, ἀπέστειν μὲν ὁδὸν  
ἐπὶ τῶν Καμίλλου τῶν πρὸς δόξαιαν, οἰκτεῖρας δὲ τῶν ἐπὶ  
τῆν πρὸς δόξαιαν μετῶμοιαι αὐτῶν, ἐκέλευσε πρὸς τῶν σύγ-  
κλητον ἐλθόντας παρεπιθεῖσθαι τῶν ὄργῶν καὶ πρὸς αἰ-  
E μέοις συνεισπεσὼν αὐτοῖς, ἀφείσαν τῶν πόλιν αἰ-  
τίας ἀπάσης, καὶ μετῶμοιαι ἰσοπολιτείας. αὐτῶν μὲν οὖν  
ἐγρόντο τῆς ἐκείνης χλιαρχίας ἐπιφανέσθαι πρὸς τῶν.  
μὲν δὲ τῶν, Λικινίου Στόλωνος ἐν τῆν πόλιν μεγάλῃ  
στάσιν ἐγείροντος, ἡ δὲ ὁ δήμος ἐσασίαζε πρὸς τῶν σύγκλη-  
τον, βιαζόμενος, δυοῖν ὑπῶντων κερῶν ἀποδύτων, τὸν ἔτερον  
ἐκ δημοτῶν εἶναι, καὶ μὴ σωμαμφοτέροις πατριχοῖς, δὲ  
μὲν μὲν ἠρέθησαν, τῶν δὲ ὑπῶντων ἀπικῆς ἀρχαρεσίας ἐπι-  
τελεσθῆναι διεκάλυσαν οἱ πολλοί. καὶ πρὸς ἀμείων δι-  
αίαρχίας φερομένων ἐς μείζονας τῶν ἀρχῶν, ἀποδείκνυται  
F δικτάτωρ ὁ Κάμιλλος ὑπὸ τῆν βουλῆς ἀκρίβειαν τῶν δήμων,  
ὁ πῶντων οὐδὲ αὐτοῖς ὡν πρὸς θυμολογίας, ὁδὸν βουλομέοις ἐιδυποῦσθαι πρὸς αἰδῶν τοῖς παρρησίαι ἔχοντας  
ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀγῶνων πρὸς αὐτὸν, ὡς πλείονα μετ' αὐτῶν ἀφαιρέσας πρὸς θυμολογίας ἐν στρατη-  
γίαις, ἢ μὲν τῶν πατριχοῖς ἐν τῶν πολιτείας: καὶ νῦν ἀφαιρέσας ἐκείνων ἠρημῶς ὑπῶν αὐτῶν, ὅπως ἢ  
κεταλύσας τὸν δήμον ἰχῶσας, ἢ κεταλύσθαι μὴ κερτήσας. οὐ μὲν ἀλλὰ πειρώμενος ἀμείων τοῖς πρὸς εἰ-  
N iij

τινὸν ἡμέραν γνοίς ἐν ἡ νομοθετεῖν οἱ δὴμῶνχοι διενούοντο, πρὸς ἑαυτοὺς γραπτὰς κατὰλογον, καὶ μετεκέλευον τὸν δῆμον ἐκ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸ πεδίον, μεγάλας ζημίας ἀπειλῶν καὶ τὴν μὴ ὑπακούσαντος. τῶν δὲ δῆμῶνχων ἐκείνων αὐτῶν αὐτῶν τῶν ἀπειλαῖς καὶ δεισιδαιμονῶν πέντε μυριάσιον ἑξακισχίλιον ζυμῶσαν, εἰ μὴ παύσοιτο τὸ δῆμον τὸν νόμον ἀφαιρούμενος καὶ τὴν ψῆφον, εἴτ' οὖν δέσας φυλῶν ἑτέραν καὶ καταδικῶν, ὡς αὐτῶν ἡδὴ φρεσὺς καὶ κατεργασμένη πολλὰ μὴ ἀρέπουσαν, εἴτε τοῦ πλήθους τὴν βίαν ἀμαχον οὔσαν καὶ δυσκίνητον, ὑπερβυβάζουσα μὴ δυνάμενος, τότε μὲν ὑπεχώρησεν οἴκαδ' αὐτῶν δὲ ἑξῆς ἡμέραις σκηφάμενος ἀρρώσθειν, ἔξωμότατο τὴν ἑρμῆν. ἡ δὲ σύγκλητος ἑτέρον δικτάτωρα κατέστησε· κακείνος ἀποδείξας ἵππαρχον, αὐτὸν τῆ ἡγεμονία τῆς γασσεως Στόλωνα, παρήκεν ἐπικυράσαι τὸν νόμον τὸν μάλιστα λυποῦντα τῶν πατριῶν. ἐκέλευσε δὲ τοῖς μηδένα πλεῖον πεντακισίων πλείονα χῶρον κεκτηῖσθαι. τότε μὲν οὖν λαμπερὸς ὁ Στόλων ἐγένετο, τῆ ψῆφου κρατῆσας· ὀλίγω δὲ ὕστερον αὐτὸς ἐάλω κεκτημένος ὄσῳ ἐχθρῶν ἐκάλυπεν ἑτέροις, καὶ καὶ τὸν αὐτὸν νόμον δίκῳ ἔδωκεν. Ἐπολέμα δὲ τῆς πρὸς τῶν ὑπαρκῶν ἑραπειῶν φιλοφροσύνης (ὁ δὲ χαλεπώτατος τῆς γασσεως ἦν, καὶ πρῶτον ἔρξεν, καὶ πλείστα πρὸς ἡμαρτῆ βουλή παρεῖχε διὰ φρεσὶ μὴ κατὰ τὸν δῆμον) ἀγγεῖα φρεσὸς πεσον (αφῆς, Κελπίδης αὐτῆς ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς ἀρῆσας θαλάσσης μυριάσι πολλὰς ἐπὶ τὴν Ρώμην ἐλαύνειν. ἀμα δὲ τὰ λόγῳ καὶ τὰ ἔργῳ τῶ πολέμου παρῶν, πορθουμένης τῆς χῶρας, καὶ τῶν ἀειθέρων ὄσῳ μὴ ῥάδιον ἦν εἰς τὴν Ρώμην καταφυγεῖν, ἀλλὰ τὰ ὄρη σκεδαυμένων. τοῖς δὲ φόβος κατέπαυσε τὴν γᾶν, καὶ συλλέγοντες εἰς ταῦτο τοῖς πολλοῖς οἱ κρείττοις καὶ τῆ βουλή τῶν δημοτικῶν, εἰλοντο πρότερος ἐκ μίας γνώμης δικτάτωρα τὸ πέμπτον, τὸν Κάμιλλον. ὁ δὲ ἦν μὲν σφόδρα γέρον, καὶ μικρὸν ἀπέλειπεν ὀδονόχου ἔτη γερονταῖα σιωρῶν τῶν αἰάγκων καὶ τὸν κίνδυνον, οὔτε ὑποτίμησιν εἶπῶν, ὡς πρῶτον, οὔτε πρὸς φάσκειν χηρῶν, ἀλλ' αὐτὸς ὑποσῶν τὴν γραπτήν, κατέλεγε τῶν μαχησῶν· εἰδὼς δὲ τῆς τῶν βαρβάρων ἀλικῆς τὴν βίασιν πατῆρ' ἐν ταῖς μαχίταις οὔσαν, ἀσ βαρβαρικῶν καὶ σὺν οὐδεμίᾳ τέχνῃ καταφρονήτες, ὁμοῖς μάλιστα καὶ κεφαλᾶς ἀνέστη, ἐχάλκυσσε μὲν κρείττη τοῖς πλείστοις ὀλοσίδησας ἀπὸ τῆς πρὸς φερείας, ὡς ἀπολιδομένην ἢ καταγυνομένην τῶν μαχησῶν· τοῖς δὲ θυρεοῖς κύκλῳ περιήρμοσε λεπίδα χαλκίαν, τῶν ἑσθῶν καθ' αὐτὸ τῶν πλῆθους μὴ ἔξῃστος· αὐτῶν δὲ τῶν γραπτῶν ἐδίδαξε τοῖς ὑσῶσι μακροῖς διὰ χεῖρας χεῖρας, καὶ τοῖς ξίφεσι τῶν πολεμίων ὑπερβυβάζουσαν ἐκδεχόμενος τῶν καταφορῶν. ἐπεὶ δὲ πλησῶν ἦσαν οἱ Κελπίδης τὸν Ἀνίωνα ποταμὸν, γραπτόπεδον βαρὺ καὶ μεσὸν ἀφροῦ λείας ἔχοντες, ἔξαγαγὼν τὴν δύναμιν, ἴδρυσεν ἑστῆν ἡ μάχης καὶ σύγκλεισθαι πολλὰς ἐρῶσης. ὡς τε δὲ μὲν πλῆθος ἀποκρῦπτεσθαι, τὸ δὲ ὀρώμενον δοκῆν ὑπερβυβάζουσαν εἰς χεῖρα πρὸς ἀντιπρὸς ἀποκρῦπτεσθαι. ταῦτ' ἦν δὲ αὐτῶν ὁ Κάμιλλος αὐτῶν βουλόμενος, οὐ πρὸς ἡμῶν τῶν ποδῶν πορθουμένων, ἀλλὰ τῶν χεῖρας φρεσὶ ἀμῶν ἡρέκει. μέγιστος οὐ τοῖς μὲν ἐν πρῶτον ἐσκεδασμένοις κατέσθε, τοῖς δὲ ἐν τῶν γραπτοπέδῳ, πᾶσαν ὡρᾶν ἐμπιπλαμένους ἀφῆδως καὶ μὲν ἔσθαι. τότε δὲ νυκτὸς ἐπὶ τοῖς ψιλῶν πρὸς ἐκπέμψας, ἐμποδῶν ἔτι τοῖς βαρβάρους εἰς τὰς ἡμεῖς αἰσῶν, καὶ διὰ τὰς ἡμέρας ἐπέσθαι, κατεβίβασεν ὄρθρου τοῖς ὀπλίταις, καὶ παρέτασεν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις,

A quum diem præsciret qua ferre rogationem destinauerant tribuni plebis, in eam delectum edicito populumque euocat ex concione in campum, magnam multam denuntians ei qui ad nomen non respondisset. Contra tribuni certare minis atque deicere, si pergeret, quo minus suffragia inire de lege valeret populus, obstaré, quingenum millium æris ei multam dicturos. Igitur, siue alterum exilium & damnationem veritus, ut aetate iam graui & tantis rebus gestis indignam, siue tantæ plebis procellæ & pertinaciæ impar, tunc quidem domum se recepit: insequentibus diebus caufatus valetudinem, abdicauit se dictatura. Senatus alium dictatorem creauit. Qui magistro equitum dicto ipso seditionis duce Stolone, legem maximè aduersam nobilitati (qua cautum est nequis plus quingenta iugera agri possideret) permisit perrogari. In præsentia quidem Stolon plebiscito victor magnificus paulò post conuictus tenere modum agri quem cæteris interdixerat, sua ipse lege multatus est. Quum superesset iam, quod acerrimum erat, & fuerat primùm motum, quòdque plurimum torquebat senatum cum plebe certantem, de comitijs consularibus contentio, nuntij repente pro certo adferunt, iterum Gallos à mari supero ingentibus copiis Romam contendere, & vnà cum fama aderat belli moles, vastabantur agri, homines, quibus receptus Romam erat clausus, per montes vagi spargebantur. Hic timor seditione compressit consentientesque cum plebe & eius consilio patres, vno animo quintam dictaturam deferunt Camillo. Erat istum exacta ætate, & prope annum octogesimum attingebat. Verum perspectis reipublicæ temporibus & periculis, nihil iam multa, ut ante, deterritus, omnique abiecta causa delectum extemplo suscepto imperio habuit. Sciebat vim barbarorum Camillus maximam esse in gladijs, quibus grauius barbarorum more, sed nulla arte, ferientes, humeros maxime & capita detruncabant. Ad id galeas plerisque ferreas parauit politas extrâ, ut labentes gladii vanum ictum efficerent, vel frangerentur. Scuta laminis ferreis induxit, quia lignum per se non resistebat plagæ. Suos autem milites docuerat cominus tractare pila oblonga, quibus subiectis enim hostium exciperent ictum. Quum Galli haud procul vrbe consedissent ad fluvium Anienem, & essent castra graua ac referta omnis generis præda, metatus est castra in molli tumulo multisque partibus cauo, ut maxima pars exercitus extra conspectum esset: qui autem conspiciantur, ex trepidatione viderentur in locum arduum se contraxisse. Eam Gallorum opinionem ut confirmaret Camillus, quum sub oculis suis agros vastaret, non arcebat, sed castris munitis continebat se, dū Gallos partim ad populandum effusos, partim qui in castris remanserant, epulis vinoque largo diem noctibus continuantes, cernit. Ibi ante lucem præmissa leui armatura, quæ, ut neinstrui posset acies, impediret perturbaretque, subito impetu in eos facto, grauiorem armaturam deduxit summo mane, ac planis campis instruxit.

Quorum  
se paucos  
nem con  
num quò  
marent. In  
quam con  
cohortes  
re atq; in  
mò vi  
um sub  
nus. Rom  
bant istu  
que pro  
se illic gl  
bantur gra  
fuit abieci  
prehensio ma  
mani iam m  
gladijs. It  
tuga per ca  
precepisset  
rociam imm  
gnaturum.  
pta ferunt  
firmatum a  
muerant  
te exhibere  
eorum  
sacerdotibus  
Hoc obit  
men. Nam  
potius quam  
ditionem. A  
aduersus  
instituta  
creatur ex  
que per  
lus, quo  
imperio  
Camillo  
tor, loqui  
ductura  
quam alio  
viam  
nove loco  
tumulo  
men non  
in se in  
Capitolium  
ferunt  
etiam  
que  
terum  
tandem  
romani  
si senam  
pauca &  
decaudo  
cordia, qu  
conci  
tumulum  
(2) dicitur  
sum  
nam





εορτάζειν τεσάρτας, τῷ δευτέρῳ δὲ τὴν καὶ τεφανηφορῆν Ρ'ω-  
 μέους ἀπόρτα. τῷ δὲ δευτέρῳ βραβύλεντων ὑπὸ  
 Καμίλλου κατεστάθησαν ὑπάτοι, Μάρκος μὲν Αἰμίλιος,  
 ἐκ πατρικίων, Λόκιος δὲ Σέξπιος, ἐκ δημοτῶν παρθένος.  
 καὶ τὸ πρῶτον αἱ Καμίλλου παρὰ τῆς ἑξῆς ἔργον. ἐν δὲ κατόπιν  
 ἐπιαυτὰ λοιμώδης νόσος ἐμπεσοῦσα τῇ Ρ'ώμῃ, τῷ μὲν δῆλον  
 ὄχλον οὐ παρὲν πῶν δριβμῶν διέφθρε, τῷ δὲ δευτέρῳ τοῖς  
 πλείστοις. ἐτελεύτησε δὲ καὶ Καμίλλος ἡλικίας μὲν οὐκ ἔνε-  
 κα καὶ βίῃ τελεωτότης, ὡς εἶπεν δῆμος ἀνδρόφων ὡραῖος, ἀνιά-  
 τας δὲ Ρ'ωμῆος ὡς οὐδὲ σύμπαντες οἱ τῆ ἰσοπαρεῖ ἑκάστου  
 τὸν χρόνον ἀποθανόντες.

vt quaternis diebus agerentur, vtque populus Ro-  
 manus omnis in praesentia sacrificaret coronatus.  
 Camillus, comitiis habitis, consules creauit ex  
 patriciis M. Aemilium, & L. Sextium, de plebe  
 primum. Hic exitus fuit rerum à Camillo gesta-  
 rum. Proximo anno pestilentia Romae vulgata  
 infinitam multitudinem de plebe absumpsit,  
 plurimos etiam eorum qui in magistratu erant.  
 Obijt & Camillus, cuius mors, vel ætate eius  
 vel vita omnibus honoribus consummata, haud-  
 quaquam immatura, acerbior fuit tamen popu-  
 lo Romano quàm aliorum cunctorum qui lue-  
 co anno periere.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ  
 Βίοι παράλληλοι  
 ΠΕΡΙ ΚΛΕΪΟΥΣ ΚΑΙ  
 ΦΑΒΙΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ.  
 ΠΕΡΙ ΚΛΗΣ.

PLVTARCHI  
 vitæ comparatæ  
 PERICLIS ET  
 FABII MAXIMI.  
 C PERICLES.

 ΕΝΟΣ ΠΙΝΑΣ ἐν Ρ'ώμῃ πλοιοῖσι, κυνῶν  
 τέκνα καὶ πιθήκων ἐν τοῖς κήλοις παρ-  
 φέροντας καὶ ἀγαπῶντας ἰδὼν ὁ Καίσαρ, ὡς  
 εἴοικεν, ἠρώτησεν εἰ παρὰ τὰς αὐτῶν οὐ  
 τύκτοισιν αἱ γυναικες ἠγεμονικῶς σφό-  
 δρα νεφετήσας τοῖς θεοῖς φιλιππῶν ἐν  
 ἡμῶν καὶ φιλοσοφῶν, εἰς θηρία κατὰ μαλίσθησας, ἀνδρόποισ  
 ὀφθαλμοῖν. Ἐπεὶ οὖν ἐπει κυνῶν τε καὶ πιθήκων ἕκαστα φιλο-  
 μαγῆς τι κέκτηται καὶ φιλοθεάμον, ἡμῶν ἢ ψυχῆ φύσιν ἰδὼν ἔ-  
 χθὲν ἔχον τοῖς καταχρωμένους τούτω παρὰ τῆ μηδεμιᾶς  
 ἀξίας σπουδῆς ἀκούσασθαι καὶ θεάσασθαι, τῷ καλῶν καὶ ὠφε-  
 λίμων παρὰ μελοῦντας. τῇ μὲν γὰρ ἀσθησὶ καὶ πάθος πῶ  
 πληγῶν ἀντιλαμβάνονται καὶ παρὰ τὴν χρονοῦντων, ἴσως ἀνιά-  
 κη πρὸς θεοῖς ἀνιόντων, αἱ τε χρονοῦνται αἱ τ' ἀχρηστοὶ ἢ, περὶ  
 τῶν δ' ἕκαστος εἰ βούλοιστο χρονοῦνται, καὶ βέβησαν αὐτῶν αἰεὶ καὶ  
 μεταβολῆν ῥάσας παρὰ τῶν δοκῶν πέφυκεν. ὡς τε χρονοῦνται  
 ὁ βέλτιστον, ἵνα μὴ θεωρῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ βέβηται τὰ θεω-  
 ρῆν. ὡς γὰρ ὀφθαλμῶν χρονοῦνται παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἀμα-  
 καὶ τερπνὸν ἀναζωπυρῆ, καὶ βέβηται τὴν ὄψιν, οὕτω πῶ ἀχ-  
 νοῖαι ἐπάχον δὲ θεάσασθαι, ἀπὸ τῶν χρονοῦνται παρὰ τῶν οἰκείων αὐ-  
 τῶν ἀγαθὸν ἐκκαλεῖται. ταῦτα δὲ ἐστὶν ἐν τοῖς ἀπὸ δευτέρῳ ἔρ-  
 γοις, ἀ καὶ ζήλον πῶ καὶ παρὰ τῶν ἀγαθῶν εἰς μίμησιν  
 ἐμποῖς πῶ ἰσορήμασιν. ἐπεὶ τῷ γ' ἀπὸ τῶν οὐκ ἀπὸ ἀχ-  
 λουτῆ τὰ θυμαῖσθαι παρὰ τῶν, ὁρμὴ παρὰ τῶν παρ-  
 ξας. πολλὰ καὶ τῶν τούτων, χρονοῦνται τὰ ἔργα, τῶ  
 δημιουργῶν κατὰ φρονόμῳ ὡς ὅτι τῶν μύρων καὶ τῶν ἀ-  
 λουργῶν, τούτοις μὲν ἰδόμεθα, τῶν δὲ βαφῆς καὶ μυρε-  
 ψοῖς, ἀνελεθῆσθαι ἠγεύμεθα καὶ βασιλεύσοις. δὲ καλῶς  
 μὲν Ἀντιθένης, ἀκούσας ὅτι σπουδαῖος ἐστὶν ἀνιόντων ἰ-  
 σμύνας, Ἀλλ' ἀνδρόποισ (ἔφη) μοχθηρῶς. οὐ γὰρ ἀπὸ οὐ-  
 τῶ σπουδαῖος ἢ ἀνιόντων. ὁ δὲ Φίλιππος παρὰ τῶν ἡδὲ ἐ-  
 πιτερπῶς ἐν τῷ πῶ τῶν καὶ κατὰ τῶν καὶ, εἶπεν,  
 οὐκ ἀχρῶν καλῶς οὕτω ψαλλῶν; δευτέρῳ γὰρ ἀ βασιλεύ-  
 ἀχροῦσθαι ψαλλόντων χρονοῦνται καὶ πολὺ νέμει τῶν μουσῶν, ἑτέρων ἀχρῶν χρονοῦνται τὰ τοιαῦτα, θεατῆς γιγνόμενος.

 ÆSAR, quum peregrinos for-  
 te quosdā vidisset Romæ di-  
 uites, qui canum catulos in  
 gremio & simiarum circum-  
 ferebant, atq; in delitiis habe-  
 bant, Anne fœminæ, quæ fuit,  
 apud eos nō parent pueros:  
 sane quàm digna principe admonitione vñs a-  
 pud eos, natiuam qui nobisque insitam charita-  
 tem & indulgentiam effundunt in bestias, homi-  
 nibus debitam, non bestijs. Igitur quando animo  
 nostro auiditas inest naturalis quædam discendi  
 & contemplandi, meritò compellimur; siqui eam,  
 honestis præteritis & vtilibus, ad vana accommo-  
 dent audienda & spectanda, eos culpate. Nam sen-  
 sus quidem quum obiecta, ipsorum ictus occurfu,  
 patiendo apprehendat, cogimur fortasse quic-  
 quid sese offert, siue commodū sit siue incommo-  
 dum, contemplari: at mente pro nutu quisq; vti,  
 vertere; se ipse semper ac traducere facile quo li-  
 beat, valet. Debet itaque optima quæq; persequi,  
 quo non contempletur modò, sed alatur etiam  
 contemplando. Vt enim oculo is demū gratus est  
 color, qui floridus simul & amœnus recreat alitq;  
 visum, ita mens ad ea deducenda spectacula est,  
 quæ oblectando ad propria eam alliciant bona. Ea  
 sunt in virtutis posita operibus, quæ æmulationem  
 & alacritatem quandam excitant, & inflamment  
 spectatores ad imitandum. Siquidem aliis in rebus  
 non cōtinuò qui admiratur factum aliquod, inci-  
 tatur ad id efficiendū, Imò sæpe contra, quos opus  
 delectauit, hi cōtemnunt opificem. Quod in vn-  
 guentis vsu venit & purpura: hæc nobis grata sunt,  
 tinctorum & vnguētarios, seruales & sordidos duci-  
 mus. Præclare itaq; Antisthenes, quū insignē tibi-  
 cinē esse audiuiisset Ismeniā, At homo (inquit) pra-  
 vus est: alioquin tibi cē nō tā fit insignis. Philippus  
 filio, quū suauiter aliquādo & scite cecinisset, Non  
 te pudet (inquit) tā bene canere? Sat est enim si vel au-  
 dire vacet regi canētes, magnumq; musis honorē  
 habet si certantes in huiusmodi artib. spectet alios.